

Bendrai finansuojama pagal
Europos Sąjungos programą
„Erasmus+“

MOKYMASIS KARTU *LEIDINYS*

2016-1-LV01-KA201-022658

2018

TURINYS

ĮVADAS	5
ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ GEROSIOMIS PATIRTIMIS PAREMTA PEDAGOGŲ PROFESINĖS KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO METODIKA	7
ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ GERŲJŲ PATIRČIŲ LEIDINYS “MOKOMĖS KARTU”	11
LATVIJA	
LATVIJOS ŠVIETIMO SISTEMA	14
UŽSIENIO KALBOS IR DALYKO INTEGRUOTAS MOKYMAS (CLIL) RYGOS SUSTIPRINTO ANGLŲ KALBOS MOKYMO MOKYKLOJE	21
NUOLATINIS PROFESINIS TOBULINIMASIS PAŽANGESNĖS MOKYKLOS LINK	25
METODINĖ VEIKLA MOKYKLOS TOBULINIMO PROCESĖ.....	33
PROFESINIŲ PROGRAMŲ PASIŪLA SPECIALIŲJŲ POREIKIŲ MOKINIAMS.....	42
PROJEKTAS „MOKYKLA UŽ MOKYKLOS RIBŲ“	46
VISAPUSIŠKAS MOKYKLOS POŽIŪRIS Į KOKYBIŠKĄ UGDYMO(SI) PROCESĄ, SIEKIANČIUS MOKINIŲ PAŽANGOS PER ĮVAIRIĄ PRAKTINĘ VEIKLĄ.....	57
MOKYTOJŲ PROFESINIŲ KOMPETENCIJŲ TOBULINIMO, PLANAVIMO IR ĮGYVENDINIMO PROCESAS RYGOS 53-OJOJE VIDURINĖJE MOKYKLOJE.....	60
BENDRADARBIAVIMAS SU TĖVAIS	65
NOMINACIJA „METŲ MOKYTOJAS“	69
MOKYTOJŲ BENDRADARBIAVIMAS IR METODINĖ VEIKLA MOKYKLOJE	73
VIENOJE KLASĖJE DIRBANČIŲ MOKYTOJŲ BENDRADARBIAVIMAS	83
PAMOKOS KOKYBĖS GERINIMAS	89
MOKYTOJŲ PROFESINIS TOBULĖJIMAS PER PRAKTIKĄ.....	94
METODINĖ VEIKLA IR MOKYTOJŲ PROFESINĖS KOMPETENCIJOS TOBULINIMAS	99
MOKYTOJŲ BENDRADARBIAVIMAS – EFEKTYVI PROFESINIO AUGIMO FORMA.....	104

LIETUVA

LIETUVA.....	124
LIETUVOS ŠVIETIMO SISTEMA IR JOS STRUKTŪRA	126
MOKYTOJŲ PROFESINIS TOBULĖJIMAS	130
1. PROJEKTO METODU GRĮSTAS MOKYMAS IR MOKYMASIS 2. KOLEGIALUS BENDRADARBIAVIMAS - VEIKSMINGAS PROFESINIO TOBULĖJIMO METODAS	134
UTENOS ŠVIETIMO CENTRO VAIDMUO ORGANIZUOJANT DALYKO MOKYTOJŲ METODINIŲ BŪRELIŲ IR NUOLATINIO PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO VEIKLAS	148
1. INOVATYVIOS EDUKACINĖS ERDVĖS 2. TRADICINĖS ŠVENTĖS IR RENGINIAI	155
1. KŪRYBIŠKI PEDAGOGINIAI SPRENDIMAI, GERINANTYS MOKYMĄ IR SKATINANTYS MOKYMAŠI. 2. DALIJIMOSI IDĖJOMIS IR GEROSIOMIS PATIRTIMIS TRADICIJOS.....	158
1. DARBO SU SPECIALIŲJŲ POREIKIŲ TURINČIAIS VAIKAIS YPATUMAI IR GEROSIOS PATIRTYS 2. KOLEGIALAUS BENDRADARBIAVIMO SVARBA PEDAGOGŲ PROFESINIAM AUGIMUI	168
1. UGDYMO KARJERAI PROGRAMA, JOS INTEGRACIJA Į MOKINIŲ UGDYMO PROGRAMAS. 2. MOKOMŲJŲ DALYKŲ MOKYMAS, REMIANTIS INTEGRACIJOS PRINCIPAIS.	171
1. MATEMATIKOS MOKYMO STRATEGIJOS. 2. BIBLIOTEKININKŲ IR MOKYTOJŲ BENDRADARBIAVIMAS	181
PILIETIŠKO UGDYMO EFEKTYVUMAS - KRYPTINGO VADOVAVIMO IR GERO KOMANDINIO DARBO REZULTATAS.....	186

LENKIJA

LENKIJOS ŠVIETIMO SISTEMA	191
CHORZOW AKADEMINĖS VIDURINĖS MOKYKLOS NR. 2 BENDRADARBIAVIMAS SU UNIVERSITETAIS.....	200
“AUSTRIJOS DIENOS”	204
MOKYTOJŲ ĮGŪDŽIŲ IR KVALIFIKACIJOS TOBULINIMAS, SIEKIANT GERINTI UGDYMO KOKYBĘ	206
ŠVIETIMO EKSPERIMENTAS.....	209

RENGINYS "NAUJOS ĮKVEPIANČIOS IDĖJOS"	212
EDUKACINĖ PROGRAMA "VANDENS IR VĖJO MALŪNŲ LEGENDOS"	216
PROJEKTAS "ŽVILGSNIAI Į KNYGŲ PASAULĮ"	221
ERASMUS+ KA2 PROJEKTAS " ICSE4SCHOOL"	226
PROJEKTO METODO TAIKYMAS IKIMOKYKLINĖJE ĮSTAIGOJE "TAIP – JAUNIEJI TYRINĖTOJAI"	228
FACEBOOK (VEIDAKNYGĖS) GRUPĖS "SUPERBELFRZY RP ONLINE" TIKSLAI IR VEIKLA	235
ESTIJA	
ESTIJOS ŠVIETIMO SISTEMA	240
JUNGTINĖ KARALYSTĖ	
JUNGTINĖS KARALYSTĖS ŠVIETIMO SISTEMA	273
INOVATYVUS POŽIŪRIS Į UGDYMO(SI) PROCESĄ REMIANTIS GERIAUSIAIS PRAKTIKOS PAVYZDŽIAIS.....	280
KOKYBIŠKO UGDYMO(SI) PROCESO UŽTIKRINIMAS TOBULINANT VISŲ MOKYKLOS STRUKTŪRŲ DARBĄ IR SKATINANT MOKYTOJŲ PROFESINĮ TOBULĖJIMĄ	285
VISUOTINIS MOKYKLOS POŽIŪRIS Į KOKYBIŠKĄ UGDYMO(SI) PROCESĄ, SIEKIANT PAKELTI MOKINIŲ PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS LYGĮ PER "BRIGSHAW CHALLENGE" (BRIGSHAW IŠŠŪKIS)	291
LYDERYSTĖS SKATINIMAS	306
UGDYMO(SI) PROCESO TOBULINIMAS PER VAIZDO ĮRAŠUS IR UGDOMĄJĮ VADOVAVIMĄ	310
VIENINGAS MOKYKLOS POŽIŪRIS Į KOKYBIŠKĄ MATEMATINĖS KOMPETENCIJOS UGDYMĄ(SI) IR ĮTAKĄ MOKINIŲ PASIEKIMAMS.....	313
NAUDOJANTIS LEIDINIU LAIKYTIS ŠIŲ SĄLYGŲ	316

ĪVADAS

Signe Neimane

Rygos ŗvietimo ir informavimo tarnyba

Projektą "Mokymasis kartu" (Nr. 2016-1-LV01-KA0201-022658) finansuoja ERASMUS+ strateginių partnerysčių programa. Projekto koordinatorius - Rygos miesto ŗvietimo ir informavimo tarnyba (Latvija). Projekto partneriai: Ventspilio ŗvietimo tarnyba (Latvija), Tartu universitetas (Estija), Utenos ŗvietimo centras (Lietuva), fondas EDU-RES (Lenkija) ir Lidso miesto savivaldybė (Jungtinė Karalystė).

Projekto konsorciumas tvirtai įsitikinęs, kad tradicinės, mokytojų dažnai nelabai sistemingai pasirenkamos profesinio tobulėjimo formos ŗiuolaikiniame sparčiai besikeičiančiame ŗvietimo procese dažnai daro nepakankamą įtaką ŗvietimo kokybei. Pagrindinė ŗio projekto idėja buvo vystyti naują požiūrį į profesionalų mokytojų ugdymą mokyklose, pagrindinį vaidmenį ir atsakomybę už mokytojų kvalifikacijos nuoseklumą ir efektyvumą prisiimant mokyklos lyderių komandai.

B. Jonson (2014) teigimu mokytojas vaidina pagrindinį vaidmenį mokinių ugdymo proceso organizavime. Jo tiesioginė veikla - profesionalus mokymas - yra vienas iš svarbiausių veiksmių siekiant gerų mokinių ugdymo(si) rezultatų. H. Mizell, S. Hord (2011 m.) pabrėžia, kad ŗvietimo įstaigų lyderių komanda, analizuodama mokinių pasiekimų duomenis, nustato mokymosi problemas, būdingas tam tikrų klasių grupių ar klasių mokiniams, aiškinasi kurios problemos mokytojams yra sunkiausiai įveikiamos ir pagal tai nusprendžia, kokiose srityse mokytojai turėtų gilinti savo žinias, kad padėtų mokiniams įveikti mokymosi iššūkius.

Kaip rodo praktika, dauguma mokytojų, dažnai ir mokyklos vadovų yra įsitikinę, kad profesinis tobulėjimas reiškia dalyvavimą įvairiuose kvalifikacijos kėlimo kursuose už mokyklos ribų. Tačiau S. Bubb (2013 m.) savo tyrime pabrėžia, kad kursai ne visada pati efektyviausia mokymo ir mokymosi priemonė profesiniam mokytojo augimui. Ji teigia, kad kolegų tiesioginio darbo stebėjimas yra puikus būdas dalintis patirtimi, galimybė mokytis bendradarbiaujant ir yra veiksmingo mokytojų ir mokyklų vadovų profesinio tobulėjimo pagrindas.

Žinoma, aukštos kvalifikacijos kursai, seminarai, praktiniai užsiėmimai, vykstantys ES šalyse, taip pat daro didelę įtaką švietimo darbuotojų profesiniam augimui.

Užsibrėžtas tikslas projekte buvo siekiamas šiais būdais:

- Vyko penkių konsorciumo šalių dalyvių mainai mokymosi, gerųjų patirčių keitimosi tikslais;
- Parengtas ir publikuotas leidinys "Mokymasis kartu", kuriame pateiktos penkiose šalyse aplankyto švietimo įstaigų ugdymo proceso organizavimo gerosios patirtys bei mokytojų profesinio augimo galimybės.

2017 m. Jungtinėje Karalystėje, Lenkijoje, Latvijoje, Estijoje ir Lietuvoje įvyko penki projekto dalyvių mokymosi vizitai, kurių metu kiekviena šalis partnerė pasidalino savo pasiekimais, savitumais, idėjomis. Dalyviai lankėsi įvairaus tipo institucijose: ikimokyklinėse įstaigose, pradinėse, pagrindinėse ir vidurinėse mokyklose (taip pat ir profesinėse, specialiosiose bei privačiose mokyklose), universitetuose, švietimo centruose ir kitose institucijose, kur aptarė kiekvienos šalies švietimo sistemos ypatumus, stebėjo pamokas, susipažino su aplankyto darželių ir mokyklų tikslais, vertybėmis, projektinėmis veiklomis, dalyvavo diskusijose, reflektavo apie vertingiausias kiekvienos įstaigos patirtis.

Projekto naudingumą sekančiame leidinio skyriuje aprašė projekto partneriai iš Tartu universiteto - prof. Hasso Kukumelk, prof. Krista Uibu ir prof. Merle Taimalu.

Nuorodos:

- Bubb, S (2013) 'Developing from within: Towards a new model of staff development' Professional Development Today, Issue 15.1-2, pp82-90
- Jonson B, (2014). How should Professional Development Change?
<https://www.edutopia.org/blog/how-should-professional-development-change-ben-johnson>
- Mizell, H., Hord, S., Killion, J., & Hirsh, S. (2011). New standards put the spotlight on professional learning. Journal of Staff Development, 32(4), 10–12.

ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ GEROSIOMIS PATIRTIMIS PAREMTA PEDAGOGŲ PROFESINĖS KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO METODIKA

Hasso Kukemelk, Krista Uibu, Merle Taimalu

Tartu universitetas

Mokytojų nuolatinis profesinis tobulėjimas/augimas (continuous professional development (CPD)) - visą gyvenimą trunkantis, sistemingas ir planuotas procesas siekiant išlaikyti ir plėtoti profesinę kompetenciją - yra profesinės mokymo ir mokymosi aplinkos kūrimo švietimo įstaigoje dalis. Kai kurie autoriai šį procesą vadina pedagoginių ir dalykinių žinių tobulinimu (pedagogical content knowledge development (PCK). Van Driel & Berry (2012 m.) teigimu mokytojų pedagoginių ir turinio žinių plėtra yra sudėtingas procesas, labai susijęs su kontekstu, situacija ir asmeniu. Tai reiškia, kad profesinio tobulinimo(si) programos turėtų būti organizuojamos taip, kad glaudžiai derėtų su mokytojų profesine praktika, teiktų ir padėtų įsisavinti novatoriškas mokymo ir komunikavimo strategijas, skatintų individualiai ir kolektyviai reflektuoti įgytas žinias ir patirtis. Tyrimai rodo, kad tinkamai parinktos kvalifikacijos kėlimo strategijos padeda plėtoti mokytojų PCK ir CPD (Van Driel & Berry 2012).

Mokytojo profesinis tobulėjimas prasideda jau pedagoginių studijų pradžioje, kur formuojama būsimoji mokytojo tapatybė, požiūris į nuolatinį savęs tobulinimą bei supratimas, kad CPD yra visą gyvenimą trunkantis procesas. Rengiant būsimus mokytojus vis labiau telkiamas dėmesys ne tik į studento pasirinktos pedagoginių studijų krypties mokymą, bet ir žinių bei įgūdžių svarbą integruojant skirtingas sritis. Pavyzdžiui, akcentuojamas integruotas dalyko turinys, pedagoginis ir technologinis mokytojų parengimas (Martin, 2018; Tondeur, Pareja Roblin, van Braak, Fisser, & Voogt, 2013).

Europos Sąjungos šalyse mokytojų kvalifikacijai yra nustatyti skirtingi profesiniai standartai. Pvz. Estijoje mokytojas privalo turėti magistro laipsnį, jei nori dirbti vidurinėje mokykloje, o dirbant ikimokyklinio ugdymo įstaigoje ar profesinėje mokykloje - turėti bakalauro laipsnį. Latvijoje ir Lietuvoje yra privalu baigti bakalauro studijas, tačiau magistro diplomas kol kas nėra būtinas.

Mokytojų kvalifikacijos kėlimo paslaugas teikia įvairios institucijos - pačios mokyklos, vietos savivaldybės, privatūs paslaugų teikėjai, universitetai, valstybinės organizacijos. Mokykla

---

geriausiai žino visos mokyklos ir atskirų mokytojų silpnąsias ir stipriąsias puses, taigi mokykloje organizuojamos mokytojų profesinio augimo formos geriausiai atitinka tikslus (pvz., Anglijoje, Estijoje ir kt.), tačiau dažnai, dalinimasis žiniomis ir gerosiomis patirtimis tik mokyklos uždarame rate, darosi nebe toks veiksmingas dėl darbuotojų kompetencijos stygiaus. Mokytojams ir įstaigų vadovams savivaldybės lygmeniu organizuojami mokymai, seminarai, diskusijos, skirtos problemų sprendimui, dažnai yra vertinga pagalba sprendžiant vieną ar kitą klausimą.

Tokio pobūdžio kvalifikacijos kėlimo renginius Latvijoje, Lietuvoje ir Lenkijoje organizuoja įvairios savivaldybei priklausančios įstaigos (pvz. Švietimo centrai). Anglijoje ir Estijoje kvalifikacijos teikimo nišų ieško privatūs švietimo paslaugų tiekėjai. Universitetai taip pat stengiasi tenkinti mokytojų kvalifikacijos kėlimo poreikius regioniniu ir nacionaliniu mastu. Kai kuriose šalyse veikia valstybiniai fondai (Innove, Hitsa), organizuojantys mokymus didžiausią poreikį turinčiose srityse. Didelė įvairiausių kvalifikacijos tobulinimo formų ir jas teikiančių įstaigų pasiūla suteikia puikias galimybes švietimo įstaigų ir atskirų mokytojų nuolatiniam tobulėjimui.

Žvelgiant iš asmeninės ir metodologinės profesinės perspektyvos pastebima tam tikra mokytojų profesinio tobulėjimo sistema. Mokytojų CPD dažniausiai yra inicijuojamas ir koordinuojamas įstaigos vadovų, tačiau visose projekto metu aplankytose švietimo įstaigose mokytojai pabrėžė, jog jie savanoriškai dalyvauja įvairiuose kvalifikacijos kėlimo kursuose. Visų aplankytų šalių mokytojai yra suinteresuoti dalyvauti savo dalykinių kompetencijų kėlimo kursuose, atnaujinti pedagogines žinias, susipažinti su mokymo programų naujovėmis ir kt. Anglijos, Lenkijos ir Baltijos šalių mokytojams siūlomos tobulinimosi galimybės gali būti suskirstytos į tris kategorijas.

1. MOKYTOJŲ ASMENINĖS PROFESINĖS KOMPETENCIJOS UGDYMAS

Mokyklos vadovų požiūriu mokytojai turėtų gebėti savarankiškai spręsti pedagogines problemas, produktyviai dirbti komandoje ir jausti atsakomybę už savo profesinį pasirengimą, tad, pagal individualius mokytojų poreikius sudaromos galimybės dalyvauti pasirinktose kvalifikacijos kėlimo veiklose. Pavyzdžiui, 93% Estijos mokytojų teigia, kad jie reguliariai kelia kvalifikaciją įvairiose srityse, tačiau jų dalyvavimo konkrečiuose kvalifikacijos kėlimo kursuose rodiklis gana žemas. Nepaisant to, 48,7% mokytojų norėtų dalyvauti mokymuose, susijusiuose

---

su jų profesiniu tobulėjimu (žr. TALIS apklausą, OECD, 2014 m.). Visose projekte dalyvaujančiose šalyse pedagogų kvalifikacijos kėlimo poreikis yra akivaizdus. Atsižvelgdami į poreikius universitetai, švietimo centrai, fondai bei privatūs tiekėjai rengia ir siūlo įvairius kursus ir teikia metodinę paramą.

2. KOMANDINIS MOKYMASIS

Komandinis mokymasis labai svarbus siekiant kryptingo įstaigoje dirbančių mokytojų profesinio tobulėjimo tam tikroje srityje. Kai kuriose šalyse mokyklos vadovai užsako teminius pedagoginius kursus visiems mokyklos mokytojams (pvz., Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje). Toks komandinis mokymasis padeda pasiekti gerų rezultatų, nes komandos nariai dalinasi savo vizijomis, diskutuoja, mokosi vieni iš kitų. Tačiau dirbant komandoje svarbu gebėti bendradarbiauti, komunikuoti, spręsti konfliktus, palaikyti pozityvų mikroklimatą, o tai ne visada lengva. Pastebėta, kad susitikimų metu Lenkijos, Lietuvos ir Estijos mokytojai buvo linkę išsamiau apibūdinti asmeninį meistriškumą ir tobulėjimą, o komandiniai mokymai buvo apibūdinti kiek kukliau.

3. KOLEGIALUS BENDRADARBIAVIMAS

Ilgalaikis kolegialus bendradarbiavimas ir mentorystė yra puikūs mokytojų profesinio augimo mokyklose būdai. Pagal TALIS apklausos duomenimis, dažniausios mokykloje vykstančios CPD formos yra neformalios diskusijos su kolegomis ir kolegų pamokų stebėjimas. Visų šalių mokytojai vertina bendradarbiavimą su kolegomis ir iš jų gaunamą įvairiapusę paramą. Puikūs mokytojų bendro darbo pavyzdžiai gali būti jų vedamos integruotos skirtingų dalykų pamokos. Svarbu tobulinti ne tik dalykines mokytojų kompetencijas, bet ir jų gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti su kolegomis, mokiniais ir tėvais, tad mokyklų vadovai siekia ugdyti ir mokytojų socialius įgūdžius (pro-social).

Visose penkiose šalyse, dalyvavusiose projekte, mokytojų kvalifikacija keliama panašiai, tačiau yra ir skirtumų. Projekto metu sukurtame leidinyje surinktos geriausios visų aplankytojų švietimo įstaigų patirtys. Leidinyje aprašytus atvejus, lankydami Estijos, Latvijos, Lietuvos, Lenkijos ir Jungtinės Karalystės švietimo įstaigose, pastebėjo ir atrinko tarptautinio projekto dalyviai, tačiau platesnį kiekvieno atvejo aprašymą pateikė bendradarbiavusių įstaigų atstovai. Tai patvirtina tiesą, kad „naujos akys pastebi įdomius ir naudingus įrankius, tačiau jų esmę

---

atskleidžia vietiniai ekspertai, geriausiai žinantys vietines aplinkybes ir įrankio naudojimo priežastis“.

Nuorodos:

- Martin, B. (2018). Faculty technology beliefs and practices in teacher preparation through a TPaCK lens. Education and Information Technologies. <https://doi.org/10.1007/s10639-017-9680-4>
- OECD [The Organization for Economic Cooperation and Development]. (2014). TALIS 2013 results. An international perspective on teaching and learning. Retrieved from http://www.keepeek.com/Digital-Asset%20Management/oecd/education/talis-2013-results_9789264196261-en#page1
- Tondeur, J., Pareja Roblin, N., van Braak, J., Fisser, P., & Voogt, J. (2013). Technological pedagogical content knowledge in teacher education: in search of a new curriculum. Educational Studies, 39(2), 239-243. <https://doi.org/10.1080/03055698.2012.713548>
- Van Driel, J., H. & Berry, A. (2012) Teacher Professional Development Focusing on Pedagogical Content Knowledge, Educational Researcher Vol. 41(1), pp 26-28.

ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ GERŪJŲ PATIRČIŲ LEIDINYS “MOKOMĖS KARTU”

Inga Pāvula

Ventspilio švietimo departamentas

Gebėjimas mokytis iš savo ir kitų patirčių yra vienas svarbiausių mokyklos, kaip mokymosi įstaigos, ir kiekvieno mokytojo profesinio augimo bruožų. Kaip mokytis iš kitų, kaip bendradarbiauti siekiant savo, kaip vadovo ar mokytojo profesinio tobulėjimo ir visos įstaigos kryptingo vystymosi? Tai iššūkis, keliamas visiems švietimo įstaigų bendruomenės nariams.

Kad įveiktume šį iššūkį turime pasitikėti, nebijoti suklysti, būti atvirais su kolegomis, duoti ir priimti grįžtamąjį ryšį, gebėti išklausti ir įvertinti konstruktyvią kritiką, profesionaliai aptarti kylančius klausimus.

Šiame leidinyje pateikiami projekto metu aplankytų švietimo įstaigų geriausiųjų praktikų pavyzdžiai. Leidinio medžiaga yra išdėstyta pagal šalis, nurodant šalies pavadinimą (EE, LT, LV, PL, UK) ir valstybinę vėliavą.

Mokyklos ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos, noriai pasidalijusios savo patirtimi projekto dalyvių mokomųjų vizitų metu, buvo pakviestos prisidėti kuriant šį leidinį, kuriame aprašoma kaip mokytojai bendradarbiauja planuodami pamokas, renginius ar projektus, kaip stebi ir aptaria mokymo procesą, kokius metodus naudoja, kaip vyksta dalykiniai pokalbiai, kaip organizuojamas metodinis darbas įvairiose įstaigoje, kokiais būdais ir kaip dažnai organizuojami mokytojų kvalifikacijos kėlimo užsiėmimai, kaip vyksta tarpinstitucinis bendradarbiavimas ir kt.

Leidinyje pateikiamas kiekvienos projekto metu aplankytos įstaigos pavadinimas, kontaktiniai duomenys, vadovas bei gerųjų patirčių, kuriomis įstaigos bendruomenė norėjo pasidalinti, aprašas/ai. Visos leidinyje patirtimis pasidalinę švietimo įstaigos yra atviros skaitytojams, tad, jei turite klausimų, idėjų, bendradarbiavimo pasiūlymų, pasinaudokite aprašymuose nurodytais įstaigų kontaktais.

Leidinyje išleistas skaitmeniniu formatu, tad prieinamas ir patogus naudotis tiek individualiai, tiek organizuojant mokytojų ar mokyklų lyderių kvalifikacijos kėlimo mokykloje ar už jos ribų renginius. Kodėl verta perskaityti šį leidinį:

-
- Leidinio nauda mokytojui : leidinyje pateikti mokytojų bendradarbiavimo, metodinio darbo tobulinimo bei kasdienio mokymo proceso įvairinimo pavyzdžiai.
  - Tarpinstituciniuose kvalifikacijos kėlimo renginiuose šio leidinio pavyzdžiai galėtų būti diskusijų ir keitimo gerosiomis patirtimis svarbos profesiniam mokytojų augimui pradinis taškas. Leidinio rengėjai tikisi, kad šioje knygoje aprašytos įvairių ugdymo įstaigų patirtys skatins skaitytojus analizuoti ir įvertinti savąsias patirtis ir dalintis jomis su kolegomis.
  - Mokyklų lyderių komandoms leidinys padės planuoti mokyklos plėtrą, nustatyti mokytojų profesinio tobulėjimo poreikius ir galimybes, rasti metodinio darbo organizavimo ir tobulinimo, švietimo kokybės užtikrinimo sistemos ir mokykloje naudojamų metodų įgyvendinimo sprendimus.
  - Leidinyje pateikti pavyzdžiai skatina įsivertinti savo patirtį: ar mokame mokytis iš kito patirties, be kritikos ir minčių "nieko naujo" ar "mes tai darome jau taip seniai", ar mokame ir norime išvelgti naujas galimybes, kelti naujas idėjas ir ieškoti inovatyvių sprendimų.

LATVIJA

LATVIJOS ŠVIETIMO SISTEMA

Latvijas švietimo sistema apima ikimokyklinį, pagrindinį, vidurinį ugdymą ir aukštojo mokslo studijas. Bendrasis ugdymas trunka 12 metų, kurį sudaro 9 metų privaloma pagrindinio ugdymo ir 3 metų vidurinio ugdymo programos. Be to, Latvijoje privalomas ikimokyklinis ugdymas visiems 5-6 metų amžiaus vaikams. Priešmokyklinio ugdymo programose turi dalyvauti ir jokios ugdymo įstaigos nelanę vaikai. Į ikimokyklinio ugdymo įstaigas priimami 1,5-7 metų amžiaus vaikai.

Pagrindinio ugdymo pakopą sudaro bendrojo ugdymo (1-9 klasių) ir pagrindinio profesinio mokymo programos. Vidurinio ugdymo pakopa apima bendrąją vidurinio ugdymo, vidurinio ugdymo su profesiniu mokymu ir profesinio rengimo programas.

Valstybinėse ir savivaldybės ugdymo įstaigose mokoma valstybine kalba. Nevalstybine kalba gali būti mokoma privačiose ugdymo įstaigose, taip pat ir valstybinėse ar savivaldybės mokyklose vykdančiose ugdymo programas tautinėms mažumoms.

Bendrąjį vidurinį išsilavinimą gali teikti vidurinės mokyklos, gimnazijos, vakarinės ir neakivaizdinės mokyklos. Bendrojo ugdymo įstaigų mokslo metai trunka 35 savaites. Mokyklos gali siūlyti keturis bendrojo vidurinio ugdymo programų profilius 10-12 klasėms:

- bendrojo lavinimo profilį;
- matematikos, gamtos mokslų ir techninį profilį;
- humanitarinių ir socialinių mokslų profilį;
- profesinio rengimo profilį;

Parengtos ugdymo programos specialiųjų poreikių mokiniams. Sudarytos ugdymo programos tautinėms mažumoms.

Mokyklų tipai

- ikimokyklinio ugdymo įstaigos;
- pradinės mokyklos;
- pagrindinės mokyklos;
- vidurinės mokyklos;

- gimnazijas;
- valstybinės gimnazijos;
- vakarinės mokyklos;
- specialiosios ugdymo įstaigos - raidos centrai.

Ikimokyklinis ugdymas, kaip ir privalomasis pagrindinis ugdymas gali būti vykdomas bendrojo lavinimo įstaigose. Ikimokyklinės įstaigas lanko 1,5 iki 7 metų amžiaus vaikai. Pagrindinis ikimokyklinio ugdymo programos tikslas - užtikrinti optimalią vaiko raidą ir padėti pasirengti mokytis pradinėje mokykloje. Specialiųjų poreikių turintys vaikai lanko specialias ikimokyklines ugdymo įstaigas.

Pagal pagrindinio ugdymo programą vaikas privalo pradėti ugdytis, kai jam sueina 7 metai. Mokiniai iki 16 metų mokytis privaloma. Pagrindinis ugdymas paprastai trunka 9 metus. Mokyklos, vykdančios pagrindinio ugdymo programas vadinamos **pagrindinėmis. Pradinės mokyklos** vykdo pirmos pakopos (6, kai kuriais atvejais 4 klasių) ugdymo programas. Be to, pagrindinio ugdymo programas gali vykdyti vidurinės, profesinės, vakarinės, internatinės mokyklos, specialiosios ugdymo įstaigos, raidos centrai bei kitos ugdymo įstaigos (pvz. gimnazijos).

Vidurinio ugdymo pakopoje vykdomos dvi programos: bendroji vidurinio ugdymo ir vidurinio ugdymo su profesiniu rengimu. Pirmoji programa orientuota į akademinis pasiekimus, pasiruošimą tolimesnėms studijoms, o antroji – į profesinį rengimą. Priimdamos į vidurinio ugdymo programas mokyklos turi teisę organizuoti dalyko stojamuosius egzaminus, išskyrus tų mokomųjų dalykų, kurių įvertinimai įrašyti mokinio pagrindinio ugdymo baigimo pažymėjime.

BENDROSIOS VIDURINIO UGDYMO PROGRAMOS

Valstybiniuose bendrojo vidurinio ugdymo standartuose numatytos šios bendrojo vidurinio ugdymo programos:

- bendrojo lavinimo, apimančio ugdymo programas be sustiprinto konkrečių dalykų mokymo;
- humanitarinių ir socialinių mokslų profilis, apimantis ugdymo programas, su pagilintu humanitarinių ir socialinių mokslų dalykų mokymu;

- matematikas, gamtas mokslu ir tehninis profilis, apimantis švietimo programas, ypatingu dēmesj skiriant matematikai, gamtas mokslams ir tehniniam dalykam;
- profesinio rengimo profilis, apimantis švietimo programas, ypatingu dēmesj skiriant konkrečioms profesinēm sritims (pavyzdžiui, meno, muzikos, verslo ir sporto).

Pedagogu rengimo bei kvalifikacijos tobulinimo sistema

Aukštasis pedagoginis išsilavinimas ir tinkama kvalifikacija privaloma pedagogams visose bendrojo lavinimo įstaigose. Būtina turėti pedagogikos studijų krypties bakalauro arba magistro laipsnį ar antrosios pakopos pedagogikos studijų profesinio bakalauro išsilavinimą. Ikimokyklinio ugdymo pedagogai privalo turėti aukštąjį pedagoginį išsilavinimą. Kvalifikacijos kėlimas ar perkvalifikavimas vyksta valstybine kalba, jei jį finansuoja vyriausybės ar vietos valdžios institucijos.

Pedagogu profesinių kompetencijų stiprinimas ir tobulinimas

Mokytojų profesinės kompetencijos ugdymo Latvijos Respublikoje tvarka nustatyta Latvijos ministrų kabineto 2014 m. spalio 28 d. įsake Nr. 662.

Bendrojo lavinimo ir profesinio rengimo pedagogai yra atsakingi už savo profesinės kompetencijos ugdymą. Per trejus metus kvalifikacijos tobulinimui skiriama ne mažiau kaip 36 valandos. Švietimo įstaiga patalpina informaciją apie pedagogu profesinės kompetencijos ugdymą valstybinėje švietimo informacinės sistemos duomenų bazėje.

Mokytojas gali tobulinti savo profesinius įgūdžius, studijuodamas A arba B programas. Į A programą įtraukti keturi moduliai: bendrųjų kompetencijų, ugdymo(si) programų ir didaktikos, ugdymo proceso valdymo ir gerosios patirties sklaidos. Programa A taip pat užskaitoma pateikus dokumentą įrodantį kvalifikacijos kėlimą užsienyje.

A programą kuria ir įgyvendina:

- 1) Švietimo įstaigos arba pedagogu profesinės nevyriausybės organizacijos;
- 2) Įstaigos, pavaldžios Švietimo Ministerijai ir kurioms leidžiama vykdyti edukacinę veiklą.

A programmas vykdo Rygos miesto Švietimo ir Informacijos Tarnyba. Mokytojų profesinių kompetencijų tobulinimo programmas finansuoja vietos valdžia (Rygos miesto taryba). Kitose savivaldybėse dirbantys mokytojai savo lėšomis ar gavę finansavimą iš savivaldybės taip pat gali dalyvauti kursuose ar seminaruose.

B programos vykdomos aukštojo mokslo institucijose vykdančiose pedagoginės krypties studijų programmas. Baigę B programmas mokytojai gali mokyti kitus dalykus ar dirbti kitame švietimo sistemos lygmenyje, dalykų mokytojai įgyja teisę dirbti specialiojoje ugdymo įstaigoje ir kt.

Ugdymo įstaigos Rygos mieste

Rygoje įsteigtos 114 bendrojo lavinimo įstaigos, kurias finansuoja vietos valdžia:

5 valstybinės gimnazijos;

5 vakarinės mokyklos;

2 internatinės mokyklos;

12 specialiųjų mokyklų (iš jų 4 ugdymo centrai).

Ikimokyklinis ugdymas teikiamas 150 savivaldybės finansuojamose ikimokyklinio ugdymo įstaigose, 2 iš jų veikia kaip patariamieji centrai.

Rygoje veikia 13 neformaliojo švietimo įstaigos, 11 sporto mokyklos, 9 muzikos ir meno mokyklos bei 26 privačios mokyklos.

Mieste yra 24 akredituotos įstaigos, teikiančios aukštąjį išsilavinimą, 12 iš jų - valstybinės. 46 ugdymo įstaigos vykdo profesinio rengimo ir tęstinio mokymo programas.

Pedagogai

Rygoje dirba 12 810 pedagogų.

7512 iš jų - bendrojo lavinimo įstaigose;

3735 - ikimokyklinio ugdymo įstaigose;

665 – neformaliojo ugdymo įstaigose;

383 - sporto mokyklose;

515 - muzikos ir meno mokyklose.

Profesinių kompetencijų tobulinimas

Mokytojų profesinių kompetencijų tobulinimas užtikrina ugdymo proceso kokybę ir mokytojų profesinės kvalifikacijos suderinamumą tarptautiniame kontekste. Mokytojai atsakingi už savo profesinės kompetencijos ugdymą (kvalifikacijos kėlimui skiriama ne mažiau kaip 36 valandos per trejus metus). Mokytojai, kartu su mokyklos kurioje dirba vadovais, aptaria individualius tobulinimosi poreikius ir dalyvauja akredituotų švietimo institucijų organizuojamuose mokymuose, kursuose ar seminaruose.

Kiekvienais metais RIIMC (Rygos miesto švietimo ir informacijos tarnyba) vykdo maždaug 200 kvalifikacijos tobulinimo programų dalykų mokytojams, švietimo įstaigų vadovams, ikimokyklinio ugdymo pedagogams, mokytojų padėjėjams, internatinių mokyklų darbuotojams, specialiųjų ugdymo įstaigų mokytojams, mokytojams, atsakingiems už ugdymą karjerai ir mokyklų psichologams. Profesinio rengimo mokytojų kvalifikacijos tobulinimo planas sudaromas pagal konkrečių mokslo metų prioritetus. Pvz., 2016 m. prioritetai – visų amžiaus grupių mokinių raštingumo ugdymas mokomųjų dalykų pamokose; medijų ir informacinio raštingumo ugdymas; ugdymas karjerai;

Reguliariai (kartą per mėnesį) elektroniniu paštu visoms Rygos švietimo įstaigoms pateikiamas kursų, seminarų, konferencijų, meistriškumo programų sąrašas. Visą kursų sąrašą galima rasti RIIMC tinklalapyje www.riimc.lv. Mokytojai į mokymus gali registruotis internetu. Mokymų, kursų pabaigoje atliekama dalyvių apklausa, siekiant nustatyti kursų naudingumą. Apklausos vykdomos popierine arba elektronine forma, taip pat skambinant telefonu.

Mokymo įstaigos, aukštojo mokslo institucijos, mokytojų profesinės nevyriausybines organizacijos, asociacijos, privačios suaugusiųjų švietimo įstaigos ir centrai taip pat gali rengti mokymus ir seminarus pedagogams. Jei kuri nors iš minėtų institucijų nori vykdyti profesinio tobulinimo programas turi gauti Rygos miesto tarybos sutikimą ir patvirtinimą.

Projekto metu aplankytos ugdymo įstaigos Rygoje:

Rygos ikimokyklinio ugdymo įstaiga Nr. 11

Rygos ikimokyklinio ugdymo įstaiga "Madariņa"

Rygos ikimokyklinio ugdymo įstaiga "Blāzmiņa"

Rygos ikimokyklinio ugdymo įstaiga Nr. 273

Valdis Zalītis pradinė mokykla; tinklalapis: <http://www.zalisaskola.lv/>

Rygos 53-oji vidurinė mokykla; tinklalapis: <http://www.r53vsk.lv/?lang=lv/>

Rygos 1-oji specialioji internatinė mokykla - Raidos centras; tinklalapis: <http://www.r1sips.edu.lv/>

Rygos 5-oji specialioji internatinė mokykla - Riados centras; tinklalapis: <http://www.r5sips.lv/>

Zolitude gimnazija; tinklalapis: <http://www.zolitude.lv/>

Rygos mokykla su išplėstine anglų klabos programa; tinklalapis: <http://www.rag.lv/>

Šiaurės kalbų gimnazija; tinklalapis: <http://www.zvg.lv/>

Rygos Imantos vidurinė mokykla; tinklalapis: <http://www.riv.lv/>

Ugdymo įstaigos Ventspilyje

Ventspilyje veikia 9 bendrojo lavinimo mokyklos, įsteigtos savivaldybės, iš jų 3 pagrindinės, 1 pradinė, 4 vidurinės ir 1 gimnazija.

Bendras bendrojo lavinimo mokyklų mokinių skaičius - 4100.

Ikimokyklinis ugdymas teikiamas 10-yje savivaldybės įsteigtų ikimokyklinių ugdymo įstaigų.

Bendras ikimokyklinio amžiaus vaikų skaičius (nuo 1,5 iki 6 metų) - 1740.

Kitos ugdymo įstaigos:

- Neformaliojo švietimo įstaiga "Ventspilio kūrybos namai" <http://jaunradesnams.lv/>

- Sporto mokykla "Spars"
https://www.ventspils.lv/lat/par_ventspili/sports_ventspili/sporta_skola_spars/
- Muzikos mokykla <http://vmv.ventspils.lv>
- Dailēs mokykla <http://www.ventspilsmakslaskola.lv/>
- Ventspilio skaitmeninis centras <http://www.digitalaiscentrs.lv/>
- Ventspilio universitetinė kolegija <http://venta.lv/> (bakalaura ir magistrantūros studijās)
- Ventspilio tehnikos kolegija <http://www.pikc.lv>

Projekto metu aplankytos ugdymo įstaigos Ventspilyje:

- Ventspilio 1-oji pradinė mokykla <http://www.plavasskola.lv/>
- Ventspilio Parventos pradinė mokykla <http://vpp.ventspils.lv/>
- Ventspilio 2-oji vidurinė mokykla <http://2vsk.ventspils.lv>
- Ventspilio 3-oji vidurinė mokykla <http://www.3vsk.lv>
- Ventspilio 6-oji vidurinė mokykla <http://6vsk.ventspils.lv>
- Ventspilio 1-oji valstybinė gimnazija <http://www.vv1g.lv/>

UŽSIENIO KALBOS IR DALYKO INTEGRUOTAS MOKYMAS (CLIL) RYGOS SUSTIPRINTO ANGLŲ KALBOS MOKYMO MOKYKLOJE

Mokyklos pavadinimas	Rygos sustiprinto anglų kalbos mokymo mokykla
Tinklapis	www.rag.lv
El. paštas	rag@riga.lv
Direktorius	Maija Kokare
Mokyklos tipas	Vidurinė mokykla
Mokinių amžius	7-19
Mokyklos kontekstas	<p>Rygos sustiprinto anglų kalbos mokymo mokykla (RSKMM) yra bendrojo lavinimo įstaiga, kurioje mokosi 1068 mokiniai nuo 7 iki 19 metų. Mokykla ne tik teikia vidurinį išsilavinimą, bet ir siūlo neformaliojo švietimo veiklas vietos bendruomenei (latvių kalba). Mokykloje dirba 92 kvalifikuoti pedagogai bei specialistai. Absolventų egzaminų rezultatai lenkia šalies vidurkį.</p> <p>RSKMM ne tik siekia kokybiško anglų kalbos mokymo, integruoja anglų kalbą į dalykų pamokas, bet ir ieško naujų būdų į ugdymo(si) procesą integruoti IKT. Mokykloje daugiausia dėmesio skiriama akademiniam mokymuisi, demokratijai ir tarpkultūrinei sąveikai, lavinami aukštesnieji gebėjimai, kritinis mąstymas ir sklandaus komunikavimo anglų kalba įgūdžiai.</p>
Papildoma informacija	Šiuo metu mokykla susiduria su dviem iššūkiais:

- 1) Dėl naujų teisės aktų, 2018/2019 mokslo metais bus nutrauktas papildomas finansavimas sustiprintam anglų kalbos mokymui (mokyklos biudžetas sumažės 14 %); todėl teks ieškoti naujų priemonių, siekiant išlaikyti pagilinto anglų kalbos mokymo programą.
- 2) Kuriama nauja nacionalinė švietimo ir ugdymo programa, kurioje ypatingas dėmesys skiriamas veiksmingam mokytojų bendradarbiavimui.

Atvejo aprašas

Rygos sustiprinto anglų kalbos mokymo mokyklos pedagogai jau keletą metų palaipsniui ir tikslingai įgyvendina CLIL - pradedant individualiomis mokytojų iniciatyvomis ir baigiant dalyvavimu CLIL kursuose, organizuojamuose Latvijoje bei Didžiojoje Britanijoje. Šiais mokslo metais 60 mokytojų vedė integruotas užsienio kalbos ir dalyko pamokas.

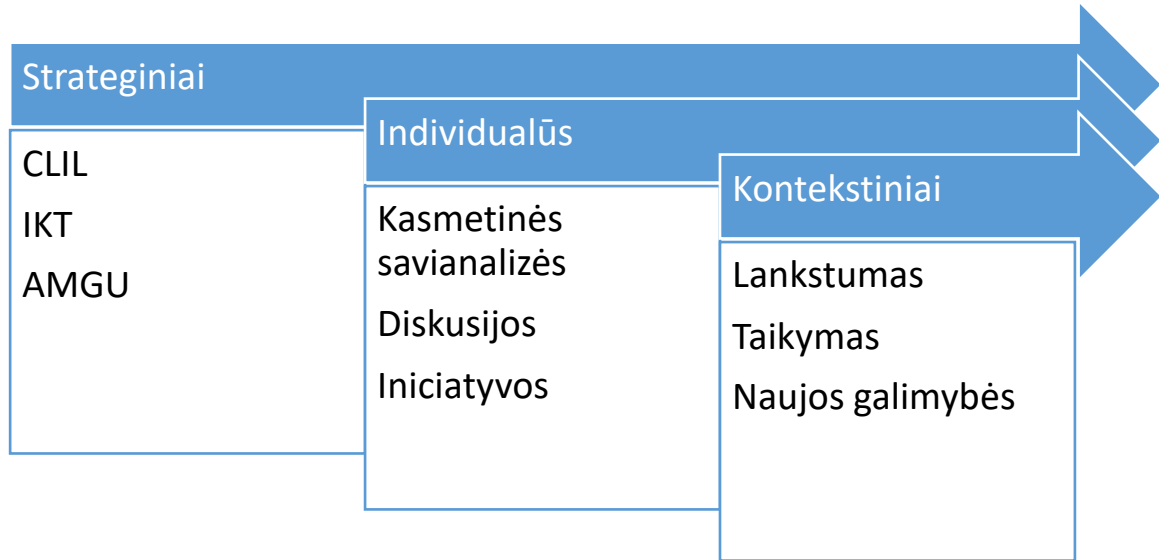
Vienas iš sumažinto finansavimo problemos sprendimo būdų yra dalyko ir anglų kalbos integruotas mokymas, kuris reikalauja nemažai pastangų – sumaniai nustatyti prioritetus, kelti mokytojų kvalifikaciją ir mokymosi bendradarbiaujant kultūrą, sukurti naujus metodus efektyviam mokymui bei mokymuisi.

CLIL įgyvendinimo prioritetai:

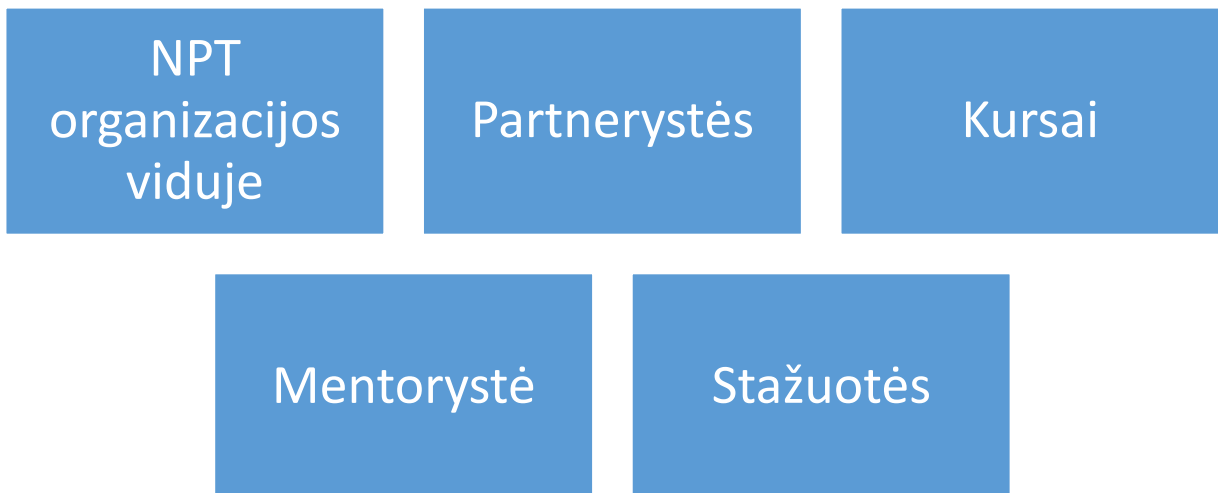
- Mokymas ir mokymasis bendradarbiaujant
- Dėmesys nacionalinei kultūrai
- Aukštesniųjų mąstymo gebėjimų ugdymas (AMGU)
- Skaitymo gebėjimų ugdymas
- Neformalus švietimas
- Europinės dimensijos stiprinimas (per tarptautinius projektus)
- Efektyvus IKT naudojimas

Nuolatinis profesinis tobulėjimas. Poreikių nustatymas ir tikslų išsikėlimas

Nuolatinio profesinio tobulinimosi (NPT) metodai, padedantys įgyvendinti CLIL:

NPT organizacijos viduje skirtas anglų kalbos (įvairių dalykų mokytojams), IKT ir elgesio valdymo strategijų mokymuisi. Partnerystės su kitomis mokyklomis ir organizacijomis (vietinėmis, šalies ir tarptautinėmis) taip pat prisideda prie NPT.

Rygos sustiprinto anglų kalbos mokymo mokyklos mokytojų ir lyderių grupės pagrindinis prioritetas – tikslingas kvalifikacijos kėlimas. Mokytojai dalyvavo Erasmus+ K1 (Mobilumas mokymosi tikslais) kursuose:

- 1) CLIL (dalyko ir užsienio kalbos integravimas) – kokybiškam ugdymui(si). (2016m. birželio mėn. Dalyvavo 5 pedagogai)
- 2) Įvairiarūšių veiklų taikymo intensyvinimas Rygos sustiprinto anglų kalbos mokymo mokykloje. Projektas buvo vykdomas nuo 2016m. rugpjūčio iki 2017m. gegužės. (Dalyvavo 7 mokytojai).
- 3) CLIL metodikų ir lyderystės stiprinimas Rygos sustiprinto anglų kalbos mokymo mokykloje 2017/18 mokslo metais. 4 mokytojai jau dalyvavo CLIL mokymuose Didžiojoje Britanijoje ir Maltoje, o 5 pedagogai vyks į stažuotes įgyti mokyklos valdymo ir mokymosi proceso organizavimo, bei CLIL metodikos taikymo praktikoje patirties.

IKT ir CLIL tapo neatsiejama XXI amžiaus mokyklos dalimi. RSAKMM gavo Erasmus+ dotaciją K2 projektui „Dalyko ir užsienio kalbos integruotas mokymas naudojant IKT“. Projekte dalyvauja Pelgulinna gimnazija iš Estijos, Michelangelo Bartolo vidurinė mokykla iš Italijos ir mūsų mokykla. Jis tęsis dvejus metus.

NUOLATINIS PROFESINIS TOBULINIMASIS PAŽANGESNĒS MOKYKLOS LINK

Mokyklos pavadinimas	Ziemeļvalstu gimnazija (Šiaurės šalių kalbų mokykla)
Tinklapis	www.zvg.lv
Direktorius	Inga Lande
Mokyklos tipas	Vidurinė mokykla
Mokinių amžius	Pagrindinė mokykla (7 – 15) Vidurinė mokykla (15 -19)
Mokyklos kontekstas	Mokinių skaičius – 982 Pedagogų skaičius – 84 Pagalbos mokiniui specialistai ir kiti darbuotojai: <ul style="list-style-type: none"> - 2 psichologai - socialinis pedagogas - logopedas Logopedas <ul style="list-style-type: none"> - SEN (mokinių su spec. poreikiais) specialistas - 2 bibliotekininkai - slaugytoja Ugdymo programos: <u>Pagrindinei mokyklai</u> <ul style="list-style-type: none"> - Humanitarinių ir socialinių mokslų programa <u>Vidurinei mokyklai</u> <ul style="list-style-type: none"> - Bendroji ugdymo programa

- Humanitarinių ir socialinių mokslų programa
- Matematikos ir gamtos mokslų programa

Kalbų mokymas

- anglų kalba (visiems mokiniams)
- vokiečių (nuo 5 klasės)
- rusų (nuo 5 klasės)
- danų kalba (nuo 10 klasės)
- norvegų (nuo 10 klasės)
- suomių kalba (nuo 10 klasės)
- švedų kalba (nuo 10 klasės)
- estų kalba (nuo 10 klasės)

Neformalus švietimas (būreliai):

- 5 chorai
- 2 vokalinės grupės
- 4 šokių grupės
- 2 meno ir amatų grupės
- muzikinio teatro grupė
- Įvairios sporto grupės

Kitos veiklos:

-Mokinių savivalda

Studentų taryba

- Eilėraščių konkursai
- Viešo kalbėjimo konkursai
- Šiaurės bibliotekų projektas
- Talentų šou
- Dainų užsienio kalba konkursas
- Aerobikos festivalis

Papildoma informacija

Ziemeļvaltu gimnazija – valstybinė mokykla Rygos priemiestyje.
Didžioji dalis pradinių klasių mokinių gyvena šiame rajone.

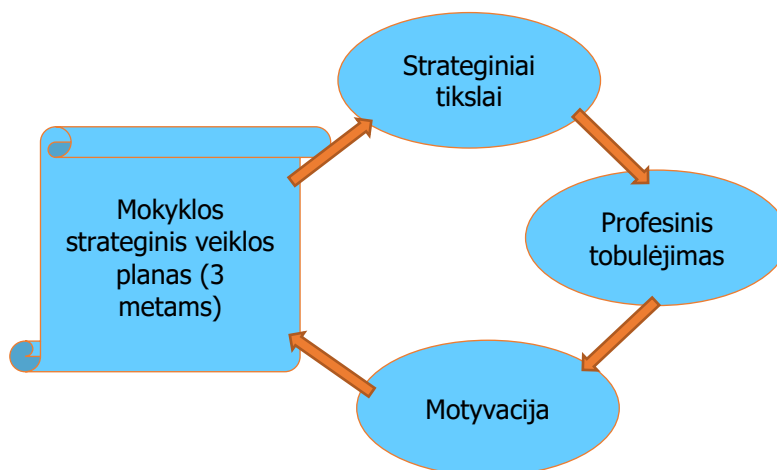
Būdama vienintele Latvijos ugdymo įstaiga siūlanti mokytis keturių Šiaurės šalių kalbų (vidurinėje mokykloje), mokykla populiori ne tik tarp Rygos, bet ir visos šalies mokinių. Mokiniai, gyvenantys ne Rygoje, apsistoja pas giminaičius arba nuomoja butą.

Mokykla turi du pastatus - vieną 1-4 klasių (7-10 metų amžiaus) mokiniams, kitą - 5-12 klasių (11-19 metų amžiaus) mokiniams. Didžioji mokinių dalis yra iš mišrių tautybių šeimų, kuriose latvių kalba nėra gimtoji.

Atvejo aprašas

Kodėl mokykla ryžosi pokyčiams?

Nuo 2009 m., kai buvo įdiegta nauja mokyklų finansavimo sistema, mokykla stengiasi būti geriausia ir pritraukti kuo daugiau mokinių. Siekiant tobulinti mokyklos veiklą (miesto ir šalies kontekste), buvo sukurtas strateginis mokyklos veiklos planas su aiškiais strateginiais tikslais, kuris atnaujinamas kas treji metai. Kad šis planas būtų realus ir įgyvendinamas, visi mokyklos darbuotojai (mokyklos vadovai, dalykų mokytojai ir kiti mokyklos darbuotojai) kiekvieniems mokslo metams išsikelia tris strateginius tikslus. Visi mokyklos mokytojai ir vadovai įtraukiami į plano aptarimą ir tikslų formulavimą (per dalykų metodinių grupių, mokyklos administracijos ir mokytojų tarybos susirinkimus). Atsižvelgdami į mokyklos strateginius tikslus, mokytojai nustato savo profesinio augimo poreikius. Mokytojui tobulėjant, gerėja mokymo kokybė, mokinių motyvacija ir rezultatai.

1 paveikslėlis Profesinio tobulėjimo schema

Pagrindiniai bruožai

Nuolatinis profesinis tobulėjimas (NPT)

Nuolatinis profesinis tobulinimasis apima kursus ir seminarus mokykloje ir už jos ribų. Mokykla organizuoja įvairius kursus ir seminarus pačioje mokykloje, siekdama užtikrinti, kad kuo daugiau mokyklos darbuotojų galėtų juose dalyvauti. Pastaraisiais metais, pasinaudojusi Rygos miesto švietimo ir informacijos skyriaus (RIIMC) teikiama finansine parama, mokykla organizavo platesnes profesinio tobulėjimo programas mokytojams (seminarai, kursai, išvykos į įvairias verslo ir švietimo įstaigas), kurios suteikė galimybę mokytojams praplėsti akiratį, įgyti naujų patirčių bei įgūdžių ir juos panaudoti savo kasdieniniame darbe.

Mokytojai taip pat skatinami dalyvauti įvairiuose renginiuose ir diskusijose, kurias organizuoja aukštojo mokslo institucijos, Rajono Švietimo skyrius arba Švietimo ir Mokslo ministerija.

Daugelis mokytojų aktyviai dalyvauja švietimo profesinės sąjungos veikloje: dalyvauja diskusijose, teikia pasiūlymus ugdymo kokybės tobulinimui ar tiesiog dalyvauja konferencijose, seminaruose ir kituose renginiuose.

Be to, mokykla visada aktyviai bendradarbiauja su mokyklomis užsienyje, dirba ties bendrais projektais, į kuriuos įsitraukia ir mokytojai, ir mokiniai. Tai taip pat skatina profesinį tobulėjimą ir teigiamai veikia mokymo(si) kokybę.

Poreikių nustatymas

Šiuolaikiniame pasaulyje viskas sparčiai keičiasi, švietimo sritis ne išimtis. Todėl labai svarbu, kad mokytojai nuolat domėtųsi sistemos naujovėmis, pokyčiais ir iššūkiams bei besikeičiančiais mokinių poreikiais. Yra daugybė veiksnių, padedančių nustatyti mokytojų profesinio augimo poreikius. Pirmasis ir svarbiausias veiksnys - valstybės švietimo reforma, apimanti atnaujintą ugdymo turinį, mokymo metodus ir kt.

Reaguodamos į tai, mokyklos turi išsikelti strateginius tikslus, kurie padėtų identifikuoti profesinio tobulėjimo poreikius. Kitas būdas - kiekvienų mokslo metų pabaigoje surinkti prašymus ir pasiūlymus kursams iš dalykų metodinių grupių, ir pagal juos suplanuoti mokymo(si) veiklas mokykloje ir už jos ribų. Pamokų stebėjimas taip pat yra veiksmingas būdas nustatyti mokytojo individualius mokymosi poreikius.

Direktorės pavaduotoja yra atsakinga mokytojų profesinio tobulinimo proceso stebėjimą. Per pastaruosius kelerius metus buvo sukurta tam tikra sistema, skirta mokytojų dalyvavimo tobulinimosi kursuose, seminaruose ir kt. fiksavimui.

Column 1	Column 2	Column 3	Column 4	Column 5	Column 6	Column 7	Column 8	Column 9
Ľudmila	G	20	16	12	8	16	x	Studijas beigtas 2014.g.
Dina	H	68	0	0	36	0	x	
Ināra	J	96	0	0	0	36	x	
Anna	J	98	0	0	0	36	x	
Nora	K	152	0	0	3	33	x	
Rita	K	45	0	18	10	8	x	
Līga	K	86	0	0	36	0	x	
Beāte	K	312	0	0	5	31	x	
Ilze	K	137	0	0	9	27	x	
Ginta	K	76	0	0	36	0	x	
Leļde	K	80	0	0	0	36	x	Studijas beigtas 2013.g.; Studē!
Kristīne	K	56	0	0	30	6	x	
Sandra	K	300	0	0	36	0	x	
Inga	L	164	0	0	0	36	x	
Zane	L	29	7	3	26	7	x	BKA
Vera	L	137	0	0	0	36	x	
Andis	L	47	0	0	20	16	x	
Inīta	L	78	0	0	11	25	x	
Guntars	L	42	0	28	8	0	x	
Biruta	M	38	0	9	27	0	x	
Līja	M	130	0	0	0	36	x	
Mareks	M	58	0	4	12	20	x	
Darja	M	71	0	0	33	3	x	BKA
Lilija	M	92	0	0	9	27	x	
Iveta	N	83	0	14	16	6	x	
Janīna	O	120	0	0	25	11	x	
Zīnta	P	107	0	0	14	22	x	
Vilhelmine	P	76	0	0	36	0	x	
Gunta	P	52	0	3	22	11	x	
Signe	R	12	24	4	0	32	x	Studē!
Zane	R	34	2	0	34	2	x	Studē!
Aija	R	57	0	22	14	0	x	BKA

2 pav. Tobulinimosi valandų skaičius

Lentelēje (2 pav.) parodytas kiekvienas mokytojas (vardas ir pavardē - 1 ir 2 stulpeliai), lankyty profesinio tobulinimosi sesijy skaičius (3 stulpelis), trūkstamy sesijy skaičius (4 stulpelis), profesinio tobulinimosi sesijy skaičius, reikalingas per trejy mety laikotarpj (5, 6 ir 7 stulpeliai). 8 stulpelyje pažymima, ar išklausytas privalomas kursas dēl vaiky teisy apsaugos. Paskutiniame stulpelyje (9 stulpelyje) pateikiama kita papildoma informacija apie mokytoją, pavyzdžiui, motinystēs atostogos, studijos universitete ir kt., kuri gali turēti įtakos būtinam profesinio tobulėjimo sesijy skaičiui.

Be to, direktorēs pavaduotoja sukūrē lentelę (3 pav.), kurioje nurodyti kiekvieno mokytojo lankyti kursai per trejus metus. Tai padeda išanalizuoti poreikius ir pasiūlyti kursus konkrečiomis temomis.

Ziemeļvalstu ģimnāzijas pedagogu tālākizglītības plāns											
1	Vārds	Uzvārds	Dokumenta tips	Izglītības dokumenta izdošanas datums	Mācību iestādes nosaukums	Kursi	Stundu skaits	2017.gads	2018.gads	2019.gads	2020.gads
2	BEĀTE	K	Diploms	18.06.2007.	Latvijas Universitāte						
389	BEĀTE	K	Diploms	19.06.1998.	Latvijas Universitāte						
390	BEĀTE	K	Sertifikāts	12.09.2013.	Valsts izglītības satura centrs						
391	BEĀTE	K	Apliecinājums	01.09.2012. - 31.08.2017.	IZM - Nr. 00059	5 kvalitātes pakāpe					
392	BEĀTE	K	Kursi	29.11.2017.	RIIMC	Skolēnu zinātniski pētniecisko darbu izstrāde pamatskolā	16				
393	BEĀTE	K	Konference	18.08.2017.	LAVSA LATE	Latvijas angļu valodas skolotāju ikgadējā konference	6				
394	BEĀTE	K	Forums	15.06.2017.	RIIMC	Izglītība izaugsmei 2017	12				
395	BEĀTE	K	Seminārs	17.03.2017.	RIIMC	"Lasīprasmes attīstīšanas ideju banka"	3				
396	BEĀTE	K	Kursi	15.03.2017.	RIIMC	svešvalodu jomas mācību priekšmetu Lasīprasmes attīstīšana kā mācīšanas kvalitātei un skolēnu motivāciju veicinošs faktors (A)	8				
397	BEĀTE	K	Kursi	07.02.2017.	RIIMC	Modernas prezentācijas metodes (A)	16				
398	BEĀTE	K	Kursi	06.12.2016.	RIIMC	Projekta rezultātu prezentēšanas tehnikas (A)	12				
399	BEĀTE	K	Konference	16.09.2016.	RVVĢ	Izaicinājumi mūdienu izglītībai. Integrēta saturs un valodas mācīšana kā instruments kompetenču izglītības īstenošanai.	3				
400	BEĀTE	K	Kursi	20.06.2016.	RIIMC	Izglītība izaugsmei 2016 (A)	6				
401	BEĀTE	K	Kursi	31.05.2016.	RIIMC	Mācīšanas un mācīšanās metožu pilnveide	8				
402	BEĀTE	K	Kursi	09.05.2016.	RIIMC	Speciālais zināšanas pedagoģiem bērnu tiesību aizsardzības jomā (A)	8				
403	BEĀTE	K	Kursi	28.04.2016.	RIIMC	Pedagoģu profesionālā pilnveide kā resurs izglītības iestādes stratēģiskajā plānošanā un attīstībā (A)	8				
404	BEĀTE	K	Kursi	31.03.2016.	RD IKSD / DZC / RIIMC / RD ITC	Informācijas tehnoloģijas izglītības attīstībai	8				
405	BEĀTE	K	Seminārs	17.02.2016.	RIIMC	Centralizētās eksāmena angļu valodā mutvārdu daļas vērtēšana	3				
406	BEĀTE	K	Kursi	11.12.2015.	University of Oregon, College of Arts and Sciences, American English Institute	English for Specific Purposes, Best Practices for Course and Materials	100				
407	BEĀTE	K	Seminārs	30.09.2015.	EGO centrs	Metodiskā darba organizācija skolā	8				
408	BEĀTE	K	Kursi	10.09.2015.	Tartu Universitāte	Uplifting Leadership	8				
409	BEĀTE	K	Kursi	21.08.2015.	LAVSA LATE	Angļu valodas skolotāju profesionālā pilnveide	8				
410	BEĀTE	K	Kursi	18.06.2015.	RIIMC	Izglītības iestādes vadība. Efektīva cilvēkresursu vadība skolā (A)	40				
411	BEĀTE	K	Konference	17.04.2015.	E-klase	Latvijas skolotāju konference E-klase 2015	6				
412	BEĀTE	K	Metodiskā diena	12.03.2015.	Ziemeļvalstu ģimnāzija	Varam un darām	4				
413											
414	K	kopā					291	0	0	5	31

Gerosios patirties sklaida

Prieš keletą metų mokykla nusprendė keisti dalykų metodinių grupių sistemą, apjungė mokomuosius dalykus ir sukūrė 5 metodines grupes :

- Latvių kalbos, istorijos ir socialinių mokslų
- Matematikos ir gamtos mokslų
- Pradinio ugdymo
- Užsienio kalbų
- Menų ir sporto

Metodinių grupių susirinkimai vyksta bent du kartus per semestrą. Susirinkimų metu dalykų mokytojai aptaria savo patirtį, sėkmes ir nesėkmes, problemas ar naujas idėjas. Taip pat dalyvauja sprendimų priėmimo ir mokyklos vertinimo procese, išreiškdami savo požiūrį į tai, kas gerai veikia, ir kas turėtų būti keičiama.

Jau penkerius metus kiekviena metodinė grupė organizuoja taip vadinamą „Dalyko mėnesį“ (pvz., „Matematikos mėnuo“ ar „Geografijos mėnuo“), kurių grafikas sudaromas mokslo metų pradžioje. Per tą mėnesį mokytojai siūlo įvairias, su konkrečiu mokomuoju dalyku susijusias veiklas: konkursus, viktorinas, parodas, pasirodymus, kurie gali būti organizuojami pamokų metu (vienos klasės mokiniams) arba po jų (skirtingų klasių mokiniams).

Mokykla per mokslo metus tradiciškai organizuoja bent keturis profesinio tobulinimosi renginius. Vieni iš jų vadinami "Mokytojai mokosi" - kviečiami lektoriai praveisti kursų ar seminarų tam tikra tema. Kiti yra vadinami "Dalijimosi patirtimi", kuriuose mokytojai dalijasi idėjomis ir informacija iš kursų ir seminarų, kuriuose dalyvavo arba dalijasi patirtimi, įgyta įvairiuose su ugdymu susijusiuose rajono, šalies ar tarptautiniuose projektuose.

Glaudžiai bendradarbiaujama su aukštojo mokslo institucijomis ruošiančiomis pedagogus. Kiekvienais metais priimame nemažai studentų pedagoginei praktikai atlikti. Tai naudinga ir mokytojams, ir studentams, nes tiek vieni, tiek kiti įgyja naujos patirties ir pasisemia idėjų.

Dalyvavimas tarptautiniuose projektuose suteikia neįkainojamos patirties. Mokykla jau daugiau nei 10 metų bendradarbiauja su šiomis užsienio mokyklomis:

- Levanger videregėnde skole - Levanger, Norvegija
- "Bäumlihof" gimnazija - Bazelis, Šveicarija

- Liebigshule - Frankfurtas prie Maino, Vokietija
- "Jovaro progimnazija" - Šiauliai, Lietuva
- Hagagymnasiet - Norrköping, Švedija

Per šį laiką buvo įvykdyta daugybė įvairių projektų (tiek mokiniams, tiek mokytojams), kurie padėjo praturtinti ugdymo(si) procesą.

Mokyklos vadovai ir pedagogai nuolat ieško galimybių dalyvauti edukaciniuose projektuose. Šiuo metu mokykloje vykdomi 7 projektai susiję su mokinių individualių poreikių patenkinimu, profesiniu ugdymu, sportu ir sveika gyvensena bei mokyklos strateginiais tikslais. Šiuos projektus koordinuoja įvairios valstybinės ir vietos institucijos, tarp jų - Švietimo ir mokslo ministerija, Rygos miesto švietimo kultūros ir sporto departamentas, Rygos miesto švietimo ir informacijos tarnyba (RIIMC) ir kiti.

Ziemeļvalstu gimnazija (šiaurės šalių kalbų mokykla) - į ateitį orientuota institucija, kuri nestovi vietoje ir vertina nuolatinį profesinį tobulėjimą kaip vieną iš pagrindinių priemonių savo ambicingiems tikslams pasiekti.

METODINĒ VEIKLA MOKYKLOS TOBULINIMO PROCESĒ

Mokyklos pavadinimas	Rygos Zolitude ģimnazija
Tinklapis	http://www.zolitude.lv
Direktorius	Svetlana Semenko
Mokyklos tips	Vidurinė mokykla
Mokinių amžius	7 - 19
Mokyklos kontekstas	<p>Rygos Zolitude ģimnazija įsikūrusi Latvijos sostinėje Rygoje, ramiam Zolitude rajone.</p> <p>Per 30 metų mokyklai pavyko išlaikyti savo unikalumą. Šiuo metu gimnazijoje didžiausias dėmesys skiriamas kokybiškam ugdymui, modernių ugdymo metodų paieškai ir taikymui, taip pat sustiprintam matematikos, gamtos mokslų ir kalbų mokymui.</p> <p>Gimnazija yra atvira kiekvienam mokiniui ir siekia patenkinti visus svarbiausius poreikius. Gimnazija aktyviai bendradarbiauja su Latvijos ir užsienio švietimo institucijomis.</p> <p>Pagrindinis gimnazijos tikslas - užtikrinti visokeriopą mokinių ugdymą, todėl mokykla siūlo edukacines programas, leidžiančias pagilinti matematikos, kalbų ir gamtos mokslų žinias. Be šių programų, mokiniams siūloma įvairi popamokinė veikla ir būreliai (teatro studija, baletu užsiėmimai, debatai</p>

	<p>anglų ir latvių kalbomis, įvairūs sporto būreliai ir plaukimo pamokos.</p> <p>Mūsų pedagogai turi didelę dalyvavimo tarptautiniuose projektuose patirtį (Erasmus, Nord Plus, Nord Plus Junior, Comenius).</p> <p>Pedagogų profesinio darbo rezultatas - metodinio darbo sistema, padedanti rasti individualų požiūrį į kiekvieną mokinį, skatinti gabius vaikus bei teikti pagalbą tiems, kuriems ji reikalinga. Mokykloje esantys socialiniai pedagogai ir psichologai teikia socialinę psichologinę pagalbą, dirba su mokiniais ir jų tėvais, padeda įveikti psichologinius bei mokymosi sunkumus.</p> <p>Iš viso gimnazijoje mokosi 1440 mokinių (mes esame didžiausia mokykla Latvijoje).</p> <p>Gimnazija ypač didžiuojasi mokinių savivalda, kuri organizuoja įdomias veiklas mokykloje ir už jos ribų.</p>
Papildoma informacija	<p>Gimnazijos moto - pokyčiai neišvengiami.</p> <p>Nuo gimnazijos atidarymo visi mokytojai aktyviai dalyvauja analizuojant metodinę veiklą ir tobulina profesines kompetencijas. Kiekvienais metais organizuojame metodinę dieną. Per ją pedagogai gali įgyti reikiamų žinių, tobulinti įgūdžius ir pasidalyti savo patirtimi mokant pagal naujus standartus ir švietimo reikalavimus.</p>

Atvejo aprašas

METODINĖ VEIKLA RYGOS ZOLITUDE GIMNAZIJOJE

Papildoma informacija:

Ugdymo programos Zolitude mokykloje:

5-9 klasės. 3 ugdymo programos (dvikalbės):

- Sustiprintas matematikos mokymas
- Sustiprintas užsienio kalbų mokymas (anglų, vokiečių)
- Bendrojo lavinimo programa

10-12 klasės. 4 ugdymo programos

- Matematika, gamtos mokslai ir technologijos (matematika ir informacinės technologijos);
- Matematika, gamtos mokslai ir technologijos (chemija ir biologija).
- Humanitariniai ir socialiniai mokslai (puiki galimybė mokytis vokiečių, anglų ir prancūzų kalbų);
- Bendrojo lavinimo programa.

Gimnazijos mokytojų profesinės kompetencijos vizija:

- Profesionalumas ir mokymo įgūdžiai
- Puikus savo mokomojo dalyko išmanymas
- Bendrosios pedagoginės / psichologinės žinios
- Komandinio darbo įgūdžiai
- IKT naudojimas pamokose
- Informacinių technologijų (IT) įgūdžiai

Profesinis mokytojų tobulinimasis Zolitude gimnazijoje yra įprastas reiškinys ir apima šiuos pagrindinius principus:

- Sistemiškumas
- Planavimas
- Nuolatinis tobulinimasis

- Komandai priklausančių mokytojų svarba ir kiekvieno jos nario vaidmuo
- Mokytojų darbo analizė ir savianalizė

Mokytojų meistriškumo ugdymas Zolitos gimnazijoje:

- Profesinio rengimo kursai
- Saviugda
- Seminarai
- Dalyvavimas projektuose
- Konkursai
- Mokytojų darbo grupės
- Projektų grupės
- Mokyklos renginiai ugdymo(si) proceso tobulinimui
- Dalykų metodinių grupių veikla
- Mokytojų rengimo seminarai mokyklose

Profesinio tobulinimo kursai:

Savišvieta:

- Pagal individualius poreikius

Mokyklos veiklos tobulinimas:

- Kritinio mąstymo įgūdžiai
- Kompiuterinių įgūdžių tobulinimas
- Technologijų (IT) naudojimas klasėje
- Konfliktų valdymo strategijos

Kita:

- Mokyklos mokytojų vedami kursai
- Mokytojų kompiuterinis raštingumas
- Dvikalbio mokymo kompetencijos ugdymas

Gerosios patirties sklaida:

- Veiksmingos mokymosi aplinkos sukūrimas
- Gerosios patirties, įgytos projektuose, seminaruose, kursuose, profesinio tobulinimosi dienose ir kt., pristatymas mokyklos mokytojams:
- Per mokytojų tarybos, metodinės tarybos ir administracijos susirinkimus;
- Dalykų metodinėse grupėse;
- Profesinio tobulinimosi (PD) dienomis.

Profesinio tobulinimosi dienos (PT dienos) puikus būdas pasidalinti gerąja patirtimi:

Kiekvienais metais vieną ar du kartus per trimestrą mūsų gimnazijoje vyksta metodinė diena. Kiekviena metodinė diena turi savo struktūrą, tikslus ir tvarkaraštį. Tikslai yra susiję su svarbiausiomis ugdymo problemomis ir gimnazijos nusistatytais prioritetais mokslo metams.

Dažnai organizuojami kūrybiniai seminarai.

Mūsų strateginiai prioritetai ir temos:

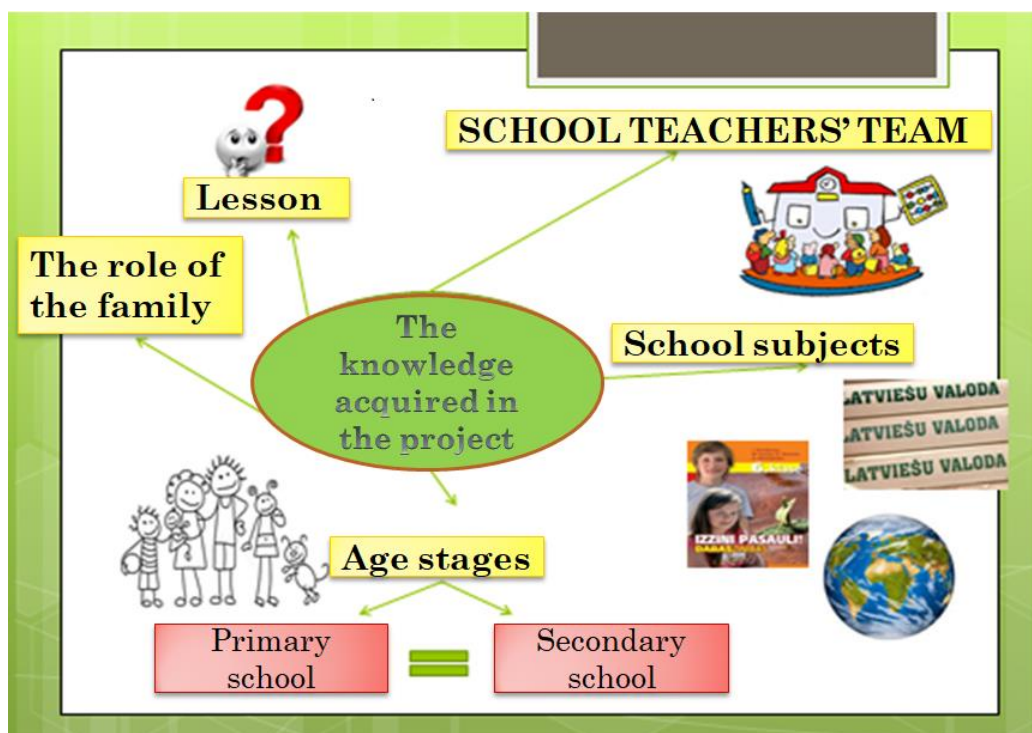
- Veiksminga pamoka. Šiuolaikiniai ugdymo metodai.
- Namų darbų vertė. Grįžtamasis ryšys mokinių mokymuisi gerinti.
- Geriausios namų darbų skyrimo strategijos.
- Mokinių patyriminis mokymasis.
- Mokinių savęs ir kitų vertinimo įgūdžių formavimas.
- Technologijų naudojimas mokinių mokymuisi skatinti.
- Šiuolaikiniai metodai skaitymo įgūdžiams gerinti įvairių dalykų pamokose. Ypatingas dėmesys dvikalbiam mokymui.
- Palankios mokymosi aplinkos kūrimas – inovatyvūs metodai ir formos.

Dalyvavimas projektuose

Projektas "Kompetencijomis grįstas ugdymo turinys"

Projekto tikslas: sukurti, išbandyti ir palaipsniui įvesti bendrą ugdymo turinį ir mokymo metodus, tam kad 1,5-18 metų mokiniai įgytų žinių ir įgūdžių, reikalingų XXI amžiuje.

Mokytojų profesinis tobulinimasis – nuolatinis procesas

BENEFITS FOR TEACHERS:

- 1) wide-ranging lessons,
- 2) motivated students,
- 3) new “tools” to work on the texts.

BENEFITS FOR STUDENTS:

- 1) joy of work,
- 2) reading skill improvement or skill development,
- 3) vocabulary extention,
- 4) new “tools” to work on the texts.

BENEFITS FOR COLLEAGUES:

- 1) new responsibilities,
- 2) various school cross-curriculum subjects and cooperation (Bilingual education)
- 3) talented students.

Nauda mokytojui:

- 1) Integruotos pamokos
- 2) Motyvuoti mokiniai
- 3) Nauji darbo su tekstu įrankiai

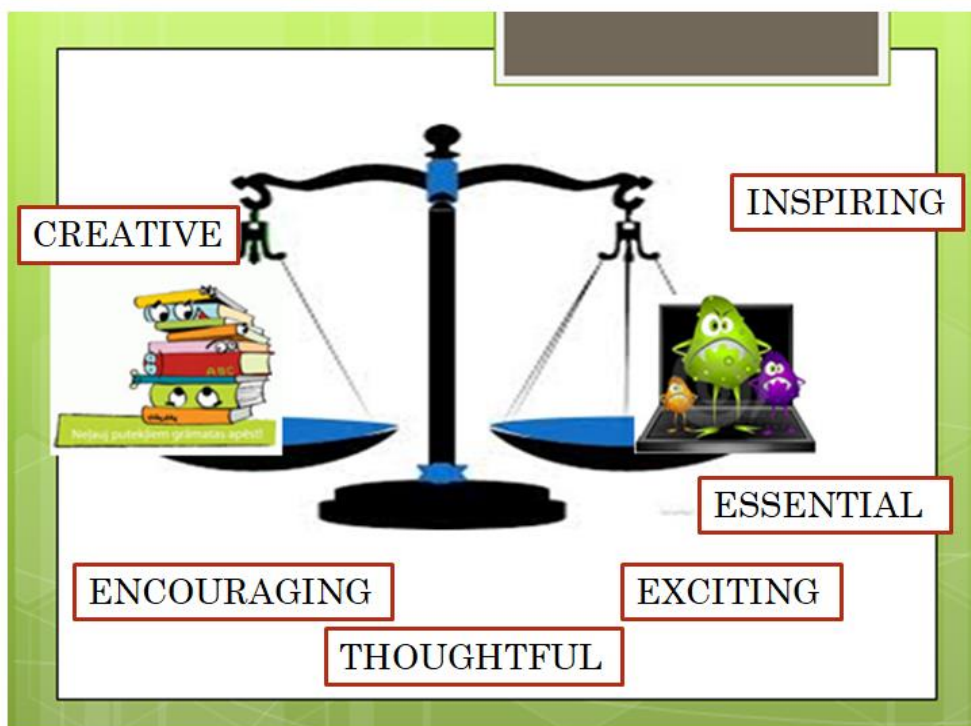
Nauda mokiniui:

- 1) Mokymosi džiaugsmas
- 2) Geresni skaitymo įgūdžiai
- 3) Platesnis žodynas
- 4) Nauji darbo su tekstu įrankiai

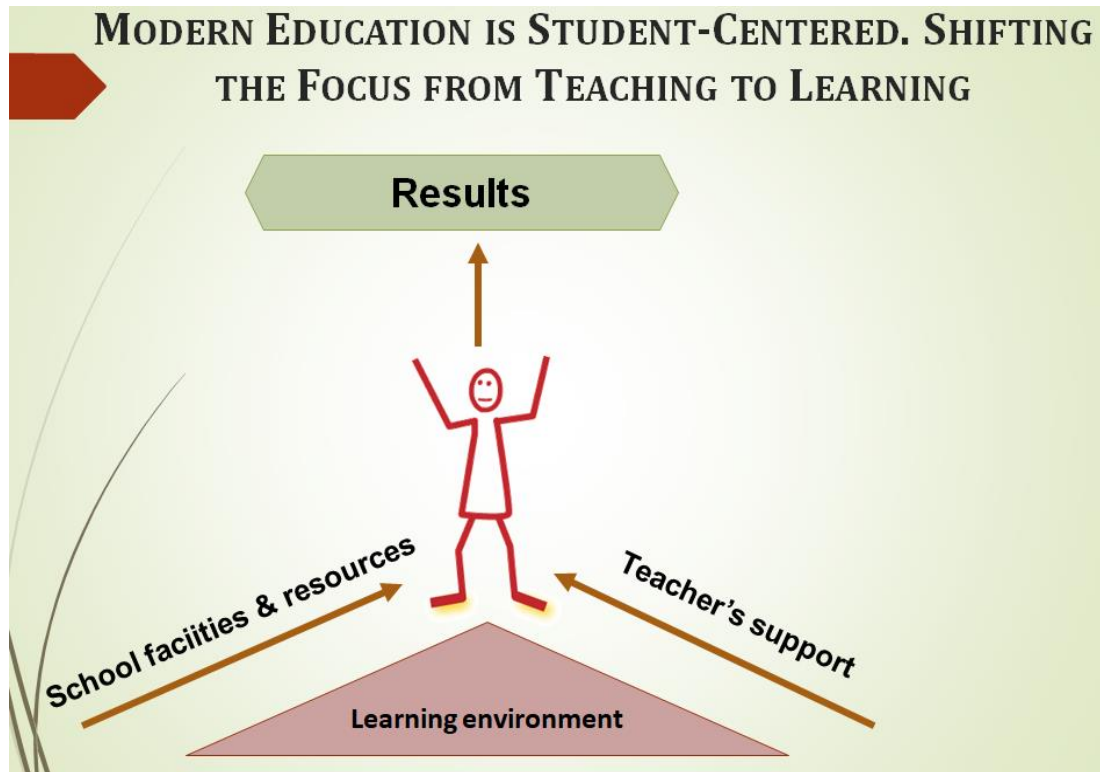
Nauda kolegoms:

- 1) Nauji įsipareigojimai
- 2) Integruotos pamokos (dvikalbis mokymas)
- 3) Gabūs mokiniai

We have devised a new content

Sukūrėme naują turinį: patrauklų, skatinantį mąstyti, lavinantį kūrybiškumą, įkvepiantį ir suteikiantį drąsos.

Šiuolaikinis ugdymas orientuotas į mokinį, pereinantis nuo mokymo prie mokymosi.

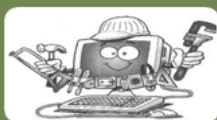
STANDARDS & EXPECTATIONS:

Learners' general abilities and skills development;

Focusing on hands-on activities;

The use of IT technologies;

Changes in Assessment.

Professional Competence of teachers is required to promote and realize standards

Lūkesčiai:

Geresni mokinių bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai

Daugiau patyriminių veiklų

Platesnis IKT pritaikymas pamokose

Pokyčiai vertinime

PROFESINIŲ PROGRAMŲ PASIŪLA SPECIALIŲJŲ POREIKIŲ MOKINIAMS

Mokyklos pavadinimas	Rygos 5-oji internatinė pradinė mokykla –Raidos centras
Tinklapis	www.r5sips.lv
El. paštas	r5sips@riga.lv
Direktorius	Iluta Vilnīte
Mokyklos tipas	Pagrindinė mokykla
Mokinių amžius	7-20
Mokyklos kontekstas	<p>Rygos 5-ojoje internatinėje pradinėje mokykloje – raidos centre mokosi 228 mokiniai. Į šią mokyklą mokiniai priimami pagal valstybės ar savivaldybės medicininės-pedagoginės komisijos išduotą vertinimo pažymą.</p> <p>Mokykla turi licenciją teikti dvi specialiojo ugdymo programas;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Specialioji programa mokiniams su lengva protine negalia • Specialioji programa mokiniams su sunkia ar daugybine protine negalia <p>Baigę mokyklą, mokiniai gauna pagrindinio ugdymo baigimo pažymėjimą.</p> <p>Mokykla taip pat siūlo tris profesinio mokymo programas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Virėjo (šefo) padėjėjo (programa „Maitinimo paslaugos“) • Namų šeimininkės/ūkvedžio (programa „Namų ūkio valdymas“) • Statybininko padėjėjo (programa „Statyba ir priežiūra“)

	<p>Baigę programą mokiniai gauna profesinio ugdymo pagrindų pirmojo lygio diplomą.</p> <p>Mokiniai mokosi mažose grupėse, sudarytose atsižvelgiant į individualius specialiuosius poreikius, fizinį bei protinį negalios sunkumo laipsnį. Mokyklos lyderių komanda nuolat stengiasi gerinti ugdymosi aplinką, pavyzdžiui, pritaikyti mokyklos pastatą neįgaliesiems su vežimėliais ar kita kompensacine technika.</p>
Papildoma informacija	<p>Suprantame, kaip svarbu specialiųjų poreikių turintiems mokiniams mokykloje įgytus gebėjimus pritaikyti realiame gyvenime. Mokytojai ieško galimybių padėti neįgaliesiems integruotis į visuomenę siūlydami dalyvauti įvairiose veiklose už mokyklos ribų. Jie gali dirbti grupėse ar individualiai. Mokytojai padeda susirasti įmones praktikai atlikti, dažnai su galimybe įsidarbinti baigus mokyklą.</p> <p>Mokykloje mokiniai su mokytojais organizuoja įvairias su maitinimo ir aptarnavimo sritimi susijusias veiklas kaip, pavyzdžiui, gimtadienio šventė draugui, padėkos dienos pusryčiai rėmėjams, virėjų varžytuvės ar projektas „Seno laikraščio naujas gyvenimas“. Be to, jie mokosi padengti stalą, patiekti maistą, kepti pyragus, dekoruoti kambarius ir t.t. Mokiniai atlieka šiuos darbus pagal savo galimybes ir gebėjimus.</p>

Siekdami gerinti mūsų mokinių socialinius įgūdžius, dalyvavome tarptautiniame Erasmus + projekte „Pilnavertis gyvenimas“ (Jaunų žmonių su specialiaisiais poreikiais užimtumas ir laisvalaikis), tarptautiniame meno festivalyje Panevėžyje (Lietuva), XXI integruotų menų festivalyje Latvijos miestuose Kuldiga ir Valmiera, IKT varžytuvėse ir konferencijoje „Gerosios praktikos pavyzdžiai mokant autistus Latvijoje ir pasaulyje: diagnozė, terapija ir pagalba“. Taip pat bendradarbiaujame su Rygos meno ir mados mokykla bei Ogre mokykla.

Atvejo aprašas

Kasmet visi mokyklos pedagogai dalyvauja įvairiose NPT (nuolatinio profesinio tobulinimo) veiklose. Be to, du kartus per pusmetį profesijos mokytojai susirenka prie apskrito stalo. Jie aptaria ugdymo(si) procesą ir mokinių pasiekimus, išskylančias problemas ir ieško sprendimų.

Mokytojai glaudžiai bendradarbiauja su įmonėmis, kuriose mokiniai atliks praktiką. Jie pateikia informaciją apie kiekvieno mokinio specialiuosius poreikius maitinimo ir aptarnavimo paslaugas teikiančioms įmonėms, kad jos galėtų pritaikyti darbo vietas neįgaliesiems.

Įtraukiant mokinius į už mokyklos ribų vykstančias veiklas siekiama kelti jų savivertę, didinti pasitikėjimą savimi, išmokyti juos dirbti komandoje ir padėti vieni kitiems. Visi šie svarbūs veiksniai padeda jiems tobulėti.

Mes siekiame tobulinti mokymo(si) procesą ieškodami naujų mokymo metodų ir priemonių. Be to, ieškome naujų kontaktų su potencialiais darbdaviais, norėdami užtikrinti darbo vietas mūsų mokyklą baigusiems mokiniams.

PROJEKTAS „MOKYKLA UŽ MOKYKLOS RIBŪ“

Mokyklos pavadinimas	Rygos Imantos vidurinė mokykla
Tinklapis	www.riv.lv
Direktorius	Ingūna Helviga
Mokyklos tipas	Vidurinė mokykla
Mokinių amžius	6 -19
Mokyklos kontekstas	<p>Rygos Imantos vidurinė mokykla įsikūrusi Imantoje, Kuržemės regione. Mokykloje mokosi 783 mokiniai, suformuota 30 klasių komplektų (nuo 1-os iki 6-os klasės yra trys/ keturios paralelinės klasės, 7-ose – 9-ose po dvi paralelines klases, o nuo 10-os iki 12-os suformuota po vieną klasę.)</p> <p>Mokiniai gali rinktis iš trijų ugdymo programų: matematinės, gamtos mokslų ir technologijų ar humanitarinės ir socialinių mokslų (su pagilintu muzikos mokymu) arba mokytis pagal bendrojo ugdymo programą.</p> <p>Mokykla akredituota 2012 metais šešeriems metams (maksimalus terminas), kita akreditacija - 2019.</p>
Papildoma informacija	<p>Per pastaruosius dvejus metus įvyko daug naujų pasikeitimų. Mokyklos lyderių grupė sukūrė naują mokyklos viziją, kuri apima ne tik mokymosi aplinką, pagalbą mokiniui, bet ir naują požiūrį į mokymo ir mokymosi procesą.</p> <p>Poreikį keistis paskatino šalyje vykdoma švietimo reforma, kurios tikslas mokinių įvairių kompetencijų ir įgūdžių ugdymas.</p>

Atvejo aprašas

Ugdymo proceso pokyčius Rygos Imantos vidurinėje mokykloje paskatino naujoji direktorė, pasiūlydama mintį organizuoti mokymą netradicinėse aplinkose. Mokyklos bendruomenė apsvarstė šį pasiūlymą, detaliai suplanavo veiklas už mokyklos ribų. Naujojo projekto „Mokykla už mokyklos ribų“ idėja paremta pedagogikos mokslų pradininko J. A. Komenskio mintimi kad, „žmones reikia mokyti kaip galima daugiau įgyti išminties ne iš knygų, bet iš dangaus ir žemės, iš ąžuolų ir skroblų, t. y. reikia mokyti pažinti ir tyrinėti pačius daiktus, o ne svetimas mintis ir žinias apie juos“.

Buvo nuspręsta, kad mokymuisi netradicinėje aplinkoje, kai besimokantieji įgyja žinių, gebėjimų ir kompetencijų, bus skirtos 5 dienos per mokslo metus (dvi dienos pirmajame ir trys – antrajame semestre), kiekviena diena skirta vienai iš keturių sričių („Kalba“, „Technologijų pagrindai ir gamtos mokslai“, „Meninis ugdymas“, „Žmogus ir visuomenė“) ir karjeros ugdymui. Kiekvienos dienos veiklas planuoja dalykų mokytojai dirbantys su klase. Jie susitaria dėl pamokų temos, vietos, kurioje vyks užsiėmimai, aptaria veiklas, jų organizavimą ir galimas išlaidas. Mokytojai:

- Suderina būsimas projekto veiklas su mokyklos direktore;
- Informuoja mokinius, klasių vadovus ir tėvus apie tos dienos užsiėmimų vietą, būsimas veiklas, reikalingas turėti priemonės ir kitą būtiną informaciją;
- Kartu su mokiniais išsikelia mokymosi tikslus ir uždavinius, aptaria užduotis ir laukiamą rezultatą.

Projekto dieną mokiniai kartu su klasės vadovu ir lydinčiais mokytojais keliauja į numatytą vietą ir atlieka užduotis. Kitą dieną pamokos metu mokiniai aptaria atliktas užduotis, įvertina savo ir klasės draugų darbą bei pasiekimus (1 ir 2 priedai).

Projektas „Mokykla už mokyklos ribų“ įgalina mokinius įgyti ir ugdyti įvairias kompetencijas, pavyzdžiui: stebėti gyvūnus zoologijos sode, sužinoti, kaip gaminama elektra hidroelektrinėje, apžiūrėti dailės kūrinius muziejuje ar mokytis apie medžius miške.

2017/18 mokslo metais jau suplanuotos integruotos projekto „Mokykla už mokyklos ribų“ pamokos apjungiančios dvi sritis, pvz.: „Kalba“ ir „Žmogus ir visuomenė“, „Technologijų pagrindai ir gamtos mokslai“ kartu su „Meniniu ugdymu“ ir t.t.

Tiek mokiniams, tiek mokytojams labai patinka šis projektas, nes per įvairias veiklas įgyjama žinių, sužinoma kas nors naujo, išbandoma, atrandama, bendradarbiaujama, pristatoma, įvertinama bei pasidalinama patirtimi.

Šį projektą gerai vertina ir mokinių tėvai, kurie pasirašo sutikimą leisti savo vaikams mokytis netradicinėje aplinkoje ir padengti galimas išlaidas (bilietus į muziejus, mokslo centrus ir t.t.)

Atvejo pavadinimas

Kai mokyklos direktore tapo Ingūna Helvinga, du semestrus buvo atidžiai stebima mokyklos organizacinė ir metodinė veikla. Buvo nustatyta, kad mokytojai per mažai komunikuoja tarpusavyje ir dažniausiai mano, kad jų dėstomas dalykas yra svarbiausias.

Trečiajame semest্রে stebėjimų ir tyrimų rezultatai buvo pristatyti mokyklos pedagogams ir nutarta keisti metodinės veiklos sistemą pagal šalies švietimo ir ugdymo reformoje iškeltus tikslus, t.y. ieškoti naujų mokymo būdų ir metodų, peržiūrėti planavimą ir vertinimą. Mokytojai pritarė poreikio keisti būtinumui. Buvo sukurtas naujas metodinės veiklos modelis, pagal kurį mokykla dirba šį ketvirtąjį semestrą.

Metodinės veiklos modelis Rygos Imantos vidurinėje mokykloje

1. Iš pradžių mokytojai bendrai sutarė pereiti nuo senojo prie naujojo metodinės veiklos modelio.

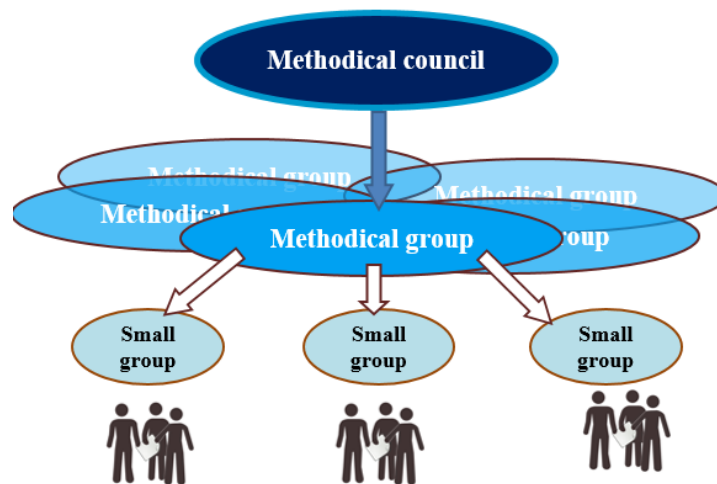
Nuo...	Prie...
Mokomųjų dalykų sureikšminimo	⇒ Pamokos
Gerosios praktikos pavyzdžių knygosė	⇒ Gerosios praktikos pavyzdžių kasdien
Pamokų stebėjimo, kaip išbandymo nervų sistemai	⇒ Pamokų stebėjimo, kaip galimybės patobulinti savo profesinę kompetenciją

Stebėtojas – priešas	⇒ Stebėtojas – draugas, rėmėjas, patarėjas
Vieno asmens atsakomybė	⇒ Bendra atsakomybė
Rezultatų analizė popieriuje	⇒ Rezultatų analizė kalbant

- Visi pedagogai apsjungė į 5 pagrindines grupes: dirbantys 1-2 klasėse, 3-4 klasėse, 5-6 klasėse, 7-9 klasėse ir 10-12 klasėse. Kiekvienoje didelėje grupėje yra apie 10 skirtingų dalykų mokytojų, dirbančių su tais pačiais mokiniais. Įvertinus galinčias kilti problemas, šios didelės grupės buvo padalintos į mažesnes grupes po 4-5 dalyko mokytojus.

Metodinės veiklos struktūra

- Atsižvelgiant į mokyklos tobulinimo viziją ir tendencijas šalies švietimo srityje, trejų metų metodinės veiklos mokykloje prioritetas - mokymosi kompetencijos tobulinimas įvairiame, kompetencijomis pagrįstame mokymosi procese.

Kiekviena didžioji metodinė grupė aptarė šį pagrindinį mokyklos prioritetą ir nusistatė savo papildomus prioritetus. Pavyzdžiui, mokymosi kompetencijos tobulinimas įvairiame mokymosi procese (teigiama atmosfera klasėje; žaidimų elementai klasėse; netradicinė aplinka; mokslinių tyrimų veikla ir kt.)

Kiekviena grupė pristatė savo požiūrį likusioms grupėms, todėl atsirado ilgas papildomų prioritetų ar veiklų sąrašas.

Metodinės veiklos prioritetai 3-iems mokslo metams

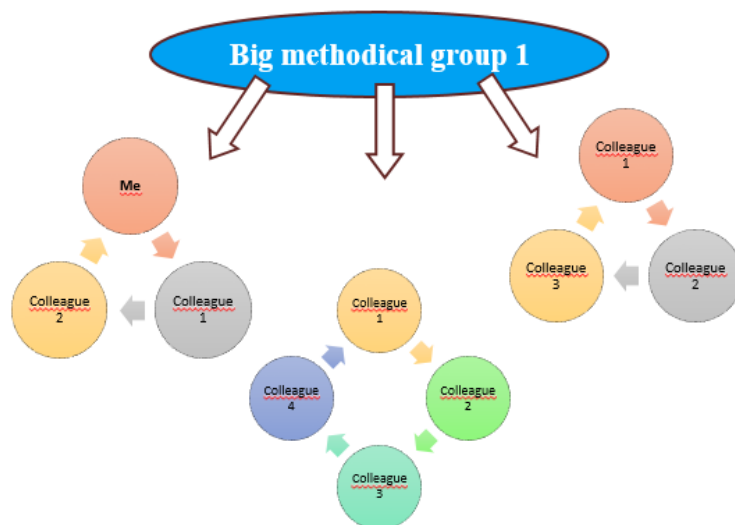
Mokymosi kompetencijos tobulinimas įvairiame, kompetencijomis pagrįstame mokymosi procese.

(Kaip mes suprantame prioritetus?)

4. Dėl galinčių kilti komunikavimo problemų didelėje, 10 skirtingų dalykų mokytojų, grupėje buvo sukurtas metodinės grupės darbo modelis/ sistema, pagal kurią mokytojai kasdien planuotų ir organizuotų savo darbą mažesnėse grupėse, t.y. kiekviena didelė mokytojų grupė buvo suskirstyta į 3 mažesnes grupes (po 3 ar 4 skirtingų dalykų mokytojus).

Metodinės grupės darbo modelis

5. Ir galiausiai, kiekvienai pagrindinei grupei buvo priskirtos užduotys, kurias atliekamos bendrai ar mažesnėse grupėse.

Metodinių grupių darbas

- Susitikimai didžiosiose ar mažosiose grupėse kiekvieną antradienį nuo 15.00 iki 16.00 val.
- Semestro metu kiekviena didžioji metodinė grupė planuoja, organizuoja ir analizuoja projekto "Mokykla už mokyklos ribų" veiklas.
- Kiekviena didžioji metodinė grupė nusistato 2 papildomus prioritetus pirmam semestru.
- Semestro metu kiekvienas mokytojas siūlo savo mažosios metodinės grupės kolegoms stebėti mažiausiai 1 atvirą pamoką, kuri atskleistų pasirinktus papildomus prioritetus.
- Semestro metu kiekvienas mokytojas stebi po 2-3 atviras pamokas, vedamas kolegų iš mažosios metodinės grupės.
- Pamokų analizė - atsiliepimai pateikiami po pamokų pristatymo ir stebėjimo.
- Semestro pabaigoje didžioji metodinė grupė analizuoja patirtį, įgytą stebint mažųjų metodinių grupių mokytojų vestas pamokas, ir nustato savo prioritetus antrajam semestru.

Naujasis metodinės veiklos modelis siūlo mokytojams galimybę:

- Susitikti bent kartą per savaitę ir pasikalbėti (konsultuoti, duoti ar gauti patarimų ir palaikyti, aptarti probleminę situaciją ir ieškoti sprendimų, dalintis įspūdžiais, patirtimi ir pan.);
- Sužinoti, kokias temas mokiniai mokosi kitų dalykų pamokose, rasti panašumų ir šią informaciją įtraukti į savo pamokas;
- Bendradarbiauti su kolegomis planuojant pamokas, projekto "Mokykla už mokyklos ribų" veiklas ir t.t.;
- Sukurti pasitikėjimo kultūrą, leidžiančią kolegoms išsakyti konstruktyvią kritiką
- Stebėti pamokas ir įgyti naujos patirties;
- Rodyti kolegoms pamokas ir sulaukti atsiliepimų;

- Bendrai dirbti siekiant įgyvendinti mokyklos metodinės veiklos prioritetus.

Projektas „Mokykla už mokyklos ribų“

2017 balandžio 13d.

Klasė	Mokomieji dalykai	Tema	Laukiamas rezultatas (ką mokiniai išmoks, sužinos, pasieks)	Vieta, reikalingos priemonės	Atsakingas mokytojas
1.a	Žmogus ir visuomenė	Transportas anksčiau ir dabar	Mokiniai sužinos apie įvairias transporto priemones ir profesijas susijusias su transportu	Traukinių muziejus	Marija Berga.
1.b	Kalba	Knygų sisteminimas	Mokiniai susipažins su didžiausia knygų kolekcija ir aptars kalbos reikšmę žmogaus gyvenime	Nacionalinė biblioteka	Marija Keiša
1.m	Žmogus ir visuomenė	Nuo grūdo iki duonos kepalų	Susipažins su duonos gamyboje dirbančiais žmonėmis	“Lāči” kepykla	Kristinė Ziņģīte - Otisone
2.a	Kalba	Rašinys	Patirs rašymo džiaugsmą Imantos miške. Išmoks rašyti rašinį	Imantos miškas	Ineta Alksne
2.b	Dailė. Technologijų pagrindai ir gamtos mokslai	Saulė	Sužinos apie saulę ir saulės sistemą	Saulės muziejus	Inga Eglīte

2.c	Kalba	Knygų sistemimas. Literatūrinė konferencija	Sužinos apie kalbos reikšmę žmogaus gyvenime. Susipažins su literatūriniais įvaizdžiais A.A. Milne kūrinyje „Mikė Pūkuotukas ir draugai“. Dalyvaus piešinių konkurse.	Imantos biblioteka	Anita Kleina
2.m	Technologijų pagrindai ir gamtos mokslai	Jūros pakrantė ir kopos	Susipažins su jūros ekosistema, atliks tyrimus	Jūrmala. Apsirengti tinkamais drabužiais, turėti rašiklį ir sąsiuvinį.	Aigija Grāvīte
3.a	Klaba	Knygų sistemimas. Literatūrinė konferencija	Sužinos apie kalbos reikšmę žmogaus gyvenime. Susipažins su literatūriniais įvaizdžiais A.A. Milne kūrinyje „Mikė Pūkuotukas ir draugai“. Dalyvaus piešinių konkurse.	Imantos biblioteka	Inese Dundure
3.b	Žmogus ir visuomenė	Sveikas maistas, stalo servavimas	Susipažins su maitinimo įmonės „Lido“ veikla, išmoks servuoti stalą.	"Lido" maisto mokykla	Ingrīda Bernāne

3.c	Technologiju pagrindai ir gamtos mokslai	Augalų įvairovė miške, medžio kamieno skersmuo	Išmoks atpažinti įvairius miško augalus. Išmatuos medžio kamieno skersmenį, susipažins su matavimo vienetais	Imantos miškas. Apsirengti tinkamais drabužiais, turėti rašiklį, liniuotę ir sąsiuvinį.	Zane Lāma
3.m	Dailė	Knygų sisteminimas	Mokysis vertinti gimtąją kalbą	Nacionalinė biblioteka	Iveta Veinberga
4.a	Technologiju pagrindai ir gamtos mokslai	Vabzdžių įvairovė	Susipažins su įvairiais vabzdžiais ir jų gyvenimo ciklu	Latvijos gamtos muziejus	Rita Madi
4.b	Technologiju pagrindai ir gamtos mokslai	Vabzdžių įvairovė	Susipažins su įvairiais vabzdžiais ir jų gyvenimo ciklu	Latvijos gamtos muziejus	Laura Grāvīte
4.m	Dailė	Dailės kūrinio originalas, reprodukcija ir kopija	Susipažins su dailės kūrinų kolekcija, analizuos meno kūrinius	Latvijos nacionalinė dailės galerija	Gita Zelka

MOKYKLA UŽ MOKYKLOS RIBŪ

2016M. LAPKRIČIO 16 D.

Klasē	Atsakinga metodinē grupē Metodinēs grupēs vadovas	Tema	Laukiams rezultats (kā mokiniai išmoks, sužinos, pasieks)	Vieta, reikalingos priemonēs	Atsakingas mokytojas (dalyko mokytojas, suplanavēs užsiēmimā)
5A 5B 5M	Technologijū ir gamtos mokslū m.g. I. Laidina	Matematika Ilgio matavimo vienetai	Mokiniai gebēs pristatyti ir paaiškinti kelis matavimo vienetus, sužinos apie netradicinius matavimo vienetus	Imantos miškas, parkas 1,5 metro ilgio matavimo juosta Užduočių lapai	Iveta Veinberga
6A 6B 6M	Kalbū m.g. S. Ludzeniece	Vokiečių kalba Daiktavardžių giminēs Artikeliai Rusų kalba Gyvūnai	Vokiečių kalba - gebēs palyginti vokiečių, anglų ir latvių kalbų daiktavardžius. Rusų kalba - gebēs palyginti rusų ir latvių kalbų daiktavardžius. Išmoks rusiškai pavadinti keletą gyvūnų.	Gamtos muziejus	Ligita Biseniece Inga Tarasova

7A	Menų m.g.	Muzika	Gebės įvertinti muzikos	„Forum	Alda Bula
7B	A. Likanse	Muzika – kultūros dalis	turinį ir harmoniją	Cinema“ Filmas „Naujokai“ Užduočių lapai	
8A	Žmogaus ir	Socialiniai	8A klasė	Seimas	Janis Lusiš
8M	visuomenės m.g. S. Igaune	mokslai Latvijos respublikos leidžiamoji ir vykdomoji valdžia	Susipažins su Latvijos Seimu, parlamentary darbu (dvi mokinių grupės) 8M klasė Susipažins su ministru kabinetu, ministru darbo specifika	Ministerija Ekskursija Paskaita Mokiniai turi turėti asmens dokumentą Rašiklis ir sąsiuvinis	

VISAPUSIŠKAS MOKYKLOS POŽIŪRIS Į KOKYBIŠKĄ UGDYMO(SI) PROCESĄ, SIEKIANT MOKINIŲ PAŽANGOS PER ĮVAIRIĄ PRAKTIŅĘ VEIKLĄ

Mokyklos pavadinimas	Rygos specialioji internatinė pradinė mokykla Nr. 1 – raidos centras
Tinklapis	http://www.r1sips.edu.lv/par-skolu
El. paštas	r1sips@riga.lv
Direktorius	Laila Lapina
Mokyklos tipas	Specialioji internatinė pradinė mokykla mokiniams su lengvais, vidutiniais ir sunkiais mokymosi sutrikimais
Mokinių amžius	6-18
Mokyklos kontekstas	<ul style="list-style-type: none"> • Rygos specialioji internatinė pradinė mokykla Nr. 1 – raidos centras įkurtas 1923 metais, kuriame mokosi 210 mokinių su specialiaisiais poreikiais. • Mokykla yra Rygos savivaldybės mokyklų sistemos, taip pat Latvijos bendrosios mokyklų sistemos dalis. Mokykla finansuojama iš nacionalinio biudžeto. Pinigai skiriami:<ul style="list-style-type: none"> • visų specialiųjų poreikių turinčių vaikų ugdymui; • specialiųjų ugdymo įstaigų mokytojų atlyginimams ir ūkio dalies išlaidoms. <p>Į mūsų mokyklą mokiniai atvyksta turėdami specialiųjų nacionalinių ar vietinių komisijų išvadas.</p> <p>Vykdomė dvi specialiąsias ugdymo programas:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • mokiniams su intelekto sutrikimais (21015811) • mokiniams su sunkiais intelekto sutrikimais arba daugybiniais sunkiais sutrikimais (21015911) <p>Vykdomė dvi profesinio rengimo programas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Namų ūkis (kodas 2254501), • Knygų įrišimas (kodas 2281401).
Papildoma informacija	<p>Mūsų mokyklos tikslai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokymo kokybės gerinimas • Profesionalus, kokybiškas ir į tikslą orientuotas mokymo procesas • Individualus požiūris į kiekvieną mokinį, remiantis tarptautine praktika ir atsižvelgiant į individualius gebėjimus • Mokytojų kvalifikacijos kėlimas pedagogikos, psichologijos ir socialinio ugdymo srityse. • Mokytojų praktinės patirties ir jų profesinio akiračio plėtimas

Atvejo aprašas

- Mokyklos administracija koordinuoja mokymo ir mokymosi sritį.
- Atsižvelgdama į mokyklos poreikius ir metiniame veiklos plane numatytus tikslus, administracija išsikelia uždavinius:
- Koordinuoti mokytojų bendradarbiavimą rengiant ir planuojant edukacinį darbą (mokytojų darbo planai, teminiai planai, individualūs mokinių ugdymo planai).
- Užtikrinti reikiamas mokymo priemones ir išteklius.
- Organizuoti su švietimo procesu susijusias veiklas (pvz., kvalifikacijos kėlimo seminarus, individualios ir grupinės konsultacijas mokytojams, atviras pamokas).
- Vertinti mokytojų darbą – stebėti pamokas.
- Skatinti mokytojus dalintis gerąja patirtimi.
- Suteikti mokytojams galimybę tobulintis (dalyvauti kursuose, seminaruose, konferencijose).
- Bendradarbiauti su kitomis ugdymo įstaigomis ir organizacijomis.
- Dalyvauti mokyklos tarybos veikloje.
- Reguliariai atnaujinti dokumentus ir informaciją.
- Reguliariai atnaujinti mokymo(si) medžiagą.

MOKYTOJŲ PROFESINIŲ KOMPETENCIJŲ TOBULINIMO, PLANAVIMO IR ĮGYVENDINIMO PROCESAS RYGOS 53-OJOJE VIDURINĖJE MOKYKLOJE

Mokyklos pavadinimas	Rygos 53 –ioji vidurinė mokykla
Tinklapis	www.r53vsk.lv
El. paštas	r53vs@riga.lv
Direktorius	Inguna Slapina
Mokyklos tipas	Vidurinė mokykla
Mokinių amžius	7-19
Mokyklos kontekstas	<p>Rygos 53 –ioji vidurinė mokykla įsikurta prieš 56 metus. 2017/18 mokslo metais mokėsi 444 mokiniai. Mokykla įgyvendina tris ugdymo programas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 67 % mokinių mokosi pagal pagrindinio ugdymo tautinių mažumų programą • 16 % mokinių, turinčių kalbos sutrikimų ir kitų specialiųjų poreikių, taikoma specialiųjų mokymosi poreikių programa • 17 % mokinių mokosi pagal vidurinio ugdymo tautinių mažumų programą su pagilintu matematikos, gamtos mokslų ir technologijų mokymu. <p>Veikia ugdymo centras (ISIAC) Žiemgalos regiono mokiniams, sergantiems lėtinėmis ligomis (tai sudaro 5 % viso mokinių</p>

	skaičiaus). Šis ugdymo centras bendradarbiauja su Vaikų Klinikine Universitetine Ligonine ir dirba su vaikais, kuriems skirtas stacionarinis gydymas.
Papildoma informacija	Mokykloje dirba aukštąjį pedagoginį išsilavinimą turintys pedagogai. 77 % mokytojų įgiję magistro laipsnį, 3 % - siekia daktaro laipsnio, o 1,5 % - jau turi geografijos mokslų daktaro laipsnį. Dauguma mokytojų dirba ne tik šioje mokykloje ir ISIAC, todėl nuolatinis profesinis tobulinimasis būtinas.

Atvejo aprašas

Rygos 53-iosios vidurinės mokyklos pedagogo profesinių kompetencijų tobulinimo planas mokslo metams parengiamas rugsėjo pradžioje. Jame nurodoma:

- Vardas, pavardė;
- Mokomasis dalykas, kvalifikacinė kategorija;
- Kvalifikacinių kursų ar seminaro pavadinimas;
- Valandų skaičius;
- Kursų ar seminaro vieta;
- Dalyvio pažymėjimo gavimo data. (žr. 1 priedą)

Trijų spalvų žymėjimas rodo kaip šis planas vykdomas. Per pirmą pusmetį jis gali būti koreguojamas. Pakeitimai žymimi mėlyna spalva. Sausio mėnesį, antro pusmečio pradžioje, planas atnaujinamas ir patvirtinamas.

Mokslo metų pabaigoje plano įgyvendinimas aptariamas mokyklos metodinės tarybos susirinkime.

Mokytojo profesinių kompetencijų tobulinimo plane XXXX/XXXX mokslo metams atsispindi keturi veiksniai (žr. 2 priedą):

- I. Galiojantys valstybės įstatymai;

- II. Mokyklos tobulinimo planas 3 metams;
- III. Mokyklos veiklos tikslai konkrečioms mokymo metams, atsižvelgiant į:
  - Miesto švietimo skyriaus nustatytus prioritetus konkrečioms mokymo metams
  - Mokyklos metodinės tarybos prioritetus konkrečioms mokymo metams
  - Mokinių, tėvų ir mokytojų apklausų rezultatus ir išvadas
- IV. Nenumatytos aplinkybės. Pavyzdžiui:
  - Naujos techninės ar programinės įrangos įsigijimas (reikia apmokyti mokytojus dirbti su nauja įranga).

Projekto vykdymas (papildomi mokymai mokytojams kokybiškam projektinių veiklų atlikimui).

Mokytojų profesinių kompetencijų tobulinimo planavimo ir įgyvendinimo procesas Rygos 53-ojoje vidurinėje mokykloje

Priedas Nr. 1

Nuolatinio mokytojų profesinių kompetencijų tobulinimo planas XXXX/XXXX mokslo metams

Būsena:

suplanuota

vykdoma

įvykdyta

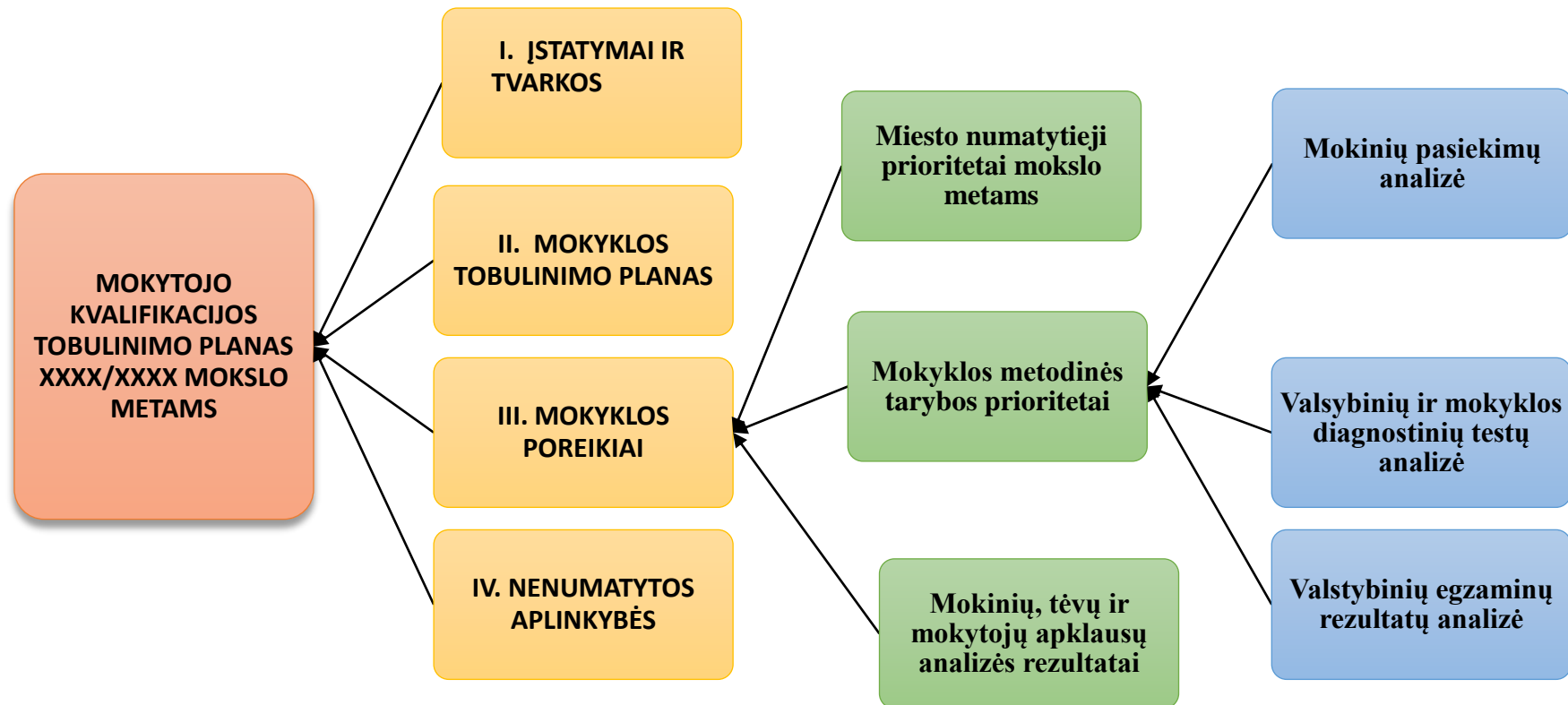
Mokytojas	Mokomasis dalykas	Būsena	Kursų ar seminaro pavadinimas	Valandų skaičius	Vieta	Pažymėjimo išdavimo data

RĪGAS-53.VIDUSSKOLAS
PEDAGOGU PROFESIONĀLĀS KOMPETENCES PILNVEIDES PLĀNS 2016./2017.MĀCĪBU GADS
 (ar korekcijām uz 05.01.2017.)

IEPLĀNOTS
  PAŠLAIKNOTIEKS
  IZPILDĪTS

Pedagogs vārds, uzvārds	Mācību priekšmets (-i), klase	Statuss	Profesionālās pilnveides kursu nosaukums	Stundu skaits	Norises vieta	Dati par izpildi
	Vizuālās mākslas pedagogs	☒	Pedagogu profesionālo kompetenču pilnveide: vizuālās mākslas un interešu izglītības programmas īstenošanai kompozīcijas pamatu apguve	12h	RIIMC	25.10.2016. Kvalifikācijas celšanas dokuments
		☒	Pedagogu profesionālās kompetences pilnveide darbā ar reemigrantiem un imigrantiem	36h	Latviešu valodas aģentūra	08.06.2017. Kvalifikācijas celšanas dokuments
		☒	Seminārs: "Jaunais un aktuālais Bilingvāla izglītībā"	3h	Rīgas-53.vidusskola	22.12.2016. MK protokols
		☒	Pirmās palīdzības pamatzināšanu 12-stundu apmācības kurss bez zināšanu pārbaudes	12h	Biedrība "Latvijas Sarkanais Krusts"	07.1.2016. Kvalifikācijas celšanas dokuments
		☒	Akustika mācību iestādēs	36h	Latvijas arhitektu savienības sertificēšanas centrs	12.01.2017. Kvalifikācijas celšanas dokuments
		☒	Profesionālās kvalifikācijas programma IT jomā	6h	SIA "Uzdevumi.lv"	21.12.2016. Kvalifikācijas celšanas dokuments

Nuolatinio mokytojų profesinių kompetencijų tobulinimo planas Rygos 53-joje vidurinėje mokykloje

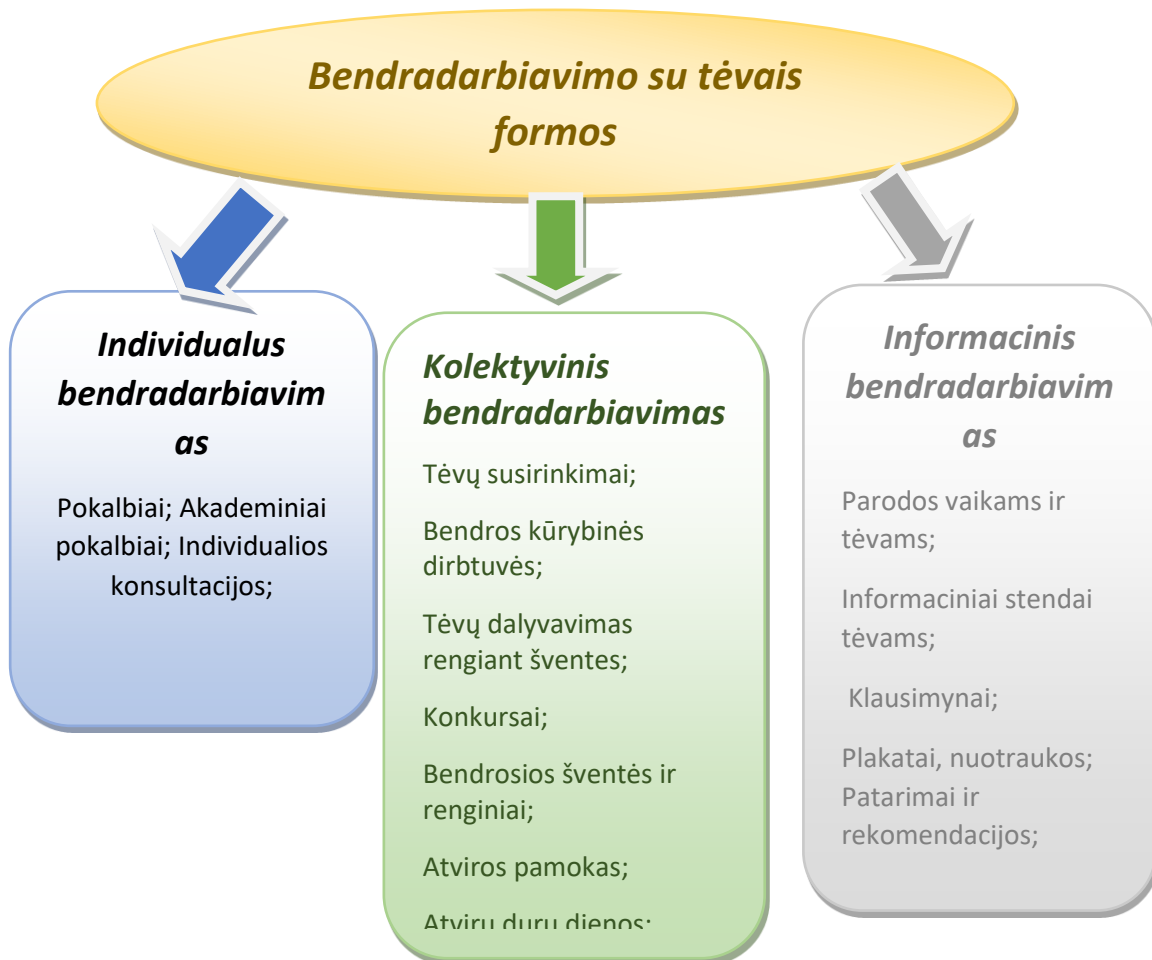
BENDRADARBIAVIMAS SU TĒVAIS

Mokyklos pavadinimas	Rygos darželis Nr. 273				
Direktorius	Svetlana Lugovaja				
Mokyklos tipas	Ikimokyklinio ugdymo įstaiga				
Mokinių amžius	1,5 – 7				
Mokyklos kontekstas	<p>Rygos darželis Nr. 273 įkurtas 1989 metais. Mes vykdomė ikimokyklinio ugdymo programą tautinėms mažumoms. Darželį bendrai finansuoja savivaldybė ir šalies vyriausybė. Mūsų mokykloje yra 11 grupių, dirbančių 12 valandų per dieną.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Darželio darbuotojai</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> Pedagogai <ul style="list-style-type: none"> • Direktorė • Direktorės pavaduotoja • Skyriaus vadovas • Mokytojai - 22 • Muzikos mokytojai - 3 • Latvijos kalbos mokytojai - 3 • Psichologas • Logopedai – 2 </td> <td> Techninis personalas <ul style="list-style-type: none"> • Ūkio dalies vadovas • Slaugytoja • Pedagogų padėjėjai - 11 • Virėjai - 3 • Skalbyklos darbuotojai- 2 • Pagalbininkai – 3 </td> </tr> </tbody> </table>	Darželio darbuotojai		Pedagogai <ul style="list-style-type: none"> • Direktorė • Direktorės pavaduotoja • Skyriaus vadovas • Mokytojai - 22 • Muzikos mokytojai - 3 • Latvijos kalbos mokytojai - 3 • Psichologas • Logopedai – 2 	Techninis personalas <ul style="list-style-type: none"> • Ūkio dalies vadovas • Slaugytoja • Pedagogų padėjėjai - 11 • Virėjai - 3 • Skalbyklos darbuotojai- 2 • Pagalbininkai – 3
Darželio darbuotojai					
Pedagogai <ul style="list-style-type: none"> • Direktorė • Direktorės pavaduotoja • Skyriaus vadovas • Mokytojai - 22 • Muzikos mokytojai - 3 • Latvijos kalbos mokytojai - 3 • Psichologas • Logopedai – 2 	Techninis personalas <ul style="list-style-type: none"> • Ūkio dalies vadovas • Slaugytoja • Pedagogų padėjėjai - 11 • Virėjai - 3 • Skalbyklos darbuotojai- 2 • Pagalbininkai – 3 				

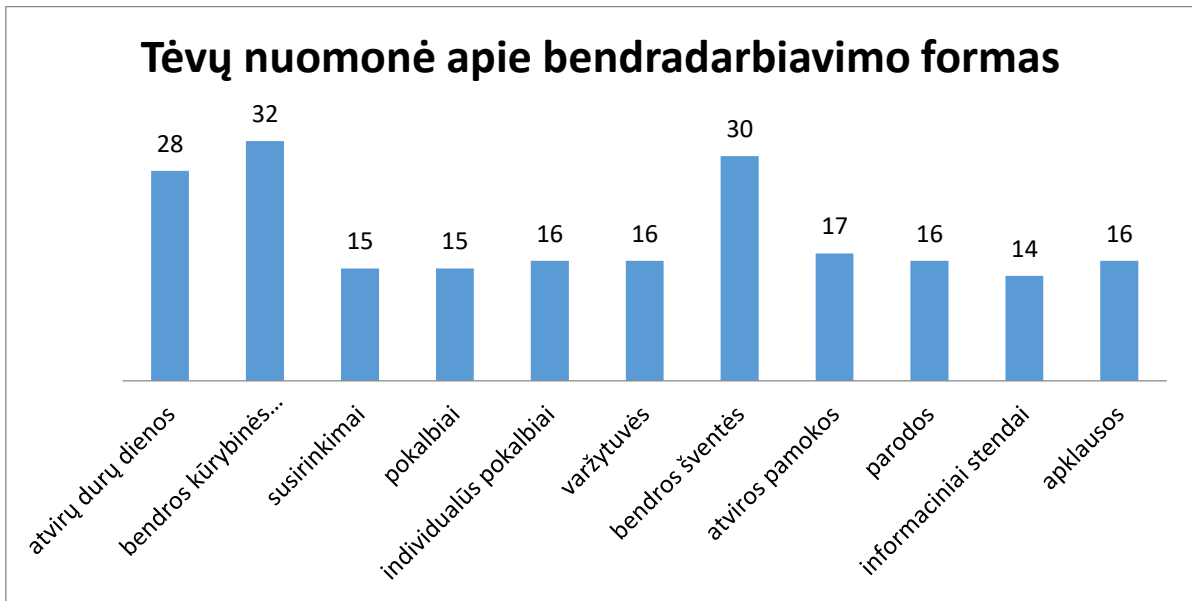

Atvejo aprašas

Siekdami sukurti sėkmingą partnerystę su tėvais, mūsų pedagogai naudoja įvairias bendradarbiavimo strategijas:

Mūsų patirtis parodė, kad tėvai turi mažai arba visai neturi informacijos apie tai, kas vyksta darželyje. Prieš trejus metus nusprendėme tobulinti bendradarbiavimą su tėvais. Sukūrėme klausimyną norėdami sužinoti tėvų nuomonę, kokios bendradarbiavimo rūšys jiems būtų naudingos.

Išnagrinėję atsakymus priėjome išvados, kad individualūs pokalbiai, bendrų švenčių ir parodų organizavimas, atvirų durų dienos, bendros kūrybinės dirbtuvės yra populiariausios bendradarbiavimo formos leidžiančios tėvams aktyviau dalyvauti savo vaikų mokykliniame gyvenime, todėl nusprendėme įtraukti tėvus į bendrus veiklos planavimo procesus ne tik kaip dalyvius, bet ir kaip organizatorius ir moderatorius.

Bendros tėvų ir vaikų veiklos

Reguliariai organizuojamos įvairios parodos

Tėvai padeda rašyti scenarijus, rengti mokymosi medžiagą ir pan. Džiugu, kad patys tėvai rodo iniciatyvą. Dabar reguliariai organizuojame susitikimus su tėvais, kviečiame dalyvauti kūrybinėse dirbtuvėse, spektakliuose ir konkursuose.

Kodėl reikalingas bendradarbiavimas su tėvais?

1. Bendradarbiavimas padeda ugdyti vaiko socialinius įgūdžius;
2. Ugdomi kiti vaiko įgūdžiai;
3. Greičiau pastebimi vaikų mokymosi poreikiai;
4. Dalyvaudami mokymuose tėvai įgyja pedagogikos ir psichologijos žinių;
5. Padeda ugdyti vaiko asmenybę - ugdo savigarbą ir tėvų supratimą.

Tėvų ir mokytojų bendradarbiavimas, grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu ir pagarba bei turi didžiulės įtakos bendrai vaiko asmenybės raidai. Vaikai pirmiausia mokosi šeimose, ugdymo įstaigų užduotis – padėti jiems mokytis.

NOMINACIJA „METŪ MOKYTOJAS“

Mokyklos pavadinimas, adresas	Rygos darželis „Balzamina“, Ryga, Vecmīlgravis, Skuju gatvė 14
El. paštas	rpiiblazmina@riga.lv
Direktorius	Dace Skuja
Mokyklos tipas	Ikimokyklinio ugdymo įstaiga
Mokinių amžius	1,5 – 7
Mokyklos kontekstas	<ul style="list-style-type: none"> Ikimokyklinio ugdymo įstaiga atsakinga už bendrojo ikimokyklinio ugdymo programos įgyvendinimą. Kūrybinga ir profesionali darbuotojų komanda siekia, kad vaikai įgytų įgūdžių ir gebėjimų reikalingų šiuolaikiniame pasaulyje. Veikia 11 grupių, kuriose ikimokyklinio ugdymo auklėtojos ir auklėtojų padėjėjos ugdo ir užima vaikus nuo 7 iki 19 valandos. Šiuo metu įstaigą lanko 218 vaikų. Pagrindinė ugdymo forma yra integruota veikla per lavinamuosius žaidimus, apimanti gamtos mokslų, socialinių mokslų ir etikos, matematikos, kalbos, technologijų, meno, muzikos ir fizinės veiklos sritis. <p>Administracijos struktūra:</p> <ol style="list-style-type: none"> Direktorė - vadovauja ir valdo mokyklos darbą Direktorės pavaduotoja ugdymui - prižiūri mokytojų darbą

	<p>3. Direktorė pavaduotojas (atsakingas už ūkį ir finansus) - prižiūri mokytojų padėjėjų ir ūkio dalies darbuotojų darbą.</p>
<p>Papildoma informacija</p>	<p>1. Nuolatinio profesinio tobulėjimo (NPT) vertinimas. Įrodymai</p> <ul style="list-style-type: none"> • Įstaigos VIIS informacinės sistemos kursų įrašas - ikimokyklinio ugdymo pedagogai ir vadovai turi lankyti profesinio tobulinimo kursus (36 val. per trejus metus) • Kasmetinė savianalizės anketa - mokytojai vertina esamas kompetencijas ir nustato, ką norėtų tobulinti ateityje • Direktorės pavaduotoja renka informaciją, pristato ją posėdyje, stebi ir siūlo mokytojams galimybę dalyvauti kursuose • Kursai, projektai, patirties sklaida ir kt., kurie įtraukti į metinį veiklos planą. <p>2. NPT tipai</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dalyvavimas kursuose ir seminaruose - atsiliepimai, dalijimasis patirtimi su kolegomis • Atviros pamokos: <ul style="list-style-type: none"> - stebėjimas; - analizė (pasiekti rezultatai, pasiūlymai); - pamokos planas, mokomoji medžiaga, geriausios praktikos sklaida • Bakalaurinių ar magistrinių darbų pristatymas (besimokančių mokytojų) • Kitų ikimokyklinių ugdymo įstaigų geroji patirtis: komandos formavimo, matematikos mokymo, kalbinių įgūdžių ir kt. temomis.

- Bendradarbiavimas su mokyklomis - sklandaus perėjimo nuo darželio prie mokyklos užtikrinimas:
  - mokyklų lankymas, susipažinimas su reikalavimais
  - ikimokyklinių įstaigų lankymas, diskusijos apie tai, kaip parengti vaikus, kad jie galėtų sėkmingiau pereiti į pagrindinę mokyklą
- Dalijimas patirtimi – 2 išvykos per metus į kitas ikimokyklinio ugdymo įstaigas
- Bendradarbiavimas su kitomis institucijomis, siekiant išplėsti žinias įvairiais aspektais:
  - saugumo klausimais (valstybinė policija, avarinė tarnyba, valstybinė gelbėjimo tarnyba)
  - Rygos miesto savivaldybės gerovės departamento specialistų parengtos paskaitos (sveikas maistas, tėvų vaidmuo vaikų auklėjime, agresyvumas, priklausomybės ir kt.)

3. Pedagogo profesionalumo įvertinimas:

- Gebėjimas dirbti komandoje
- Savistaba ir savianalizė
- Kokybė
- Dalijimasis patirtimi

4. Nominacija „Metų mokytojas“

Atvejo aprašas

Nominacija „Metų mokytojas“

Pagrindiniai kriterijai:

Požiūris į darbą:

- planavimas

- pamokų kokybė
- pasivaikščiojimų lauke planavimas
- bendravimas su vaikais (kalbėjimas, kasdieninis auklėjimas)
- vaikų darbų pateikimas
- gimtadienių kalendoriaus dizainas
- parodos

Bendravimas su tėvais:

- problemų sprendimas
- informacijos pateikimas tėvams
- diskusijų popietės su tėvais

Savistaba ir savianalizė:

- administracijos rekomendacijų ir nurodymų laikymasis
- tėvų susirinkimų protokolų savalaikis pristatymas
- vaikų lankomumo žurnalo pildymas
- saugaus elgesio mokymai
- vaikų pažangos vertinimo lentelės pildymas
- dalyvavimas konsultacijose ir paskaitose
- savalaikis darbo grafiko pateikimas, savišvieta (dalyvavimas kursuose, kolegų pamokų stebėjimas, dalyvavimas teminėse popietėse)
- savarankiškai paruoštų didaktinių žaidimų kokybė ir kiekis
- organizuotos parodos grupėje
- pasidalijimas patirtimi su kolegomis
- naujovių diegimas
- rūpinimasis grupės aplinka (dekoracijos pagal sezoną, artėjančias šventes, tvarka lentynose, rūpinimasis kambariniais augalais)
- žaidimų aikštelės, žaislų dėžės ir smėlio dėžės priežiūra

MOKYTOJŲ BENDRADARBIAVIMAS IR METODINĖ VEIKLA MOKYKLOJE

Mokyklos pavadinimas, adresas	Ventspilio 1 –oji pagrindinė mokykla, Ventspilis, LATVIA
Tinklapis	http://www.plavasskola.lv
Direktorius	Sandra Sulce
Mokyklos tipas	Pagrindinė mokykla
Mokinių amžius	6 – 16
Mokyklos kontekstas	<p>Ventspilio 1-oji pagrindinė mokykla įkurta 1959 m.</p> <p>2017/2018 mokslo metai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokinių skaičius 1-6-oje klasėse (6-12 metai): 259 • Mokinių skaičius 7-9-oje klasėse (13-16): 115 • Bendras mokinių skaičius: 376 • Pedagogų skaičius: 38 <p>2017-2018 mokslo metais vykdomos programos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bendrojo lavinimo pagrindinio ugdymo programa • Antro lygio bendrojo lavinimo pagrindinio ugdymo programa (7-9 klasėms) su sustiprintu humanitarinių ir socialinių mokslų mokymu; • Antro lygio bendrojo lavinimo pagrindinio ugdymo programa (7-9 klasėms) su sustiprintu matematikos, gamtos mokslų ir technologijų mokymu;

	<ul style="list-style-type: none"> • Specialioji ugdymo programa mokymosi sunkumų turintiems mokiniams. <p>Mokykla akredituota 2017 m., sekanti akreditacija 2023 m.</p>
Papildoma informacija	<p>2013-2015 m. savivaldybės iniciatyva mokykla dalyvavo Gamtos Mokslų Akademijos vykdomame projekte "Mokytojų darbo efektyvumo gerinimas Ventspilio bendrojo lavinimo mokyklose". Buvo organizuojami profesinės kompetencijos tobulinimo kursai mokytojams ir mokyklos vadovams.</p> <p>Šio projekto dėka anksčiau veikusios metodinės komisijos buvo pertvarkytos į metodines bendradarbiavimo grupes, kurios organizavo pamokų stebėjimą, mokytojų bendradarbiavimą pamokų planavimo, gerosios patirties ir kt. srityse.</p> <p>2017 m. mokykla tapo projekto "Kompetentingas požiūris į ugdymo(si) turinį" pilotine mokykla. Projekte dalyvauja 2 komandos - iš viso 15 mokytojų, dirbančių pradinėje (1-6 klasių) ir pagrindinėje (7-9 klasių) mokyklose. Visa mokykla intensyviai dirba ugdant mąstymo ir kūrybiškumo kompetenciją.</p>

Atvejo aprašas

Mokykla vykdo bendrojo lavinimo pagrindinio ugdymo programą, didesnę dėmesį skiriant humanitariniams, o ypač latvių kalbos, mokomiesiems dalykams.

Prioritetai:

- Efektyvus ugdymo(si) procesas.
- Vertybinių nuostatų formavimas.
- Kūrybiškumas.

Norint įgyvendinti šiuos prioritetus, būtinas mokytojų profesinis tobulėjimas.

- **Metodinė taryba** - nustato mokyklos poreikius kokybiškam ugdymo(si) procesui užtikrinti.
- **Metodinės grupės** - ieško sprendimų ir būdų pasiekti numatytą rezultatą.
- **Mokytojų bendradarbiavimas** lemia mokyklos profesinio tobulėjimo eigą.

1. Metodinė taryba

Nariai:

- Metodinės tarybos pirmininkas – direktoriaus pavaduotojas
- Mokyklos direktorius
- Dalykų metodinių grupių pirmininkai

Tikslai:

- Sukurti modernią aplinką, kurioje mokytojai ir mokiniai galėtų dirbti kūrybiškai;
- Užtikrinti metodinę ir praktinę pagalbą;
- Įtraukti kompetencijomis grįsto ugdymo turinį į mokymo programas;
- Skatinti mokytojų bendradarbiavimą.

Uždaviniai:

- Teikti metodinę pagalbą mokytojams, kuriant palankią mokymuisi aplinką, dalintis idėjomis ir patirtimi;
- Koordinuoti diagnostinių testų vertinimą bei mokymosi rezultatų analizę;
- Skatinti mokytojų profesinį tobulinimąsi ir savirealizaciją;
- Glaudžiai bendradarbiauti su kitų mokyklų dalykų metodinėmis grupėmis.

2. Dalykų metodinės grupės

- Matematikos, gamtos mokslų ir technologijų;
- Kalbų;
- Menų, humanitarinių ir socialinių mokslų;
- Pradinių klasių;
- Klasių vadovų.

2016-2017 mokslo metų tikslas:

Ugdyti mokinių skaitymo įgūdžius taikant įvairias skaitymo strategijas, bendradarbiaujant siekti efektyvaus mokinių mokymosi.

Darbo formos:

1. Semestro veiklų planavimas, renginiai ir olimpiados, kurios atskleidžia mokinių gebėjimus ir skatina motyvaciją mokytis.
2. Šios ir kitų miesto mokyklos mokytojų gerosios darbo patirties kaupimas ir sklaida.
3. Keitimasis kūrybinėmis idėjomis.
4. Moksliniai tiriamieji darbai .

3. Mokytojų bendradarbiavimas

Pamokų stebėjimas   Mokytojų mokymosi/ bendradarbiavimo grupės

I. Pamokų stebėjimas

Pagrindiniai pamokos stebėjimo tikslai:

- Įvertinti mokymo/ mokymosi kokybę;
- Įgyti patirties
- Teikti pagalbą

Stebėtos pamokos aptarimo metu, stebėtojas įvertina mokytojo ir mokinių darbą, nurodo tobulintinas sritis. Sukurti trys pamokų stebėjimo lapai:

1 pamokos stebėjimo lapas (1 priedas)

Tikslas:

- Stebėti mokinių bendradarbiavimą pamokose. (darbas grupėse arba poromis).

Du mokytojai stebi 2 pamokas. Vienas stebėtojas vertina mokytojo, kitas - mokinių darbą. (Kitą pamoką jie apsikeičia vietomis).

Fiksuojamas galutinis dviejų pamokų darbo (tiek paties proceso, tiek pasiekto rezultato) įvertinimas.

2 pamokos stebėjimo lapas (2 priedas)

Tikslas:

- Įvertinti pamokos tikslingumą:
  - ar laukiamas rezultatas įgyvendinamas, ar kriterijai mokiniams suprantami, aiškiai suformuluoti ir išmatuojami?
  - ar buvo grįžtamasis ryšys?
  - ar mokiniams pavyko pasiekti norimą rezultatą?
- Stebėti naudojamus metodus, pamokos struktūrą.

3 pamokos stebėjimo lapas (3 priedas)

Tikslas:

- Skatinti mokytojų profesinį tobulėjimą teikiant atsiliepimus ir pasiūlymus, kaip pagerinti mokymą ir mokinių darbą pamokose.
  - Įvertinti, kas vyksta pamokoje, užfiksuoti vykdomas veiklas.
  - Mokytojui prašant, teikti rekomendacijas tobulintinoms pamokos sritims.
- II. Mokytojų mokymosi/ bendradarbiavimo grupės

2012/2013	Mokinių mokėjimo mokytis kompetencijos ugdymas
2013/2014	Bendravimas ir bendradarbiavimas
2014/2015	Problemų sprendimas
2015/2016	Dalijimasis patirtimi
2016/2017	Skaitymo įgūdžių gerinimas
2017/2018	Kompetencijomis grįstas mokymasis

2016-2017 mokslo metų pagrindinės darbo sritys

1-6 klasės	7-9 klasės
Problemų sprendimas, mokinių raštingumo gerinimas	Mokymosi strategijos raštingumui gerinti

Bendradarbiavimo rezultatai:

- Po mokinių mokymosi pasiekimų analizės ir apibendrinimo, skirtas didesnis dėmesys mokymosi procesui tobulinti
- Pereita prie į mokinį orientuoto mokymo;
- Stebima daugiau pamokų
- Organizuotos popamokinės veiklos 5-6 klasių mokiniams “Mokykla pievoje” kalbų ir gamtos mokslų mokymui

Intensyvinamas pamokų integravimas

PAMOKOS STEBĖJIMO LAPAS

Data .....

Klasė .....

Mokinių skaičius pamokoje .....

Dalykas .....

Mokytojas .....

Stebėtojas .....

Pamokos stebėjimo tikslas – **bendradarbiavimas pamokoje**

Pamokos tema

.....

Laukiamas rezultatas:

.....

.....

.....

.....

PAMOKOS STEBĖJIMO LAPAS

Data .....

Klasė .....

Dalykas .....

Mokytojas .....

Pamokos tema

.....

Stebėtojas

.....

Stebėjimo tikslas – įvertinti pamokos tikslingumą

Kriterijus	+/-	Įrodymai
Ar mokiniams aiškūs ir tinkamai suformuluoti kriterijai, aiškūs ir pamatuojami laukiami rezultatai (pvz. ar įmanoma per pamoką išmokyti, ar įmanoma patikrinti?)		
Ar mokiniai prisideda prie pamokos tikslo iškelimo?		
Ar tikslingai parinktos užduotys rezultatui pasiekti?		

Ar užduotys kūrybiškos, skatinančios mokinius kritiškai mąstyti?		
Ar užduotys skirtos dirbti poromis, grupėse?		
Ar yra grįžtamasis ryšys (vertinimas ir įsivertinimas)?		
Ar vertinimas aiškus ir naudingas? (Kas pasisekė/ nepasisekė? Kodėl? Ką daryti toliau?)		

Kiti pastebėjimai ir komentarai

.....
.....
.....

Stebėtojo parašas.....

Mokytojo parašas .....

PAMOKOS STEBĖJIMO LAPAS

Data .....

Klasė .....

Mokinių skaičius pamokoje .....

Dalykas .....

Mokytojas .....

Pamokos tema .....

Stebėtojas .....

Pamokos stebėjimo tikslas – **mokymosi proceso kokybės vertinimas**

Pastebėjimai ir komentarai:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Mokytojo parašas .....

Stebėtojo parašas .....

VIENOJE KLASĒJĒ DIRBANČĪŪ MOKYTOJŪ BENDRADARBIAVIMAS

Mokyklos pavadinimas, adresas	Ventspilio 6 –oji vidurinė mokykla, Ventspilis, LATVIA
Tinklapis	6vsk.ventspils.lv
Direktorius	Valentina Jankovska
Mokyklos tipas	Vidurinė mokykla
Mokinių amžius	6 – 19+
Mokyklos kontekstas	<p>Ventspilio 6-oji vidurinė mokykla įkurta 1983 m. Vykdo bendrojo lavinimo programas dviem kalbomis - latvių ir rusų.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bendrojo lavinimo pagrindinio ugdymo programa • Bendrojo lavinimo pagrindinio ugdymo programa tautinėms mažumoms • Bendrojo lavinimo vidurinio ugdymo programa su pagilintu matematikos ir technologijų mokymu • Bendrojo lavinimo vidurinio ugdymo programa su pagilintu matematikos ir technologijų mokymu tautinėms mažumoms • Bendrojo lavinimo vidurinio ugdymo programa <p>2017-2018 mokslo metais vykdomos programos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Antro lygio pagrindinio ugdymo programa 7-9 -se klasėse • Antro lygio pagrindinio ugdymo programa tautinėms mažumoms 7-9 –se klasėse • Bendrojo lavinimo vidurinio ugdymo programa (neakivaizdinės studijos)

	<ul style="list-style-type: none"> Bendrojo lavinimo vidurinio ugdymo programa tautinėms mažumoms (neakivaizdinės studijos) 2017/2018 mokslo metai: Mokinių skaičius 1-3-ose klasėse (7 - 9 m.): 196 Mokinių skaičius 4-9-ose klasėse (10-15 m.): 347 Mokinių skaičius 10-12-ose klasėse (16 - 19 + ...): 141 Bendras mokinių skaičius - 684 Mokykla buvo akredituota 2012 m. Kita akreditacija vyks 2019 m.
Papildoma informacija	2013-2015 m. savivaldybės iniciatyva mokykla dalyvavo Gamtos Mokslų Akademijos vykdomame projekte "Mokytojų darbo efektyvumo gerinimas Ventspilio bendrojo lavinimo mokyklose". 2014-2015 mokslo metais pagrindinis dėmesys buvo skiriamas pamokų planavimui, pamokos struktūrai, pamokos tikslo formulavimui, tinkamų metodų parinkimui, vertinimui ir užduočių, rezultatui pasiekti pasirinkimui. Ypatingas dėmesys buvo skiriamas skaitymo įgūdžių ugdymui visų dalykų pamokose. Mokytojai vedė ir stebėjo atviras pamokas, dalinosi patirtimi. Sudarytos mokytojų, dirbančių su ta pačia klase, bendradarbiavimo grupės.

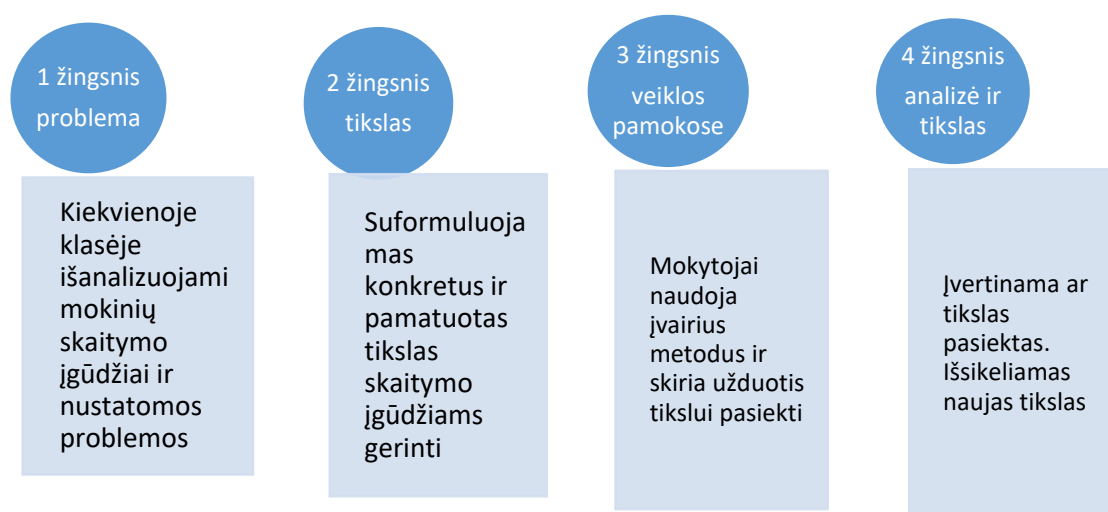
Atvejo aprašas

Mokytojai bendradarbiavimas prasidėjo kai paaiškėjo, kad nėra vieningo strateginio mokytojų požiūrio mokinių teksto analizės įgūdžių ugdymui įvairių dalykų pamokose. Toje pačioje klasėje dirbančių mokytojų bendradarbiavimo grupės suformuotos siekiant tobulinti mokinių skaitymo įgūdžius.

Proceso organizavimas:

Pradiniame mokytojų bendradarbiavimo etape mokytojai turėjo identifikuoti problemas / sunkumus kiekvienoje klasėje ir parinkti prasmingo skaitymo raštingumo mokymo metodus ir

užduotis. Aptarti kiekvienos klasės grupės / klasės rezultatai. Per nustatytą laikotarpį mokytojai, remdamiesi nurodytu tikslu, taikė įvairius metodus ir skyrė užduotis konkrečios klasės skaitymo raštingumo ugdymui. Tuo pačiu metu vyko ir pamokų stebėjimai (priedas Nr. 1). Kiekvieno mokytojo ir konkrečios klasės mokinių bendradarbiavimo rezultatas aptartas mokymosi / bendradarbiavimo grupių susitikimuose.

Bendradarbiavimo principai:

- Bendrų susirinkimų metu susitariama dėl konkretaus rezultato, kuris bus pasiektas toje klasėje.
- Bendrai parenkama mokomoji medžiaga skaitymo įgūdžiams gerinti.
- Sukuriami vieningi vertinimo kriterijai.

Bendradarbiavimo formos:

- Mokymasis bendradarbiaujant.
- Gerosios praktikos pavyzdžiai.
- Naujų mokymosi metodų paieška ir pristatymas.

Nauda mokiniams:

- Suprantami ir nuoseklūs mokytojų reikalavimai.
- Atlikdami užduotis mokiniai mokosi pagal tą patį metodą skirtingų dalykų pamokose.
- Mokiniai žino koks yra laukiamas rezultatas ir kokį rezultatą jiems pavyko pasiekti.
- Metakognityviniai įgūdžiai vystomi sąmoningai.

Bendradarbiavimo grupių nauda įgyvendinant ugdymo programas mokykloje:

- Aiškiai numatyti laukiami rezultatai leido mokytojams pasirinkti geriausias mokymo būdus ir užduotis, tuo pačiu nustatyti savo profesinio tobulinimosi sritis.
- Sukurti ir taikomi vieningi mokytojų darbo principai.
- Nustatyti aiškūs kriterijai mokinių pasiekimams vertinti.
- Mokiniai žino, kas yra sąmoningas mokymasis.
- Mokiniai supranta, kad mokymosi prasmė yra bendrauti ir bendradarbiauti su mokytojais ir klasės draugais.
- Vieno dalyko pamokose įgytas žinias mokiniai gali pritaikyti kitose pamokose.
- Atsiranda galimybė diferencijuoti ir individualizuoti užduotis.

Pamokų stebėjimo lapas

Ventspilio 6-oji vidurinė mokykla, _____ klasė, mokytojas _____

Mokomasis dalykas –

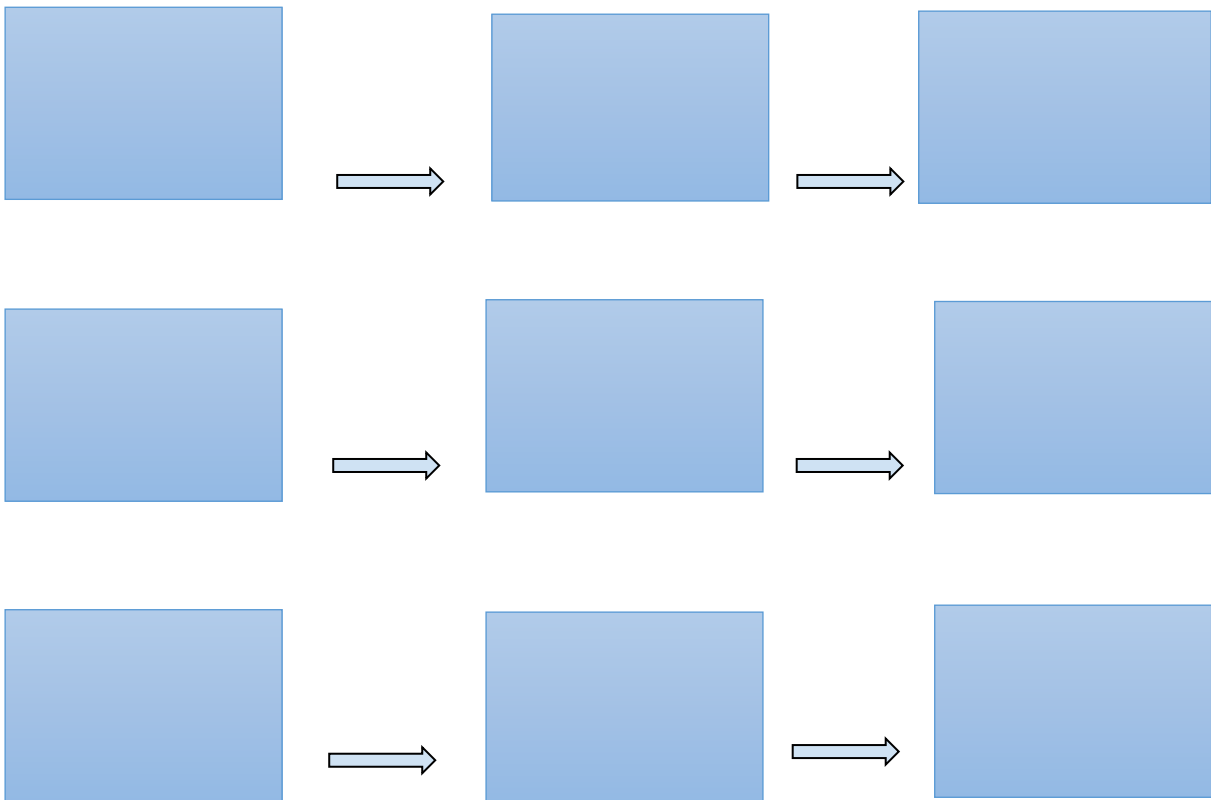
Tema –

Data –

Pamokos stebėjimo tikslas:

Pamokos tikslas, uždaviniai, laukiamas rezultatas:

Veiklos, užduotys:

Komentarai:

Ar pasiektas laukiamas rezultatas?

Ko mokiniai išmoko (pagal numatytą pamokos stebėjimo tikslą) ?	
Kaip mokytojas vertina tai kas buvo pasiekta (pagal išsikeltą pamokos tikslą, uždavinius, užduotis ir laukiamą rezultatą) ?	
Kaip patys mokiniai supranta ką per šią pamoką išmoko (pagal laukiamus rezultatus) ?	

Skaitymo įgūdžių ugdymas pamokoje (pagal pamokos stebėjimo tikslą)

Kokius įgūdžius mokiniai tobulino per šią pamoką? Ar pamokos metu mokiniai ugdėsi sąmoningumo kompetenciją?

Ką mokiniai pasiekė?

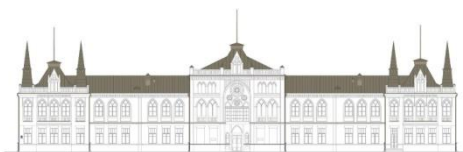
Su kokiais sunkumais mokiniai susidūrė? Kodėl?

Rekomendacijos:

Stebėtojas:

Parašas:

PAMOKOS KOKYBĒS GERINIMAS

Mokyklos pavadinimas, adresas	Ventspilio 1-ji valstybinė gimnazija, Ventspilis, LATVIA
Tinklapis	http://www.vv1g.lv
Direktorius	Parsla Kopmane
Mokyklos tipas	Valstybinė gimnazija
Mokinių amžius	13 - 19
Mokyklos kontekstas	<p>1996 metais mokykla tapo 1-ąja Ventspilio gimnazija, 2015 metais įgijo 1-sios Ventspilio valstybinės gimnazijos statusą.</p> <p>2017-2018 mokslo metai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokinių skaičius 7-9-ose klasėse – 179 • Mokinių skaičius 10-12-ose klasėse - 246 • Bendras mokinių skaičius – 425 • Pedagogai - 42 • Kiti darbuotojai – 13 <p>Mokykla vykdo bendrojo lavinimo pagrindinio ugdymo programą 7-9-ose klasėse, vidurinio ugdymo bendrąją programą ir vidurinio ugdymo programą su sustiprintu matematikos ir technologijų mokymu.</p> <p>Pagrindinis gimnazijos 2017-2018 mokslo metų tikslas – organizuoti produktyvų mokymosi procesą ugdantį įvairias mokinių ir mokytojų kompetencijas.</p>
Papildoma informacija	Vienas iš pagrindinių mokyklos prioritetų – metodinės veiklos organizavimas, apimantis:

- pagalbą mokytojams, prieš įvedant atnaujintą ugdymo programą mokykloje;
- mokytojų profesinės veiklos kokybės gerinimą, mokymąsi vieni iš kitų ir dalijimąsi gerąja patirtimi;
- Rajono Metodinio Centro organizuojamas profesinio tobulinimo veiklas
- bendradarbiavimą su kitomis valstybinėmis gimnazijomis
- dalyvavimą savanoriškose veiklose
- bendradarbiavimą su Ventspilio Universitetine Kolegija ir Verslo Universitetu "Turība".

2013 – 2014 mokslo metais didžiausias dėmesys buvo skiriamas atvirų pamokų organizavimui - tikslingam mokymuisi iš kolegų, pavadinimu "XXI – jo amžiaus pamoka. Mes mokomės vieni iš kitų. Mokausi planuoti ir analizuoti pamoką"

Atvejo aprašas

Švietimo įstaigos vadovai reguliariai stebi pamokas, vertina mokymo proceso kokybę pagal efektyvios pamokos kriterijus.

Efektyvios pamokos kriterijai buvo sukurti atsižvelgus į:

1. Metodinės veiklos organizavimo mokykloje prioritetą – siekti produktyvaus mokinių darbo pamokoje
2. Kitų šalių ir ugdymo įstaigų patirtį.

Parengiamuoju etapu išanalizuota kitų ugdymo įstaigų patirtis, siekiant rasti atsakymą į klausimą - kokie yra veiksmingos pamokos kriterijai?

Vėliau, metodinių grupių susirinkimuose, sukurti ir aptarti pamokų stebėjimo principai:

1. Stebėti mažiausiai dvi mokytojo vedamas pamokas, vedamas tą pačią dieną dviems skirtingoms klasėms (iš anksto susitarus)
2. Aptarti stebėtą pamoką
3. Nustatyti profesinio tobulinimo kryptį (tobulintiną pamokos sritį)

Įdiegta pamokų stebėjimo sistema, aiškūs veiksmingos pamokos kriterijai teigiamai veikia mokytojų profesinę veiklą. Mokytojai gauna konstruktyvių patarimų ir pasiūlymų iš kolegų, jų patirtį panaudoja savo pamokoms planuoti.

Parengiamuoju etapu buvo sukurtas veiksmingo mokymo elementų sąrašas (metodai, veiklos mokinių įgūdžiams ugdyti ir kt.); kiekvienas mokytojas pamokose taikomus metodus ar veiklas pristatė kolegoms, taip pat, stebėjo kitų mokytojų darbą.

Iš to atsirado pamokų lankymo ir stebėjimo principai:

1. Kiekvieną trimestrą pakviesti kolegas į nors vieną pamoką ir stebėti mažiausiai vieną kolegų pamoką.
2. Pamokos aptarimas turėtų vykti pagal modelį: 1) pagirk 2) pasiūlyk 3) paklausk.

Įvedus pamokų stebėjimo sistemą mokykloje, mokytojams tapo lengviau nustatyti geros praktikos pavyzdžius savo ir kitų kolegų pamokose, atsirado įgūdis formuluoti savo profesinio tobulėjimo poreikius.

Mokyklos vadovai ir mokytojai susiduria su iššūkiais pamokų lankymo ir stebėjimo procese, pavyzdžiui:

1. Atmetimo reakcija. Ilgą darbo patirtį turintys mokytojai sako "Aš jau viską žinau", "Tai kontrolė", "Jūs nepasitikit manimi".
2. Ankstesnė neigiama patirtis
3. Progreso stebėjimas: ar mokytojai atsižvelgia į rekomendacijas ir keičia darbo stilių?
4. Pamokų ir bendrų pamokų planavimas
5. Efektyvi stebėjimo sistema: kaip užtikrinti, kad visi mokytojai vieningai siektų mokyklos tikslų
6. Tik vienos stebėtos pamokos elemento, o ne visos pamokos aptarimas.

Išnagrinėjus pamokų stebėjimo procesą, buvo pateikti pasiūlymai:

1. Siekti bendro supratimo apie veiksmingą mokymosi procesą (kokie yra produktyvios pamokos kriterijai).
2. Paaikškinti pamokų stebėjimo tikslus ir pridėtinę vertę.
3. Gerbti mokytojų teisę turėti skirtingą požiūrį (traktuoti stebėjimą kaip pokalbį, naudingą tolesniam tiek mokytojo, tiek stebėtojo augimui).
4. Suteikti mokytojams galimybę pristatyti efektyvius mokymo metodus.
5. Stebėtos pamokos aptarimas - tai pareiga ir būtinybė.

Kita metodinės veiklos mokykloje sritis – integruotų pamokų planavimas. Integruotos pamokos reikalingos tam, kad mokymosi turinys nebūtų suvokiamas kaip atskirų žinių ir įgūdžių rinkinys, nesusijęs su kasdieniu gyvenimu.

Mokinių tėvai taip pat buvo įtraukti į ugdymo procesą. Pakviesti lektoriai skaitė tėvams paskaitas, pristatė naujausius mokymo metodus ir padėjo suprasti, kaip jie patys gali mokytis. Tėvams buvo suteikta galimybė susipažinti su naujai įsigyta įranga gamtos mokslų pamokoms. Tėvai atliko tas pačias užduotis, kaip ir mokiniai.

Integruotų pamokų pavyzdžiai:

- Latvijos literatūra ir istorija - tema: Latvijos šauliai pirmajame pasauliniame kare;
- Biologija ir chemija - tema: Kambariniai augalai ir jų priežiūra;
- Matematika ir latvių kalba - tema: Skaičiai;
- Socialiniai mokslai ir anglų kalba - tema: Kultūrinė įvairovė ir skirtumai.

Integruotų pamokų nauda:

- Mokiniai plečia akiratį;
- Kognityvinis procesas aktyvuojamas mokantis, ieškant panašumų bei skirtumų;
- Gilesnis konkrečių dalykų supratimas;
- Dirbdami poromis, mokytojai kūrybiškai bendradarbiauja juos dominančiose srityse;
- Mokinių žinios formuojamos per tarpusavio ryšius, susiejant su realiu gyvenimu.
- Iššūkiai, kuriant integruotas pamokas:

- Nesuderintas ugdymo programų turinys
- Pamokų tvarkaraščio sudarymas taip, kad du mokytojai galėtų vienu metu dirbti vienoje klasėje;
- Prasmingos integruotos pamokos sukūrimas.

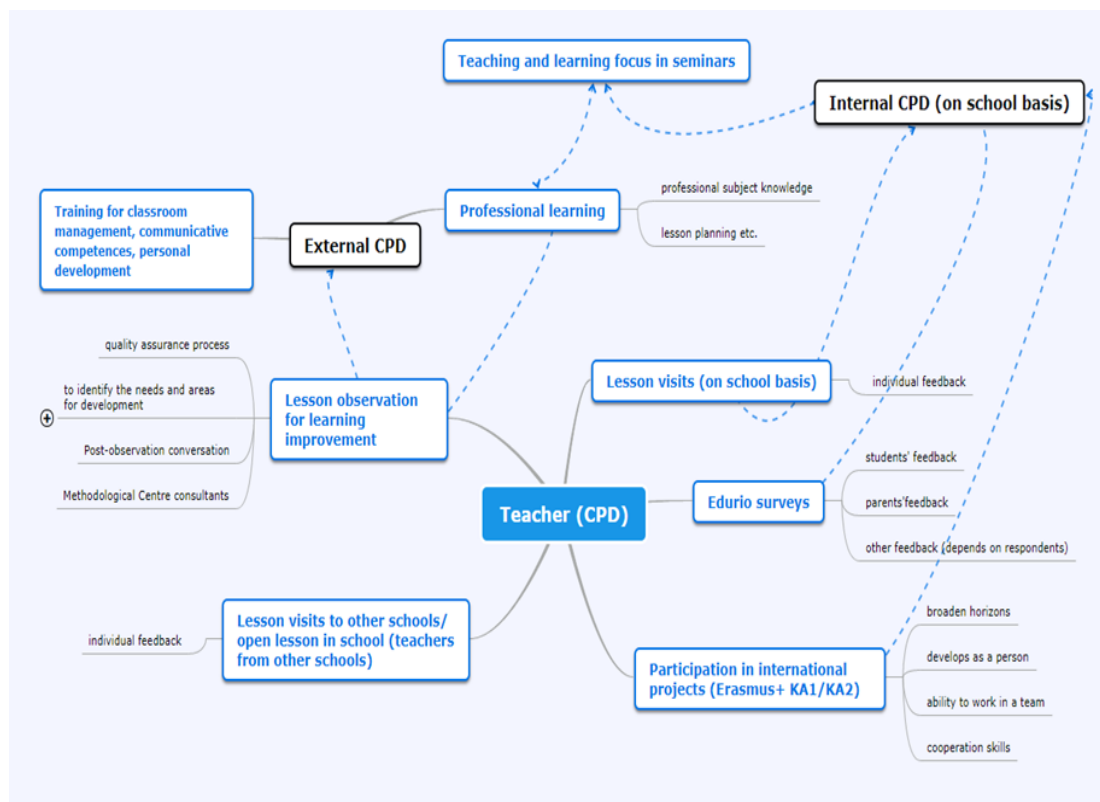
MOKYTOJŪ PROFESINIS TOBULĒJIMAS PER PRAKTIKĀ

Mokyklos pavadinimas, adresas	Ventspilio Parventos pagrindinē mokykla, Ventspils, LATVIA
Tinklapis	http://vpp.ventspils.lv/
Direktorius	Vesma Laurecka
Mokyklos tipas	Pagrindinē mokykla
MokiniŪ amŪius	6 – 16
Mokyklos kontekstas	<p>2016 metais iŖ vidurinēs mokyklos tapo pagrindine. Nuo 2017 mokslo metŪ mokyklai vadovauja Vesma Laurecka.</p> <p>2017/2018 mokslo metai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • MokiniŪ skaiĉius 1-3-oje klasēse (7-9 metai): 115 • MokiniŪ skaiĉius 4-6-oje klasēse (10-12 metŪ): 114 • MokiniŪ skaiĉius 7-9-oje klasēse(13-15): 77 • Bendras mokiniŪ skaiĉius: 306 • PedagogŪ skaiĉius: 34 <p>2017-2018 mokslo metais vykdomos programos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bendrojo lavinimo ikimokyklinio ugdymo programa • Bendrojo lavinimo pagrindinio ugdymo programa; • Bendrojo lavinimo pagrindinio ugdymo programa su sustiprintu matematikas, gamtos mokslŪ ir technologijŪ mokymu; • Specialioji ugdymo programa mokymosi sunkumŪ turintiems mokiniams.

	<p>Ugdymo įstaigai vadovauja direktorė, trys pavaduotojai ir pavaduotojas finansų reikalams.</p>
<p>Papildoma informacija</p>	<p>Vienas iš numatytų tikslų - tobulinti ugdymo kokybę organizuojant ugdymo procesą ir palaipsniui diegiant kokybės sistemą, užtikrinančią ugdymo(si) standartus apibrėžtus šalies švietimo įstatyme. Kadangi mokytojas yra tiesioginis švietimo paslaugų teikėjas, švietimo kokybė priklauso nuo konkretaus mokytojo profesinio meistriškumo. Pamokų kokybės gerinimas įmanomas tik nuolat tobulinant mokytojų profesines kompetencijas. Norint, kad mokiniai ugdytųsi ir tobulintų konkrečias kompetencijas, pirmiausia šiuos įgūdžius turi įgyti patys mokytojai.</p>

Atvejo aprašas

Mokykla parengė ir įdiegė mokytojų profesinio tobulinimo sistemą, pagrįstą praktika.

Mokytojų nuolatinį profesinį tobulinimą (NPT) galima suskirstyti į dvi dideles grupes, kurios sąveikauja tarpusavyje – NPT mokykloje ir užmokyklos ribų. NPT mokykloje vyksta per pamokų stebėjimą, dalijimąsi gerąja patirtimi ir per grįžamąjį ryšį.

Gavus miesto Švietimo skyriaus finansinę paramą ugdymo ir komunikacijos tobulinimui, mokykla vykdo mokinių, tėvų ir mokytojų apklausas EDURIO platformoje įvairiais su ugdymo įstaigos veikla susijusiais klausimais. Mokykloje dirba du duomenų apdorojimo specialistai. Pagal gautus rezultatus, mokytojų pastebėjimus parengtas tolimesnių veiksmų planas.

Tarptautiniai projektai – puikus būdas skatinti mokytojų profesinį tobulėjimą. Vykdydami projektus, mokytojai aktyviai bendradarbiauja, įgydami ir tobulindami asmeninius ir profesinius gebėjimus bei kompetencijas.

Profesionalus mokytojas geba savarankiškai priimti sprendimus, prisiima atsakomybę ir supranta, kad jų sėkmė mokykloje iš esmės priklauso nuo profesinio meistriškumo, puikių dalykinių žinių ir saviugdos. Profesinė kompetencija, bendradarbiaujant įgyta patirtis labai svarbi mokytojų kasdieniame darbe.

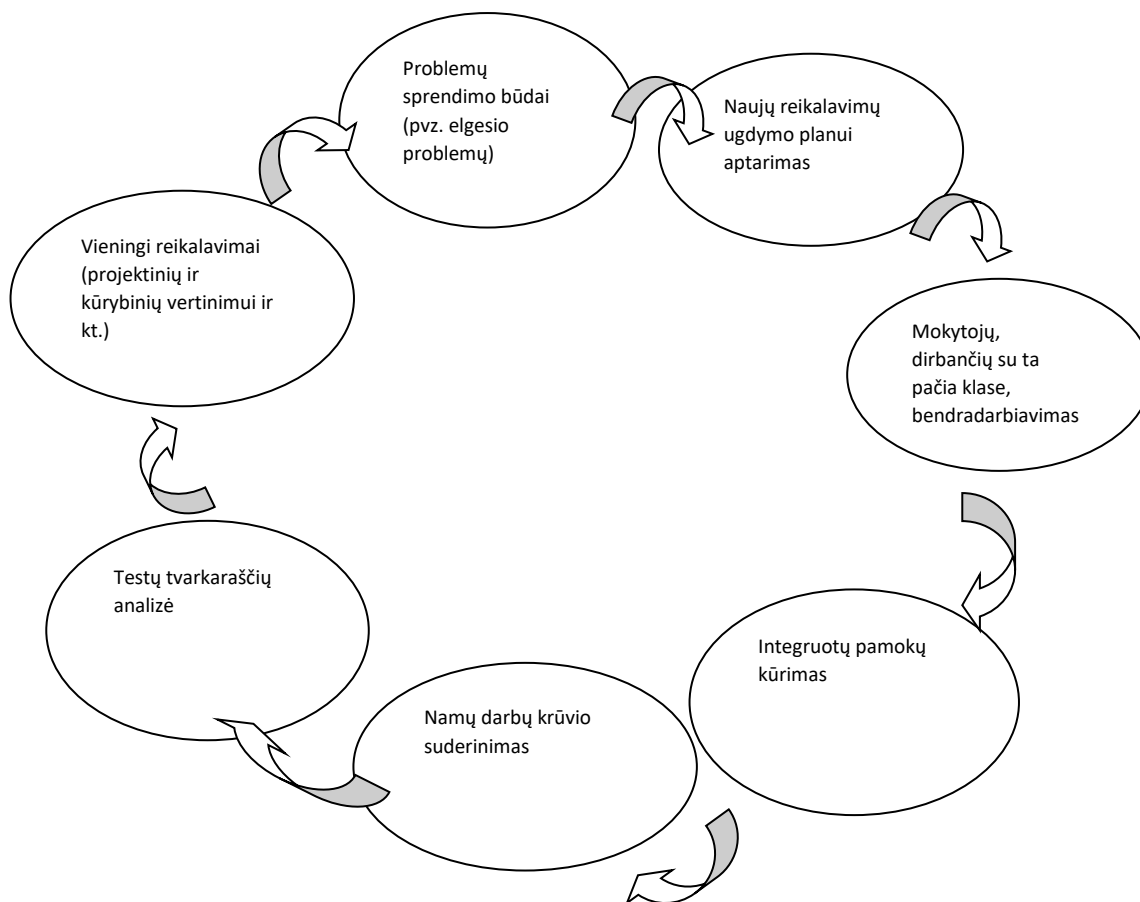
Pamokų stebėjimas ir jų aptarimas skirtas pasidalinti gerąja patirtimi, tobulinti pamokos organizavimą, išbandyti stebėtus ir pasiteisinusius mokymo metodus išklausyti stebėtojų patarimus ir kt.

Mokykla bendradarbiauja su Metodiniu centru, kuris padeda įdiegi naujus ir patobulinti tradicinius ugdymo metodus, užtikrinti į mokinį orientuotą ugdymo procesą ir siūlo įvairias kitas galimybes, padedančias mokytojams tobulėti.

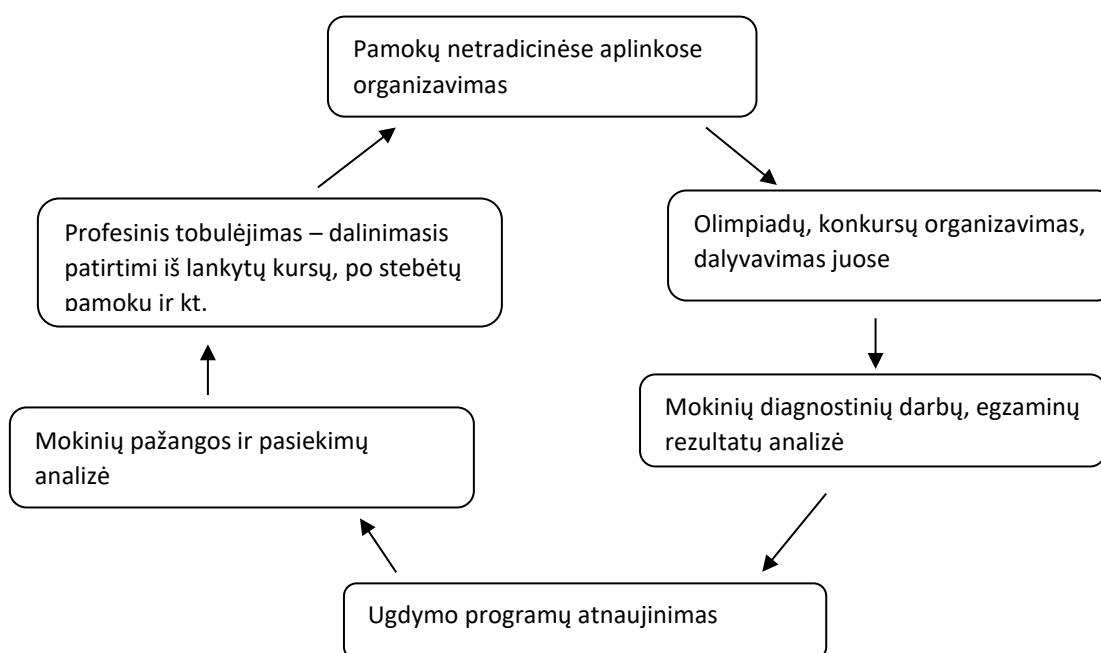
Pasiekimai:

1. Ugdymo proceso reorganizavimas – sudarytos 1-3, 4-6 ir 7-9 klasių grupės.
2. Apibrėžta mokytojų metodinių bendradarbiavimo grupių veikla

3. Numatyta dalykų metodinių grupių (kalbų, gamtos mokslų, socialinių mokslų, menu ir sporto) veikla.

Iššūkliai

1. Priimti naujas idėjas
2. Suvokti asmeninę atsakomybę.
3. Suprasti, kad pokyčiai veda į gera.

METODINĖ VEIKLA IR MOKYTOJŲ PROFESINĖS KOMPETENCIJOS TOBULINIMAS

Mokyklos pavadinimas, adresas	Ventspilio 3 –oji vidurinė mokykla, Ventspilis, LATVIA
Tinklapis	http://www.3vsk.lv
Direktorius	Vera Sengelija
Mokyklos tipas	Vidurinė mokykla
Mokinių amžius	6 – 19+
Mokyklos kontekstas	<p>Ventspilio 3-oji vidurinė mokykla įkurta 1959 m.</p> <p>2017-2018 mokslo metais vykdomos programos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bendrojo lavinimo pagrindinio ugdymo programa tautinėms mažumoms • Bendrojo lavinimo vidurinio ugdymo programa tautinėms mažumoms <p>Nuo 1996 metų didelis dėmesys skiriamas kalbų mokymui. Anglų klabos pradedama mokyti nuo 1-os klasės (1-ji užsienio klaba). Vokiečių ir prancūzų klabos (2-ji užsienio klaba) – vidurinėje mokykloje.</p> <p>2017/2018 mokslo metai:</p> <p>Mokinių skaičius 1-9-ose klasėse (6 - 16 m.): 319</p> <p>Mokinių skaičius 10 – 12-ose klasėse (16 - 19): 65</p> <p>Bendras mokinių skaičius – 384</p> <p>Pedagogų skaičius – 37</p>

Papildoma informacija

2013-2015 m. savivaldybės iniciatyva mokykla dalyvavo Gamtos Mokslų Akademijos vykdomame projekte "Mokytojų darbo efektyvumo gerinimas Ventspilio bendrojo lavinimo mokyklose". Buvo organizuojami profesinės kompetencijos tobulinimo kursai mokytojams ir mokyklos vadovams.

2013 – 2014 mokslo metais didžiausias dėmesys buvo skiriamas atvirų pamokų organizavimui ir tikslingam mokymuisi iš kolegų, pavadinimu "XXI – jo amžiaus pamoka. Mes mokomės vieni iš kitų."

Atvejo aprašas

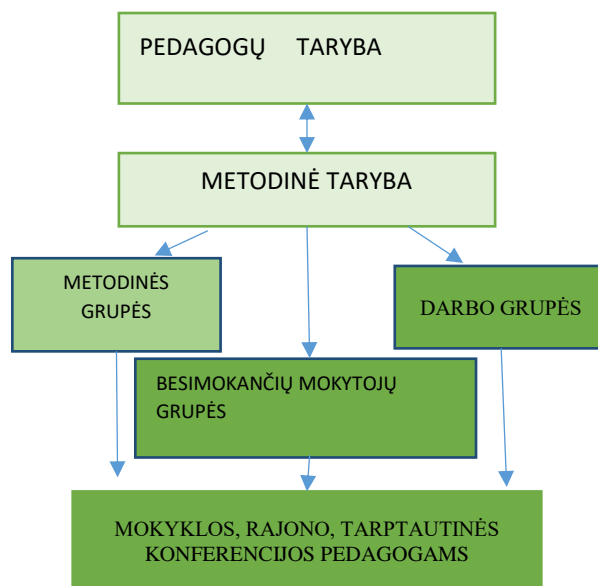
Mokyklos strateginiame veiklos plane teigiama, kad ši mokykla propaguoja sveiką gyvenseną ir siekia individualios kiekvieno mokinio pažangos.

Visos lyderystę ir metodinę veiklą skatinančios priemonės yra sistemingos ir orientuotos į turinį, daugiausia dėmesio skiriant bendradarbiavimui ir gerosios patirties sklaidai.

Pedagogų bendradarbiavimas

METODINĖ VEIKLA VENTSPILIO 3-JE VIDURINĖJE MOKYKLOJE

TIKSLAS: Padėti mokytojams tobulinti profesines ir asmenines kompetencijas įgyvendinant švietimo reformoje iškeltus tikslus.

Grupės	Dalyviai	Funkcijos
Pedagogų taryba	Pedagogai	Stebint mokyklos darbą, priimami sprendimai dėl mokyklos veiklos tobulinimo, dėl mokytojų dalyvavimo mokykloje ir rajone organizuojamose p konferencijose.
Metodinė taryba	Mokyklos administracija ir metodinių grupių pirmininkai	Prižiūri metodinių, darbo ir besimokančių mokytojų grupių darbą.
Metodinės grupės	Dalykų mokytojai priklausantys vienai iš 6 metodinių grupių	Grupės nariai aktyviai prisideda prie mokyklos tikslų įgyvendinimo, mokymo kokybės ir mokinių pasiekimų gerinimo, teikia pasiūlymus mokytojų

		bendradarbiavimui gerinti.
Darbo grupė	Direktoriaus įsakymu sudaryta darbo grupė	Generuoja idėjas, planuoja įvykio, renginio ar pan. formą bei turinį
Besimokančių mokytojų grupė	Gamtos mokslų ir matematikos, anglų ir latvių kalbų grupės	Dalijasi gerąja patirtimi siekdami pagerinti mokymosi proceso efektyvumą

Vienas iš mokytojų profesinės kompetencijos tobulinimo būdų - bendradarbiavimas mokymosi grupėse.

Grupės tikslai:

1. Skatinti ir plėtoti bendradarbiavimą tarp skirtingų amžiaus grupių mokinių ir mokytojų bei atnaujinti mokymosi modelius:
  - mokytojas ↔ mokinys
  - mokytojas ↔ mokytojas
  - mokinys ↔ mokinys
2. Didinti mokslinių tyrimų ir kūrybinių darbų kiekį bei kokybę.

Mokymo grupės veikla / veiksmai:

- Susitarta dėl dalyko tobulinimo sričių ir pateiki pasiūlymai.
- Sukurtas ir patvirtintas kiekvieno mokinio mokymosi rezultatų vertinimo planas.
- Susitarta dėl kiekvieno mokomojo dalyko namų darbų užduočių kiekio.
- Sukurti kūrybinių ir mokslinių tiriamųjų darbų vertinimo kriterijai.
- Aptarti bendradarbiavimo modeliai pamokose: darbas poromis, grupinis darbas ir kt.
- Aptartas sklandus perėjimas iš pradinės į pagrindinę ir vidurinę mokyklas.
- Diskutuota grupėje kaip parengti mokinį kiekvienai mokymosi proceso daliai, kas už tai atsakingas.
- Iškelti konkretūs ir pamatuojami grupės ir asmeniniai tikslai tam tikram laikotarpiui.
- Prognozės kiekvienam mokiniui semestro pabaigoje – konkretaus dalyko pažymys ir ką reikia padaryti norint jį pagerinti.

- Sudarytas pamokų stebėjimo grafikas su konkrečiais stebėjimo tikslais.
- Nustatyti kokia pagalba reikalinga mokyklos lyderių komandai, mokytojų tarybai.
- Parengtos ir patvirtintos produktyvios mokymo(si) užduotys.
- Susitarta dėl gerosios praktikos sklaidos.
- Atlikta IKT panaudojimo mokymo procese analizė

Papildomos veiklos:

- Popamokinė veikla pradinės, pagrindinės ir vidurinės mokyklos mokiniams. Pamokas vedė mokiniai.
- Vidurinės mokyklos mokiniams sukurtas ir organizuotas tarpdalykinis žaidimas - viktorina. Žaidimą vedė mokiniai ir mokytojai.

Siekiamo, kad kiekvienas mokytojas nustatytų savo profesinį tikslą, atsižvelgdamas į mokyklos prioritetus, taip pat aktyviai dalyvautų pamokų stebėjime (mokytojai vieni iš kitų). Šios naujos pedagoginės patirties analizė ir vertinimas padės tobulinti pačių mokytojų darbą.

Mokslinė metodologija ir metodai mokyklos veiklai tobulinti

- Pedagogų tarybos susitikimų metu aptariami mokslo metų turinys ir formos (mokymas, keitimasis pedagoginėmis išvadomis, sprendimais);
- Mokyklos vadovybės susirinkimuose atliekama septynių pagrindinių sričių įgyvendinimo kokybinė analizė.
- Organizuojami psichologiniai, pedagoginiai ir vėleologiniai seminarai (mokytojų rengimas, tėvų švietimas, atvirų durų dienos, konsultavimas).
- Organizuota pedagoginė konferencija "Efektyvus mokytojas - sėkmingas mokinys" (mokinių mokslinių tiriamųjų darbų pristatymas, mokytojų pedagoginiai atradimai).

Pedagogų profesinės kvalifikacijos kėlimas

Mokykla didelį dėmesį skiria ugdymo aplinkos tobulinimui, asmeniniams ir profesiniams santykiams. Svarbus vaidmuo ugdant mokytojų profesinę kompetenciją tenka mokymosi aplinkai: ji turi būti metodiška, naudinga, kūrybiška, sveikatą gerinanti ir puoselėjanti kultūrinės vertybės.

MOKYTOJŲ BENDRADARBIAVIMAS – EFEKTYVI PROFESINIO AUGIMO FORMA

Mokyklos pavadinimas, adresas	Ventspilio 2 –oji vidurinė mokykla, Ventspilis, LATVIA
Tinklapis	http://2vsk.ventspils.lv
Direktorius	Ludmila Volodina
Mokyklos tipas	Vidurinė mokykla
Mokinių amžius	6 – 19
Mokyklos kontekstas	<p>Ventspilio 3-oji vidurinė mokykla įkurta 1945 m.</p> <p>2017/2018 mokslo metai:</p> <p>Mokinių skaičius 1 - 9-ose klasėse (6 - 16 m.): 445</p> <p>Mokinių skaičius 10 – 12-ose klasėse (16 - 19): 95</p> <p>Bendras mokinių skaičius – 540</p> <p>Pedagogų skaičius – 40</p> <p>Ugdymo įstigai vadovauja direktorė, šeši pavaduotojai (ugdymui, metodinei veiklai, personalui, užklasinei veiklai, IKT ir tvarkaraščio sudarymui bei koordinavimui).</p> <p>2017-2018 mokslo metais vykdomos programos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bendrojo lavinimo pagrindinio ugdymo programa tautinėms mažumoms • Bendrojo lavinimo vidurinio ugdymo programa tautinėms mažumoms

	<ul style="list-style-type: none"> • Bendrojo lavinimo vidurinio ugdymo programa su pagilintu matematikos ir technologijų mokymu tautinėms mažumoms. <p>Mokykla akredituota 2012 metais, kita akreditacija – 2018 m.</p>
	<p>2013-2015 m. savivaldybės iniciatyva mokykla dalyvavo Gamtos Mokslų Akademijos vykdomame projekte "Mokytojų darbo efektyvumo gerinimas Ventspilio bendrojo lavinimo mokyklose". Organizuoti profesinės kompetencijos tobulinimo kursai mokytojams ir mokyklos vadovams.</p> <p>Mokykloje buvo suformuotos dvi mokytojų mokymosi grupės, pakviesti du konsultantai, sukurtas pamokų stebėjimo planas. Savivaldybė įkūrė Metodinį centrą, kuris teikia pagalbą mokykloms: per dvejus mokslo metus metodinio centro darbuotojai konsultavo aštuonis mokytojus.</p>

Atvejo aprašas

Mokykla daugiausia dėmesio skiria ugdymo(si) procesui ir skatina asmeninį ir profesinį tobulėjimą. Mokyklos šūkis - "Tapk geresniu, žinok daugiau!" Tai taikoma ir mokiniams, ir mokytojams.

Mokyklos misija - kurti saugią ir palankią mokymuisi aplinką, ugdyti įvairiapusę asmenybę pasitelkiant inovatyvius ugdymo metodus pagal Latvijos Respublikos Švietimo Ministerijos nustatytus reikalavimus

Mokyklos vizija - besimokanti ir mokanti mokykla .
Dėmesys visų bendruomenės narių - mokinių, mokytojų, tėvų - mokymuisi ir išmokimui .

Mokyklos vertybės - tvarios žinios, tradicijos ir gebėjimas keistis

Mokyklos tikslas - įgyvendinti bendrojo lavinimo programose numatytus tikslus demokratiškoje, profesionalioje ir kūrybiškoje aplinkoje

Mokykla atvira naujoms idėjoms, aktyviai dalyvauja projektinėse veiklose - idėjų pristatymuose, patirties sklaidos seminaruose, metodinėse dienose. Mokykloje yra keturios metodinės grupės, jaunimo reikalų koordinatorius, du patarėjai ir Metodinio centro konsultantas. Mokykla aprūpinta naujomis technologijomis ir kitomis moderniomis mokymo priemonėmis. Mokytojų kvalifikacijos kėlimo procesas vyksta reguliariai: kursai, gerosios patirties mainai šalies, miesto ir mokyklos lygiu.

Ventspilio 2-sios vidurinės mokyklos mokymo ir ugdymo prioritetai 2017-2018 mokslo metams

Mokymo prioritetai

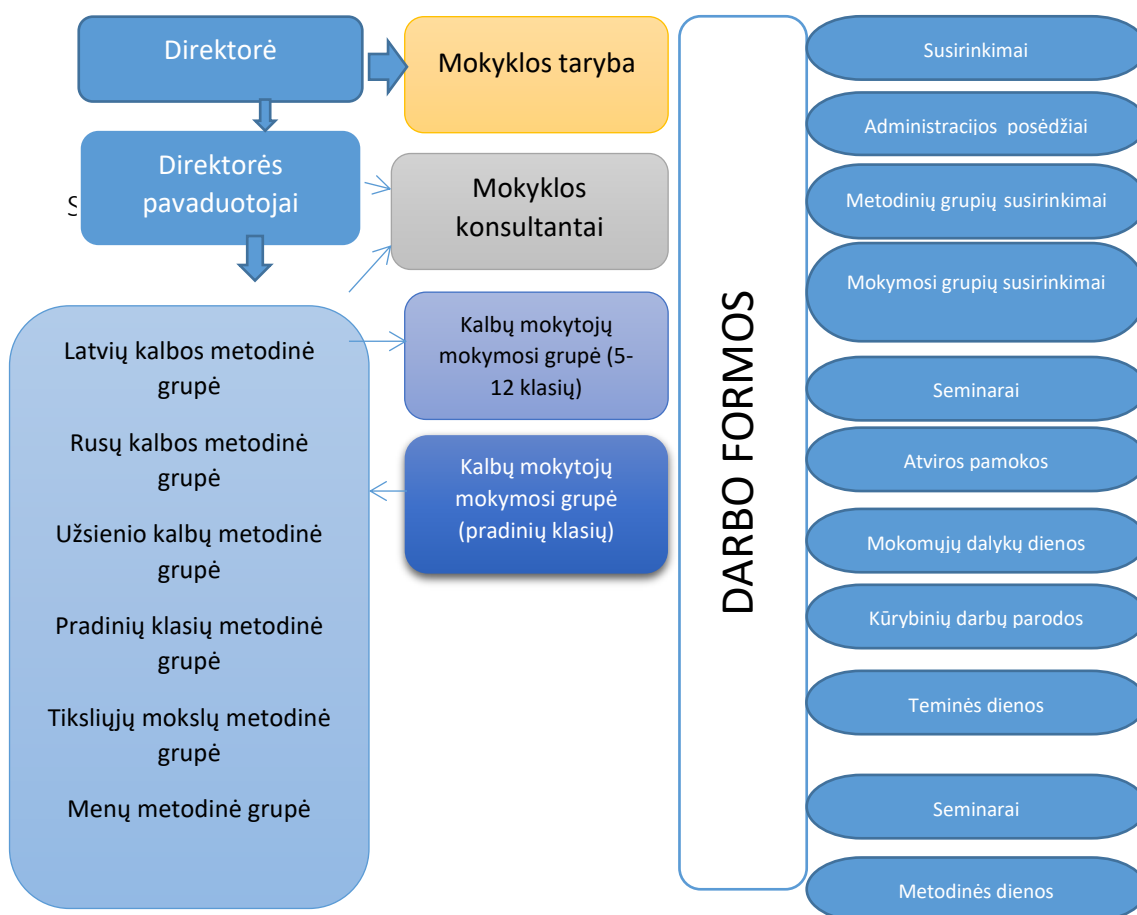
1. Didesnis mokslinių ir tiriamųjų darbų 1-6 klasėse kiekis.
2. Skaitymo įgūdžių formavimas mokykloje ir už jos ribų. Gerųjų pavyzdžių pristatymas ir analizė.
  3. Sąmoningas mokymasis.
4. Mokytojo ir "Mokymosi grupių" bendradarbiavimas.
  5. Mokinių verslumo ugdymas

Ugdymo prioritetai

- Stiprinti tautinio tapatumo ir patriotiškumo jausmą ruošiantis valstybės 100 metų jubiliejui:
1. Ugdyti patriotiškumą klasės ir mokyklos lygmenyse.
  2. Skatinti lyderystę ir aktyvų gyvenimo būdą.
  3. Domėtis Latvijos Respublikos istorija, tradicijomis ir dabarties įvykiais.

Pastaraisiais metais daug dėmesio skiriama mokyklos metodinei veiklai, ypač mokytojų bendradarbiavimą skatinančioms darbo formoms. Sukurta veiksminga struktūra (žr. diagramą).

Mokyklos edukacinės ir metodinės veiklos struktūra

Mokytojų bendradarbiavimo rūšys

Mokymosi grupės

Savanorišku pagrindu mokykloje buvo suformuotos dvi kalbų (rusų, latvių ir anglų) mokytojų grupės. Pagrindinis tikslas – tobulinti mokytojų bendradarbiavimą. Mokytojai remia vieni kitus, pataria, teikia pasiūlymus mokymo proceso tobulinimui, pamokos efektyvumui didinti, mokosi apmąstyti savo darbą. Kiekviena mokymosi grupė turi savo tikslus ir uždavinius.

2016/2017 mokslo metai	Mokymosi grupės	
	Pradinių klasių	Pagrindinės ir vidurinės mokyklos mokytojų

<p>Uždaviniai</p>	<p>1. Suprasti 1 klasės mokiniams kylančius sunkumus ir esamus privalumus vienu metu mokytis 3 kalbų:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gimtosios kalbos (rusų k.); • valstybinės kalbos (latvių k.); • užsienio kalbos (anglų k.). <p>2. Tobulinti ugdymo procesą, vienoje pamokoje įgytas kalbines kompetencijas išmokyti panaudoti kitų kalbų pamokose.</p>	<p>1. Sutarti dėl bendrų kalbos mokymo(si) metodų, naudoti vieningą mokymo strategiją kalbos pamokose.</p>
<p>Rezultatai</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Paruoštos užduotys trimis kalbomis • Organizuotos integruotos pamokos trimis kalbomis • Organizuotos integruotos pamokos dviem kalbomis • Dailyraščio konkursas trimis kalbomis 	<ul style="list-style-type: none"> • Sukurti pavyzdiniai planai visomis kalbomis, siekiant palengvinti teksto supratimą, atpasakojimą ir rašymo dalį; • Vieningos darbo su tekstu taisyklės (pvz. Patikrinti leksikos mokėjimą prieš teksto skaitymą ir po to) • Bendros užduočių skyrimo strategijos

		(pvz., rasti raktinius žodžius, duoti nurodymus: skaitykite, užsirašykite, pabraukite) <ul style="list-style-type: none"> • Grįžtamasis ryšys – “Sužinojau – išmoku”.
--	--	---

Kartą per mėnesį mokymosi komandos nariai dalijasi savo patirtimi, aptaria darbo rezultatus ir problemas.

Grupės koordinatoriai - dalykų mokytojai yra lygiaverčiai grupės nariai, kurie aktyviai dalyvauja grupės veikloje ir padeda kitiems judėti į priekį.

Mokymosi grupių dalyviai pateikia savo darbo rezultatus pedagogų tarybos posėdžiuose ir per metodines dienas, taip pat informuoja mokyklos bendruomenę apie vykstančius procesus. Tai leidžia keisi ir tobulinti mokyklos veiklą bei padeda mokytis kalbų tautinių mažumų mokykloje.

1. Mokyklos pagalbos komanda

Kita mokytojų bendradarbiavimo forma – darbas mokyklos pagalbos grupėje. 2017-2018 mokslo metais šiai komandai priklausė 7a klasėje dirbantys mokytojai, mokyklos psichologas, socialinis pedagogas ir klasės vadovas. Komandai vadovauja direktorės pavaduotoja kuriojanti profesinio tobulinimosi sritį.

Šioje klasėje buvo kilę drausmės ir keletą mokinių mokymosi problemų. Problemoms spręsti kitų mokyklų pavyzdžiu sukurtas veiksmų planas ir mokinių pasiekimų ir pažangos stebėjimo lapas (1 priedas)

Mokyklos pagalbos komandos veikla:

- Dalinimasis patirtimi

- Mokinių pasiekimų aptarimas
- Rekomendacijų mokytojams teikimas (ką daryti, kad mokinys patirtų sėkmę, neprarastų motyvacijos mokytis ir kaip dirbti su mokymosi sunkumų turinčiais mokiniais).
- Pamokų stebėjimas, grįžtamasis ryšys

2. Pamokų stebėjimas

Mokykloje efektyviausia mokymo kokybės gerinimo strategija yra pamokų stebėjimas ir jų aptarimas. Dalijimasis patirtimi sėkmingiausiose pasaulio švietimo sistemose (pavyzdžiui, Suomijoje, Jungtinėje Karalystėje, Singapūre) yra mokytojo pareiga, kuri įtraukta į pareigybės aprašymą. Šią praktiką siekiame įgyvendinti ir savo mokykloje.

Kadangi Gamtos Mokslų Akademinio Centro projekte dalyvavo tik pusė mokytojų, mokyklos administracija nusprendė pasiūlyti mokytojams galimybę bendradarbiauti, įgyti žinių ir praktinės patirties iš projekto. Nuspręsta sudaryti mišrias grupes, kurias sudarytų skirtingų mokomųjų dalykų ir amžiaus grupių mokytojai.

L1	L2	L3	L4
Anglų k. pradinėse klasėse	Anglų k.	Anglų k.	Anglų k.
Gamta	Rusų k.	Rusų k.	Rusų k. pradinėse klasėse
Rusų k.	Rusų k. pradinėse klasėse	Latvių k. pradinėse klasėse	Latvių k.
Latvių k.	Latvių k.	Latvių k.	Latvių k.

1 mišri gr.	2 mišri gr.	3 mišri gr.	4 mišri gr.	5 mišri gr.
Pradinių klasių	Pradinių klasių	Pradinių klasių	Pradinių klasių	Istorijos
Kūno kultūros	Kūno kultūros	Muzikos	Dailės	Pradinių klasių

IT	Matematikos	Matematikos	Socialinių mokslų	Matematikos
Fizikos	Chemijos	Biologijos	Matematikos	Technologijų (berniukams)

- Nuo 2015 m. vasario iki balandžio mėn. mokytojai kolegų pamokose stebėjo kaip mokiniai siekia rezultato ir kaip yra vertinami. Vėliau vyko mokytojų posėdis "Veiksminga pamoka", kuriame pristatyti pamokų stebėjimo rezultatai.
- 2016/2017 mokslo metais kiekvienas mokytojas lankėsi mažiausiai dviejose kolegų pamokose. Mokytojų užduotis - stebėti pamokų struktūrą ir mokinių mokymosi efektyvumą. Mokytojai kvietėsi kolegas iš kitų mokyklų. Mokyklos lyderių grupė sukūrė pamokų stebėjimo lapą (žr. 2 priedą), taip pat prisatė mokyklų tobulinimo procesus valdančių organizacijų parengtus pamokų stebėjimo lapus.

Įtvirtinome nuostatą, kad pamokų stebėjimas – ne kontrolė, bet puiki galimybė gauti vertingų patarimų. Per 2016-2017 mokslo metus stebėta 60 pamokų (iš jų 14 integruotų).

3. Konsultantai

- 1) Keletui mokytojų (ir patyrusiems, ir jauniems specialistams) paskirti profesinio tobulinimosi konsultantai
- 2) Du mokyklos konsultantai dalyvauja pamokų stebėjime:
  - Padeda organizuoti konsruktyvius stebėtų pamokų aptarimus;
  - Dalyvauja metodinių grupių susirinkimuose, moko analizuoti sebetas pamokas
  - Stebi pamokas mokytojų kvietimu ar pagal mokyklos administracijos sudarytą grafiką.

Dauguma mokytojų supranta mokymosi iš savo ir kitų patirties principą, pasirenge dalytis idėjomis ir / arba spręsti problemas, prašo mokyklos konsultantų padėti tobulinti ir efektyvinti darbą pamokoje.

Du kartus per metus mokyklos administracija organizuoja individualius pokalbius su kiekvienu mokytoju konkrečioms, su profesiniu augimu susijusiems klausimams aptarti. Šis pokalbis yra mokytojo savianalizės dalis. (žr. 3 priedą). Pokalbio tikslas – grįžtamasis ryšys ir refleksija. Kartą per metus tokie pokalbiai vyksta ir su klasių vadovais.

Mokinio pasiekimai ir pažanga

Tikslas: Gauti įvairių mokinio asmenybės aspektų raidos santrauką, pagal nustatytus kriterijus nusibrėžti gaires tolimesniam mokinio ugdymui, įvertinti, kokie jo gebėjimai konkrečiame asmenybės raidos etape.

Mokinio vardas, pavardė	Mokinio mokymosi motyvacijos lygis	Intelektualinių gebėjimų lygis (analizė, sintezė, palyginimas)	Išmokimo per pamoką lygis	Mokėjimo mokymosi įgūdžiai	Darbas pamokoje	Dėmesingumas ir disciplina (elgesys pamokoje)	Gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti
1	2	3	4	5	6	7	8

Vertinimo kriterijai

Nr.	Kriterijus	Balai
-----	------------	-------

1.	Motyvacija	
	<ul style="list-style-type: none"> • mokosi sąmoningai, siekia žinių ir dalinasi jomis su klasės draugais. 	5
	<ul style="list-style-type: none"> • mokosi noriai, mokytojui padedant siekia daugiau žinių juos dominančiose srityse. 	4
	<ul style="list-style-type: none"> • mokosi nenoriai, su mokytojo pagalba - ne daugiau nei numatyta ugdymo programoje; 	3
	<ul style="list-style-type: none"> • nerodo didelio noro įgyti žinių, pažanga minimali, pasiekimai žemi; 	2
	<ul style="list-style-type: none"> • mokytis nenori, nedaro pažangos, pasiekimų lygis - nepatenkinimas. 	1
2.	Intelektinių gebėjimų lygis (analizė, sintezė, palyginimas)	
	<ul style="list-style-type: none"> • aukštas, savarankiškai analizuoja turinį, idėją (įskaitant latentinę), apibendrina tiksliai ir plačiai, lengvai atskleidžia dėsniumus; 	5
	<ul style="list-style-type: none"> • geras, suformuluoja analizuojamo turinio idėją, sugeba rasti, lyginti, nustatyti ryšius, mokytojui minimaliai padedant; 	4
	<ul style="list-style-type: none"> • vidutinis, analizės, sintezės, palyginimo, kompiliavimo ir dėsniumų nustatymo reikalaujančios užduotys ne visada pasiseka; 	3
	<ul style="list-style-type: none"> • žemas, užduotis atlieka mokytojui padedant, nesugeba savarankiškai atlikti panašios užduoties pagal pavyzdį; sunkiai sekasi nustatyti dėsniumus 	2
	<ul style="list-style-type: none"> • labai žemas, užduotis atlieka tik su mokytojo pagalba, pagalbą priima nenoriai, įgytų žinių negeba pritaikyti praktikoje, negeba nustatyti dėsniumų 	1

3.	Išmokimo lygis:	
	<ul style="list-style-type: none"> aukštas, išmoksta per pamoką, naudoja visus atminties (įsiminimo) tipus, puikiai geba sutelkti ir išlaikyti dėmesį; 	5
	<ul style="list-style-type: none"> geras, mokomąją medžiagą dažniausiai įsisavina per pamoką; naudoja kelis atminties (įsiminimo) tipus, lengvai sutelkia ir išlaiko dėmesį; 	4
	<ul style="list-style-type: none"> vidutinis, norėdamas įsisavinti mokomąją medžiagą, turi papildomai dirbti namuose; naudoja tik vieną atminties tipą, nelengvai sutelkia ir išlaiko dėmesį; 	3
	<ul style="list-style-type: none"> žemas, dėl menkų mokymosi įgūdžių, mokymosi medžiaga neįsisavinama, menkai išvystyta atmintis, beveik negebą sutelkti dėmesio 	2
	<ul style="list-style-type: none"> labai žemas, negebą įsisavinti mokomosios medžiagos, atmintis neišvystyta, negebą sutelkti dėmesio; 	1
4.	Mokėjimas mokyti:	
	<ul style="list-style-type: none"> aukštas, gebą planuoti savo mokymąsi, organizuotas ir tvarkingas, puikūs darbo įgūdžiai 	5
	<ul style="list-style-type: none"> geras, su mokytojo pagalba gebą planuoti savo mokymąsi, ne visada organizuotas, pakankamai geri darbo įgūdžiai 	4
	<ul style="list-style-type: none"> vidutiniškas, nepakankamai gerai gebą planuoti savo mokymąsi, neorganizuotas, nepakankamai geri darbo įgūdžiai; 	3
	<ul style="list-style-type: none"> žemas, neplanuoja savo mokymosi, menkai išugdyta savikontrolė, blogi darbo įgūdžiai; 	2

	<ul style="list-style-type: none"> • labai žemas, nemoka ar nenori planuoti savo mokymosi, labai blogi darbo įgūdžiai 	1
5.	Darbas pamokose:	
	<ul style="list-style-type: none"> • aukštas, viskuo domisi ir siekia žinių, moka teorines žinias pritaikyti praktikoje; 	5
	<ul style="list-style-type: none"> • geras, siekia žinių, ne visada teorines žinias moka pritaikyti praktikoje; 	4
	<ul style="list-style-type: none"> • patenkinamas, domisi tik tuo, kas jam įdomu, bando taikyti praktikoje tik mokytojui liepus; 	3
	<ul style="list-style-type: none"> • žemas, beveik niekuo nesidomi, nerodo iniciatyvos; 	2
	<ul style="list-style-type: none"> • labai žemas, nesidomi niekuo. 	1
6.	Dėmesingumas ir disciplina (elgesys pamokoje):	
	<ul style="list-style-type: none"> • aukštas, disciplinuotas, laikosi mokyklos ir klasės taisyklių, visada pasirengęs padėti kitiems (klasės draugams, mokytojams) supranta, kodėl tai reikalinga; 	5
	<ul style="list-style-type: none"> • geras, suaugusiųjų paprašytas, laikosi vidaus tvarkos taisyklių, žino disciplinos svarbą mokiniui; 	4
	<ul style="list-style-type: none"> • patenkinamas, nuolat reikia duoti pastabas, nelabai supranta kas yra disciplina; 	3
	<ul style="list-style-type: none"> • žemas, nemano, kad reikia ugdyti šias savybes; 	2
	<ul style="list-style-type: none"> • labai žemas, nežino kas yra disciplina . 	1
7.	Bendravimas ir bendradarbiavimas:	

	<ul style="list-style-type: none"> • be sunkumų bendrauja su kitais žmonėmis, sukuria ir palaiko gerus, teigiamus santykius klasėje / grupėje, geri santykiai su kitais mokiniais ir suaugusiais;	5
	<ul style="list-style-type: none"> • Bendrauja su kitais, palaiko gerus santykius klasėje / grupėje, tačiau retai yra šių santykių iniciatorius, dažniausiai geri santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais;	4
	<ul style="list-style-type: none"> • Gali sukelti konfliktą, negeba palaikyti santykių, geri santykiai tik su keliais žmonėmis;	3
	<ul style="list-style-type: none"> • Beveik nesiekia sukurti jokių santykių su kitais, beveik neturi draugų;	2
	<ul style="list-style-type: none"> • Negeba analizuoti situacijos, su niekuo nebendrauja, neturi draugų.	1

Pamokos stebėjimo lapas

Dalykas _____

Mokytojas _____ Klasė _____

Data _____

Tema _____

Pamokos stebėjimo tikslas _____

Laukiamas rezultatas

Suplanuotas	Pasiektas

Pamokos eiga

Mokytojo veikla	Mokinių veikla	Komentarai

Išvados

Stebėtojas _____ -

(parašas)

Mokytojo savianalizės anketa

Data _____

Vardas Pavardė _____

Mokomasis dalykas _____

1. MOKMASIS DALYKAS

1.1 Dalyko programos (sudarytos ir vykdomos)

1.2 Neformaliojo ugdymo programos

1.3 Mokymo priemonės (naujai sukurtos)

1.4 Vestos atviros pamokos

Data	Dalykas	Klasė	Tema	Stebėtojai	Komentariai

1.5 Stebėtos pamokos, išvados, rekomendacijos

Data	Dalykas	Klasė	Tema	Stebėtojai	Komentariai

1.6 Pagalba mokiniams

Darbas su gabiais mokiniais	Darbas su mokymosi sunkumų turinčiais mokiniais

1.7 Mokinių pasiekimai (elektroninis dienynas)

Klasė	Dalykas	Nepatenkinamas %	Patenkinamas %	Pagrindinis %	Aukštesnysis %	Vidurkis

1.8 Mokinių pasiekimų įrodymai (parodos ir kt.)

1.9 Pasiekimai olimpiadose, konkursuose

Klasė	Vardas Pavardė	Olimpiados, konkurso pavadinimas	Pasiekta vieta

2. MOKYTOJO KŪRYBINĖ VEIKLA

2.1 Mokymosi savaitės organizavimas

2.2 Dalyvavimas projektuose

2.3 Popamokinė veikla

2.4 Organizuoti užsiėmimai, pamokos už mokyklos ribų

3. DARBAS METODINĖSE GRUPĖSE, MOKYKLOS TARYBOJE

4. PAREIGINGUMAS

Pareiga	Puiku	Tobulintina
Savalaikis dokumentų pristatymas		
Nevėlavimas į pamokas		
Mokyklos vidaus ir darbo taisyklių laikymasis (budėjimas ir kt.)		
Mokomosios medžiagos rinkimas, mokytojo aplanko (portfolio) pildymas		

5. PROFESINIS TOBULĖJIMAS

5.1 Lankyti kursai, seminarai ir kt.

Nr.	Pavadinimas	Data	Valandų skaičius	Pažymėjimo numeris	Finansavimas (Iš biudžeto,
-----	-------------	------	------------------	--------------------	----------------------------

					savomis lėšomis.)

5.2 Studijos (universitetas, dalykas, metai)

6. MOKYKLA

Teigiami dalykai	Rekomendacijos/ pastabos/ komentarai	Jūsų indėlis tobulinant mokyklos veiklą ir garsinant mokyklos vardą

Pasiūlymai kitiems metams

Sau

Mokyklai

Data _____

Parašas _____

LIETUVA

LIETUVA

Utenos ir Molėtų švietimo įstaigų gerąsias patirtis susistemino ir medžiagą leidiniui

parengė R. Sabaliauskienė, R. Dasevičienė

Iš anglų kalbos vertė R. Sabaliauskienė, R. Paukštienė

Įvadas

Nuolatinis pedagogų profesinis ir asmeninis tobulėjimas yra vienas iš svarbiausių švietimo kokybės veiksnių. Kvalifikacija yra keliami įvairiais pasirinktais būdais: lankant seminarus, paskaitas, dalyvaujant kūrybinėse dirbtuvėse, diskusijoje, edukacinėse išvykose, projektuose, savišvietos būdu. Praktika rodo, kad seminarai, konferencijos ir kursai išlieka dažniausiai pasirenkama kvalifikacijos tobulinimo forma, tačiau vis dažniau pedagogų tarpe atsiranda nuostata, kad mokytojas taip pat gali efektyviai tobulėti dalindamasis savo gerosiomis pedagoginėmis patirtimis ir perimdamas gerąsias savo kolegų ar bendraminčių praktikas.

Efektyvus įstaigoje dirbančių pedagogų tarpusavio bendravimas ir bendradarbiavimas yra labai svarbus individualaus mokytojo ir visos mokyklos sėkmingam augimui. Siekiant kurti mokyklą kaip pokyčiams atvirą ir nuolat besimokančią bendruomenę, puoselėjant jos kultūrą, svarbu kurti mokyklų bendradarbiavimo tinklus. Taip užmezgami glaudūs tam tikros mokyklos bendruomenės tarpusavio ir bendradarbiavimo su kitų miestų, rajonų ar šalių mokyklomis ryšiai. Jie suteikia mokytojams galimybę dalytis savo patirtimi ir efektyviai bendrauti ieškant būdų, kaip spręsti šių mokyklų bendruomenėms aktualius ugdymo klausimus. Švietimo pagalbą teikiančios įstaigos, tokios kaip Utenos švietimo centras, teikiantis mokytojų kvalifikacijos tobulinimo paslaugas ir koordinuojantis rajono švietimo įstaigose dirbančių pedagogų metodinių būrelių veiklą, inicijuoja vietos, nacionalinių ir tarptautinių institucijų bendradarbiavimą, siekdamas padėti švietimo institucijoms kurti bendruomenes, atviras inovacijoms.

Leidinyje pateikiame devynių Lietuvos švietimo įstaigų (Utenos ir Molėtų r.) gerųjų patirčių aprašus tikėdami, kad skaitytojai atras ir, galbūt savo praktikoje pritaikys medžiagą, kuria pasidalino projekte dalyvaujančios Utenos ir Molėtų rajonų švietimo įstaigos:

- Utenos švietimo centras

- Utenos vaikų lopšelis – darželis “Želmenėlis”
- Utenos vaikų lopšelis-darželis “Gandrelis”
- Utenos Vyturių progimnazija
- Utenos Aukštakalnio progimnazija
- Molėtų progimnazija
- Utenos Adolfo Šapokos gimnazija
- Utenos Dauniškio gimnazija
- Molėtų gimnazija

LIETUVOS ŠVIETIMO SISTEMA IR JOS STRUKTŪRA

Lietuvos švietimo sistema apima: 1) formalųjį švietimą (pradinį, pagrindinį, vidurinį ugdymą, formalųjį profesinį mokymą, aukštojo mokslo studijas); 2) neformalųjį švietimą (ikimokyklinį, priešmokyklinį, kitą neformalųjį vaikų (taip pat formalųjį švietimą papildantį ugdymą) ir suaugusiųjų švietimą); 3) savišvietą; 4) švietimo pagalbą (profesinį orientavimą, švietimo informacinę, psichologinę, socialinę pedagoginę, specialiąją pedagoginę ir specialiąją pagalbą, sveikatos priežiūrą mokykloje, konsultacinę, mokytojų kvalifikacijos tobulinimo ir kitą pagalbą).

Bendrojo ugdymo sistema

Lietuvoje bendrąjį ugdymą sudaro ikimokyklinės, pagrindinės ir vidurinės mokyklos. Mokslas valstybinėse įstaigose yra nemokamas ir privalomas nuo 6 ar 7 metų iki 16 metų amžiaus vaikams. Lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigą nėra privaloma. Pradinis ugdymas trunka 4 metus. Įgiję pradinį išsilavinimą, mokiniai pradeda mokytis pagal pagrindinio ugdymo programą, kuri trunka 6 metus. Pagrindinio ugdymo programą įgyvendina pagrindinės, vidurinės, jaunimo, profesinės mokyklos, progimnazijos, gimnazijos. Įgiję pagrindinį išsilavinimą, toliau mokiniai gali mokytis pagal vidurinio ugdymo arba profesinio mokymo programą, kuri trunka dvejus metus (gimnazijų III–IV klasės ar 11 ir 12 vidurinės mokyklos klasės). Mokiniai mokosi pagal individualius ugdymosi planus. Į programą gali būti įtraukti profesinio mokymo programos moduliai. Pagal vidurinio ugdymo programą galima mokytis vidurinėse mokyklose, gimnazijose, profesinėse mokyklose. Baigę programą mokiniai laiko brandos egzaminus.

Privalomas mokslas

- Nuo 6-7 metų amžiaus
- Iki 16 metų amžiaus

Ikimokyklinis ugdymas

- Mokyklos tipas: vaikų lopšelis-darželis arba ikimokyklinė įstaiga;
- Vaikų amžius: 5-6 arba 6-7 metai
- Trukmė: 1 metai

Pradinis ugdymas

- Mokyklos tipas: pradinė mokykla
- Mokinių amžius: nuo 6 iki 10 metų
- Trukmė: 4 metai
- Klasės: 1 - 4

Pagrindinis ugdymas

- Mokyklos tipas: pagrindinė, vidurinė, jaunimo, profesinė mokykla, progimnazija, gimnazija
- Trukmė: 6 metai
- Mokinių amžius: nuo 10-11 iki 16-17 metų
- Klasės: 5 – 10
- Baigę 8 klasę mokiniai gauna pirmosios pakopos pagrindinio išsilavinimo pažymėjimą, o baigę 10 klasę - antrosios pakopos pagrindinio išsilavinimo pažymėjimą

Vidurinis ugdymas

- Mokyklos tipas: vidurinė mokykla, gimnazija, tarptautinio bakalaureato mokykla, licėjus
- Trukmė: 2 metai
- Mokinių amžius: nuo 16-17 iki 18-19 metų
- Klasės: 11-12
- Baigusiam vidurinio ugdymo programą ir išlaikiusiam brandos egzaminus asmeniui išduodamas brandos atestatas.

Profesinis ugdymas

- Mokyklos tipas: profesinė mokykla, jaunimo mokykla, technologinė gimnazija
- Trukmė: 1-5 metai
- Mokinių amžius: nuo 14 iki 20 metų
- Klasės: 8-12 arba 11-12

- Baigusiam vidurinio ugdymo programą ir išlaikiusiam brandos egzaminus asmeniui išduodamas brandos atestatas ir profesinės kvalifikacijos įgijimo pažymėjimas.

Lietuvos aukštojo mokslo sistema

Studijos aukštosiose mokyklose vykdomos pagal laipsnį suteikiančias studijų programas ir laipsnio nesuteikiančias studijų programas. Aukštojo mokslo studijų programos yra dviejų rūšių: koleginės ir universitetinės. Laipsnį suteikiančios studijų programos yra trijų pakopų: pirmoji pakopa – profesinio bakalauro ir bakalauro; antroji pakopa – magistrantūros; trečioji pakopa – doktorantūros.

Universitetai siūlo bakalauro, magistro ir doktorantūros studijų programas. Kolegijos teikia profesinį išsilavinimą. Nuo 2006 m. jos taip pat gali suteikti profesinio bakalauro laipsnį. Studijų programų kokybę periodiškai vertina studijų kokybės vertinimo centras.

Bakalauro studijos

- Trukmė: 4 metai
- Baigus šias studijas įgyjamas atitinkamos studijų krypties bakalauro laipsnis

Magistro studijos

- Trukmė: 2 metai
- Baigus šias studijas įgyjamas atitinkamos studijų krypties magistro laipsnis

Doktorantūros studijos

- Trukmė: 4-6 metai
- Baigus šias studijas įgyjamas atitinkamos studijų krypties daktaro laipsnis

Bendrieji principai

- Mokslo metai prasideda rugsėjo pirmą dieną;
- 1-4 ir 12 klasių mokiniai mokslo metus užbaigia gegužės paskutinę dieną;
- 5-11 mokiniams mokslo metai baigiasi birželio 15 d.(2018), o nuo 2019 jie bus prailginti dar viena savaitė;
- Mokslo metai yra skirstomi į tris trimestrus arba du semestrus;

- Pamokos trukmė - 45 minutės 2-12 klasių mokiniams; ir 30-35 minutės ikimokyklinių ir pirmų klasių mokiniams;
- Pamokos vyksta nuo pirmadienio iki penktadienio;
- Mokiniai turi 22-31 pamokas per savaitę;
- Mokinių skaičius klasėse - 24 -30

Vertinimo sistema

- Ikimokyklinių ir pradinių klasių mokiniai nėra vertinami balais, juos vertina ideografiškai;
- 5-12 klasių mokiniams yra taikoma dešimties balų vertinimo sistema;
- Teigiamas 10 puikiai
- Teigiamas 9 labai gerai
- Teigiamas 8 gerai
- Teigiamas 7 gerai
- Teigiamas 6 patenkinamai
- Teigiamas 5 patenkinamai
- Teigiamas 4 (bendrajame ugdyme) silpnai
- Neigiamas 4 (aukštajame ugdyme) nepatenkinamai
- Neigiamas 3 nepatenkinamai
- Neigiamas 2 labai blogai
- Neigiamas 1 užduotis neatlikta

Ugdymą reglamentuojantys dokumentai

Švietimo įstatymas (2011 m.), Valstybinė švietimo strategija 2013-2022 m. (2014 m.), Bendrosios programos ir švietimo pasiekimų lygių standartai (atnaujinami kas ketverius metus), Profesinio mokymo įstatymas, Neformalaus suaugusiųjų švietimo įstatymas (2014 m.), Geros mokyklos koncepcija (2017 m.)

Pagrindinio, vidurinio ir profesinio ugdymosi organizavimą šalyje reglamentuoja šie pagrindiniai teisės aktai:

- Įstatymai: Švietimo įstatymas (2011), Profesinio mokymo įstatymas (2018);
- Vyriausybės nutarimai: Dėl mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo (2011);
- Švietimo ir mokslo ministro įsakymai: Dėl pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašo (2015), Dėl 2017–2018 ir 2018–2019 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų patvirtinimo (2017), Dėl formaliojo profesinio mokymo tvarkos aprašo patvirtinimo (2012), Dėl 2017–2018 ir 2018–2019 mokslo metų bendrųjų profesinio mokymo planų patvirtinimo (2017), Dėl nuosekliojo mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas tvarkos aprašo patvirtinimo (2012), Dėl netradicinio ugdymo koncepcijos patvirtinimo (2010).

MOKYTOJŲ PROFESINIS TOBULĖJIMAS

Mokytojų profesinis tobulėjimas yra apibrėžiamas kaip asmens profesinių kompetencijų, tokių kaip dalyko žinių, įgūdžių, vertybinių nuostatų ir kitų efektyviai mokytojo veiklai būtinų savybių ugdymas. Tai ilgalaikis procesas. Lietuvoje mokytojai savo kvalifikaciją tobulina dėl pamatinių dalykų (dalyko nuodugnesnio išmanymo, dalyko naujovių, mokymo praktikos) ir dėl šiuolaikinio gyvenimo keliamų iššūkių.

Mokytojas turi teisę būti atestuotas ir įgyti kvalifikacinę kategoriją švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 49 straipsnis). Atestacijos procesą reglamentuoja Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų (išskyrus psichologus) atestacijos nuostatai ir Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašas. Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų atestacija skatina mokytoją ir pagalbos mokiniui specialistą didinti atsakomybę už ugdymo rezultatus ir profesinį tobulėjimą, tobulinti savo kompetenciją ir siekti karjeros t. y. įgyti kompetenciją ir praktinę veiklą atitinkančią kvalifikacinę kategoriją.

Lietuvoje yra keturios mokytojų kvalifikacinės kategorijos – mokytojo, vyresniojo mokytojo, mokytojo metodininko ir mokytojo eksperto ir keturios pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacinės kategorijos – pagalbos mokiniui specialisto, vyresniojo pagalbos mokiniui

specialisto, pagalbos mokiniui specialisto metodininko ir pagalbos mokiniui specialisto eksperto.

Nuo 2010 m. į kolegines ir universitetines pedagogikos studijas stojantys pretendentai turi išlaikyti motyvacijos testą. Šis testas būsimiesiems pedagogams įvestas siekiant stiprinti mokytojų rengimą atsirenkant labiausiai motyvuotus studentus.

Mokytojas turi teisę kelti kvalifikaciją ne mažiau kaip 5 d. per metus. Lietuvoje kvalifikacijos tobulinimo programas įgyvendina švietimo ir mokslo ministro tvarka akredituotos kvalifikacijos tobulinimo įstaigos (Ugdymo plėtotės centras, rajonuose veikiančios švietimo centrai, švietimo centrai, įsteigti prie universitetų, privačios institucijos ir kt.)

Mokytojų kvalifikacijos kėlimas turi atitikti mokytojų individualius poreikius bei švietimo įstaigų ir nacionalinius švietimo srities prioritetus.

Švietimas Utenos rajone

Gyventojai

Gyventojų skaičius ~ 40,000, miesto gyventojai - 67%, tautybės: lietuviai - 96,1%, rusai - 2,5%, kiti - 1,4%, darbingo amžiaus žmonės - 62%, kaimo mokyklose besimokantys mokiniai - 11,6%, daugiau kaip tūkstančiui mokinių yra suteikiamas nemokamas pavėžėjimas į ir iš mokyklos.

Utenos rajono švietimo įstaigų skaičius

Vaikų lopšelių-darželių – 6, mokyklų-darželių – 2, pradinė mokyklų – 1, progimnazijų - 4, pagrindinių mokyklų – 2, gimnazijų – 4, specialiojo ugdymo mokyklų – 1, daugiafunkcinių centrų -1, neformaliojo ugdymo įstaigų –4, švietimo pagalbos įstaigų – 2 (nuo 2018 m. – 1)

Mokinių skaičiaus kaita

2009 m. buvo 6455 mokinių, 2010 m.– 6048, 2011 m.– 5637, 2012 m.– 4961, 2013 m.– 4607, 2014 m.– 4357, 2015 m. – 4191, 2016 m.– 4022

Mokytojų skaičiaus kaita

2009 m. buvo 890 mokytojų, 2010 m.– 876, 2011 m.– 865, 2012 m.– 817, 2013 m.– 778, 2014 m.– 754, 2015 m.– 714, 2016m. – 697

Mokytojų skaičius rajono mokyklose pagal amžių

Jaunesni nei 25 m. – 1, 25-29 m. – 12, 30-34 m. – 15, 35-39 m. – 37, 40-44 m. – 72, 45-49 m. – 97,
50-54 m.– 108, 54-59 m.– 99, 60-64 m.– 34, 65 m. ir vyresni – 3

Mokinių, tenkančių vienam mokytojui, skaičius

2009 m. –10,8, 2010 m. – 10,7, 2011 m. – 10,4, 2012 m. – 10,2, 2013 m. – 9,8, 2014 m. – 9,6, 2015 m. – 9,5, 2016 m. – 8,9

Mokinių skaičius neformajųjų švietimą teikiančiose įstaigose

Utenos meno mokykla (muzikos ir dailės) – 373 mokiniai, Utenos vaikų ir jaunimo užimtumo centre – 243 mokiniai, Utenos daudiafunkciame sporto centre – 545 mokiniai.

Švietimui skirtas savivaldybės biudžetas (%)

2009 m. – 49,7%, 2010 m. – 52,7%, 2011 m.– 49,3%, 2012 m.– 47,5%, 2013 m.– 46,6%, 2014 m.– 45,4%, 2015 m.– 44%, 2016m. – 47%

Nuorodos:

- <https://www.classbase.com/countries/Lithuania/Education-System>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_Lithuania
- <https://educationpolicytalk.com/2013/05/01/the-unending-lithuanian-educational-reforms-restructuring-of-schools/>
- https://www.european-agency.org/sites/default/files/education_lithuania.pdf
- <https://www.slideshare.net/baustas/the-system-of-education-in-lithuania>

- <http://www.lithuaniaeducation.info/Education-System/Lithuanian-Education-Structure.html>
- <http://slideplayer.com/slide/1732019/>
- <http://oecdeducationtoday.blogspot.lt/2017/05/how-to-surf-new-wave-of-globalisation.html>
- <http://www.nmva.smm.lt/vadovu-vertinimas/mokytoju-atestacija/>

1. PROJEKTO METODU GRĮSTAS MOKYMAS IR MOKYMASIS 2. KOLEGIALUS BENDRADARBIAVIMAS - VEIKSMINGAS PROFESINIO TOBULĖJIMO METODAS

Įstaigos pavadinimas,	Utenos Vyturių progimnazija
adresas	Sėlių g. 45, Utena, LT-28203, Lietuva
Tinklapis	https://vyturiai.utena.lm.lt/ vyturiupm@vyturiai.utena.lm.lt
Direktorius	Edita Kadūnienė
Mokyklos tipas	Progimnazija
Mokinių amžius	6/7-15 (1-8 kl.)
Mokyklos kontekstas	<ul style="list-style-type: none"> • Mokinių skaičius: 370 • Mokytojų: 40 • Mokykla įkurta: 1976

Atvejų aprašai

1. Projekto metodu grįstas mokymas ir mokymasis

Progimnazijos mokytojai nuolat įgyja profesinės bei asmeninės patirties rengdami ir vykdydami įvairaus tipo ir apimties bendradarbiavimo projektus, kurie tampa mokyklos kasdienio gyvenimo dalimi. Apie 60-80% mokyklos bendruomenės narių reguliariai dalyvauja projektinėse veiklose. Projektai yra puikus būdas skatinti mokinius ir mokytojus bendrauti ir bendradarbiauti, gilinti lietuvių kalbos žinias, mokytis užsienio kalbų ir siekti platesnio kultūrinio supratimo bei socialinės integracijos. Projektinės veiklos suteiktos galimybės patirti realų gyvenimą, pritaikyti įgytas žinias ir gebėjimus praktikoje, eksperimentuoti, spręsti problemas, laisvai judėti, bendradarbiauti. Lavėja mokinių ir mokytojų viešojo kalbėjimo, kritinio mąstymo, gebėjimo

orientuotis įvairiose gyvenimiškose globalaus pasaulio situacijose įgūdžiai. Projektai taip pat skatina toleranciją kitoms kultūroms ir pagarbą kitokiam žmogui ar jo įsitikinimams. Kurdami bendrus projektus su mokyklos, miesto, šalies, Europos švietėjais mokytojai dalinasi savo patirtimis, naujovėmis bei pasiekimais.

Pateikiame keletą Utenos progimnazijoje vykdytų projektų pavyzdžių:

- “Naudoju popierių – sodinu medį” (respublikinis projektas “Kuriame respubliką”, 2013-2014) <https://www.youtube.com/watch?v=SdO52GgEjgk>,
- (žr. priede Nr. 1)
- “Susivieniję tvariai plėtrai” (tarptautinis daugiašalis Comenius projektas, 2007-2009)
- “Mes visi atvykome iš skirtingų šalių” (tarptautinis daugiašalis Comenius projektas, 2010-2012)
- “Mus vienija kalbos, kultūros ir rūpestis žaliaja planetos ateitimi” (tarptautinis dvišalis Comenius projektas, 2013-2015)
- “Jūsų istorija yra mūsų istorija” (tarptautinis daugiašalis Erasmus+ KA2 projektas, 2016-2018)
- “Kovarniai” (respublikinis projektas, 2016)
- “ Astridai Lindgren - 110” (mokyklinis projektas, 2017) (žr. priede Nr. 2)
- “Laimingas vanduo – laimingi žmonės” (respublikinis projektas, 2017)
- “Būk detektyvas” (neformaliojo švietimo projektas, 2018)

2. Kolegialus bendradarbiavimas - veiksmingas profesinio tobulėjimo metodų.

Pastaruoju metu pamokų stebėjimas kaip ugdymo proceso tobulinimas tampa prioritetas. Kolegų veiklos/pamokų stebėjimas yra vienas efektyviausių būdų patikrinti bei atnaujinti savo profesines žinias ir įgūdžius. Daugumos pedagogų nuomone mokymasis iš kolegų yra labai efektyvi profesinio augimo priemonė nereikalaujanti didelių laiko ir materialinių sąnaudų. Viena iš didžiausių šios veiklos privalumų yra tai, kad ji suteikia veiksmingas autentiško profesinio augimo formas tiek stebėtojui, tiek ir asmeniui, kuris yra stebimas, nes abi pusės diskutuoja, teikia pasiūlymus kaip įvairinti ugdymo turinį, dalinasi sėkmingais mokymo

metodais, tariausi kaip pamokose suderinant teorinę ir realią praktiką, kaip dirbti su įvairių tipų ir gebėjimų mokiniais.

Mokykla sukūrė veiksmingą pamokų stebėjimo sistemą. Kiekvienais metais mokyklos vadovai ir mokytojai susitaria dėl pamokų stebėjimo dažnumo ir stebėtų pamokų skaičiaus. Mokyklos administracijos atstovai per metus aplanko 2-3 kiekvieno mokytojo pamokas. Mokytojai per metus stebi 2-4 kolegų pamokas mokykloje ar už jos ribų. Po pamokos stebėtojas ir pamoką vedęs mokytojas ją aptaria, taipogi jos aptariamos metodinėse dalykų grupėse. Kartais pamokos stebimos tam tikroje klasėse / grupėse (jei toje mokinių grupėje iškyla tam tikros specifinės mokymo ar mokinių elgesio problemos). Tokiais atvejais reguliariai renkami ir kalbami tose klasėse dėstantys mokytojai.

Praktika taip pat rodo, kad mokytojai, įgiję naujų įgūdžių ar idėjų kursuose, konferencijose ar kūrybinėse dirbtuvėse už mokyklos ribų, ten įgytą patirtį panaudoja savo dalyko pamokose ir pasidalina su kolegomis. Kad stebėjimo procesas būtų veiksmingas, mokyklos pedagogai naudojami šiais pamokos stebėjimo žingsniais:

Kas bus fiksuojama pamokoje. Prieš pamoką aptariami pamokos stebėjimo aspektai.

Stebėjimas.

Aptarimas. Pamokos aptarimas. Pamoką vedęs mokytojas įsivertina savo pamoką, vėliau stebėtojas išsako savo nuomonę, vėliau mokytojas ir stebėtojas bendrai aptaria pamoką.

Refleksija

Stebėtos pamokos yra fiksuojamos pamokos stebėjimo, vertinimo lentelėje (**žr. priede Nr. 4**)

Projektas “Naudoju popierių – sodinu medį”

Tikslai:

- Sutelkti mokyklų bei vietos bendruomenėse slypintį pilietinį potencialą ir nukreipti jį demokratinės respublikos kūrimui.
- Atnaujinti pilietinį ugdymą mokykloje, papildyti jį įdomiomis ir visuomenei naudingomis pilietinio veikimo praktikomis, sudaryti sąlygas jaunimui patirti savo pilietinę galią, sutvirtinti ryšius su Lietuvos valstybe.
- Leisti mokiniams pajusti, ką reiškia būti piliečiu ir pačiam įtakoti, valstybėje vykstančius procesus.
- Ugdyti savarankiškumą, kūrybiškumą, individualaus ir komandinio darbo įgūdžius, ieškoti ir rasti sprendimus.

Koordinatorės: anglų kalbos mokytoja R. Sabaliauskienė ir geografijos mokytoja D. Kairienė.

Dalyviai: 70 % mokyklos bendruomenės narių.

Trukmė: vieneri metai.

Socialiniai partneriai:

Utenos miškų ūkis

Utenos medelynas

Utenos švietimo centras

Utenos rajono savivaldybė

Utenos miesto mokyklos ir darželiai

Utenos sveikatos biuras

Utenos A. ir M. Miškinių viešoji biblioteka

Pilietinės visuomenės institutas

Veiklos:

1. Projekto iniciatyvinės grupės sudarymas (mokiniai, mokytojai, vadovai), projekto idėjų generavimas, pavadinimo išrinkimas.
2. Apklausa/tyrimai apie popieriaus suvartojimą mokykloje, miškų urėdijoje, Utenos švietimo centre, dailės mokykloje, mokesčių inspekcijoje.
3. Makulatūros rinkimas, jos keitimas į tualetinį popierių.
4. Dėžučių, pavadintų „Panaudoki dar kartą“, skirtų jau kartą panaudotam popieriui darymas ir „apgyvendinimas“ kiekvienoje klasėje.
5. Darbelių iš antrinių žaliavų dirbtuvės, paroda.
6. Stendo projekto veiklų sklaidai gamyba (medžio formos stendas daromas technologijų pamokoje);
7. Mokykliniai projektai Žemės diena paminėti.
8. Susitikimas su Utenos rajono savivaldybės architekto; medelių sodinimo Utenos teritorijoje vietos ir tinkamų medžių rūšių aptarimas; medžių sodinimas Dauniškio ežero pakrantėje.
9. Apsilankymas Utenos miškų urėdijoje; ažuoliukų ir eglaičių sodinimas Ažuolijos miške;
10. Apsilankymas Utenos medelyne, eglaičių gyvatvorės sodinimas mokyklos teritorijoje.
11. Aplinkos tvarkymo akcija „Darom“.
12. Stilizuotų medžių iš įvairių antrinių žaliavų kūrimas (visos 5-8 kl.).
13. Susitikimai su aplinkinių darželių ir mokyklų atstovais; projekto sklaida.
14. Matematiniai projektai ekologijos tema.
15. Draugystės medžių piešimas (pradinių klasių mokiniai piešė bendrą piešinį su vyresniais mokiniais).
16. Pasodintų medžių priežiūra.
17. Filmo apie projekto veiklas kūrimas
<https://www.youtube.com/watch?v=SdO52GgEjqk>;
18. Projekto sklaida vietinėje spaudoje, tinklalapiuose, respublikiniame radijuje, baigiamajame projekto dalyvių susitikime Vilniuje.
19. Saikingo popieriaus naudojimo įgūdžių formavimas pasibaigus projektui.

Projektas „Vaikų rašytojai Astridai Lindgren -110“

Tikslas - ugdyti skaitymo įgūdžius, skatinti pamilti knygas, dažniau lankytis bibliotekose, knygynuose.

Uždaviniai:

1. Paminėti žymiausios pasaulyje vaikų rašytojos Astridos Lindgren 110 –ąsias gimimo metines.
2. Susipažinti su rašytojos biografija ir kūryba.
3. Mokyti vaikus skaityti ir mylėti knygas.
4. Lavinti mokinių skaitymo, matematinius, rašymo, meninius, kompiuterinius ir kt. gebėjimus.
5. Mokyti bendrauti, draugauti ir bendradarbiauti.

Koordinatorės:

Lietuvių kalbos mokytoja Regina Bernotienė ir bibliotekininkė Danutė Slavinskienė.

Trukmė: 2 metai

Eil. Nr.	Veiklos pavadinimas	Vykdytojai
1.	RAŠYTOJA, KURI NENORĖJO SUAUGTI. 1. Pasiūti lėles – A. Lindgren knygų veikėjus.	7a klasės mokiniai Mokytoja Regina Bernotienė Mokytoja Loreta Kaulinienė

	<p>2. Paruošti <i>mini vaidinimus – pristatymus</i> pradinį klasių mokiniams apie A. Lindgren kūrybą:</p> <p>I grupė: Dukters Karinos įtakoje sukurta ir atnešusi pasaulinę šlovę pirmoji knyga „Pepė Ilgakojinė“.</p> <p>II grupė: „Mažylis ir Karlsonas, kuris gyvena ant stogo“.</p> <p>III grupė: Visiems padužoms - A. Lindgren knyga „Emilis iš Lionebergos“.</p> <p>IV grupė: Tikra draugystė įveikia bet kokias kliūtis - „Ronja – Plėšiko duktė“.</p> <p>3. Vaidinimai 3-4 klasių mokiniams spalio mėn. pabaigoje – lapkričio mėn. pradžioje.</p>	
2.	<p>„ŠVEDIJA –ASTRIDOS LINDGREN GIMTINĖ“</p> <p>Informacijos apie Švediją rinkimas ir pristatymas.</p>	<p>5-8 klasių mokiniai</p> <p>Mokytoja Danguolė Kairienė</p>
3.	<p>„IŠSIKEPSIM KEPINAIČIŲ, IŠSIVIRSIM VIRTINAIČIŲ“</p> <p>Mokiniai keps Pepės Ilgakojinės sausainius.</p>	<p>4 b klasės mokiniai</p> <p>Mokytoja Loreta Januškevičienė</p>
4.	<p>„PEPĖS ILGAKOJINĖS LINKSMA DAINELĖ“</p> <p>5a klasės mokiniai išmoks ir padainuos dainelę.</p>	<p>5a klasės mokiniai</p> <p>Mokytojai Vaida Rinkauskienė ir Linas Vaitiekėnas</p>
5.	<p>„1 ŽVAKUTĖ IR 100 TORTŲ“</p> <p>Matematikos pamokų metu skaičius rašytojos parašytas knygas ir jų kainas, susipažins su Pepės matematikos žiniomis.</p>	<p>5-8 klasių mokiniai</p> <p>Mokytojos Eglė Gurkšnienė ir Dalia Blažiūnaitė</p>
6.	<p>„PEPĖS PRIJUOSTĖ JE GAMTOS MOTYVAI“</p>	<p>5-6 klasių mokiniai</p> <p>Mokytoja Valda Bikutė</p>

	Prijuosčių gamyba. „PEPĖ DAIKTELIAUTOJA“ Iš senų nereikalingų daiktų – nauji reikalingi, kuriuo galės padovanoti draugams.	
7.	„ASTRIDOS LINDGREN KNYGŲ VEIKĖJAI“ Piešinių paroda.	Pradinių klasių mokiniai Mokytoja Aldona Belopetravičienė
8.	„VYRUKAS IŠ STUOMENS IR IŠ LIEMENS“ Sportinės varžytuvės.	5-8 klasių mokiniai Mokytojas Artūras Savickas
9.	„ŠVĘSKIME KARTU PEPĖS ILGAKOJINĖS GIMTADIENĮ“ Šauniausių skaitytojų šventė.	Pradinių klasių mokiniai. Bibliotekininkė Danutė Slavinskienė Mokytoja Regina Zapolskienė
10.	„ASTRIDOS LINDGREN KNYGŲ VEIKĖJAI“ Knygų skirtukų paroda.	5-8 klasių mokiniai Mokytoja Edita Ramelienė
11.	„NAUJI PEPĖS IŠRADIMAI“ Įdomūs bandymai pamokų metu.	8 klasių mokiniai Mokytoja Daiva Kunigėlienė
12.	„SKRAIDYKIME KARTU SU KARLSONU“ Įdomūs eksperimentai.	8 klasių mokiniai Mokytoja Rasa Datkūnienė
13.	„KATALIKIŠKOS ŠVENTĖS PADAUŽŲ KAIME“ Susipažinimas su Švedijos tradicijomis ir papročiais.	Pradinių klasių mokiniai Mokytoja Roma Jančiauskienė
14.	„MĖGSTAMA KARLSONO UOGIENĖ“ Pokalbiai ir konkursai apie sveiką gyvenimo būdą.	1-8 klasių mokiniai Ernesta Juškevičienė
15.	„ASTRIDOS LINDGREN GIMTINĖS ISTORIJA“ Informacija apie Švedijos istoriją.	5-8 klasių mokiniai Mokytojas Algirdas Kižys

16.	„ANIMACINIAI FILMAI SU ASTRIDOS LINDGREN KNYGŲ VEIKĖJAIŠ“ Filmukų peržiūra skaitykloje.	Mindaugas Šmitas Pradinių klasių mokiniai
17.	„KARLSONO PROPELERIS“ Propelerio gamyba per technologijų pamoką.	5-8 klasių mokiniai Mokytojas Aivaras Erslovas
18.	„KNYGŲ VEIKĖJAI RUSŲ KALBA“ Astridos Lindgren veikėjai rusų kalba.	5-8 klasių mokiniai Mokytoja Ana Ovčnikova
19.	„RAŠYTOJOS GYVENIMAS IR KŪRYBA INTERNETE“ Informacijos paieška ir pateikimas kompiuteryje.	5-8 klasių mokiniai Mokytojos Galina Šerlatienė ir Loreta Deveikienė
20.	„MINI SPEKTAKLIS“ Mokiniai suvaidins ištrauką iš rašytojos kūrybinių anglų kalba.	5 b klasės mokiniai Mokytojos Jolita Bimbienė ir Ingrida Šinkūnienė
21.	„LAIŠKAS KNYGOS VEIKĖJUI“ Mokiniai rašys laiškus rašytojos Astridos Lindgren kūrybinių veikėjui.	5b ir 7b klasės mokiniai Mokytoja Jolanta Snieganė

Neformaliojo švietimo projektas „Būk detektyvas“

Koordinatorė: tikybos mokytoja R. Jančiauskienė.

Šio projekto tikslas: atrasti ir išradingai pateikti istorinę medžiagą apie įvairias savo krašto vietas bei pasitelkus išmaniąsias technologijas (t.y. programėlę "Būk detektyvas") realybėje (o ne virtualiai!) įveikti komandos draugų sukurtus maršrutus ir iššūkius.

Nuorodos į Vyturių progimnazijos komandos veiklos rezultatus platformoje "Būk detektyvas":

[Utenos Vyturių progimnazijos komandos sukurti iššūkliai ir mįslės](#)

[Utenos Vyturių progimnazijos komandos sukurti maršrutai](#)

[Utenos Vyturių progimnazijos sukurta laiko juosta](#)

Mūsų komandos nariai apibendrinami savo patirtį ir veiklą, kalbėjo, kad dalyvaudami projekte mokosi:

- * aktyviai tyrinėti ir pažinti Utenos miesto erdves, jų kaitą ir miesto istoriją;
- * suprasti, kas yra istorinis-kultūrinis paveldas, susipažinti su kultūrinėmis vertybėmis;
- * naudotis įvairiais informacijos šaltiniais;
- * atrinkti atrastus istorinius faktus ir pateikti juos kaip mįsles ar iššūkius taip, kad kitiems būtų įdomu juos įveikti;
- * nuosekliai sudaryti maršrutus pagal pasirinktą temą;
- * susieti Utenos miesto įvykius su šalies ir pasaulio istoriniu kontekstu;
- * sudėlioti įvykius į laiko juostą, nustatyti priežastingumo ryšius;
- * ieškoti miesto erdvėse senosiose Utenos nuotraukose užfiksuotų vietų, nufotografuoti dabartinį vaizdą iš to paties rakurso ir nuotraukas palyginti;
- * vizualiai apipavidalinti pagrindinę maršruto ar iššūkio užduotį taip, kad joje slypėtų mįslės įminimo užuomina;
- * apklausti vyresnio amžiaus giminaičius ir senelius apie įvykius Utenoje;

- * rinkti žinias apie istorines asmenybes, kurios lankėsi ar gyveno Utenoje;
- * kūrybingai bendradarbiauti tarpusavyje, diskutuoti ir dalintis idėjomis;
- * vertinti ir gerbti mūsų miesto autentiškumą, kultūrinį savitumą;
- * ir, žinoma, judėti! Jei susumuotume visų mūsų komandos narių nueitą atstumą, įveikiant užduotis, suma sudarytų virš 100 kilometrų!

Kviečiame išmėginti mūsų sukurtus maršrutus ir iššūkius! Jums tereikia į išmanųjį telefoną atsisiųsti programėlę "Būk detektyvas", susirasti joje patinkantį galvosūkį ar maršrutą ir sekant nurodymus, išsiruošti į kelionę po Utenos miestą!

Komandos veiklų nuotraukos: <https://photos.app.goo.gl/PdRqT8EhQBEgrv7P2>

Utenos Vyturių progimnazija

Pamokos vertinimo, stebėjimo lentelė

Mokytojas ar pagalbos mokiniui specialistas

Vertintojas, stebėtojas

_____
(vardas ir pavardė)
kvalifikacinė kategorija)

_____
(vardas ir pavardė, pareigos,

Dalykas-----

Kvalifikacinė kategorija-----

Data:-----

Klasė	Mokinių skaičius	Pamokoje dalyvauja	Spec. poreikių mokinių skaičius

Pamokos (ugdamosios veiklos, pratybų, renginio) tema:

Mokymosi uždavinys/iai:

1.-----

2.-----

3.-----

Stebimi mokytojo veiklos pamokoje aspektai		Labai gerai	Gerai	Patenki namai	Reikia tobulinti (pastabos)	Komentarai

		Pažymė ti (+)				
1. Mokymosi uždaviniai	Geba numatyti konkrečius ugdymo tikslus ir uždavinius					
2. Ugdymo turinys	Geba planuoti ugdymo turinį					
3. Veikla	Geba parinkti ir taikyti ugdym o būdus bei metodus					
4. Diferencijavima s ir individualizavim as	Geba tinkamai parinkti mokymo ir mokymosi medžiagą					
5. Ugdymo turinys ir veikla pamokoje	Geba atskleisti ugdym o turinį					
6. Mokymosi aplinka	Geba kurti ugdymo ir ugdymosi aplinką					

7. Planavimas	Geba naudoti laiką ir išteklius					
8. Formuojamasis vertinimas ir įsivertinimas	Geba vertinti mokinių pasiekimus ir pažangą					

Vertintojo pastabos ir siūlymai:-----

Stipriosios pusės:

1)-----

2)-----

3)-----

Tobulintinos sritys:

1)-----

2)-----

3)-----

Vertintojo, stebėtojo parašas

Mokytojo parašas

UTENOS ŠVIETIMO CENTRO VAIDMUO ORGANIZUOJANT DALYKO MOKYTOJŲ METODINIŲ BŪRELIŲ IR NUOLATINIO PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO VEIKLAS

Institucijos pavadinimas,	Utenos švietimo centras
adresas	Maironio g. 12, Utena LT - 28143
Tinklapis	www.usc.utena.lm.lt usc@usc.utena.lm.lt
Direktorius	Vitalija Bujanauskienė
Institucijos tipas	Švietimo centras
Besimokančiųjų amžius	Suaugusieji
Kontekstas	Darbuotojų skaičius: 7 Įstaiga įkurta : 2007 m.

Atvejų aprašai

Utenos švietimo centras (UŠC) yra akredituota įstaiga, teikianti neformaliojo suaugusiųjų, vaikų ir jaunimo švietimo paslaugas.

Dauguma švietimo centre besimokančiųjų yra pedagogai, dirbantys regiono švietimo institucijose. Centro komanda taip pat teikia paslaugas ir kitoms, ne pedagogų, suaugusiųjų besimokančiųjų, vaikų bei jaunimo grupėms, kurios nori įgyti konkrečių žinių ar įgūdžių; organizuoja dalyvių poreikius atliepančius seminarus, kūrybines dirbtuves, supervizijas, diskusijas, edukacines išvykas, projektus. Centras bendradarbiauja su daugeliu socialinių partnerių, stengdamasis visapusiškai plėtoti savo veiklą bei praturtinti profesinio kvalifikacijos kėlimo formų pasiūlą. Darbuotojai, kartu su kuruojamomis švietimo įstaigomis, rengia ir vykdo regioninius, nacionalinius ir tarptautinius projektus.

Svarbi UŠC funkcija - koordinuoti Utenos rajono švietimo įstaigų darbuotojų metodinių būrelių veiklą. Veikia 25 būreliai (mokyklų vadovų, pavaduotojų ugdymui, matematikos, istorijos, anglų k., geografijos, biologijos, pradinių klasių, ikimokyklinio ugdymo, specialiųjų pedagogų, ir kt.) Kasmet metodinės grupės nariai kartu su būreliui vadovaujančiu UŠC metodininku sudaro būrelio metų veiklos planą (plano lentelės pavyzdį žr. priede Nr.1). Visus metus vyksta glaudus UŠC ir švietimo įstaigų darbuotojų bendradarbiavimas.

Vienas iš aktyviausiai veikiančių būrelių - Utenos rajono bibliotekininkų metodinis būrelis. Šiuolaikinės bibliotekos yra ne tik darbo vieta, skirta gauti ir platinti mokomąją medžiagą ir tvarkyti knygų fondus. Kiekviena biblioteka siekia tapti patraukliu informacijos ir kultūros centru, steigdama ir palaikydama konstruktyvius santykius su partneriais, inicijuodama ir įgyvendindama veiklas kartu su vietos bendruomenės nariais. Utenos rajone dirbantys švietimo įstaigų bibliotekininkai glaudžiai bendradarbiauja siekdami ugdyti profesines kompetencijas. Tai pasiekama dalijantis patirtimi ir dalyvaujant įvairiose kvalifikacijos tobulinimo veiklose. Ilgametė grupės vadovė V. Gudelienė yra Utenos A. Šapokos gimnazijos bibliotekininkė. Ji aktyviai ir kūrybiškai dirba ne tik savo gimnazijoje, bet ir nuoširdžiai dalijasi idėjomis su rajono ir šalies kolegomis. Antrame priede pateikiame apibendrintą 2013-2017 metais bibliotekininkų metodinio būrelio inicijuotų ir vykdytų veiklų sąrašą.

Priedas Nr. 1

_____ (grupės pavadinimas) metodinės veiklos planas 2018 m.

Nr.	Veikla	Data, vieta	Dalyviai	Laukiamas rezultatas	Atsakingas	Komentariai
I. Dalinimasis patirtimis						
II. Naujovių analizavimas						
III. Kvalifikacijos kėlimas						
IV. Aktualių klausimų, problemų sprendimas						
V. Olimpiadų, konkursų, renginių, parodų ir kt. organizavimas						

Rajono metodinio būrelio pirmininkas .....

Veiklos pavadinimas	Vieta, data
I. Dalijimasis patirtimi	
<ul style="list-style-type: none"> • Atvira integruota pamoka/popietė „Broniaus Radzevičiaus 75-osioms gimimo metinėms paminėti“ lietuvių kalbos mokytojams ir bibliotekininkams.	Utenos Adolfo Šapokos gimnazija (2015 m.)
<ul style="list-style-type: none"> • Atvira integruota pamoka „Nuo idėjos iki jos įgyvendinimo“ technologijų mokytojams ir bibliotekininkams.	Utenos regioninio profesinio mokymo centras (2016 m.)
<ul style="list-style-type: none"> • Metodinis renginys pagal programą „Skaitymo, rašymo strategijų taikymas bibliotekoje“.	Utenos Krašunos progimnazija (2016 m.)
<ul style="list-style-type: none"> • Metodinė išvyka pagal programą „Modernios bibliotekos kūrimo patirtis“.	Vilniaus bibliotekos mokslinės komunikacijos ir informacijos centras, Vilniaus Baltupių gimnazija (2013 m.)
<ul style="list-style-type: none"> • Metodinė išvyka į Molėtų ugdymo įstaigų bibliotekas, naudojančias mokyklų bibliotekų informacinę sistemą MOBIS pagal programą „Biblioteka šiuolaikinės mokyklos kontekste: patirtys ir iššūkiai“.	Molėtų ugdymo įstaigos (2013 m.)
<ul style="list-style-type: none"> • Metodinė išvyka pagal programą „Bibliotekininko vaidmuo mokinių kūrybiškumo ugdymui“.	Daugpilis, Zarasų Pauliaus Širvio progimnazija (2015 m.)
<ul style="list-style-type: none"> • Edukacinė išvyka pagal programą „Inovatyvios kultūros veiklos ir jų organizavimo ypatumai“. Susitikimai ir diskusijos su muziejų ir bibliotekų darbuotojais pagal projektą „Kūrybiškumo ir bendruomeniškumo stiprinimas“.	Kauno, Klaipėdos, Telšių muziejai ir bibliotekos (2017 m.)
<ul style="list-style-type: none"> • Kauno miesto mokyklų bibliotekininkų vizitas į Uteną pagal programą „Mokyklos biblioteka – pagalbos mokiniui ir mokytojui centras“.	Utenos Adolfo Šapokos gimnazija (2015 m.)
<ul style="list-style-type: none"> • Rokiškio rajono mokyklų bibliotekininkų vizitas į Uteną pagal programą „Mokyklų bibliotekininkų darbo patirties sklaida ir analizė“.	Utenos Adolfo Šapokos gimnazija (2013 m.)
II. Naujovių analizavimas	
<ul style="list-style-type: none"> • Konferencija mokyklų bibliotekų darbuotojams Jonavoje „Mokyklos biblioteka- iššūkių švietimui kontekste“.	Jonava (2015 m.)

<ul style="list-style-type: none"> • Mokslinė – praktinė konferencija „Z kartos akademinė biblioteka: paslaugos, erdvės, technologijos“.	Vilniaus universitetas (2015 m.)
<ul style="list-style-type: none"> • Konferencija „Skaitymas- raktas į savarankišką ir kūrybišką mąstymą“.	Kaunas (2016 m.)
III. Kvalifikacijos tobulinimas	
<ul style="list-style-type: none"> • Seminaras „Darbas mokyklos bibliotekoje: psichologiniai aspektai“.	Utenos Adolfo Šapokos gimnazija (2014 m.)
<ul style="list-style-type: none"> • Informacinis seminaras „Šiuolaikinės medijos ir informacija“.	Utenos Adolfo Šapokos gimnazija (2016 m.)
<ul style="list-style-type: none"> • Seminaras „Bibliotekų metai: kaip pateisinti bibliotekų lūkesčius“ .	Vilnius (2016 m.)
<ul style="list-style-type: none"> • Seminaras „Komunikacija ir darbas bendruomenėje“ .	Utenos švietimo centras (2017 m.)
<ul style="list-style-type: none"> • Projektinė veikla. Utenos švietimo centras 2017 m. vykdė projektą „Kūrybiškumo ir bendruomeniškumo stiprinimas“, kurį finansavo Lietuvos kultūros taryba. Projekto tikslinės grupės dalyviai – Utenos r. savivaldybės bibliotekininkai ir muziejų darbuotojai. Projektu buvo siekiama stiprinti projekto dalyvių bendradarbiavimo, kūrybiškumo įgūdžius reikalingus bendruomeniškumo kūrimui su vietos bendruomene ir kultūros paslaugų patrauklumo bei prieinamumo didinimui. Projekto įgyvendinimo formos: seminaras, edukacinė išvyka, kūrybinės dirbtuvės, apskritojo stalo diskusija, tarpinstitucinio bendradarbiavimo galimybių pristatymas visuomenei, refleksija.	Utenos švietimo centras (2017 m.)
IV. Aktualių klausimų, problemų sprendimas	
<ul style="list-style-type: none"> • Individualus, grupinis konsultavimas, diskusijos.	
V. Olimpiadų, konkursų, renginių, parodų organizavimas, lankymas	
<ul style="list-style-type: none"> • Popietė „Skaitau, rašau-vadinasi Esu“, skirta skaitymo skatinimui. Svečiuose Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos vaikų departamento direktorė A. Augustaitienė.	Utenos Adolfo Šapokos gimnazija (2016 m.)
<ul style="list-style-type: none"> • Edukacinė pamoka/renginys „Sūrio keliu“.	Utenos Aukštakalnio progimnazija (2016 m.)
<ul style="list-style-type: none"> • Susitikimai su muziejininkais pagal programą „Utenos miesto muziejaus aplinkos ir edukacinės programos“.	Utenos muziejai

<ul style="list-style-type: none"> • Susitikimas su kardinolu Juozu Bačkiu. Knygos „Aš laimingas“ pristatymas. Dalyvauja knygos autorius A. Gailius, dr. Doc. V. Kniūraitė.	Utenos Adolfo Šapokos gimnazija (2016 m.)
<ul style="list-style-type: none"> • Literatūrinis renginys (integruota pamoka) „Valanda su Šekspyru“. Renginys skirtas Bibliotekų metams paminėti.	Utenos Adolfo Šapokos gimnazija (2016 m.)
<ul style="list-style-type: none"> • Atviras integruotas kultūrinis renginys „Biblioteka - įdomių atradimų erdvė“.	Utenos regioninio profesinio mokymo centras (2017 m.)
<ul style="list-style-type: none"> • Literatūrinis renginys (integruota pamoka) „100 kilometrų eilėraščių“.	Utenos Dauniškio gimnazija (2016 m.)

1. INOVATYVIOS EDUKACINĖS ERDVĖS 2. TRADICINĖS ŠVENTĖS IR RENGINIAI

Įstaigos pavadinimas,	Utenos vaikų lopšelis – darželis "Želmenėlis"
adresas	Sėlių g. 22, Utena, LT-28202, Lietuva
Tinklalapis	https://www.zelmenelis.utena.lm.lt/ direktore@zelmenelis.utena.lm.lt
Direktorius	Sigita Balčiūnienė
Įstaigos tipas	Lopšelis – darželis
Vaikų amžius	1-7 m.
Kontekstas	<ul style="list-style-type: none"> • Vaikų skaičius: 210 • Darbuotojų skaičius: 48 • Grupių skaičius: 12 • Vaikų skaičius grupėje: 16-20

Atvejų aprašai

1. Inovatyvios edukacinės erdvės

1. Inovatyvios edukacinės erdvės

2. Tradicinės šventės ir renginiai

Ugdymo programa sudaryta vadovaujantis leidiniuose "Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas" , "Ikimokyklinio ugdymo turinio parengimo metodinės rekomendacijos" ir projekto "Ikimokyklinio ugdymo ir ikimokyklinio ugdymo plėtra" pateikiamas rekomendacijas, kuriose teigiama, jog šiuolaikinis vaikų darželis yra ne tik vieta vaikų socializacijai, bet ir vieta, kurioje vaikus pasitinka puikiai jų edukaciniams poreikiams pritaikyta aplinka.

Vaikų darželio pedagogai, auklėtinių tėvai, socialiniai partneriai ir savanoriai bendromis jėgomis darželio patalpose ir lauko teritorijoje kuria naujas patogias, funkcionalias, motyvuojančias ir skatinančias kūrybiškumą edukacines erdves. Tokia mokymo aplinka padeda atsiskleisti vaikų gebėjimams ir skatina mokytis tiriant ir eksperimentuojant.

<https://drive.google.com/open?id=0B5pIEa6ULFZbSEtZcGpnUmVvVjg>).

2. Tradicinės šventės ir renginiai

Vaikų lopšelio - darželio metai yra pripildyti paprastų, bet prasmingų renginių ir švenčių, kurios keičiasi kintant metų laikams. Kai kurių švenčių ir renginių dalyviai yra vaikai ir mokytojai, į kitas kviečiami tėveliai, socialiniai partneriai ir svečiai.

https://www.youtube.com/channel/UCoTnD8SaN5yKxUjfkfSg5ODQ/videos?view_as=subscribe&shelf_id=0&view=0&sort=dd).

Viena iš švenčių, retai švenčiamų Lietuvoje, tačiau tapusių tradicine ir labai mėgstama darželio bendruomenės, yra "Šv. Martyno diena", kuri darželyje vadinama "Ožio švente" (žr. priede Nr. 1)

"Šv. Martyno dienos", kuri įstaigoje tradiciškai vadinama " Ožio švente", aprašas

Kai už lango tamsu, norisi dalintis jukumu. Lapkričio 11 d. auklėtojos kviečia vaikus kartu su šeimų nariais švęsti paskutinę rudens šventę – Šv. Martyno dieną. Paminėdami šią netradicinę, mūsų krašte retai švenčiamą šventę, siekiama padėti vaikams ir jų tėvams pažinti gimtąjį kraštą, senolių vertybes, ugdyti pagarbą gimtajai kalbai ir jos kultūrai.

Šv. Martynas – daugiaprasmė šventė, tai ir ganiavos pabaiga, ir amatininkų pagerbimas. Trumpam tapę piemenukais vaikučiai ir pramogos svečiai vidiniame darželio kiemelyje dėlioja tradicijų dėlionę: buria orus, išgirsta, kad seniau tą dieną samdiniai baigdavo savo darbus, atsiimdavo užmokestį už visą vasaros darbą ir grįždavo į tėvų namus. Meninio ugdymo vadovė E.Kiškienė papasakoja, kad samdinukams tai būdavo didelė šventė, po kurios mažieji galėjo atostogauti, būti namuose su savo artimaisiais iki pat pavasario. Tą dieną piemenukai iš gospadinės gaudavo sūrį, kad daugiau oželio netampytų ir gražiai sugintų gyvulėlius į tvartą. Susirinkę į Šv. Martyno šventę mažieji suka ratelius, žaidžia liaudies žaidimus. Svarbus šventės momentas – meninio ugdymo vadovo V.Laurinavičiaus, atliekančio vyresniojo piemens pareigas, piemenukų prisaikdinimo šalia balto berželio ritualas. Vaikams ypač patinka ožiuko puošimas, vaišinimas iš namų atneštomis daržovėmis ir simbolinis vedimas aplink beržą, prašant žiemos ir balto sniegelio. Šv. Martyną švenčia didžioji pasaulio dalis. Visur yra saviti papročiai, pavyzdžiui, Italijoje tą dieną žmonės valgo skanėstą, vadinamą šventojo Martyno duona (Marce panis), dar kitaip – marcipanus. Užmirštą šio saldumyno receptą 1460 metais šventojo Martyno dieną atrado vieno Venecijos konditerio dukra. Nuo tada marcipaną skanavimas tapo šv. Martyno tradicija. Darželyje „Želmenėlis“ tradiciškai šventės dalyviai ir svečiai ragauja šutintas bulves, o kas gerai “gano”, tam ir sviesto duoda.... Smagu, kad senosios tradicijos primena ir jauniems, ir vyresniems, jog nereikia dairytis svetimų mūsų sielai ir prigimčiai švenčių, tereikia atgaivinti tai, kas primiršta, bet sava ir artima.

1. KŪRYBIŠKI PEDAGOGINIAI SPRENDIMAI, GERINANTYS MOKYMĄ IR SKATINANTYS MOKYMĄSI.

2. DALIJIMOSI IDĖJOMIS IR GEROSIOMIS PATIRTIMIS TRADICIJOS.

Įstaigos pavadinimas,	Molėtų gimnazija
adresas	Jaunimo g. 5, Molėtai LT – 33127
Tinklapis	http://www.gimnazija.moletai.lt/ info@gimnazija.moletai.lt
Direktorius	Rimutė Guobienė
Mokyklos tipas	Gimnazija
Mokinių amžius	15-19 (9-12 kl.)
Mokyklos kontekstas	<ul style="list-style-type: none"> • Mokinių skaičius: 412 • Mokytojų skaičius: 44 • Mokykla įkurta : 1980

Atvejų aprašai

1. Kūrybiški pedagoginiai sprendimai, gerinantys mokymą ir skatinantys mokymąsi.

Molėtų gimnazija turi ilgametę projektų, kuriuose yra integruojama skirtingų dalykų mokomoji medžiaga, patirtį. Tokie projektai moko pritaikyti vienos pamokos metu įgytas žinias ir įgūdžius kito dalyko pamokose, padeda suprasti tarpdalykinius ryšius bei pastebėti ir praktiškai pritaikyti šias sąsajas realiame gyvenime.

Siekdama skatinti nuolatinį mokytojų profesinį augimą, mokykla skatina glaudų mokytojų bendradarbiavimą, švietimo turinio peržiūrą ir atnaujinimą, palaiko novatoriškas idėjas ir jų įgyvendinimą. Mokymo praktika rodo, kad integruotos pamokos yra veiksmingas mokymo(si) būdas, kuris skatina mokinių ir mokytojų bendravimą, mažina įtampą, motyvuoja aktyviau mokytis. Pateikiame integruotos biologijos ir vokiečių kalbos pamokos planą (žr. priede Nr. 1).

2. Dalijimosi idėjomis ir gerosiomis patirtimis tradicijos.

1. Inovatyvios edukacinės erdvės

2. Tradicinės šventės ir renginiai

Molėtų gimnazijoje, bendradarbiaujant su Molėtų švietimo centru, organizuojamos metodinės dienos. 2017 m. spalio 30 d. vyko metodinė diena "Švietimas asmeniniam tobulėjimui", kurios tikslas - pasidalinti gerąja Molėtų gimnazijos mokytojų veiklų patirtimi apie mokinių ugdymą, siekiant jų asmeninės pažangos. Lektoriai kalbėjo apie mokytojo ir mokinio savęs vertinimą, vertinimą, asmeninį tobulėjimą, savanorystės patirtis ir grupinį darbą. Jie taip pat aptarė netradicinio ugdymo įtaką mokinių pažangai, mokyklose vykstančias adaptacijos ir refleksijų dienas. Buvo dalijamasi patirtimi apie mokytojo, klasės vadovo, socialinio pedagogo, karjeros plėtros specialisto ir psichologo vaidmenį ir įtaką mokinių motyvacijos skatinimui, akademinį, socialinių bei kultūrinių pasiekimų augimui (žr. priedą Nr. 2)).

Goethe instituto projektas „Integruoto dalyko ir vokiečių kalbos mokymasis Lietuvos mokyklose“

Užsienio kalbos ir gamtos mokslai yra puikus derinys, ypač, kai nagrinėjami klausimai susiję su artima mokiniams aplinka. Lietuvoje integruoto vokiečių kalbos ir dalyko programos vykdomos su įvairaus amžiaus mokiniais, pradedant pavienėmis pamokomis ir baigiant visus metus trunkančiais moduliais.

Nuo 2016 -2017m.m. Molėtų gimnazijos vokiečių kalbos mokytoja V.Zapolskienė ir biologijos mokytoja R.Mongirdienė su vienuolika pirmų klasių gimnazistų dalyvauja Goethe's instituto vykdomame tarptautiniame projekte CLILIG @ LITAUEN. Šio projekto tikslas – integruoti gamtos mokslų turinį į vokiečių kalbos pamokas. Aktyvūs kalbos mokymo metodai per kitų dalykų turinį atveria naujas perspektyvas užsienio kalboms. Užsienio kalbos ir gamtos mokslų derinys padeda mokiniams ugdyti bendradarbiavimo, tolerancijos ir kritinio bei kūrybinio mąstymo kompetencijas.

2016 -2017 m. Lietuvoje dirbo 20 mokytojų ir mokinių komandų. Mokytojai dalyvauja dalykiniuose seminaruose, lankosi vieni kitų pamokose bei veda atviras pamokas.

Dvikalbius modulius įgyvendinantys mokytojai yra aprūpinti rinkiniu „EcoLabBox“, kuris skirtas oro, dirvožemio, vandens tyrimams atlikti. Šių integruotų pamokų metu atliekame eksperimentus, kurių metu tiriamo savo gyvenamąją aplinką, mikroskopuojame, mokomos atpažinti savo aplinkoje augančius augalus bei gyvenančius gyvūnus, aišku, nepamirštant vokiečių kalbos.

Integruoto modulio „Vokiečių kalba ir eksperimentinė biologija“ nauda:

1. Mokiniai per integruotas veiklas praplečia/mokosi dviejų dalykų, siekiant individualios pažangos.
2. Nesame apribotos programa, todėl galime dirbti kūrybiškai.
3. Galime daug eksperimentuoti, teorines žinias patraukliai sieti su praktika.
4. Mokiniai nevertinami, jie patys yra suinteresuoti domėtis, mokytis ir tobulėti .

Modulio metu vestų pamokų fragmentai

Šis modulis – tai pažanga ne tik mokiniui, bet ir mokytojui, nes:

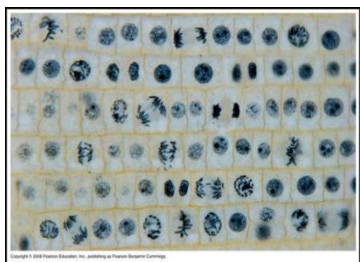
1. Didelis iššūkis, nes viską sugalvoti ir sukurti reikia pačioms.
2. Didelės laiko sąnaudos, bet pasitenkinimas, nes mokiniams patinka.
3. Išbandyti įvairūs mokymo metodai, priemonės.
4. Pritaikytos mokymui ir netradicinės erdvės VU Gyvybės mokslų centras, Kairėnų botanikos sodas
5. Bendradarbiavimas su VU ir VDU dėstytojais

Konkrečios Tarptautinio Erasmus+ KA2 projekto „Mokykimės kartu“ partnerių vizito Molėtų gimnazijoje dalyvių stebėtos pamokos „Įdomioji ląstelės paveldima informacija“ aprašas

1. **Mokinių sužadinimas.** Pagal pateiktą filmą
<https://www.youtube.com/watch?v=80QkERGziJg>
bei duotas iliustracijas mokiniai patys formuluoja pamokos temą bei uždavinius.
2. **Pamokos uždavinių formulavimas –**
  1. Atliekant mikroskopavimo darbą, pamatyti ir pasinaudojant telefonu nufotografuoti svogūno ląstelės chromosomas tam tikrose ląstelės dalijimosi stadijose.
  2. Interaktyvių įrankių pagalba išmokti kūno dalių pavadinimus vokiškai bei panaudoti pasisakymui ką paveldėjote iš savo tėvų .
  3. Atlikus tyrimą, išskirti DNR iš įvairių augalų bei atsakyti į teorinius klausimus.
3. Praktinė mokinių veikla, skirta pamokos uždaviniams įgyvendinti.

3.1. Svogūno šaknies ląstelės chromosomų pamatymas mikroskopu ir nufotografavimas mobiliuoju telefonu tam tikrose ląstelės dalijimosi fazėse .

3.2. Interaktyvių užduočių, dainos teksto pagalba išmokti kūno dalių pavadinimus vokiškai bei panaudoti pasisakymui ką paveldėjote iš savo tėvų .

<https://www.youtube.com/watch?v=iCqA7E36bs0>

http://www.allgemeinbildung.ch/fach=deu/Koerperteile_01a.htm

https://www.allgemeinbildung.ch/fach=deu/Koerperteile_05k.htm

Darbai su planšetėmis, monologo rengimas ir pristatymas.

3.3. Praktikos darbas - Paslaptingi gamtininko atradimai laboratorijoje. Prieš atliekant darbą, filmo peržiūra

<https://www.youtube.com/watch?v=2tCxMH1ijpo&t=209s>

Darbo lapai

DARBO EIGA:

1.

Jū

sų tiriamą vaisių (pvz. pusę nulupto banano, kivi, braškę (pagal dydį galima ir 2-3), pomidorą sudėti į plastikinį maišelį), uždaryti ir trinti apie 4-5 min.

2.

Į

wienkartinę stiklinę pasiruošti lizės tirpalą (1 šaukštas indų ploviklio, 2 žiupsniai druskos, 4 šaukštai vandens). Viską maišyti, kad neliktų burbuliukų ir po to pridėti apie 2 šaukštus tyrės iš maišelio. Palaikyti maišant apie 2-3 min

3.

Gautą turinį nukošti naudojant piltuvėlį bei sugeriamą popierių į kitą wienkartinę stiklinę

4.

P

askutinis etapas DNR gavimas. Į kitą stiklinę (plastikinę) įpilti 2 šaukštus nukošto

skysčio. Į indelį įsipilti 2 šaukštus alkoholio. Nedidele srovele pilti 2 šaukštus alkoholio stiklinės sienele, kad tirpalai nesimaišytų ir alkoholis atsidurtų virš skysčio su lizuotomis ląstelėmis.

5.

M
ediniu pagaliuku braukti per dviejų tirpalų susidūrimo vietą užkabinant 1 -2 mm gyliu žemiau esantį tirpalą ir kelti aukštyn. Lengvu sukamuoju judesiu vynioti susidariusius baltus siūlus aplink lazdelę.

3.4. Praktikos darbo analizė (grupėse):

1. Kodėl reikėjo trinti vaisius, o neužtenka atpjauti gabalėlį ir užpilti tirpalu?
2. 2. a) Kas šiame darbe buvo detergentas?
B) Jo reikšmė
3. Kodėl alkoholis būna paviršiuje?

3.5. Pamokos refleksija

Molėtų gimnazijos vokiečių kalbos mokytoja metodininkė V. Zapolskienė, biologijos mokytoja ekspertė R. Mongirdienė

„Ugdymas asmeninei pažangai Molėtų gimnazijoje“

Metodinės dienos programa

Tikslas – pasidalinti gerąja Molėtų gimnazijos mokytojų veiklą patirtimi apie mokinių ugdymą, siekiant jų asmeninės pažangos.

9.30– 10.00	Registracija
10.00– 10.10	Muzikinis sveikinimas – Molėtų gimnazijos mokiniai Sveikinimo žodis – vicemeras M. Kildišius
10.10– 10.30	Bendruomenės susitarimai dėl pasiekimų ir pažangos – R. Guobienė, Molėtų gimnazijos direktorė.
10.30– 11.00	Individualios pažangos stebėjimo sistema Molėtų gimnazijoje V. Dubauskienė, Molėtų gimnazijos direktorės pavaduotoja.
11.00– 11.10	Dalykų integracija ir saugi aplinka – kelias į asmeninę pažangą ir išlaisvintą kūrybiškumą – R. Vekerotienė, J. Žalalienė, Molėtų gimnazijos muzikos ir teatro vyr. mokytojos.
11.10– 11.20	Asmeninė pažanga mokinio žvilgsniu – J. Laurinavičiūtė, Molėtų gimnazijos psichologė.
11.20– 11.30	Galimybės, skatinančios mano asmeninę pažangą – J. Židonytė, Molėtų gimnazijos III a kl. mokinė.
11.30– 11.40	Vaiko pažanga ir jos skatinimas tėvų akimis – N. Cesiulienė, Molėtų gimnazijos mokinio mama.

11.40– 11.50	Asmeninės pažangos skatinimo įrankiai socialinės pedagogės veikloje J. Liubeckaitė, Molėtų gimnazijos soc. pedagogė.
11.50– 12.00	Savęs įsivertinimas – svarbi ugdymo(si) dalis – A. Ambrazienė, Molėtų gimnazijos lietuvių k. mokytoja metodininkė.

12.00– 12.30	Kavos pertrauka
12.30– 12.40	Vertinimas/įsivertinimas mokinių pažangai – R. Kavaliauskaitė, Molėtų gimnazijos matematikos mokytoja ekspertė.
12.40– 12.50	Profesinio kelio pasirinkimas asmeninei pažangai – V. Mateikienė, Molėtų gimnazijos karjeros specialistė.
12.50– 13.00	Klasės auklėtojo įtaka asmeninei mokinio pažangai – O. Sakalauskienė, Molėtų gimnazijos kūno kultūros mokytoja metodininkė.
13.00– 13.10	Skaitmeninės priemonės vertinimui – V. Janušienė, Molėtų gimnazijos IT mokytoja metodininkė.
13.10– 13.20	Netradicinės mokinių veiklos įtaka ugdymo/si pažangai – I. Jančionytė, Molėtų gimnazijos fizikos mokytoja metodininkė.
13.20– 13.30	Netradicinis ugdymas siekiant mokinių pažangos – R. Mongirdienė, Molėtų gimnazijos biologijos mokytoja ekspertė.
13.30– 13.40	Mokinių pažangos matavimas kitaip: kūrybos almanachas „Pro kūrybos langą“ – D. Sičiūnienė, Molėtų gimnazijos lietuvių k. mokytoja metodininkė, L. Urbanavičienė, Molėtų gimnazijos lietuvių k. vyr. mokytoja.
13.40– 13.50	Asmeninės pažangos galimybės bendradarbiaujant VGTU klasėje I. Kiliuvienė, Molėtų gimnazijos chemijos mokytoja metodininkė.

13.50– 14.00	Netradicinės mokymo/si aplinkos įtaka mokinių asmeninei pažangai V. Petrauskienė, Molėtų gimnazijos istorijos mokytoja metodininkė.
14.00– 14.10	Ugdymo metodai, skatinantys mokinio pažangą – E. Dirmaitė, Molėtų gimnazijos matematikos mokytoja metodininkė.
14.10– 14.20	Ieškojom, suradom, užaugom... (savanorystės patirtys) – D. Burneikienė, Molėtų rajono visuomenės sveikatos priežiūros specialistė.
14.20– 14.30	Bendradarbiavimas sportinėje veikloje – mokinio pažangai K. Knezienė, Molėtų gimnazijos kūno kultūros vyr. mokytoja.
14.30– 15.00	Refleksija. Metodinės dienos apibendrinimas

1. DARBO SU SPECIALIŲJŲ POREIKIŲ TURINČIAIS VAIKAIS YPATUMAI IR GEROSIOS PATIRTYS

2. KOLEGIALAUS BENDRADARBIAVIMO SVARBA PEDAGOGŲ PROFESINIAM AUGIMUI

Įstaigos pavadinimas, adresas	Utena vaikų lopšelis-darželis "Gandrelis" Vaižganto g, Utena, LT-28196, Lietuva
Tinklapis	https://www.gandrelis.utena.lm.lt/about-us gandreliomd@gandrelis.utena.lm.lt
Direktorius	Diana Kraujalienė
Įstaigos tipas	Vaikų lopšelis-darželis
Vaikų amžius	1-7 m.
Įstaigos kontekstas	<ul style="list-style-type: none"> • Vaikų skaičius: 160 • Mokinių su specialiaisiais poreikiais skaičius: 63 • Pedagogų skaičius: 25 • Grupių skaičius: 10

Atvejų aprašai

1. Darbo su specialiuoju poreikiu vaikais ypatumai ir gerosios patirtys

Vaikų-lopšelio darželio "Gandrelis" pedagogai, rengdami individualias vaikų poreikius atitinkančias ugdymo programas, teikia vaikams, įskaitant specialiųjų poreikių turinčius, aukštos kokybės švietimą. Priešmokyklinio ir ikimokyklinio ugdymo programų turinys atitinka vaikų ir tėvų poreikius. Vaikams, turintiems ypatingus poreikius, sukurta saugi ir funkcionali vaikų darželio aplinka. Kadangi dalis įstaigos auklėtinių turi judėjimo negalią, mankštos, įvairios sportinės veiklos bei elementarių socialinių įgūdžių ugdymas įtraukiant ir jų šeimų narius yra būtinas ir labai naudingas.

Įstaigos bendruomenė dalinasi veiklų, kurios padeda ugdyti vaikų fizinius ir socialinius įgūdžius, nuorodomis:

1. Pyragų diena (renkamos lėšos vaikų su negalia šeimoms paremti)
<https://www.gandrelis.utena.lm.lt/238-pyragu-diena-2016>
<https://www.gandrelis.utena.lm.lt/327-pyragu-diena-2017>
2. Tolerancijos diena
3. <https://www.gandrelis.utena.lm.lt/330-tolerancijos-diena-2017>
4. Pavasarinės talkos, kuriose dalyvauja vaikai, jų tėvai ir pedagogai
<https://www.gandrelis.utena.lm.lt/181-grazine-darzelio-teritorija-2016>
5. Diena be mašinos
6. <https://www.gandrelis.utena.lm.lt/98-judejimo-savaite-2015>
7. <https://www.gandrelis.utena.lm.lt/211-diena-be-automobilio-2016>;
8. Penkis metus trunkanti edukacinė programa "Vaikas ir arklys"
9. <https://www.gandrelis.utena.lm.lt/222-draugyste-su-zirgais-tesiasi-2016>;
10. Edukacinė programa " Pasirūpinkime naminius gyvūnais"
<https://www.gandrelis.utena.lm.lt/295-pas-modesta-ukyje-2017>;
11. Ketverius metus vykstantis sporto renginys "Aktyvi šeima"
12. <https://www.gandrelis.utena.lm.lt/185-aktyvi-seima-2016>
<https://www.gandrelis.utena.lm.lt/290-aktyvi-seima-2017>;
13. Dalyvavimas Lietuvos parolimpinių žaidynių "Jaunasis sportininkas" programoje
<https://www.gandrelis.utena.lm.lt/109-jaunasis-atletas-2015>
14. Sporto šventė "Sugauti Kalėdas"
15. <https://www.gandrelis.utena.lm.lt/122-sugaukim-kaledas-2015>

16. <https://www.gandrelis.utenal.m.lt/252-sugaukim-kaledas-2016>
<https://www.gandrelis.utenal.m.lt/336-sugaukime-kaledas-2021>

2. Kolegialaus bendradarbiavimo svarba pedagogų profesiniam augimui

Kad vaikams ir jų tėvams būtų suteikta profesionali pagalba, socialinė parama ir reikalingos sveikatos priežiūros paslaugos, komandoje darniai dirba aukštos kvalifikacijos pedagogai, pedagogų padėjėjai, psichologai, logopedai, fiziooterapeutai, socialiniai darbuotojai ir sveikatos priežiūros specialistai. Mokykloje sukurta ugdymo ir paramos teikimo sistema, kuri pritaikyta vaikų individualių poreikių tenkinimui, padedanti ugdyti jų pasaulio pažinimo, kūrybiškumo, socialinius ir sveikos gyvensenos įgūdžius. Pedagogai patirtimis ir idėjomis nuolat dalijasi su savo ir kitų įstaigų kolegomis.

1. Specialioji pedagogė organizuoja mokymus mokytojams iš kitų Utenos ikimokyklinio ugdymo įstaigų .
<https://www.gandrelis.utenal.m.lt/329-pasidalinimas-patirtimi-2017>
2. Psichologė organizuoja pozityvios tėvystės mokymus ir teikia individualias konsultacijas vaikams ir jų šeimoms, susiduriančioms su įvairiomis problemomis, ugdo vaikų psichologinį atsparumą ir skatina kurti saugią ir draugišką vaiko vystymuisi aplinką.

Profesionali specialistų komanda padeda mokytojams, vaikams, globėjams ir tėvams, auginantiems vaikus su negalia, kokybiškai integruotis į visuomenę.
<https://www.gandrelis.utenal.m.lt/administracija/pagalbos-vaikui-specialistai>.

1. UGDYMO KARJERAI PROGRAMA, JOS INTEGRACIJA Į MOKINIŲ UGDYMO PROGRAMAS.

2. MOKOMŲJŲ DALYKŲ MOKYMAS, REMIANTIS INTEGRACIJOS PRINCIP AIS.

Įstaigos pavadinimas, adresas	Utena Aukštakalnio progimnazija Taikos g. 44, Utena LT – 28140
Tinklapis	https://www.asg.utena.lm.lt aukstakalniopm@aukstakalnis.utena.lm.lt
Direktorius	Arvydas Šilinskas
Mokyklos tipas	Progimnazija
Mokinių amžius	6/7-15 (1-8 kl.)
Mokyklos kontekstas	Mokinių skaičius: 782 Mokytojų skaičius: 83 Mokykla įkurta : 1982 Mokyklos patalpose yra: baseinas, sporto salė, etnografijos muziejus, "Yamaha" muzikos mokykla, viešosios A. ir M. Miškinių bibliotekos filialas, valgykla, dvi informatikos klasės.

Atvejų aprašai

Ugdymo karjerai programa; jos integracija į mokinių ugdymo programą.

Utenos Aukštakalnio progimnazija turi sėkmingos patirties ugdant mokinių karjeros kompetencijas. Ugdymo karjerai procesas, kuris padeda mokiniui geriau pažinti save bei jį supantį darbo pasaulį. Karjeros ugdymo koordinatore R. Legenienė įgijo karjeros ugdymo įgūdžių dalyvaudama nacionaliniame projekte „Ugdymo karjerai ir stebėsenos modelių

sukūrimas ir plėtra bendrajame lavinime ir profesiniame mokyme (Nr. VP1-2.3-ŠMM-01-V-01-002), R. Legenienė veda karjeros ugdymo užsiėmimus, bendradarbiauja su klasių vadovais, dalykų mokytojais, palaiko glaudžius ryšius su socialiniais partneriais. Jau tradiciniu renginiu tapo „Karjeros savaitė“. (žr. priede Nr. 1). Atsižvelgiant į mokinių poreikius organizuojami susitikimai su Utenos gimnazijų, Lietuvos aukštųjų ir profesinių mokyklų bei įvairių profesijų atstovais. Savaitės renginių metu, mokinių grupelėms organizuojami vizitai į įvairias darbo aplinkas. Tai padeda mokiniams priimti su karjera susijusius sprendimus: suvokti savo norus bei gabumus, pasirinkti mokymosi kryptį, profesiją ar darbo veiklą, pereiti iš mokymosi aplinkos į darbo aplinką. Mokykla sėkmingai prisitaiko prie visuomenėje vykstančių permainų, nes supranta, kad šiandieniniam pasauliui reikia lankstumo.

Ugdymas karjerai taip pat yra integruojamas į visų dalykų ugdymo programas. Mokytojai pateikia mokomosios medžiagos sąsajas su realiu gyvenimu ir pabrėžia jos taikymo darbo rinkoje būdus; realios žinių pritaikymo mūsų kasdienėje aplinkoje galimybės motyvuoja mokytis.

Visi žingsniai, mokyklos pedagogų daromi karjeros ugdymo srityje, svarbūs ateityje mokiniams sėkmingai renkantis studijų programą, profesiją ar darbą, padeda pereiti iš mokymo aplinkos į darbo rinką.

2. Mokomųjų dalykų mokymas, remiantis integracijos principais.

Integruotas mokymas, apgalvotai perpinantis skirtingų mokomųjų dalykų medžiagą, padeda mokiniams suprasti tarpdalykinius ryšius ir suvokti kokią didelę reikšmę turi gebėjimas šiuos ryšius išvelgti bei pritaikyti turi šiuolaikiniame dinamiškame pasaulyje.

Integruotas mokymas:

- Kelia mokinių motyvaciją mokytis – mokiniams patinka tokio tipo pamokos;
- Padeda suprasti ir taikyti bendrąsias sąvokas;
- Padeda suprasti tarpdalykines sąsajas;
- Ugdo gebėjimą priimti sprendimus, kritikuoti ir kūrybiškai mąstyti;
- Moko taikyti gautas žinias praktikoje.
- Skatina mokymąsi bendradarbiaujant ir ugdo požiūrį į kiekvieną besimokantįjį kaip prasmingą bendruomenės narį.

Apibendrinant, integruotas / kryžminis dalykų mokymas ugdymo procesą daro patrauklesnį, o mokymąsi produktyvesnį. Mokyklos mokytojai dalinasi dviejų integravimo metodu parengtų pamokų aprašais (žr. priedus Nr. 2 ir 3).

Ugdymo karjerai savaitė

Renginių planas

Tikslas - skatinti mokinių smalsumą, aktyvinti klausinėjimą, domėjimąsi įvairiomis profesijomis, tolimesnio mokymosi, karjeros planavimo galimybėmis.

Koordinatorė: etikos ir neformaliojo ugdymo mokytoja R. Legenienė

Pirmadienis (vasario 6 d.)				
Laikas	Vieta	Dalyviai	Atsakingi lydintys mokytojai	Veiklos turinys (renginys)
2 pamoka	219 kab.	Ketinantys gyvenimą sieti su sportu	R. Legenienė	Susitikimas su Lietuvos SHOTOKAN KARATE federacijos nariu, klubo "Impulsas" vadovu <i>Kastyčiu Stankevičium</i> .
5 pamoka	219 kab.	Norintys rinktis medicinos studijas	R. Legenienė	Susitikimas su gydytoju - rezidentu Augustinu Tumėnu. Gydytojo profesija, studijos ir gyvenimas apsivilkus baltą chalata.
6 pamoka	219 kab.	Besidomintys verslo galimybėmis	R. Legenienė	Susitikimas su Utenos kolegijos marketingo dėstytoju Sauliumi Kromalcu. Nuo svajonės iki įgyvendinimo.
Antradienis (vasario 7 d.)				
2 - 3 pamoka	Kino namai „Taurapolis“	Besidomintys kūrybiško verslo galimybėmis	O. Ilčiukienė	Susitikimas su kino namų „Taurapolis“ vadove, medijų eksperimentatore Miglė Križinauskaitė-Bernotiene. „Reikia išdrįsti pasiūlyti svajonę!“
2 - 3 pamoka	Utenos radijas FM	Besidomintys žurnalisto, radijo laidų vedėjo, profesija	R. Legenienė	Susitikimas su VšĮ Utenos radijas vadovu Linu Bražioniu. Aš ir mikrofonas.
3 - 4 pamoka	Utenos apskrities VPK,	Būsiami pareigūnai, kriminalistai	M. Laučius	Iš arčiau susipažins su policijos pareigūnų, kriminalistų darbu.

	Maironio g. 4			
3 - 4 pamoka	Utenos PPT	Ketinantis rinktis psichologo darbą	S. Kučinskienė	Susitikimas su PPT darbuotojais. Psichologo kasdienybė, profesijos ypatumai, mokymosi galimybės, specializacijos kryptys.
5 pamoka	219 kab.	Neapsisprendę	R. Legenienė	Susitikimas - seminaras su Utenos darbo biržos jaunimo užimtumo skyriaus vyr. specialiste Justina Araminaite-Talakauske. Susitikimo tema „Būsimos karjeros valdymas“
6 pamoka	219 kab.	8-tų klasių komandos	R. Legenienė D. Šaltenytė Kl. vadovai (užtikrina komandos dalyvavimą)	Protmūšis
Trečiadienis (vasario 8 d.)				
3 - 5 pamoka 9.50 val.	Utenos RPMC	Ketinantis pasirinkti mechaniko profesiją	R. Legenienė	Patyriminis aktyvaus veiklinimo vizitas. Susipažinimas su mechaniko profesija
4 - 5 pamoka 11.00 val.	Utenos kolegijos medicinos fakultetas, Utenio a. 2.	Ketinantis pasirinkti kosmetologo profesiją	R. Legenienė	Kosmetologijos centro apžiūra, kosmetologijos studijų programos galimybės, makiažo pamokėlė.
6 - 7 pamoka	Utenos kolegija Maironio g. 7	Ketinantis pasirinkti programuotojo profesiją	R. Legenienė L. Paškauskienė	Programavimas kiekvienam. Pamoką veda doc. dr. Jūratė Urbonienė.
Ketvirtadienis (vasario 9 d.)				
2 - 3 pamoka	Utenos kolegija, Verslo ir technologijų fakultetas, Maironio g. 18	Besidomintys inžinierija, elektronika	S. Eidukynaitė	Automatinio valdymo sistemų ir robotikos galimybės. Veda dr. Aleksandras Kirka.
4 - 5 pamoka	Utenos kolegija, Medicinos	Būsimieji odontologai	R. Legenienė	Odontologų rengimo centre susipažinimas su

	fakultetas, Aušros g. 73.			šiuolaikine odontologija ir medicina
5 pamoka	103 kab.	8c	M. Laučius	Susitikimas su Atviros jaunimo erdvės darbuotoju Tadu Bujanausku. Kitokia Amerika – savanorystė ir didžiausi parkai.
6 pamoka	219 kab.	Ketinantys gyvenimą sieti su menais	R. Legenienė	Susitikimas su skulptorium - keramiku, dailės mokyklos direktoriaus pavaduotoju Giedriumi Mazūru. Menininko gyvenimas, meno prasmė ir paskirtis.
Penktadienis (vasario 10 d.)				
2 pamoka	219 kab.	Aktyviausi aštuntokai	R. Legenienė	UVJOS „Apskritasis stalas" mokinių pristatymas tema „Galimybės dalyvaujant jaunimo organizacijų veikloje. Erasmus + projektai“.
KTU diena				
4 pam. 11 ⁰⁰ -11 ⁴⁵	317 kab.	8c	R. Diktaraitė K. Indrašienė	„Įdomieji eksperimentai“ lektorius – Dovydas Grigaitis.
5 pam. 12 ⁰⁵ – 12 ⁵⁰	318 kab.	8a	V. Eismantas	„Įdomieji eksperimentai“ lektorius – Dovydas Grigaitis.
4 pam. 11 ⁰⁰ -11 ⁴⁵	208 kab.	8b	Z. Mociūnienė	Tema ir dėstytojas bus vėliau
5 pam. 12 ⁰⁵ – 12 ⁵⁰	214 kab.	8e	L. Lekavičienė	Tema ir dėstytojas bus vėliau
4 pam. 11 ⁰⁰ -11 ⁴⁵	209 kab.	8d	L. Makarova	Tema ir dėstytojas bus vėliau
5 pam. 12 ⁰⁵ – 12 ⁵⁰	219 kab.	8b	D. Šaltenytė	Tema ir dėstytojas bus vėliau
Praėjusių savaitę vykdytos veiklos				
Vasario 1 d.	UPRMC	8c	R. Legenienė L. Paškauskienė B. Šinkūnienė	Mokiniai praktiškai susipažins su prekybininko, staliaus ir kulinaro profesijomis.

Vasario 1 d. 14 val.	Mokyklos muziejus	Žurnalistų būrelio mokiniai	R. Malaiškienė	Susitikimas su VU žurnalistikos studente Eligija Barkute
Vasario 2 d.	Utenos trikotažas	Ketinantys gyvenimą sieti su gamtos mokslais	R. Legenienė	Susipažinimas su laboratorijomis, darbo specifiška atliekant tyrimus.
Vasario 4 d.	Gyvūnų globos namai	Ketinantys gyvenimą sieti su gyvūnais	R. Legenienė	Susitikimas su Gyvūnų globos namų įkūrėja Jolanta Tarkauskiene.
Kitą savaitę planuojamos veiklos				
Bus tikslinama	Utenos miesto savivaldybė	Ketinantys studijuoti ekonomišką	R. Legenienė	Susitikimas su strateginio planavimo ir investicijų valdymo skyriaus ekonomiste Jūrate Brasiūniene
Bus tikslinama		Ketinantys studijuoti architektūrą ir dizainą	R. Legenienė	Architekto, dizainerio profesijos arba „Kai pomėgis tampa verslu“. Susitikimas su architektu, tarptautinės kompanijos vadovu Gintaru Pociūnu.
Bus tikslinama		Ketinantys studijuoti teisę	R. Legenienė	Išvyka į Utenos apylinkės teismą

**Trijų dalykų integracija: informacinės technologijos, technologijos, rusų kalba
" Dengiame pusryčių, priešpiečių ir pietų stalą".**

2016 m. gegužės 18 diena

7 klasė

Utenos Aukštakalnio progimnazijos mobiliojoje klasėje informacinių technologijų mokytoja Sabina Eidukynaitė, technologijų mokytoja metodininkė Janina Černiuvienė, rusų kalbos vyr. mokytoja Raimonda Karužaitė 7a klasės mokiniams pravedė atvirą integruotą pamoką – „Stalo serviravimas: pusryčiai, pietūs, vakarienė“. Mokiniai, dirbdami grupėse, praktiškai serviravo stalus, naudodamiesi planšetiniais kompiuteriais, surado stalo indų, įrankių pavadinimus rusų kalba. Nufotografavę pusryčių, pietų, vakarienes stalus, septintokai sukūrė skaidres. Kiekvienos darbo grupės mokiniai įvardino jiems jau žinomas stalo etiketo taisykles ir jas papildė žiūrėdami nuotaikingą filmuką apie rusakalbio Pūkuotuko pietus. Jei kas nesuprato rusiškai kalbančio Pūkuotuko – pagelbėjo vertėja Elinga. Kiekvienos darbo grupės nariai įsivertino savo pastangas, o mokinių atlikti testai akivaizdžiai parodė pamokoje padarytą pažangą (naudotas Classroom management konsolės įrankis). Refleksijos metu septintokai linksmi dalinosi išpūdžiais, o žiūrėdami filmuką apie restorane pietaujantį poną Byną, mokiniai lengvai įvardino jo daromas etiketo klaidas.

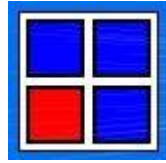
Integruotų geografijos ir informacinių technologijų pamokų ciklas, naudojant ArcGIS žemėlapių kūrimo, erdvinį duomenų valdymo ir analizės sistemą

Pamokų ciklą 6 klasei organizuoja ir veda mokytojos **Inga Šulcienė** (geografijos mokytoja metodininkė) ir **Sabina Eidukynaitė** (informacinių technologijų mokytoja).

Tikslas: gerinti mokinių geografinį pažinimą bei analitinį mąstymą, pasitelkiant geoinformacines (GIS) technologijas, skatinti kūrybiškumą; gerinti kompiuterinį raštingumą, sudaryti sąlygas tikslingai ir saugiai taikyti šiuolaikines technologijas mokantis įvairių dalykų, siekti, kad informacinių ir komunikacinių technologijų srityje mokiniai įgytų žinių ir patyrimo, leisiančių gyventi visavertį gyvenimą žinių visuomenėje; padėti mokiniams suprasti informacijos apdorojimo procesus, svarbą, informacinių technologijų paslaugų, taikymo, plėtros principus, intelektinės veiklos formalizavimo ir automatizavimo kryptis.

Pamokų ciklas:

1. Netradicinė pamoka Dubingiuose (rugsėjo mėn.). Mokiniai gavo geografijos užduotis – fotografuoti gamtinius ir visuomeninius objektus.
2. Informacijos tvarkymas kompiuteriu: nuotraukų perkėlimas ir rūšiavimas (aplankai, failai).
3. Darbas su teksto redagavimo programa MS Word: teksto geografijos tema rinkimas (apie matytus objektus Dubingiuose).
4. Darbas su teksto redagavimo programa MS Word: kopijavimas, įklijavimas; lentelės įterpimas; informacijos paieška (paieškos formulavimas, paieškos rezultatų analizė, kopijavimas, įklijavimas, URL adreso samprata). Tema – Dubingiuose aplankyti objektai: objekto pavadinimas, objekto nuotraukos URL adresas, objekto aprašymas.
5. Darbas sistemoje ArcGIS: registracija ir pažintis su sistema, žemėlapių kūrimas ir objektų paieška. Tema: Dubingiai.
6. Tęstinis darbas sistemoje ArcGIS: objektų žymėjimas, aprašymas, nuotraukų įkėlimas į sukurtą žemėlapij. Darbas su keliais programų langais, teksto redagavimas.
7. Tęstinis darbas sistemoje ArcGIS: maršruto planavimas ir sudarymas sukurtame interaktyviame žemėlapyje. Mokiniai rėmėsi ekskursijos maršrutu Dubingiuose.
8. Ekspedicija Asvejos ežero ledu. Esant netinkamoms oro sąlygoms – išvyka „Mano miestas“.
9. Pasakojimą iliustruojančios aplikacijos sukūrimas. Tema: „Ekspedicija Asvejos ledu“ (arba „Mano miestas“).

1. MATEMATIKOS MOKYMO STRATEGIJOS.

2. BIBLIOTEKININKŲ IR MOKYTOJŲ BENDRADARBIAVIMAS

Įstaigos pavadinimas,	Utenos Adolfo Šapokos gimnazija
adresas	Paupio g. 1, Utena LT - 28140
Tinklapis	https://www.asg.utena.lm.lt asapokosg@asg.utena.lm.lt
Direktorius	Saulius Brasiūnas
Mokyklos tipas	Gimnazija
Mokinių amžius	15-19 (9-12kl.)
Mokyklos kontekstas	Mokinių skaičius: 483 Mokytojų skaičius: 48 Mokykla įkurta: 1994

Atvejų aprašai

1. Matematikos mokymo strategijos

Utenos Adolfo Šapokos gimnazija daug metų pasiekia aukštų matematikos mokymo(si) rezultatų. Remiantis "Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo" (PUPP) lyginamosiomis analizėmis matematikos mokymas yra viena iš stipriausių mokymo sričių gimnazijoje. Kaip pasiekiami aukšti rezultatai?

- Matematikos mokytojai rengia užduotis pagal ugdymo turinio sritis, gebėjimų grupes ir mokinių pasiekimų lygius. Mokiniam pateikiamos įvairaus sunkumo užduotys, leidžiančios įvertinti kiekvieno mokinio gebėjimus ir objektyviai išsiaiškinti, ar jie atitinka pasiekimus, aprašytus Bendrosiose ugdymo programose.
- Matematikos mokytojai turi parengtas aiškias vertinimo instrukcijas, kurios padeda užtikrinti vienodą visų mokinių darbų įvertinimą ir užtikrina mokytojams bei mokiniams geresnės kokybės grįžtamąjį ryšį, leidžia įvertinti mokinių pasiekimus.

- Skatina visuminį požiūrį į bendrąjį ugdymą. Per tarpdalykinius projektus matematikos mokymas integruojamas į kitų dalykų pamokas.
- Ugdo mokinių savarankiško mokymosi įgūdžius.
- Sudaro sąlygas individualizuotam mokymui(si): IKT paremtas mokymas (aktyvios pamokos www.aktyviklase.lt), darbas su aukštesniųjų gebėjimų mokiniais.
- Gimnazijos mokytojai mokykloje sukurta vertinimo sistema ir matematikos mokymo patirtimi dalinasi su kolegomis rajone ir šalyje bei dalyvauja tarptautiniuose projektuose (gimnazijos tinklapyje <https://www.asg.utena.lm.lt> *Administracinė informacija → Veiklos ataskaita 2016 m. → 1.1. Nauja karta – naujos pamokų idėjos*).

2. Bibliotekininkų ir mokytojų bendradarbiavimas

Gimnazijos bibliotekininkai dalyvauja ugdymo procese sėkmingai bendradarbiaudami su mokyklos mokytojais, organizuodami integruotas tarpdisciplinines ir kultūrinės veiklas mokykloje ir už jos ribų. Moksleiviai ypač mėgsta ir teigiamai vertina edukacines išvykas. Prieš kiekvieną kelionę pedagogai mokiniams skiria atlikti parengiamąsias užduotis, išvykos temos yra taip pat integruojamos į mokomųjų dalykų turinį (žr. priede Nr. 1).

Pateikiame keletą bibliotekininkų ir mokytojų bendrų veiklos pavyzdžių:

- Integruota pamoka „Minint prozininko Broniaus Radzevičiaus 75-ąsias gimimo metines Dalyviai: 11-12 kl. Mokiniai
- Integruoti dalykai: lietuvių kalba, istorija, biblioteka. Renginys "Valanda su Šekspyru". Renginys, skirtas bibliotekų metams. Dalyviai: 11-12 kl. Mokiniai
Integruoti dalykai: lietuvių ir anglų kalbos, muzika, biblioteka.
- Renginys "Skaitau, rašau, esu". Renginyje dalyvavo A. Augustaitienė, nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos vaikų skyriaus vadovė.

Dalyviai: 9-10 kl. mokiniai

Integruoti dalykai: lietuvių kalba, technologijos, muzika, biblioteka

Utenos Adolfo Šapokos gimnazijos mokinių pažintinė edukacinė išvyka į Švediją
pagal programą „Lietuvybės ženklai Europos šalyse“.

Programa skirta pažymėti Lietuvos valstybės Nepriklausomybės paskelbimo šimtmetį.

Tikslas: dalyvaujant kelte vykstančioje pamokoje, lankant muziejus, klausant mokytojų ir gidų pasakojimų, atliekant gautas užduotis pažinti Europos šalį Švediją atrandant sąsajas su Lietuva.

Uždaviniai:

- Pažinti Švedijos kultūrą, istoriją, gamtą
- Surasti lietuviybės ženklus bei istoriko Adolfo Šapokos ryšį su Stokholmu.

Edukacinės išvykos dalyviai: Utenos Adolfo Šapokos gimnazijos mokiniai.

Edukacinės išvykos vadovai: Utenos Adolfo Šapokos gimnazijos istorijos mokytoja J. Baltuškienė ir D. Dūdėnienė, gimnazijos bibliotekininkė V. Gudelienė, Utenos vienuolyno sesės Dominyka (V. Slepikaitė) ir Paulina (J. Bačauskaitė).

Data: 2017 m. lapkričio 20-22 d.

Maršrutas: Utena – Ryga – Stokholmas- Ryga – Utena

Lankytini objektai: Vazų laivo muziejus, Nacionalinis Švedijos muziejus, Stokholmo senamiestis, Rygos senamiestis.

Eil. Nr.	Veiklos	Vadovai
1.	20 d. Pamokos kelto konferencijų salėje:	Istorijos mokytoja J.
	<ul style="list-style-type: none"> • „Kodėl verta keliauti į Švediją?“	Baltuškienė
	<ul style="list-style-type: none"> • Lietuvių konferencija Stokholme 1917 m.	

	<ul style="list-style-type: none"> • Protmūšis tema „ Švedija – kultūra, istorija, gamta. Švedijos sąsajos su Lietuva“.	Istorijos mokytoja D. Dūdėnienė
	<ul style="list-style-type: none"> • „ Kelionės – galimybė pabūti su savimi“. Dalijimasis mintimis apie kelionę Šv. Jokūbo keliu.	Utenos vienuolyno sesė Dominyka (V. Slepikaitė)
	<ul style="list-style-type: none"> • Švedų autorių, kurių knygas galime rasti Adolfo Šapokos gimnazijoje, pristatymas.	Bibliotekininkė V. Gudalienė
	<ul style="list-style-type: none"> • Romos katalikų bažnyčios ir Liuteronų evangelikų bažnyčios bendri religijos ir istorijos sąlyčio taškai Lietuvoje, Latvijoje ir Švedijoje.	Utenos vienuolyno sesė Paulina (J. Bačauskaitė)
2.	21 d. Pažintinės ekskursijos po Vaza laivo muziejų, Nacionalinį Stokholmo muziejų, pasivaikščiavimas prie Karalių rūmų, Stokholmo Grand Hotel (kur vyko lietuvių konferencija), Stokholmo senamiestį.	Gidas
3.	22 d. Pažintinė ekskursija po Rygos senamiestį.	Gidas

PILIETIŠKO UGDYMO EFEKTYVUMAS - KRYPTINGO VADOVAVIMO IR GERO KOMANDINIO DARBO REZULTATAS.

Įstaigos pavadinimas,	Utenos Dauniškio gimnazija
adresas	Vaižganto g. 48, Utena LT - 28185
Tinklalapis	https://www.dauniskis.utena.lm.lt/ dauniskis@dauniskis.utena.lm.lt
Direktorius	Asta Skeirienė
Mokyklos tipas	Gimnazija
Mokinių amžius	15-18 (9-12 kl.)
Mokyklos kontekstas	<ul style="list-style-type: none"> • Mokinių skaičius: 412 • Mokytojų skaičius: 44 • Mokykla įkurta : 1980

Atvejų aprašai

Pilietiško ugdymo efektyvumas - kryptingo vadovavimo ir gero komandinio darbo rezultatas.

Utenos Dauniškio gimnazija turi pilietinio ugdymo patirties. Mokyklos vadovai skatina mokytojus nuosekliai planuoti ir kūrybiškai integruoti pilietinį ugdymą į bendrųjų dalykų

mokymo programas ir popamokinių veiklų programas. Apgalvotai parengtos ir patraukliai pateiktos veiklos pilietinį ugdymą mokykloje daro veiksmingu.

Projektas „Mokyklos – Europos Parlamento ambasadorės“

Gimnazijos bendruomenė dalyvauja EP Informacijos biuro Lietuvoje įgyvendinamoje programoje „Mokyklos – Europos Parlamento ambasadorės“. Programos tikslas – skatinti aktyvų jaunimo domėjimąsi Europos Sąjungos sprendimais ir aktualijomis, o ypač Europos Parlamento vaidmeniu Europos demokratijoje. Programoje „Mokyklos – Europos Parlamento ambasadorės“ numatytos formaliojo ugdymo integruotos pamokos apie ES ir Europos Parlamentą ir neformaliojo ugdymo Europos dienos renginiai, diskusijos, informacijos apie EP ir ES sklaidą, priemonės.

Mokyklos atstovai dalyvavo programos organizatorių rengiamuose seminaruose. Mokymuose dalyvavo Utenos Dauniškio gimnazijos geografijos mokytoja, vyresnioji ambasadorė L. Pelikšienė kartu su direktoriaus pavaduotoja ugdymui K. Skorochodovaite. Išrinkti penki jaunesnieji ambasadoriai: Silvija Žukaitė, Povilas Bartašius, Artas Kuzmenko, Gabija Pelikšaitė, Milda Musteikytė. Kad Utenos Dauniškio gimnazija mokyklos ambasadorės vardo verta, rodo tai, kad 2017 m. vasario 2 d. gimnazijos komanda dalyvavo Euroscola renginyje Strasbūre, kur atstovavo Lietuvai tarp 21 ES šalies.

Projekto „Mokykla - Europos Parlamento ambasadorė" metu gimnazijoje lankėsi ypatingi lektoriai

Pamokas gimnazistams apie Europos Parlamento kompetencijas, politines grupes ir žmogaus teises vedė E. Kavoliūnaitė-Ragauskienė ir V. Pajaujis iš Lietuvos teisės instituto. Apie Europos Sąjungos vertybės mokiniams papasakojo Lietuvos teisės instituto teisinės sistemos tyrimo skyriaus tyrėjas M. Lankauskas.

Moksleivių pilietinių žinių konkursas

Kovo 17 d. Mykolo Romerio universitete vyko moksleivių žinių konkursas, kurio metu paaiškėjo, kokios mokyklos komanda bus apdovanota kelione į Europos Parlamentą (EP) Briuselyje. Dalyvaudami konkurse dauniškiečiai sukaupė dar daugiau žinių apie ES veiklą ir EP, tai dar

labiau užgrūdino ir susivienijo komandą. Mokytoja, komandos lyderė mokytoja L. Pelikšienė džiaugėsi savo septynių mokinių komanda, kuri noriai ruošėsi konkursui, patys rinko informaciją, stropiai dirbo po pamokų.

Sėkmė fotografijų konkurse „Kuriu ateities Europą“

Europos dienos proga Europos Parlamento narys Bronis Ropė inicijavo moksleivių piešinių bei fotografijų konkursą „Kuriu ateities Europą“. Jame dalyvavo 2 a kl. mokinė Silvija Žukaitė, kurią lydėjo ypatinga sėkmė, laimėta I-oji vieta.

Europos informacijos centras

2017 metų gegužės 2 dieną gimnazijos skaitykloje įsteigtas Informacijos centras, kuriame bendruomenė gali rasti informaciją apie Europos Sąjungą, susipažinti su gimnazistų dalyvavimu Euroscola konkursuose. Daug informacijos suteikia pačių jaunųjų ambasadorių sukurti mokomieji plakatai. Aktyvią veiklą vykdo suburta „Strasbūro klasė 2017“. Jaunieji ambasadoriai ir gimnazijos mokinių taryba rengia aktyvias pertraukas, laiptažodžių sprendimus, organizuoja viktoriną ES tema.

Bendravimas ir bendradarbiavimas

Informacinių technologijų mokytoja G. Sudniutė organizavo Europos egzaminą ir vykdė kūrybines iniciatyvas. Mokytoja drauge su mokiniais ir gimnazijos direktore A. Skeiriene išsiuntė EP nariams ir Seimo nariams gimnazistų sukurtus sveikinimus su Europos diena. Smagu buvo gauti ir keletą atsakymų, ypač šiltas ir mielas Laimos Andrikienės atsakymas. Gimnazijos bendruomenę su Europos diena pasveikino ir EP pirmininkas Antonio Tajani.

Europos savaitė

2017 metų gegužės 8 – 12 dienomis gimnazijoje vyko Europos savaitei skirtos veiklos, kurių metu pamokose buvo integruotos temos apie Europos sąjungą ir Europos Parlamentą. Mokinių atsiliepimai apie integruotas pamokas buvo puikūs, panaudota tarpdalykinė integracija patiko ir mokytojams bei mokykloje viešėjusiems lektoriams. Pamokose dalyvavo visi gimnazistai, o tai

viena iš svarbiausių vertintinų projekto veiklų. Europos savaitės proga gimnazijoje svečiavosi Seimo nariai: politologas L. Kasčiūnas, ambasadorius dr. Ž. Pavilionis ir E. Pupinis – tema: ES politika, aktualūs klausimai Lietuvoje. Mokiniai klausė Seimo narių įvadinį pasisakymų: kodėl gyvename Europos Sąjungoje, ką mums duoda Europa, kodėl mes reikalingi Europai, su kokiais naujais iššūkiais dabar susiduria Europos Sąjunga, o taip pat ir Lietuva. Pamokų pabaigoje mokiniai Seimo nariams pateikė klausimus. Integruotose pamokose bent kartą dalyvavo visi gimnazijos mokiniai.

Protų mūšis „Mes Europiečiai“

Europos savaitę Utenos Dauniškio gimnazijoje vainikavo protų mūšis „Mes – Europiečiai“, kuriame dalyvavo 1 – 2 gimnazijos klasių mokiniai. Tai lyg savotiškas egzaminas po integruotų pamokų, kurios intensyviai vyko visą savaitę. Rungtyniavo jungtinės klasių komandos: 1a +2d; 1b +2c; 1c +2b; 1d + 2a. Mokiniai pasitikrino žinias, įgytas per integruotas ES ir geografijos, istorijos, pilietiškumo, ekonomikos, biologijos, anglų kalbos, etikos, matematikos pamokas.

Pilietiškumo pamokos „Politikas valstybėje“

Pilietiškumo pamokas „Politikas valstybėje“ 2 a ir 2 b klasių gimnazistams vedė Utenos rajono savivaldybės tarybos nariai. Pamokos vyko diskusijos forma, jų metu mokiniai aktyviai domėjosi politikų veikla Utenos mieste, Lietuvoje ir Europos Parlamente bei atliko užduotis.

Europos diena skirtas koncertas

2017 metais gegužės 9 dieną. Utenos kultūros centre Europos dienos proga vyko jungtinis koncertas, kuriame aktyviai dalyvavo Utenos Dauniškio gimnazijos klasių chorų karų konkurso laureatai ir merginų šiuolaikinių šokių grupė „Dia Dance“. Gimnazistai, koncerte atlikdami rinktinius pasirodymus, pasidalino jaunatviška energija su miesto bendruomene, pademonstravo savo talentus ir pabendravo su kitų gimnazijų moksleiviais.

LENKIJA

LENKIJOS ŠVIETIMO SISTEMA

Lenkijos švietimo sistemą sudaro valstybiniai ir nevalstybiniai vaikų darželiai, pradinės mokyklos, gimnazijos, vidurinės mokyklos, po vidurinės mokyklos, meno mokyklos bei specialiosios mokyklos ir socialinės globos centrai.

Lenkijoje yra privaloma lankyti ir baigti 8 metų pradinę mokyklą (iki 2019 m. vadinamą gimnazija), o mokslas yra privalomas iki 18 metų. Mokymasis valstybinėse mokyklose yra nemokamas. Mokiniai gali lankyti ir nevalstybines mokyklas. Jos turi atitikti visas Švietimo įstatymo nuostatas.

Šiuo metu Lenkijoje yra vykdoma švietimo sistemos reforma. Mokyklų sistema iš 6 metų pradinės mokyklos, 3 metų gimnazijos, 3 metų bendrojo lavinimo vidurinės mokyklos, 4 metų vidurinės technikos mokyklos, 3 metų profesinės mokyklos ir po vidurinės mokyklos sistemos yra pertvarkoma į :

- 8 metų pradinę mokyklą
- 4 metų bendrojo lavinimo vidurinę mokyklą
- 5 metų vidurinę technikos mokyklą
- 3 metų pirmosios pakopos profesinę mokyklą
- 2 metų antrosios pakopos profesinę mokyklą
- 3 metų specialiąją profesinę mokyklą
- po vidurinę mokyklą

Darželiai

Vaikų darželius vaikai lanko nuo trejų iki šešerių metų. Šešių metų vaikai vienerius metus privalo lankyti ikimokyklinę grupę. Be darželių ikimokyklinio ugdymo grupės yra įsteigtos ir pradinėse mokyklose bei kitose ikimokyklinio ugdymo įstaigose.

Pradinis ugdymas

Vaikai pradeda lankyti mokyklą būdami septynerių metų amžiaus. Šešių metų vaikai gali pradėti mokytis su tėvų sutikimu ir įgiję psichologinės - pedagoginės tarnybos pažymą, patvirtinančią vaiko brandą. Ugdymas mokykloje vykdomas pagal šalies bendrąją pradinio ugdymo programą

ir kiekvienoje mokykloje patvirtintas ugdymo ir prevencines programas. Mokiniai gauna nemokamus vadovėlius, kuriuos mokyklos įsigyja iš tam skirtų valstybės lėšų. Baigdami pradinę mokyklą mokiniai laiko lenkų kalbos, matematikos ir šiuolaikinės užsienio kalbos egzaminus. Egzaminai laikomi raštu. Egzaminams vadovauja Centrinė egzaminų taryba, o juos vykdo aštuonios regioninės egzaminų komisijos. Egzaminų rezultatai parodo pradinę mokyklą baigusių mokinių kompetencijų lygį. Net ir žemiausius balus surinkę mokiniai gauna pradinės mokyklos pažymėjimą, tačiau parodyti rezultatai yra vienas iš įstojimo į pasirinktą į vidurinę mokyklą kriterijų.

Gimnazija

2018/2019 mokslo metai bus paskutiniai švietimo įstaigų su šiuo pavadinimu gyvavimo metai. 2019/2020 mokslo metais gimnazijos bus reorganizuotos į kito tipo mokyklas.

Vidurinis ugdymas

2019 metais pasibaigus mokyklų, vadintų gimnazijomis, etapui, mokiniai tęs studijas vienoje iš pasirinktų mokyklų: bendrojo lavinimo vidurinėje mokykloje, vidurinėje technikos mokykloje ar pirmosios pakopos profesinėje mokykloje. Dabartinės 3 metų bendrojo lavinimo vidurinės mokyklos nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. taps 4 metų bendrojo lavinimo vidurinėmis technikos mokyklomis.

Brandos egzaminai

Bendrojo lavinimo vidurinių ir vidurinių techninių mokyklų absolventai gali laikyti brandos egzaminą. Šis egzaminas nėra privalomas, tačiau jis yra svarbus žingsnis siekiant aukštesnės pakopos mokslo. Trys pagrindinės brandos egzamino funkcijos:

- 1) Nustatyti egzaminuojamų asmenų žinių lygį.
- 2) Dokumentu patvirtinti egzaminuojamų asmenų lenkų kalbos, matematikos ir pasirinktos užsienio kalbos žinių ir įgūdžių lygį. Baigimo pažymėjimas išduodamas jei išlaikomi visi privalomi egzaminai raštu (pagrindiniame lygyje) ir žodžiu (nenurodant lygio).
- 3) Stojant į aukštąją mokyklą egzaminai nelaikomi. Stojimo į aukštąsias mokyklas atranka yra vykdoma remiantis brandos egzaminų rezultatais.

Profesinės kvalifikacijos egzaminas

Šį egzaminą gali laikyti vidurinių technikos mokyklų ir profesinių mokyklų absolventai. Šis egzaminas įvertina profesinių žinių ir įgūdžių lygį, kuris yra apibrėžtas profesinio rengimo programoje. Centrinė egzaminų taryba paskelbia informaciją apie profesinės kvalifikacijos egzaminus ir netgi klausimų ir užduočių pavyzdžius.

Mokinių vertinimas

Mokiniai pradkami vertinti ketvirtoje klasėje. Vertinimo sistema yra šešiabalė:

6 – puiku, 5 – labai gerai, 4 – gerai, 3 – patenkinamai, 2 – priimtina, 1- nepatenkinamai. Vertinamas ir metinis mokinių elgesys: labai geras, geras, patenkinamas, nepatenkinamas ir smerktinas. Pradinės mokyklos I-III klasėse ir vidutinio sunkumo sutrikimus turinčių mokinių specialiosiose mokyklose mokinių vertinimas yra apibūdinamojo pobūdžio. Mokymosi ir elgesio vertinimo metodika yra nurodyta kiekvienos mokyklos statute.

Specialiosios mokyklos

Mokiniai su lengvais ir vidutinio sunkumo mokymosi sunkumais, taip pat su kitokiomis negaliomis, įskaitant dėmesio sutrikimus, gali būti integruojami į pagrindines mokyklas arba lankyti specialiąsias mokyklas. Mokiniai su sunkia psichine negalia ugdomi tik specialiosiose mokyklose. Mokyklos gali būti valstybinės, nevalstybinės su valstybinės statusu ir nevalstybinės. Kitos švietimo sistemos įstaigos yra valstybinės arba privačios.

Valstybinės mokyklos

Valstybinių mokyklų steigėjas yra administracija ar vietos savivaldos organas (savivaldybė, rajonas, vaivadija) arba juridiniai bei privatūs asmenys. Valstybinėse mokyklose užtikrinamas nemokamas mokslas ir garantuojama, kad jis vyks pagal ministerijos patvirtintas ugdymo programas, bus laikomasi nustatytų mokinių vertinimo ir klasifikavimo principų.

Nevalstybinės mokyklos

Nevalstybinė mokykla yra švietimo įstaiga, kuri, gavus atitinkamos švietimo departamento institucijos leidimą, užregistruojama įstaigų ir nevalstybinių mokyklų registre ir jai vadovauja

juridiniai ar fiziniai asmenys. Nevalstybinėms mokykloms yra priskiriamos socialinės mokyklos, konfesinės mokyklos ir privačios mokyklos. Jos gali būti finansuojamos iš mokinių tėvų mokamo mokesčio už studijas bei lėšų iš kitų šaltinių. Lenkijos nevalstybinės mokyklos turi tas pačias teises kaip ir valstybinės mokyklos. Jos iš valstybės gauna kiekvienam mokiniui mokamą subsidiją už mokslą, kurios dydis yra lygus 100% vidutinės mokinio išsilavinimo kainos valstybinėje mokykloje. Šios mokyklos išduoda atestatus, pripažįstamus valstybinėse mokyklose ir aukštojo mokslo institucijose.

Statistika

2016/2017 mokslo metų Centrinės statistikos tarnybos duomenys.

Visų tipų mokyklose: pradinėse, gimnazijose ir vidurinėse mokyklose mokėsi 5,0 mln. vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų, kurie sudarė 12,9% šalies gyventojų. Mokyklų skaičius: 13,517 pradinių mokyklų, 7,706 gimnazijos, 8,000 vidurinių mokyklų (įskaitant 3,818 visuotines bendrojo lavinimo mokyklas). Silezijos vaivadijoje buvo 1,171 mokykla, čia mokėsi 254,115 mokinių.

Pilnu ir nepilnu etatu dirbančių mokytojų skaičius: Lenkijoje – 49,832,835, Silezijos vaivadijoje – 5,595,699.

Daugiau informacijos:

Mokyklų ir institucijų administravimas

Mokyklas administruoja Vietos savivaldos skyriai. Savivaldybės administruoja darželius. Pradinės mokyklos taip pat yra pavaldžios savivaldybėms. Vidurinių ir specialiųjų mokyklų priežiūra priklauso savavaldėms apskritims. Regionines mokyklas ir įstaigas administruoja savavaldės vaivadijos. Pedagoginę mokyklų priežiūrą vykdo švietimo inspektoriai.

Mokyklų administravimo paskirstymas yra padalintas pagal teritorinį Lenkijos valstybės padalinimą. Lenkija yra padalinta į 16 provincijų ar regionų (vaivadijų), 379 rajonus, 12 apskričių (powiat) ir 2478 bendruomenes (gmina). Provincijos vadovas (wojewoda) tam tikrame regione atstovauja Ministrų Tarybai. Regioninės švietimo institucijos (kuratorium oświaty) priklauso regioninei administracijai ir yra atsakingos už mokyklų pedagoginę priežiūrą. Vietos valdžios

institucijos vykdo vietos valdžios funkcijas (powiat ir gmina lygmeniu). Šalies švietimo ministras yra atsakingas už visos šalies švietimo sistemą.

2016 m. bendros išlaidos, skirtos formaliajam švietimui sudarė 67,6 mlrd. PLN, kas sudarė 3,7% BVP. Švietimui skirtos bendrosios subsidijos sudarė 41,5 mlrd. zlotų, o be subsidijų, iš nacionalinio biudžeto švietimui ir švietimo priežiūrai buvo skirta 4,1 mlrd. zlotų. Kiekvienais metais Švietimo ministerija apskaičiuoja bendrą visų įstaigų subsidijų biudžetą, kurį paskirsto savivaldybėms. Savivaldybės savo nuožiūra sprendžia kokią dalį iš valstybės gaunamų subsidijų ir savivaldybės gaunamų pajamų jos gali skirti ugdymo įstaigoms. Savivaldybės yra atsakingos už visų joms pavaldžių švietimo įstaigų pajamų ir išlaidų (finansinių) planų rengimą.

Jos taip pat nustato mokytojų darbo atlygio reglamentą, apsprendžia investicijų į švietimą dydį ir mokykloms nustato privačių lėšų gavimo ir naudojimo taisykles. Švietimo įstaigoms skirtos lėšos konsultacijų metu aptariamos su mokyklų administracijos atstovais yra perduodamos mokyklos vadovams, kurie yra atsakingi už tinkamą jų panaudojimą.

Mokytojų rengimo Lenkijoje sistema

Teisės aktai reglamentuoja pradinį mokytojų rengimą ugdymo įstaigoms, apibrėžiant mokymo modelius arba būdu mokytojo profesinei kvalifikacijai įgyti.

Pradinis mokytojų rengimas vyksta dviejuose švietimo sistemos sektoriuose: aukštojo mokslo sektoriuje: mokslinio laipsnio studijų programose, įskaitant pirmojo, antrojo ir ilgo ciklo programas. Studentai, mokydami pagal pasirinktos studijų krypties programas, kaip papildomą studijų programą gali rinktis pedagogo specializaciją. Studentai, nepasirinkę šios programos, bet po studijų norintys dirbti mokytojais, gali įgyti pedagoginę kvalifikaciją baigę magistrantūros studijų programas arba kvalifikacinius kursus. Priešmokyklinio ugdymo įstaigose ir pradinėse mokyklose dirbantiems mokytojams privaloma turėti bakalauro laipsnį, o pagrindinėse ir vidurinėse mokyklose yra privalomas magistro arba jį atitinkantis laipsnis.

Mokytojų kvalifikacinės kategorijos:

- mokytojas stažuotojas
- mokytojas, dirbantis pagal kontraktą
- mokytojas, dirbantis pagal sutartį
- mokytojas ekspertas

Mokyklos vadovas įdarbina pradedantį mokytoją, turintį reikiamą kvalifikaciją. Pirmąją darbo dieną mokykloje mokytojas tampa stažuotoju. Mokyklos vadovas stažuotojui priskiria kuratorių, išrinktą iš pagal neterminuotą sutartį dirbančių mokytojų arba mokytojų ekspertų. Kuratorius padeda mokytojui stažuotojui vykdyti jam paskirtas užduotis. Mokytojas stažuotojas rengia ir įgyvendina profesinio augimo planą, atitinkantį tam tikram laipsniui gauti keliamus reikalavimus. Praktikos laikotarpis baigiasi pokalbiu ar egzaminu, priklausomai nuo to, kokio laipsnio mokytojas siekia.

Mokytojų ugdymo centrų veikla apibrėžta Švietimo sistemos įstatymo 77 straipsnyje. Ypatingas dėmesys skiriamas mokytojų profesiniam tobulėjimui, kuris laikomas esminiu Lenkijos švietimo kokybės gerinimo aspektu. Pagal įstatymą pagrindinis mokytojų ugdymo centrų tikslas įgyvendinti valstybės švietimo politiką ir gerinti švietimo kokybę. Plėtros centrus steigia ir administruoja teritorinės savivaldos vienetai, juridiniai ir fiziniai asmenys. Atrinkti pažangiausiai mokytojai tampa mokytojais konsultantais. Jiems patikėta būti atsakingais už mokytojų ugdymą. Dar vienas mokytojų ugdymo organizavimo dokumentas yra Mokytojų chartijos aktas, kuris apibrėžia šios švietimo srities finansavimo būdus.

Profesinio mokytojų tobulinimo veikla koordinuojama trimis lygmenimis. Pirmajam iš jų, centriniam lygmeniui, priklauso Nacionalinė švietimo ministerija, Kultūros ir paveldo ministerija ir Žemės ūkio ministerija. Joms pavaldūs Švietimo plėtros centrai, Lenkų švietimo plėtros užsienyje centras, Meno ugdymo centras ir Brwinovo žemės ūkio mokymo centras. Šios institucijos remia viešojo vystymosi centrus, psichologinius ir pedagoginius konsultacinius centrus, įskaitant specializuotus centrus, pedagogines bibliotekas, metodinius konsultantus, bendradarbiavimo bei mokytojų ir mokyklų vadovų savišvietos tinklų kūrimą, ir metodinės medžiagos rengimą bei informacijos publikavimą.

Antroji mokytojų kvalifikacijos tobulinimo pakopa vykdoma regioniniu lygmeniu. Kvalifikacijos kėlimo renginius organizuoja vaivadijos mokytojų rengimo centrai, o jų pagrindinis tikslas - įgyvendinti tam tikro regiono mokytojams tiesiogiai skirtas mokymo programas. Šiuo metu yra 40 tokių centrų, iš kurių 5 - Silezijos regione.

Visi centrai yra akredituoti, užtikrinantys aukštos kokybės mokymus vadovaudamiesi Švietimo ministerijos įsakymais. Centrai organizuoja ir plėtoja veiklą, atitinkančią valstybinės švietimo politikos kryptis bei švietimo sistemos pokyčius. Svarbiausia šių centrų veiklos sritis - mokymo programų rengimas ir jų įgyvendinimas. Gerai atlikta mokinių egzaminų rezultatų analizė leidžia tinkamai planuoti mokytojų kvalifikacijos kėlimo formas ir turinį. Centrai mokytojams rengia įvairius mokymus, seminarus ir kt. Kita centrų veiklos atšaka yra darbas su mokyklų vadovais.

Centrų darbuotojai teikia konsultavimo paslaugas; reikalui esant padeda nustatyti mokyklos ar įstaigos poreikius, organizuoja susitikimus su mokyklos atstovais, planuoja paramos formas ir jų įgyvendinimą, įgyvendinus kartu daro poveikio įvertinimą ir padeda numatyti tobulėjimo kryptis.

Mokytojų profesinės kvalifikacijos kėlimo būdai:

magistrantūros studijos, kurių metu įgyjama mokytojo kvalifikacija,

kvalifikacijos kėlimo kursai (suteikiantys į kvalifikaciją; vyksta mokytojų rengimo centruose)

tęstiniai profesinio kvalifikacijos tobulinimo kursai.

Magistrantūros studijas ir tęstinius profesinio tobulinimosi kursus renkasi tik apie 4% visų mokytojų. Populiariausi yra trumpi iki 20 valandų trunkantys kursai, kuriuose kiekvienais metais dalyvauja beveik 90% mokytojų.

Apibendrinant reikėtų pažymėti, kad mokytojų rengimo sistema yra trijų lygių: centrinio, regioninio ir vietinio. Kiekvieno lygmens kvalifikacijos kėlimo centrai atlieka jiems pavestas užduotis, remdamiesi ministerijų paskelbtais teisės aktais ir reglamentais. Mokytojų ugdymo formos yra įvairios: nuo pirmojo ciklo studijų iki trumpalaikių profesinio tobulinimo kursų, seminarų ir mokymų. Kvalifikacijos kėlimo sistemos, atitinkančios besikeičiančius švietimo

poreikius, kūrimas yra nuolatinis procesas, įskaitant ugdymo centruose dirbančių mokytojų-konsultantų kvalifikacijos augimą bei patrauklių, efektyvių ugdymo formų paiešką.

Projekto metu aplankytos švietimo įstaigos:

- RODN WOM, ul. Wyszyńskiego 7, Katowice, <http://www.womkat.edu.pl/>
- Silesian Planetarium, Al. Planetarium 4, Chorzów, <http://www.planetarium.edu.pl/>
- Silesian Ethnographic Museum, Al. Parkowa 25, Chorzów <http://muzeumgpe-chorzow.pl/pl/>
- Pałac Młodzieży, Mikołowska 26, Katowice, <http://pm.katowice.pl/>
- ZSO nr 5, ul. Piłsudskiego 29, Zabrze, <http://zso5.zabrze.pl/>
- Zabrzeńskie Towarzystwo Rodziców, Opiekunów i Przyjaciół Dzieci Specjalnej Troski, ul. Wyciska 5, Zabrze, <http://ztr.zabrze.pl/>
- the Scientific Information Centre and Academic Library, CINIBA, ul. Bankowa 11 a, Katowice, <http://www.ciniba.edu.pl/index.php?lang=en>
- Muzeum Śląskie, ul. Dobrowolskiego 1, Katowice, <https://muzeumslaskie.pl/pl/>
- Complex of Silesian International Schools, Katowice, Witosa 18
- Powiatowy Zespół Szkół, Bieruń, Granitowa 130, <http://pzsbiern.pl/>
- Museum of Katowice History, ul. Rymarska 4, Katowice, <http://www.mhk.katowice.pl/index.php>
- Przedszkole nr 21, ul. Ryszki 33, Chorzów, <https://przedszkole21chorzow.edupage.org/>
- Zespół Szkół Sportowych nr 1, ul. Ryszki 55, Chorzów, <http://nowastrona.sp5.chorzow.pl/>
- Przedszkole nr 19, ul. Karpacka 15, Chorzów, <http://przedszkole19chorzow.pl/stronawww/>
- Akademicki Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2, ul. Farna 5-7, Chorzów, <https://3lo.edu.pl/>
- Silesian Centre for Education and Interdisciplinary Research, I. 75 Pułku Piechoty 1, Chorzów, <http://www.smcebi.us.edu.pl>

- National Symphonic Orchestra of Polish Radio, plac Wojciecha Kilara 1, Katowice, <http://www.nospr.org.pl/en/>
- Contemporary Art Gallery, aleja Wojciecha Korfantego 6, Katowice, <http://www.bwa.katowice.pl/>
- Educational House of Silesian Library, ul. Francuska 12, Katowice, [http://www.bs.katowice.pl/pl/dla czytelnikow/dom oswiatowy](http://www.bs.katowice.pl/pl/dla_czytelnikow/dom_oswiatowy)
FB@DomOswiatowyBibliotekiSlaskiej

CHORZOW AKADEMINĖS VIDURINĖS MOKYKLOS NR. 2 BENDRADARBIAVIMAS SU UNIVERSITETAIS

Istaigos pavadinimas, adresas	Chorzow Akademinė vidurinė mokykla Nr. 2
Tinklalapis	www.3lo.edu.pl
Direktorius	Katarzyna Sikora
Mokyklos tipas	Vidurinė mokykla
Mokinių amžius	15 – 19 m.
Glausta atvejo informacija	Gerai mokinių egzaminų rezultatai, aukštas mokyklos reitingas Lenkijos mokyklų reitingų sąrašė patvirtina “Akademinės vidurinės mokyklos”, bendradarbiaujančios su universitetais, teikiančiais dalykinę paramą ugdant specialiuosius mokinių gebėjimus bei akademinę pagalbą, atitinkančią mokytojų bei moksleivių poreikius, įsteigimo tikslingumą.

Atvejo aprašymas

2005 m. Chorzow miesto valdžia įsteigė 2-ąją akademinę vidurinę mokyklą, tikėdamasi, kad mokykla imsis įvairių iniciatyvų ir veiklų, leisiančių atsiskleisti mokinių gebėjimams ir padėsiančių siekti aukštų akademinų rezultatų, kurios mokyklą padarytų patraukia ir išskirtine ne tik miesto ribose, bet ir visoje provincijoje ar net šalyje. Siekiama, kad dauguma mokinių gautų aukštus egzaminų įvertinimus, mokykla užimtų aukštą padėtį Lenkijos mokyklų reitingų sąrašuose, dauguma mokyklos absolventų būtų pajėgūs įstoti ir studijuoti aukštosiose mokyklose, o baigę studijas, rastų darbą pagal įgytą profesiją ir trokštų nuolat tobulinti savo kompetencijas. Mokyklos pedagogai kasmet parengia akademinis pasiūlymus naujiems vidurinės mokyklos mokiniams – taip parodomas akademinis mokyklos profilis.

Pirmus metus studijuojančiųjų mokinių (penkiolikmečių) ugdymo planas susideda iš privalomųjų dalykų, nurodomų nacionalinėse ugdymo programose (pirminėse ir išplėstinėse) ir taip pat papildomų dalykų, kurių programos yra parengę mokyklos mokytojai. Šios programos

yra originalios ir iš esmės novatoriškos. Atsižvelgiant į pirmaisiais mokymosi metais pasirinktų išplėstinių ir papildomų dalykų profilį dalis mokinių trečiaisiais mokymosi metais yra nukreipiami į pasirinkto profilio klases. Klasės pavadinimas yra suteikiamas pagal profilio tipą. 2017/2018 mokslo metais mokykloje buvo sukurtos 6 pirmosios klasės:

- teisės ir lingvistikos klasė 1a
- žiniasklaidos ir teatro klasė 1b
- matematinė su pagilintu anglų kalbos kursu klasė 1c
- sporto ir laisvalaikio su pagilintu anglų kalbos kursu klasė 1d
- medicinos klasė 1e
- žurnalistikos ir socialinių mokslų klasė 1f

Kiekvieną klasę kuruoja ir remia universitetas. Universiteto atstovai mokyklos bendruomenei rengia nemokamas paskaitas ir seminarus, kviečia mokinius dalyvauti universitete vykstančiuose užsiėmimuose. Mokiniai naudojami gerai įrengtomis universiteto laboratorijomis, universitetine biblioteka ir tiesiogiai bendrauja su universiteto mokslo darbuotojais perimdami jų žinias bei patirtį. Klasės vadovai palaiko nuolatinius ryšius su paskirtu universiteto atstovu, aptaria su jais mokinių poreikius ir teikia pasiūlymus kaip koreguoti universiteto ir mokyklos bendras veiklas.

Pavyzdžiui, teisės-lingvistikos klasę globoja Silezijos universiteto Teisės fakultetas. Per trijų metų laikotarpį universiteto atstovai mokiniams skaito keletą paskaitų : civilinės teisės, baudžiamosios teisės, darbo teisės ir kt. Mokiniai susitinka su teisėjais, advokatais, prokurorais ir kt., susipažįsta su šių profesijų specifika. Jie dalyvauja teismo posėdžiuose arba pasirinktose universiteto paskaitose, kai kurios jų vyksta anglų kalba.

Kiekviena klasė kartą per metus dalyvauja savaitės trukmės mokslinėje stovykloje. Pavyzdžiui, matematinės klasės vyksta į Vroclavą, kur dalyvauja Vroclavo technologijos universiteto rengiamuose užsiėmimuose arba į Krokuvą AGH mokslo ir technologijų universitete vykstančius mokymus. Penkias dienas mokiniai klausosi paskaitų, po to žinias, įgytas dirbtuvėse, pavyzdžiui, programavimo ar robotikos bando pritaikyti praktikoje. Po mokymų mokiniai laiko testus ir gauna specialiųjų kursų baigimo pažymėjimus. Žurnalistikos ir teatro klasė vyksta, pavyzdžiui, į "Węgajty Terrain Kaimo teatrą", kuris įneša naujų "kaimo" teatro tendencijų į Lenkijos teatrą.

Teatras įsikūręs Wgajaty kaime Warmijos ir Mazury regione. Teatro aktoriai vykdo edukacinę veiklą, įkvėpia mokinius imtis naujų inovatyvių idėjų ir jas plėtoti. Mokiniai, paragavę teatro duonos, dažnai pasirenka dailės ar režisūros studijas.

Patys talentingiausi Lenkijos mokiniai gali rinktis individualų mokymosi kursą (ITN). Mokiniai turi atitikti tam tikrus formalius reikalavimus, vienas jų - išlaikyti psichologinės ir pedagoginės ambulatorinės klinikos pateiktą testą, kurio rezultatai patvirtintų, jog mokinys psichologiškai ir fiziškai pasiruošęs mokytis aukštesniu nei vidutinis lygiu. Pavyzdžiui, vienas iš dabartinių mūsų mokyklos mokinių ITN kursu mokosi biologiją, chemiją ir matematiką. Jis lanko papildomas pamokas, kurias finansuoja miesto valdžios institucijos ir Silezijos medicinos universitetas (mokinys lankosi universitetinėse paskaitose).

Kartą per metus, paprastai birželio mėnesį, mokykla organizuoja akademinės dienas. Per 2-3 dienas mokykloje įvairių universitetų mokslininkai skaito paskaitas. Šios paskaitos praplečia mokinių žinias. Ir taip pat mokiniai susipažįsta su universitetų teikiamomis programomis, pasiūlymais, padedančiais apsispręsti kokia kryptimi ir kur įgyti tolesnį išsilavinimą.

Bendradarbiavimas su universitetais mokiniams yra nemokamas, nes aukštosios mokyklos suinteresuotos sudominti mokinius savo siūlomomis studijų programomis ir pritraukti kuo daugiau akademiškai stiprių studentų.

Mokykla, bendradarbiaudama su universitetais, įgyvendina įvairius projektus, pavyzdžiui, 2017 m. buvo užbaigtas trejus metus trukęs Silezijos universiteto projektas "Kompiuterija STEAM dalykuose - iCSE4mokykla", kuriame mokyklos bendruomenė dalyvavo partnerių teisėmis. Projekto metu matematinių klasių mokiniai įgijo "Python" programavimo įgūdžių.

Mokykloje jau 20 metų gyvuoja tradicija Batory Garbės statulėle apdovanoti buvusius mokyklos absolventus, profesinėje karjeroje pasiekusius ženklių rezultatų. Esamų mokyklos mokinių ir Batory Garbės statulėlės apdovanojimus gaunančių buvusiųjų mokinių susitikimai skatina mokyklos mokinius ir mokytojus siekti gerų rezultatų.

Pastebima, jog eilę metų mokykloje vykdomos veiklos duoda teigiamus rezultatus. Mokiniai, kurie mokosi "akademinėje" mokykloje, ne tik plečia savo žinių spektrą, bet ir įgyja profesinių žinių. Absolventų teigimu jie yra gerai pasirengę studijoms aukštojoje mokykloje. Chorzow 2-

osios Akademinės vidurinės mokyklos bendruomenė didžiuojasi savo mokytojais, mokinių pasiektais rezultatais, kuris atveria mokiniams kelią siekti karjeros aukštumų.

“AUSTRIJOS DIENOS”

VOKIEČIŲ KALBOS MOKYTOJAI DALYVAUJA SEMINARUOSE "AUSTRIJOS DIENOS", ORGANIZUOTUOSE BENDRADARBIUJANT SU AUSTRIJOS ŠVIETIMO MINISTERIJA. SEMINARŲ METU MOKYTOJAI SUSIPAŽĮSTA SU AUSTRIJOS YPATUMAIS, KALBOS NIUANSAIS, AUSTRIJOS KULTŪRA: LITERATŪRA, MUZIKA, KINU, TAPYBA, SPORTU. DALYVIAI LAVINA VOKIEČIŲ ŠNEKAMOSIOS KALBOS ĮGŪDŽIUS VOKIEČIŲ KALBOS PAMOKOSE.

Įstaigos pavadinimas	Katovicių regioninis mokytojų rengimo centras "WOM"
Tinklapis	www.womkat.edu.pl e-mail contact: sekr@womkat.edu.pl
Direktorius	Anna Zakrzewska-Zamora
Įstaigos tipas	Mokytojų rengimo centras
Įstaigos misija	Centro misija yra vykdyti regiono švietimo prioritetus ir poreikius bei Europos standartus atitinkančias švietėjiškas veiklas, skatinančias nuolatinį mokytojų ir švietimo darbuotojų profesinį augimą.

Atvejo aprašymas

Kultūros ministerijos, Kultūros ir kalbų departamentas jau daugiau nei 20 metų vykdo Austrijos kultūros ir šalies kalbos populiarinimo programą. „Austrijos dieny“ organizavimo tikslas yra suteikti mokytojams galimybę įgyti žinių apie Austrijos kultūrą, ugdyti metodinius gebėjimus ir, pritaikant šias žinias ir įgūdžius mokyme, gerinti vokiečių kalbos mokymo kokybę.

Turininga programa siūlo įvairiausių mokymus, skirtus vokiečių kalbos entuziastams ir vokiečių kalbos mokytojams visame pasaulyje. Veiklos moto - bendradarbiauti, mokytis vieniem iš kitų, gerinti vokiečių kalbos mokymo kokybę ir gilinti tarpkultūrinį supratimą.

"Austrijos dienos" Regioniniame mokytojų rengimo centre "WOM" organizuojamos nuo 2007 m. ir kasmet sulaukia didelio vokiečių kalbos mokytojų dėmesio. Kiekvienais metais centre lankosi du ekspertai iš Vienos, kurie dvi dienas vokiečių kalba veda metodinius užsiėmimus.

Kiekvienas dalyvis gauna lektorių parengtą didaktinę medžiagą, kurią vėliau panaudoja vokiečių kalbos pamokose. Mokytojai, mokymuose įgiję naujų kalbinių ir kultūrinių žinių ir patirčių, jas perduoda savo mokiniams. Formuoja draugišką požiūrį į austrų kultūrą, o taip savo ruožtu daro teigiamą poveikį vokiečių kalbos mokymuisi.

Formalioji renginio dalis persipina su neformaliomis veiklomis: giedamos giesmės, kuriama muzika, lankomi muziejai, kepamas štrudelis, degustuojami lenkiški ir austriški patiekalai, klausoma klasikinės muzikos. Vaivadijos vokiečių kalbos mokytojų iniciatyva ekspertai iš Austrijos lankosi ir mokyklose, dalinasi Austrijos švietimo naujovėmis.

Po vykusių renginių atlikti vertinimai rodo, kad šie mokymai yra naudingi. Dalyviai išmoksta praktinių kalbos dėstymo metodų, gauna įdomios autentiškos mokomosios medžiagos, labai naudingos kalbų mokymo pamokose. Mokytojai ypač pabrėžia Austrijos ekspertų profesionalumą ir platų jų naudojamų metodų spektrą. Jie taip pat džiaugiasi labai geranoriška atmosfera, skatinančia mokymąsi.

Tie mokytojai, kurie ypatingai domisi Austrijos kultūra ir šalies kalba, tęsia bendradarbiavimą su "Referat Kultur und Sprache" ir turi galimybę vykdyti ilgiau trunkančius mokymosi kursus Austrijoje.

"Austrijos dienos" yra prieinamos visiems norintiems mokytojams, nes dalyvavimas dviejų dienų seminare yra nemokamas. Visas išlaidas apmoka Austrų partija bei regioninis mokytojų rengimo centras "WOM".

Centras "WOM", atsižvelgdamas į teigiamus dalyvių atsiliepimus ir centro tikslinės auditorijos – mokytojų - prašymus, tęs bendradarbiavimą su Austrijos švietimo ministerija, ir kartu organizuos aukščiausios kokybės mokymus.

MOKYTOJŲ ĮGŪDŽIŲ IR KVALIFIKACIJOS TOBULINIMAS, SIEKIANT GERINTI UGDYMO KOKYBĘ

Įstaigos pavadinimas	Powiatowy Zespół Szkół in Bieruń (Apskritis mokyklų kompleksas)
Tinklalapis	http://pzsbierun.pl/
Direktorius	Teresa Horst
	Sławomir Binek
Įstaigos tipas	Vidurinė mokykla
Mokinių amžius	15-19

Atvejo aprašymas

Planuojant metinį biudžetą, mokyklų ir vaikų darželių administracija turi paskirstyti lėšas mokytojų kvalifikacijos kėlimui. Lenkijoje šioms reikmėms yra skiriamas 1% įstaigos pedagogų atlyginimams skirtų lėšų.

Lėšos mokytojų kvalifikacijos kėlimui gali būti skiriamos kūrybinių dirbtuvių, metodinės medžiagos rengimui; mokytojų ir vadovų kvalifikacijos kėlimo kursams, seminarams ir konferencijoms; kursuose dalyvaujančiųjų transporto, būsto ir pragyvenimo išlaidoms padengti.

Stengiamasi finansuoti įvairias mokymosi formas. Renkantis kursų, seminarų, edukacines dirbtuves atsižvelgiama į turimą mokytojų kvalifikaciją ir poreikį tobulėti vienoje ar kitoje srityje. Prieš renkantis mokymų programas, pirmiausiai įvertinamas jų naudingumas ir atitikimas mokyklos bei valstybės švietimo politikos prioritetams.

Kiekvienais metais iki lapkričio 30 d. mokyklos vadovas, remdamasis mokykloje sudarytu kvalifikacijos tobulinimo planu, vykdomojo valdymo atstovams pateikia kvalifikacijos finansavimo prašymus. Rengiant planą atsižvelgiama į:

- mokyklos plėtros planą
- mokytojų asmeninius profesinio tobulinimo planus
- mokytojų pateiktus profesinio tobulinimosi pasiūlymus

Kiekvienais metais mokytojai pildo klausimyną, kuriame nurodo sritis, kuriose norėtų tobulėti, gauti metodinę pagalbą ar finansinę paramą. Pavyzdžiui, mokytojas gali būti siunčiamas į seminarus, konferencijas ar gauti paramą ilgesnės trukmės kvalifikacijos kėlimo formoms, tokioms kaip antrosios pakopos studijos. Pildydami klausimynus mokytojai taip pat aprašo savo gerąsias patirtis, kuriomis jie galėtų dalintis su kolegomis. Esant vidiniams mokyklos poreikiams kvalifikacijos lėšos kartais panaudojamos mokytojų persikvalifikavimo studijoms.

Vienas iš pagrindinių mokytojo profesinio tobulėjimo elementų yra vadinamoji "karjeros pažanga". Kiekvienas mokytojas, norėdamas pasiekti aukštesnį profesinės kvalifikacijos lygį, privalo įvykdyti tam tikrus kiekvienai kvalifikacinei kategorijai keliamus reikalavimus ir juos teisingai dokumentuoti. Pradedančiųjų mokytojų atveju, mokyklos vadovas jiems priskiria patyrusį kuruojantį mokytoją. Reikalavimai, kuriuos mokytojas turi įgyti, yra šie:

- dalyvauti švietėjiškose veiklose, atitinkančiose mokyklos ir šalies prioritetus
- prisidėti prie bendrų mokyklos ugdymo planų rengimo
- tobulinti savo profesinius įgūdžius
- rengti ir pristatyti projektus bei programas, padedančias tobulinti asmeninius įgūdžius ir
- didinti mokyklos darbo kokybę
- dalintis savo žiniomis ir patirtimi su kolegomis
- organizuoti ir nuolat tobulinti savo darbą
- įsivertinti savo darbą, taisyti klaidas, numatyti tolesnio profesinio tobulėjimo kryptis

Bendradarbiavimas su įvairių tipų mokyklomis yra vienas iš mokytojų ir mokinių gerųjų praktikų mainų būdų. Profesinio mokymo atveju labai veiksmingas bendradarbiavimas su vietos darbdaviais. Akademinį aukštumą siekiančioms mokykloms – bendradarbiavimas su universitetais: mokyklos mokytojų ir mokinių dalyvavimas universitetinėse paskaitose, bendrų projektų rengimas ir vykdymas, pamokos laboratorijose. Taipogi kolegialus bendradarbiavimas tarp bendrąjį ugdymą teikiančių mokyklų pedagogų.

Toks bendradarbiavimas yra abipusiškai naudingas. Gerėja mokytojų darbo kokybė, kartu – mokinių akademiniai pasiekimai. Antra, universitetai, kolegijos, vietos darbdaviai turi daugiau galimybių į savo įstaigas pritraukti daugiau studentus ar darbuotojų. Be to, mokyklos dažnai tampa mokslinių tyrimų sritimi. Gerosios praktikos pavyzdys - interaktyvios asmeninės reagavimo sistemos įdiegimas mokyklose gavus universiteto techninę ir pedagoginę paramą. Atlikti įrankio efektyvumo tyrimas. Išsamus tyrimo aprašymas ir jo rezultatai paskelbti Europos fizikos žurnale.

ŠVIETIMO EKSPERIMENTAS

Įstaigų pavadinimai	Darželis Nr. 21 Pradinė mokykla Nr. 5 Choržovas
Medžiagą parengė	Katarzyna Sikora
Tinklaliai	https://przedszkole21chorzow.edupage.org/ http://nowastrona.sp5.chorzow.pl/
Direktorius	Maria Modras Wojciech Niezgoda
Įstaigos tipas	Darželis Pradinė mokykla
Vaikų/mokinių amžius	Darželis: 3-6 Pradinė mokykla: 7-15
Kontekstas	Miesto valdžia švietimui skiria dideles sumas taip tikėdamasi užtikrinti mokinių įgūdžių, ypač matematikos srityje, ugdymą. Choržovo mokyklų mokinių egzaminų rezultatai, rodo gana aukštą mokinių pasiekimų lygį lyginant su kaimyniniais miestais.

Atvejo aprašymas

Nuo 2012 m. rugsėjo 1 d. Choržovo mieste vykdomas pedagoginis eksperimentas pagal pedagoginių inovacijų programą "Eksperimentinė klasė su išplėstine matematikos ir meno ugdymo programa, skirta vaikų matematinių gebėjimų ugdymui".

Eksperimento tikslas - pagerinti vidutinių gebėjimų vaikų matematinius ir meninius įgūdžius. Šis eksperimentinis mokymo modelis gali būti puikiu pavyzdžiu rodančiu kaip galima ugdyti visų vaikų matematinius ir meninius gebėjimus.

Tikimasi, kad laukiamas rezultatas bus pasiektas naudojant matematikos mokymo metodus, aprašytus prof. Edytos Gruszczyk - Kolczyńska leidinyje "Priešmokyklinio amžiaus vaikų ir pradinė klasių mokinių matematinių gebėjimų ugdymo programa" bei pasitelkus metodus ir priemones, skirtus matematiniams ir meniniams gebėjimams nustatyti. Vaikų pažanga ir pasiekimai stebimi, fiksuojami ir analizuojami siekiant kuo efektyviau koreguoti ugdymo procesą atsižvelgiant į vaikų gebėjimus.

Eksperimente dalyvauja darželio Nr. 21 nulinės grupės vaikai ir pradinės mokyklos Nr. 5 pirmų – šeštų klasių mokiniai. Eksperimente dalyvaujančios darželio grupės vaikai nebuvo atrinkti pagal tam tikrus kriterijus. Vienintelė sąlyga vaikų dalyvavimui eksperimente buvo tėvų sutikimas mokytis matematikos kitaip ir jų patvirtinimas, kad vaikas tęs mokymąsi pagal šią programą perėjęs į pradinę mokyklą kartu su visa grupe.

Eksperimento metu mokytojų mokymus ir vaikų ugdymui reikalingas priemones finansavo Choržovo miesto savivaldybė.

Eksperimente dalyvaujantys pedagogai lankė specialiai organizuotus seminarus ir konferencijas, o prof. Edyta Gruszczyk-Kolczyńska ir jos kolegė Ewa Zielinska parengė mokymus pagal profesorės išleistas knygas.

Eksperimentinės veiklos nėra atskira ugdymo plano dalis, jos yra integruojamos į ugdymo programą. Eksperimentas taip pat nereikalauja didelių finansinių išteklių, tačiau būtinas kruopštus, labai apgalvotas mokytojo pasirengimas kiekvienai pamokai. Profesorė Edyta Gruszczyk-Kolczyńska teigia, kad vaikų, eksperimento dalyvių, matematiniai gebėjimai augs

gerokai greičiau nei jų bendraamžių. Eksperimento sėkmė taip pat priklausys nuo to, kiek tėvai bendradarbiaus su mokytojais ir prisidės prie eksperimento įgyvendinimo.

Prieš pradėdant vykdyti novatoriško mokymo eksperimentą buvo gautas Švietimo ministerijos sutikimas ir eksperimento stebėsenos sutartis su universitetu.

Profesorė Edyta Gruszczyk-Kolczyńska, remdamasi ikimokyklinio ugdymo ir ankstyvos vaikystės tyrimų rezultatais, padarė išvadą: "net labai matematikai gabus vaikas be tinkamo matematinio ugdymo praras tai, kuo gamta apdovanojo."

Būtina organizuoti mokymosi procesą taip, kad vaikas įgytų patirties, reikalingos intelektualiosios schemos kūrimui, tada nukreiptų vidinius šios patirties procesus (savo neatidumą) taip, kad galėtų savarankiškai mąstydamas perkelti juos iš išorinio plano į vidinį planą, galiausiai sukurtų situacijas, kuriose naudotų tik savo sukonstruotą schemą. Šias užduotis įgyvendinti padeda paprastos mokymo priemonės, kurias taikant vaikai mokosi matematikos beveik nepajusdami mokymosi proceso. Mokymo procese naudojamos priemonės: sagutės, lazdos, siuvėjų metrai, laistymo indai, plastikiniai maišeliai, stygos, makaronai, druska, kaštonai ir daug kitų. Mokymas daugiausia grindžiamas probleminių situacijų sprendimu.

Tyrimai parodė, jog eksperimentas pavyko, tad kiti Choržovo miesto darželiai ir pradinės mokyklos dabar seka vaikų darželio Nr. 21 ir Pradinės mokyklos Nr. 5 pėdomis.

Šio eksperimento fragmentai yra publikuojami Lenkijos švietimo leidiniuose bei pristatomi metodines konferencijose kaip gerosios praktikos pavyzdžiai.

RENGINYS “NAUJOS ĮKVEPIANČIOS IDĖJOS”

Įstaigos pavadinimas	Katovicų regioninis mokytojų kvalifikacijos kėlimo centras “WOM”
Tinklapis, el. paštas	www.womkat.edu.pl sekr@womkat.edu.pl
Direktorius	Anna Zakrzewska-Zamora
Medžiagą parengė	Anna Zakrzewska-Zamora
Įstaigos tipas	Regioninis mokytojų kvalifikacijos kėlimo centras
Tikslinė grupė	Pedagogai
Apie centrą	<p>Katovicų regioninis centras “WOM” yra akredituotas mokytojų kvalifikacijos kėlimo centras. Tai vienas seniausių ir didžiausių mokytojų kvalifikacijos kėlimo centrų Lenkijoje.</p> <p>Centro misija – organizuoti mokytojų ir švietimo darbuotojų profesinės kvalifikacijos kėlimo veiklas, atitinkančias regiono pedagogų edukacinius poreikius bei Europinius švietimo standartus.</p> <p>Atsižvelgdami į švietimo darbuotojų poreikius centro specialistai suburia ekspertų ir lektorių grupes, teikiančias paslaugas įvairiomis švietimo temomis: švietimo vadybos, dalykinės didaktikos, užsienio kalbų, profesinio ir tęstinio mokymo, bibliotekininkystės, meninio ugdymo, socialinių kompetencijų plėtojimo, specialiojo ugdymo, informacinių technologijų ir kt. Centras taip pat bendradarbiauja su 70 konsultantų metodiniais klausimais.</p>

Svarbu paminėti, kad Centras turi savo leidyklą, kuri publikuoja metodinius straipsnius, leidžia žurnalą „Mokytojų forumas“, kuriame mokytojai ir konsultantai dalinasi žiniomis bei patirtimis. Atnaujinta Centro internetinė svetainė www.womkat.edu.pl bei socialinio tinklo „Facebook“ grupė www.facebook.com/rodnwomkatowice yra populiarios ir efektyvios kontaktavimo su mokytojais formos.

Dar viena Centro funkcija, kurią jis vykdo kartu su Silezijos švietimo priežiūros tarnyba, yra dalykinių olimpiadų organizavimas.

Centras bendradarbiauja su daugeliu partnerinių institucijų, stengdamasis visapusiškai plėtoti savo veiklą bei praturtinti profesinio kvalifikacijos kėlimo formų pasiūlą. Vykdoma daug bendrų iniciatyvų su Švietimo plėtros centru, Regionine ekspertizės komisija, Silezijos universitetu, Bankininkystės aukštąja mokykla, Policijos mokykla, Aukštutinės Silezijos sąjunga bei regiono įstaigomis, prižiūrinčiomis mokyklų darbą.

Centras "WOM" rengia ir vykdo regioninius, nacionalinius ir tarptautinius projektus. Pastaraisiais metais įgyvendinti penki projektai, kurių pagrindinis tikslas buvo kelti regiono mokytojų kvalifikaciją ir kompetencijas.

„WOM“ centras yra viena iš pirmaujančių mokytojų kvalifikacijos kėlimo paslaugas teikiančių įstaigų mokymo rinkoje. Kiekvienais metais daugiau kaip 30 tūkstančių mokytojų ir mokyklų vadovų dalyvauja įvairiose kvalifikacijos kėlimo veiklose. Centre dirba aukštos kvalifikacijos darbuotojai.

Atvejo aprašymas

Mokyklinių vadovėlių leidėjų mugė - renginys, kurį Centras sėkmingai organizuoja daugiau nei 20 metų. Prieš ketverius metus „Leidėjų mugė“ buvo pervadinta „Naujos įkvepiančios idėjos“. Tai didžiausias kasmetinis regioninis "WOM" centre vykstantis renginys. Čia pristatomi ne tik nauji leidiniai, bet ir organizuojami seminarai, mokinių pasiekimų aptarimai bei gerųjų mokymo patirčių pristatymai. Renginyje „Naujos įkvepiančios idėjos“ dalyvauja įvairių institucijų atstovai. Su jais užmegzti kontaktai dažnai paskatina tolesnes bendras iniciatyvas.

Lenkijos švietimo sistemos reforma į mokyklas įnešė daug naujovių, kurios tapo iššūkiu ne tik mokykloms, bet ir mokytojų kvalifikacijos kėlimą organizuojančioms įstaigoms. Atsirado didelis seminarų, mokymų bei konsultacijų poreikis. Džiugu, kad 2017 m. Silezijos universitetas tapo šio renginio globėju. Renginio metu leidyklos pristato naujausius vadovėlius ir kitas mokymo priemones. Vyksta techninės įrangos (pvz. 3D spausdintuvų), IT įrangos (pvz. interaktyviųjų lentų), įvairių tipų laboratorinės įrangos (pvz., specializuotos technikos, naudojamos automobilių mechanikos klasėse) pristatymai. Praėjusiais metais mokytojams buvo pasiūlytos 55 nemokamos novatoriškos kūrybinės dirbtuvės. Jų metu dalyviai mokėsi lenkų kalbos pamokose kūrybiškai panaudoti "YouTube" kanalo išteklius, diskutavo ar internetas ir mobilieji įrenginiai atitolina skaitytojus nuo tradicinių knygų, mokėsi organizuoti muzikines pedagogines pertraukėles, ieškojo įdomių integruotų veiklų būdų, susipažino su sensoriniais žaidimais. Psichologas vedė užsiėmimus apie darbo sudėtingoje klasėse ypatumus, filmų ekspertas pasakojo apie filmų panaudojimą ugdymo procese, terapeutas kalbėjo apie šuns poveikį vaiko psichomotorinei raidai.

Renginio „Naujos įkvepiančios idėjos“ dalyviai dalyvavo Karolio Szymanowskio vidurinės mokyklos surengtoje muzikinėje vakaronėje, Kulinarijos mokyklų komplekso suorganizuotame nealkoholinių kokteilių iš įvairių pasaulio šalių degustavime ir kompozicijų iš natūralių gėlių kūrimo konkurse. Renginio metu vyko madų, šukuosenų šou, kosmetikos ir kulinarijos gaminių pristatymai (kokteilių ir desertų paruošimas, kavos gaminimas, salotų gaminimas), kuriuos rengė profesinės mokyklos moksleiviai. Sukarintų mokyklų mokiniai buvo atsakingi už tvarkos renginyje priežiūrą ir eismo automobilių stovėjimo aikštelėje reguliavimą. Žurnalistikos klasių mokiniai ėmė iš dalyvių interviu.

Renginio organizatoriai laikosi regionalizmo principo (tam tikrame regione besiplėtojantys politiniai, ekonominiai ir kultūriniai santykiai).

Centras palaiko glaudžius ryšius su regione įsikūrusiais muziejais, bibliotekomis, asociacijomis, bei regionalizmo idėją palaikančiais ir šia tema rašančiais knygų autoriais.

Kasmetiniai teigiami renginio įvertinimai rodo, kad mokytojai noriai dalyvauja organizuojamuose seminaruose, mėgsta kūrybines dirbtuves, vertina veiklų pasiūlos gausą ir jų įvairovę.

EDUKACINĖ PROGRAMA "VANDENS IR VĖJO MALŪNŲ LEGENDOS"

Įstaigos pavadinimas, adresas	Muziejus "Aukštutinės Silezijos Choržovo etnografinis parkas " (<i>Górnośląski Park Etnograficzny</i>) ul. Parkowa 25 41-500 Chorzow
Tinklapis	http://muzeumgpe-chorzow.pl/en/
Direktorius	Andrzej Sośnierz
Švietimo ir populiarinimo skyriaus komanda	Joanna Skorupska-Badura (vadovė), Sabina Waszut, Przemysław Badura, Paweł Roszak-Kwiatek, Katarzyna Stolarska
Medžiagą parengė	Paweł Roszak-Kwiatek
Dalyvių amžius	7-15 m.
Kontekstas	Pamoka skirta supažindinti vaikus su regiono kultūriniu paveldu ir senosiomis malimo tradicijomis.

Atvejo aprašymas

Muziejus "Aukštutinės Silezijos Choržovo etnografijos parkas " (Górnośląski Park Etnograficzny) įkurtas 1930-aisiais. Šiuo metu muziejus labai populiarus tarp lankytojų. 2017 m. muziejuje apsilankė 97 000 žmonių (palyginti su, pavyzdžiui, 2013 m. - 67 000, 2014 m. ir 2015 m. - 78 000, o 2016 m. - 82 000). Žmonių susidomėjimas auga, nes muziejuje įrengtos patrauklios erdvės, keičiamos ekspozicijos, didėja renginių bei įvairių edukacinių veiklų pasiūla.

<http://muzeumgpe-chorzow.pl/en/about-the-museum/> (platesnė informacija apie muziejaus istoriją)

Edukacija

Lankytojų labai pamėgti edukaciniai užsiėmimai susieti su įvairiais metų laikais švenčiamomis tradicinėmis šventėmis. Edukacinė programa "Marzanna ir gaikas" - skirtas atsisveikinti su žiema. Per pamokėlę vaikai sužino kaip žiemą ir pavasarį atrodė senovės kaimo gyventojų

kasdienė rutina. Gamina "Marzanna" - šiaudų lėlę, simbolizuojančią žiemą ir "Gaiką" - žalią šaką, kuri yra gyvybės ir pavasario pradžios simbolis. Vėliau "Marzanna" yra deginama, o vaikai su "Gaiku" vaikšto aplink muziejų po atviru dangumi, dainuodami pamokėlės metu išmoktas tai šventei skirtas liaudies dainas.

Pamoka apie Velykų papročius irgi yra labai populiari. Vaikai vaško technika dekoruoja Velykinius kiaušinius, kalbasi apie Velykinių tradicijų kaitą (anksčiau ir dabar) ir įvairovę.

Edukacinio užsiėmimo "Andriejaus žaidimai" vaikai žaidžia senovės žaidimus ir mokosi įvairiais būdais nuspėti ateitį.

Kalėdinio laikotarpio metu dalyviai iš šiaudų gamina papuošimus Kalėdinei eglutei.

Kiekvieno užsiėmimo metu vaikai įtraukiami į aktyvias, įdomias veiklas, kurios padeda išlaikyti vaikų dėmesį ir geriau įsiminti tai, ką sužinojo pamokėlės metu.

Vaikų pamėgtos edukacinės pamokėlės "Senoje mokykloje" metu dalyviai sėdi senoviniuose mokykliniuose suoluose, rašo ant akmenų plokštelių arba popieriaus, paukščio plunksną mirkydami į rašalą. Be to, jie sužino ir kokios bausmės laukė neklusnių mokinių, pvz., klūpojimas ant žirnių.

Muziejuje taip pat yra siūlomi "Mažojo etnografo" užsiėmimai, kurių metu dalyviai supažindinami su senovės buityje naudotais įrankiais ir prietaisais. Vaikai suskirstomi į grupes. Kiekviena grupė pasirinktame senoviniame name turi rasti nurodytus senovėje naudotus įrankius, pvz. šaldytuvą, kūdikių vaikštynę, sviesto mušiklį ir pan. Įveikus užduotis dalyviai gauna atminimo diplomus.

Muziejaus personalas yra parengęs daug programų, pritaikytų įvairaus amžiaus lankytojams. Mokyklų grupių, atvykstančių į muziejų, skaičius kiekvienais metais auga, o tai įrodo muziejaus populiarumą ir edukacinių veiklų poreikį.

Atvejo aprašymas

Edukacinė programa "Vandens ir vėjo malūnų legendos" buvo sukurta 2014 m. augant programų, susijusių su tradiciniais senovės kaimo pramonės objektais, paklausai. Tais pačiais metais buvo prikelti naujam gyvenimui ir atvėrė duris lankytojams du malūnai: vėjo malūnas iš

Grzawa ir vandens malūnas iš Imielino. Verta paminėti, kad šiuo metu vėjo malūnas, kuris veikia varomas vėjo, kaip pagrindinio maitinimo šaltinio, yra vienintelis tokio tipo objektas Lenkijoje.

Edukacinė pamoka apie malūnus pradedama pristatant parodą, kurioje eksponuojama medžiaga apie malimo procesą senovėje. Paulo Roszak-Kwiatekas ir Damiano Adamczakas parengta ekspozicija daugiausia yra orientuota į vaikus ir paauglius. Šios parodos inovatyvumas yra tas, kad ji yra interaktyvi. Visus ekrane rodomus daiktus ar įrenginius vaikai gali liesti, pastumti, perkelti ir net pabandyti juos naudoti.

Prieš įeinant į klėtį vaikai stovi ant lauką žyminčios piktogramos. Kiekvienas tolesnis žingsnis yra palydimas klausimu (pvz. Kada ir kuo dabar yra nuimamas kukurūzų derlius? Kaip derlių nuimdavo senovėje?), į kurį atsakius teisingai žygiuojama toliau. Jie užduoda klausimą apie tai, kas matoma paveikslėlyje? Vaikai taip pat susipažįsta su grūdinių kultūrų tipais (rugiai, kviečiai, miežiai, avižos). Grūdų pavyzdžiai yra eksponuojami stiklinėje taroje. Dalyviai prašomi atsakyti, kur yra naudojama tam tikra grūdų rūšis.

Vaikams liepiama pagalvoti kaip senovėje buvo kuliami grūdai, kaip grūdai buvo atskiriami nuo pelų. Darbuotojas aiškina, kad praeityje šis procesas buvo vykdomas vėjo, kuris natūraliai pašalino šias priemaišas, taip pat parodo ir prietaisą, vadintą vėtytuvu/arpą, kuris irgi buvo naudojamas grūdų valymui, tačiau šis procesas jau buvo labiau pažengęs ir greitesnis. Vėliau vaikai supažindinami su grūstuve, naudota grūsti miltams ir gaminti kruopoms. Parodoje glausta, aiški informacija apie kiekvieną daiktą ar procesą yra pateikta informacinėse lentelėse. Pasibaigus visų eksponatų apžiūrai vaikai yra padrąsinami praktiškai išbandyti procesus: grūsti, valyti, sverti ir kt.

Vandens malūnas

Po to dalyviai eina į vandens malūną, kuris yra šalia klėtelės. Čia darbuotojas paaiškina, koks vandens ratas buvo naudojamas, taip pat pasakoja vieną iš legendų, susijusių su malūnais. Malūninko vaidmuo senojoje kaimo bendruomenėje buvo toks svarbus, kad folklore gausu įvairių istorijų, susijusių su malūnais, taip pat su demonologijos atstovais - vandeniais, velniais ir kitais. Istorijos prikausto vaikų dėmesį. Labai svarbu yra lankstumas ir veiklos pritaikymas konkrečiai amžiaus grupei.

Išklausius pasakojimus, grupė patenka į malūno vidų. Čia darbuotojas demonstruoja prietaisus, naudojamus malti. Vaikai susipažįsta su šių prietaisų konstrukcija, taip pat gali tiesiogiai stebėti

miltų gamybos procesą. Kiekvienas dalyvis gali paliesti įvairių rūšių miltus, skatinamas įžvelgti ir įvardyti senovėje maltų ir dabar parduotuvėse perkamų miltų skirtumus.

Vandens malūnas iš Imielino

Vėjo malūnas

Keliaujama prie vėjo malūno. Čia darbuotojas nurodo vandens ir vėjo malūno skirtumus, taip pat pasakoja apie skirtingas vėjo malūnų rūšis. Čia dalyviai išgirsta dar vieną istoriją apie malūnus. Užsiėmimo vadovas pasakoja, kad kiekvienas vėjo malūnas gali būti pasuktas į tą pusę iš kur pučia vėjas. Dalyviams, priklausomai nuo dalyvių amžiaus, yra siūloma pabandyti visą malūną pasukti aplink savo ašį, naudojant ilgą medinę vilkties svirtį, esančią vėjo malūno gale. Pasibaigus šiam bandymui grupė patenka į vėjo malūno vidų. Antrame aukšte dalyviai supažindinami su malūno mechanizmais, tokiais kaip stabdis, vėjo velenas, sienelė. Jie taip pat sužino, kur yra pilami grūdai, kaip jie sumalami. Vėliau dalyviai leidžiasi žemyn. Čia jie bando atspėti, kodėl vėjo malūne yra lova (malūnininkas turi ilgai laukti palankus vėjas). Pamokos pabaigoje dalyviai išeina į lauką ir iš saugaus atstumo stebi kaip sukasi malūno sparnai.

Vėjo malūnas iš Grzawa

Apibendrinant, šio edukacinio užsiėmimo dalyviai turi unikalią galimybę susipažinti su senosiomis malimo tradicijomis ir suprasti kiek nedaug tokių objektų, kaip senieji vandens arba vėjo malūnai, tebėra išlikę mūsų aplinkoje.

PROJEKTAS "ŽVILGSNIAI Į KNYGŲ PASAULĮ"

Įstaigos, projekto dalyvės	Projekto dalyviai yra visų amžiaus grupių ir visų lygių skaitytojai. Visos organizuotos veiklos buvo inkliuzinio pobūdžio. Veikla vyko keliuose vietose: <ul style="list-style-type: none"> • Silezijos bibliotekoje ir švietimo namuose (Katovicai) • Viešojoje bibliotekoje (Katovicai) • Mokyklų bibliotekose (Bytom) • Istorinėje Nikiszovečo gyvenvietėje (Katovicai) • Viešosiose bibliotekose (Świątki, Barcinas ir Lomža) • Viešojoje bibliotekoje (Odense, Danija) • Karvinos viešosios bibliotekos lenkų skyriuje (Čekija) • Knygyne "Bookszpan" (Katovicai)
Tinklapis	https://www.facebook.com/DomOswiatowyBibliotekiSlaskiej/ http://www.bs.katowice.pl/
Medžiagą parengė	Anastazja Hadyna ir Ewa Kokot
Direktorius	Silezijos bibliotekos direktorius Jan Malicki Švietimo namų vadovė Ewa Kokot
Įstaigos tipas	Švietimo namai, Silezijos biblioteka
Dalyvių amžius	Projektas skirtas įvairaus amžiaus žmonėms

Atvejo aprašymas

2017 m. Silezijos bibliotekos švietimo namai vykdė projektą "Žvilgsniai į knygų pasaulį". Pagrindinis projekto tikslas buvo skatinti įvairaus amžiaus žmones skaityti bei domėtis šalies ir pasaulio literatūra. Projekto metu organizuoti seminarai, kūrybinės dirbtuvės, koncertai, vaidinimai bei edukacinės išvykos literatūrinėmis temomis. Veikla vyko kūrybiškai literatūrą perpinant su vizualiaisiais menais, muzika, istorija ir architektūra.

Projekto pradžia (koncertas)

Projektą pradėjo grupė "Surinktos pasakos". Jų kompozicijos sukurtos remiantis įvairių kultūrų muzika ir pasakomis. Muzikantai naudojo liaudies muzikos elementus, tuo pat metu išsaugodami savo individualų charakterį tiek instrumentine, tiek teksto prasme. Kompozicijose galima išgirsti instrumentus iš viso pasaulio, tokius kaip keltų arfą, klasikinę ir bosinę gitaras, fleitą, didžeridū ir mušamuosius instrumentus. Grupėje groja tokie instrumentalistai kaip Beata Buszta, Michał Kozieło, Tomasz Jaworski ir Tomasz Kara-Sajek. Tekstų autoriai (Adomas "Beret" Mańczuk, Mateusz Świstak).

Seminarai, kūrybinės dirbtuvės:

1. Literatūra / šokis

Etninio šokio, susieto su literatūra, kūrybinės dirbtuvės.

Vadovas: Jakub Fedak / Konceptija: Iga Fedak

Seminaro metu dalyviai galėjo sužinoti kaip literatūroje pateikiama liaudies kultūra, praplėti žinias apie lenkų šokius ir liaudies muziką ir turėjo galimybę klausytis skirtingų instrumentų muzikos. Dalyviai buvo skatinami dirbti su tekstais, vaizdais ir ištraukomis iš filmų kartu atlikdami praktines šokio ir dainavimo užduotis.

2. Literatūra / kalba

Literatūriniai seminarai su kūrybinio rašymo elementais

Vadovė: Agnieszka Dąbrowska

Seminare dalyviai mokėsi išlaisvinti savo asmeninę kūrybinę raišką, tobulinti rašymo bei plėtoti bendravimo įgūdžius. Kiekvienas dalyvis sukūrė po rašytinį kūrinį.

3. Literatūra / pasaka

Literatūriniai seminarai apie pasakas

Vadovas: Mateusz Świstak

Šie seminarai padėjo iš naujo atrasti pasakų pasaulį. Dalyviai analizavo ir interpretavo pasakas, tyrinėjo jų prototipus, remdamiesi brolių Grimų kūryba, kūrė savo pasakas.

4. Literatūra / kelionės

Literatūriniai seminarai apie kelionių knygas

Vadovas: Mateusz Świstak

Šių seminarų tikslas buvo susitikti su Alfredo Szklarski gerbėjų grupe, o seminaras vyko rašytojo vardu pavadintame kambaryje. Dalyviai susipažino su rašytojo, rašiusio apie keliones ir antropologinius tyrimus, darbais.

5. Literatūra / ženklai

Literatūros seminarai apie ženklus

Vadovė: Małgorzata Jabłońska

Šiuose seminaruose dalyviai susipažino su dviem vizualiomis kalbomis: piktografija ir tipografija. Užsiėmimai apjungė teorinius ir praktinius elementus (meninę veiklą).

6. Literatūra / grafika

Literatūros ir grafikos dirbtuvės

Vadovas: Krzysztof Rumin

Šiuose seminaruose dalyviai sužinojo kokį vaidmenį knygos leidybos procese vaidina grafika. Dalyviai kūrė ekslibrisus, mokėsi linograviūros ir graviūros sausa adata technikų. Dirbtuves vainikavo dalyvių padarytos graviūros ir išgaubti spaudiniai.

7. Literatūra / teatras

Literatūros ir teatro dirbtuvės

Vadovė: Daria Sobik

Šių literatūros ir teatro kūrybinių dirbtuvių dalyviais buvo "Kūrybingų veiklų klasė" iš Rev. J. Szafranek 1-osios vidurinės mokyklos (Gimnazjum nr.1, Ks. J. Szafranka), Bytom. Dirbtuvių tikslas - supažindinti jaunimą su teatru ir literatūra. Kūrybinėse veiklose persipynė tekstas, judesys ir gestas, žaidimas ir improvizacija; jos padėjo ugdyti mokinių vaizduotę ir kūrybiškumą. Dirbtuvių metu mokiniai sukūrė savo meninę improvizaciją "Leitenantas KAT arba tą dieną aš norėjau valgyti dribsnius".

8. Literatūra / menas

Literatūriniai seminarai apie meno vaidmenį literatūroje

Vadovė: Irena Imańska

Šie seminarai buvo skirti literatūrai, tiesiogiai susijusiai su tam tikromis meno sritimis: fotografija, vaizduojamaisiais menais, filmais, animacija, muzika ir dizainu. Dalyviai sukūrė parodą, kuri buvo eksponuojama Švietimo namų galerijoje. Veiklų metu buvo ugdomas mokinių ir mokytojų kūrybiškumas bei meninė raiška.

Veiklos mieste:

1. Žodžiai mieste

Veiklas organizavo Irena Imańska, o menines inscenizacijas kūrė seminarų dalyviai. Kūriniai buvo rodomi veiklų erdvėje "Dailės galerija BWA" ir Katovicų miesto viešosiose erdvėse.

2. Pasakos knygynuose

"Bookszpan"(Katovica) knygyne buvo transliuojama Mateusz Świstak seminare sukurta ir Katovicų radijuje įgarsinta bei įrašyta pasaka. Garsiakalbiai buvo įrengti knygyno išorėje, taigi įrašą girdėjo ne tik knygyne, bet ir miesto erdvėse buvę žmonės.

3. Pasakų motyvais sukurti šokiai mieste

Per kasmetinį renginį "Industriada" buvo surengtas šokių pasirodymas ir tradicinės muzikos (Silezijos regiono liaudies dainų ir baladžių) koncertas.

4. Žodžių alchemija

Tai literatūrinės grupės "OuLiPo" ir knygyno "Bookszpan" sukurtos instaliacijos (Katovica) bendras produktas. Į loterijos aparatą buvo sudėtos citatos iš žymiausių pasaulinės literatūros kūrinių. Dalyviai rinkosi citatas ir smagiai improvizuodami jas skaitė žiūrovams.

5. Ekskursijos po miestą

Vyko daugybė kūrybinių dirbtuvių ir edukacinių išvykų pagal Alfredo Szklarskio parašytas knygas. Šių projektinių veiklų metu buvo sukurtas edukacinis žemėlapis ir leidinys apie Alfredo Szklarski gyvenimą.

Mobilioji paroda

Projekto metu taip pat buvo sukurta mobili paroda, kurioje buvo pristatomi įvairūs literatūros propagavimo būdai. Šio projekto autoriai siekė užmegzti partnerystę su institucijomis vykdančiomis kultūrinę veiklą, tad paroda keliavo po Lenkijos ir Europos bibliotekas.

ERASMUS+ KA2 PROJEKTAS "ICSE4SCHOOL"

Įstaigos pavadinimas	Silezijos universitetas / Silezijos švietimo ir tarpdisciplininių tyrimų centras
Tinklapis	http://www.smcebi.edu.pl
Direktorius	Marian Paluch
Įstaigos tipas	Universitetas, bendradarbiaujantis su vidurinėmis mokyklomis
Mokinių amžius	15-19 m.
Kontekstas	Projektas buvo įgyvendintas pagal tarptautinį Erasmus + strateginių partnerysčių projektą. Projekto partneriai: - trys aukštojo mokslo institucijos: Silezijos universitetas (koordinadorius), Augsburgo universitetas, SIMULA, Norvegija); - dvi vidurinės mokyklos: 117 ZS Varšuvoje ir 2AZSO Choržovo mieste - viena su švietimo sektoriumi susijusi nevyriausybė organizacija (EDU-RES fondas). Projektas vyko nuo 2013 3 31 iki 2014 01 01

Atvejo aprašymas

Pagrindinis projekto tikslas buvo sukurti IT integravimo į matematikos ir fizikos mokomuosius dalykus vidurinėse mokyklose metodiką. Siekiant šio tikslo fizikos ir informatikos pamokose buvo naudojamos Python / SAGE programomis.

Projekte dalyviai keitėsi tarpvalstybine švietimo praktika, kūrė mokymo metodus. Projektu buvo siekiama IKT integruoti į fizikos ir matematikos mokymo programą, siekiant gerinti mokinių

matematinio ir informacinio raštingumo gebėjimus tokius kaip planavimas, skaitiniai metodai, kompiuterinė algebra, duomenų apdorojimas.

Projekte buvo sukurti du intelektualiniai produktai:

Intelektualinis produktas Nr. 1 - mokomoji medžiaga dvidešimčiai matematikos ir fizikos pamokų. Jas sukūrė mokytojai, vertino išorės ekspertas. Parengtoje medžiagoje pateiktas imitacinių užduočių rinkinys, kurį galima išspręsti naudojant Sage programą.

Intelektualinis produktas Nr. 2 - sukurta IKT integravimo į mokomuosius dalykus metodika. Galutinį produktą galima rasti VALOR sklaidos platformoje <http://visual.icse.us.edu.pl/methodology>. Serveryje patalpinta ir visa mokomoji medžiaga bei užduotys kuriomis gali pasinaudoti visi dalykų mokytojai: <https://sage01.icse.us.edu.pl/pub/>.

Projekto medžiaga yra parengta lenkų ir anglų kalbomis. Projekto planavimo etape buvo susitarta, kad visa medžiaga bus paskelbta pagal CC-BY-SA licenciją, leidžiant ją toliau plėtoti. "Creative Commons" licencija leidžia autoriams išsaugoti savo teises ir dalintis savo kūrybiškumu su kitais. Tai atitinka Erasmus+ programos reikalavimą - atvirą ir prieinamą prieigą prie medžiagos, dokumentų ir žiniasklaidos, skirtos mokymuisi, mokymui ir darbui su jaunimu. Tiek koordinuojanti organizacija, tiek projekto partneriai privalėjo internete nemokamai paskelbti projekto rezultatus skaitmenine forma. Visa sukurta mokomoji medžiaga išbandyta partnerių mokyklose. Buvo konsultuojami ne tik matematikos ir fizikos, bet ir kitų mokomųjų dalykų mokytojai. Taip pat parengti mokymų konsultantai.

PROJEKTO METODO TAIKYMAS IKIMOKYKLINĖJE ĮSTAIGOJE "TAIP – JAUNIEJI TYRINĖTOJAI"

Įstaigos pavadinimas, adresas	"Yes - Young Explorers" (Taip – jaunieji tyrinėtojai) privati ikimokyklinio ugdymo įstaiga ul. Rolnicza 27, Będzin
Tinklalapis, el. paštas	http://www.yesmlodziodkrywcy.pl/ yes.odkrywcy@gmail.com
Direktorius	Joanna Brown
Medžiagą parengė	Ewa Smolańska- Gierek
Įstaigos tipas	Ikimokyklinio ugdymo įstaiga
Vaikų amžius	2.5 - 6 m.
Kontekstas	Vaikų darželyje įsteigtos trys grupės: "Keliautojų" grupė (2,5-3 metų vaikai), "Nuotykių ieškotojų" (4 metų) grupė ir "Tyrinėtojų" grupė (nuo 5 iki 6 metų). Grupės įrengtos taip, kad atitiktų vaiko holistinį vystymąsi, suskirstytos į temines zonas, kuriose žaislai ir mokymo(si) priemonės atitinka vaikų amžių ir vystymosi stadiją. Vaikai mokomi eksperimentuoti su įvairiomis tekstūromis ir medijomis leidžiant jiems savarankiškai pasirinkti jiems patinkančias ir priimtinas veiklas. Svarbią ugdymo aplinkų dalį užima įstaigos teritorijoje esantis didelis kiemas, kuriame yra gerai įrengta spalvinga žaidimų aikštelė, dviračių takas, pavėsinė ir nedidelė miškinga teritorija su įrengtu pažintiniu gamtos taku.

Atvejo aprašymas

Kas yra jaunasis tyrinėtojas?

"Jaunasis tyrinėtojas" yra kiekvienas vaikas, nepriklausomai nuo jo amžiaus, kilmės, kultūros ir kalbos. Jau nuo pirmųjų gyvenimo dienų jį domina aplinkinis pasaulis. Jauniesiems tyrinėtojams reikia įkvepiančios aplinkos ir vis naujų patirtinių situacijų, kurios tenkintų jų smalsumą, suteiktų atsakymus į vis kylančius klausimus, ugdytų įvairius įgūdžius. Todėl šioje ikimokyklinėje įstaigoje labai vertinamas vaikų individualumas ir vaikams leidžiama "keliuti" savarankiškai, padedant ir palaikant, kai reikia.

Darželio pedagogai, naudodami projekto metodą skatina vaiko smalsumą ir tenkina natūralų vaiko poreikį tyrinėti pasaulį per patirtį.

Pagrindinė idėja:

Aš išgirstu ir pamirštu

Aš matau ir prisimenu

Aš darau ir suprantu

Projekto metodo esmė yra ta, kad mokiniai savarankiškai planuoja, kuria, stengiasi įgyvendinti ir įvertinti savo vykdomas veiklas. Mokytojas atlieka tik pagalbininko vaidmenį – skatina vaikų iniciatyvą, bei pridžiūri veiklos eigą. Mokymosi procesas vyksta aktyviai, per patyrimines veiklas. Projekto tema tampa tam tikras realybės fragmentas, kuris sukelia vaikų kognityvinį susidomėjimą. Pagrindinė projekto metodo reikšmė yra ta, kad vaikas savo iniciatyva vykdo tyrimus, eksperimentuoja, stengiasi išsiaiškinti nesuprastus dalykus, išspręsti problemas taip savarankiškai ir aktyviai kaupdamas žinias. Vaikas tampa jaunuoju mokslininku ir tyrinėtoju.

Kodėl mes naudojame projekto metodą ?

- ugdymo forma ir jos turinys atitinka vaikų interesus;
- metodas leidžia tenkinti kiekvieno vaiko natūralius pažinimo poreikius;
- leidžia vaikams formuluoti klausimus ir ieškoti atsakymų;
- leidžia naudoti ekspertą kaip informacijos šaltinį;
- vaikai gali pajusti savarankiško mokymosi džiaugsmą;

- dalyvauja intelektas ir emocijos, vaikai mokosi per susižavėjimą;
- atsižvelgiama į vaikų subjektyvumą; suteikia jiems teisę pasirinkti užduotis, ieškoti sprendimų, įvertinti rezultatus;
- sudaro sąlygas vaikų socializacijai, ugdo bendravimo įgūdžius ir komandinį darbą;
- padeda ugdyti vaikų atsakomybę už savo veiklą.

Kaip mes taikome projekto metodą mūsų ikimokyklinio ugdymo įstaigoje?

Pirmasis etapas

Vyresniųjų grupių vaikai teikia savo pasiūlymus naujojo projekto temai. Kai yra daug pasiūlymų, pasiūlymas išrenkamas burtų keliu, tačiau vėliau mokytojai stengiasi įgyvendinti ir kitas siūlomas temas, kurios, jų manymu, keltų vaikų susidomėjimą. Jaunesnio amžiaus grupėse projekto temą parenka mokytojas, stebėdamas vaikų pasirenkamas veiklas žaidimų metu. Pasirinkus temą, mokytojo užduotis yra peržiūrėti turimas projektui reikalingiems medžiagas, esant reikalui ieškoti būdų jų gauti, stengtis surasti ir pakviesti projekto temą galinčius atskleisti specialistus ir organizuoti tiriamąją veiklą lauke. Pasibaigus parengiamiesiems darbams mokytojas projekto temą, tikslą ir uždavinius aptaria su mokiniais. Šio etapo pabaigoje sukuriama koncepcijų žemėlapis ir parengiamas klausimų, susijusių su jaunųjų tyrinėtojų tyrimu, sąrašas (Ką mes žinome? → Ką mes norime žinoti?).

Antras etapas

Šiame etape nuodugniai išnagrinėjama tema. Jaunieji tyrinėtojai ieško atsakymų į pirmame etape išdėstytus klausimus, o kartais atsitinka taip, kad didėjant žinių bagažui, atsiranda vis daugiau ir daugiau įžvalgių klausimų.

Tyrimo proceso eiga:

- lauke vykdoma veikla, kurios metu vaikai turi galimybę susipažinti su vieta ar daiktu, atidžiau pažvelgti į ten esančius prietaisus ir medžiagas, pasikalbėti su žmonėmis, kuriuos jie susitinka ir užfiksuoti savo patirtis eskizuose, užrašuose ar nuotraukose;
- specialistų apsilankymai – pokalbiai su kviestiniais svečiais, kurie yra konkrečios temos ekspertai;

- skaito, nagrinėja su tema susijusius žurnalus, knygas ir katalogus, kuriuos dažnai vaikai atsineša iš namų;
- stato konstrukcijas, susijusias su projekto tema, naudodami įvairias medžiagas;
- pertvarko grupės patalpą taip, kad erdvės būtų susiję su projektu;
- vykdo tiesioginius stebėjimus, eksperimentuoja su įvairiomis medžiagomis;
- vaidmenų žaidimai, kūrybinės dirbtuvės, muzikiniai žaidimai;
- laisvai pasirenkami žaidimai;
- ir kitos veiklos rūšys, kurios sugalvojamos tam tikros temos nagrinėjimo metu.

Į šį etapą įtraukiami ir vaikų tėveliai. Jie padeda gauti projektui reikiamų medžiagų, kviečiami dalyvauti lauko veiklose, pasiūlyti kokį pasirinktos temos žinovą būtų galima pasikviesti pokalbiui su vaikais.

Kai mokytojas pastebi, kad vaikai projekto tema įgijo pakankamai žinių, kad jų smalsumas ima blėsti, jie darosi vangesni diskusijose pereina prie trečiojo etapo.

Trečiasis etapas

Tai svarbiausias projekto etapas, kuriame apibendrinamos įgytos žinios. Jaunųjų mokslininkų užduotis parodyti ką jie išmoko, kokia informacija norėtų pasidalinti su kitais bei pasirinkti pristatymo formą (pvz., meno kūrinio, fotografijų parodos ir kt.). Mokytoja vadovauja apibedrinančiai diskusijai, analizuoja ir įvertina projektą atsižvelgiant į programos reikalavimus. Galiausiai – baigiamieji projekto darbai pristatomi dalyvaujant vaikams, pedagogams ir tėveliams.

Kaip vyko projekto "Paukščiai" tyrimo procesas, kurį vykdė "Nuotykių ieškotojų" grupė

- pirmiausiai vaikai žiūrėdami fotoalbumus ir knygas bei naudodami interaktyvią programą sužinojo kaip atrodo pasirinkti paukščiai;
- jaunieji tyrinėtojai ypač domėjosi žuvėdromis, o vėliau jie pristatė kūrybinį darbą "Žuvėdra"; Formos požiūriu vaikus sudomino ir povai. Surinkę informaciją apie šį paukštį, vaikai bandė jį atvaizduoti 3-D formatu;
- mokytojai padedant, vaikai sužinojo kuo maitinasi paukščiai ir kodėl jiems reikia snapelių;

- vaikai vaikščiojo į mišką ir dirbo jaunais ornitologais, stebėdami ten gyvenančius paukščius: žvirbliukus, šarkas ir zyles;
- jaunuosius tyrinėtojus domino ir kaip atrodo skirtingi paukščių lizdai. Apie juos vaikai sužinojo vartydami albumus, knygas ir žiūrėdami trumpametražius filmus. Atliko užduotis, kuriose turėjo sujungti pasirinkto paukščio nuotrauką su jo lizdo nuotrauka ar medžio skylute;
- siekiant padėti vaikams rasti atsakymą į klausimą "kodėl paukščiams reikia plunksnų?" - mokytoja atliko eksperimentą, kurio metu trys plunksnos buvo panardintos į tris indus: su vandeniu, aliejumi ir plovikliu. Po eksperimento mokytoja vaikams paaiškino, kodėl paukščių plunksnos nepermirksta vandenyje. Taip pat palietė upių, jūrų ir vandenynų taršos temą, paaiškindama kokį pavojų paukščiams kelia teršalai. Vaikai labai jautriai reagavo į ekologines grėsmes;
- mokytoja pakvietė ornitologą, kuris papasakojo kaip paukščiai ieško maisto. Ornitologas rodė kaip paukštis atrodo iš arti ir kaip skrydžio metu, atkreipdamas dėmesį į jų formą, elgesį, taip pat akcentuodamas paukščių globą ir apsaugą;
- siekiant užtikrinti, kad į projektą būtų įtrauktos visos ugdymo programos sritys, mokytojai organizavo matematinius žaidimus, kuriuose vaikai skaičiavo paukščių nuotraukas, pakabintas ant medžio maketo, lavino vaikų erdvinį supratimą įvesdami sąvokas aukščiau ir žemiau;
- mokytojai taip pat inicijavo žaidimus, per kuriuos vaikai imitavo įvairių paukščių balsus;
- vaikai žaidė judriuosius ir muzikinius žaidimus apie paukščius;
- projektą vainikavo vaikų ir mokytojų kūrybinių darbų paroda.

Įvykę projektai

"Keliautojų" grupė

- "Angliakasiai"
- "Karvė"
- "Greitoji pagalba"
- "Šeima"
- "Traukiniai"
- "Vakarėlis"
- "Liūtai"
- "Profesijos"
- "Augalai"
- "Dinozaurai"
- "Kompiuteris"

Nuotykių ieškotojų grupė

- "Užšaldyti"
- "Dinozaurai"
- "Paukščiai"
- "Lego kaladėlės"
- "Mikė Pūkuotukas"

Tyrinėtojų grupė

- "Gėlės"
- "Erdvė"
- "Arkliai"
- "Karnavalas"
- "Mokykla"
- "Maistas"
- "Aukso ieškotojai"
- "Arkties keliai"
- "Žiemos pasaulis"
- "Žuvys ir rykliai"
- "Driežai ir gyvatės"
- "Teatras"

Ateityje laukia nauji projektai, nes vaikų smalsumui nėra ribų...

FACEBOOK (VEIDAKNYGĖS) GRUPĖS “SUPERBELFRZY RP ONLINE” TIKSLAI IR VEIKLA

Organizacijos pavadinimas	Uždara facebook grupė “Superbelfrzy RP online”
Medžiagą parengė	Izabela Wyppich
Tinklapis	<p>Visiems prieinamos erdvės</p> <p>- Atviras tinklapis gerbėjams: https://www.facebook.com/superbelfrzy/</p> <p>-Grupės dienoraščiai (blogai):</p> <ul style="list-style-type: none"> pagrindinis http://www.superbelfrzy.edu.pl/ pradinių klasių mokytojams http://www.zamiastkserowki.edu.pl/ matematikos mokytojams http://www.kostkinamatmie.edu.pl/ <p>-Grupės istorija https://www.sutori.com/story/oto-historia-grupy-niezwyklych-ludzi</p> <p>-YouTube kanalas: https://www.youtube.com/user/superbelfrzy</p> <p>-Narių žemėlapis: https://www.google.com/maps/d/viewer?ll=52.43016462649292%2C18.09791578750003&spn=3.71104%2C7.064209&msa=0&mid=1by1K5mTDDDvF4tha2WdK7W2pk&z=6</p> <p>-Pinterest (socialinės apsaugos svetainė, skirta dalintis ir suskirstyti į kategorijas internetinius vaizdus) su konsultacijomis: https://pl.pinterest.com/bilusz/superbelfrzy-rp-samouczki/</p>

	<p>-Spaudos straipsniai: https://issuu.com/superbelfrzyrp</p> <p>-Kai kurių narių Edublogai (nemokami tinklaraščiai, skirti pedagogams): http://www.superbelfrzy.edu.pl/o-blogu/blogi-prowadzone-przez-superbelfrow/</p> <p>-Padlet ("internetinė virtuali "biuletenio" lenta, kurioje mokiniai ir mokytojai gali saugiai bendradarbiauti, reflektuoti, dalytis nuorodomis ir nuotraukomis): https://padlet.com/Superbelfrzy/rwzut4q2koip</p>
Trumpai apie grupę	<p>Tai ne pelno siekianti įmonė. Grupės filosofija - dalintis žiniomis ir patirtimi medijų pagalba, siekiant sukurti naują mokymosi vieni iš kitų kultūrą, įkvėpti mokytojus dalintis patirtimis šalies ir tarptautiniu mastu. Visas grupės turinys ir medžiaga yra prieinami CC BY SA. Superbelfrzy RP facebook grupė nepriklausoma ir nesusijusi su verslo ir valstybinėmis sistemomis.</p> <p>Nariai - maždaug 150 mokytojų iš įvairaus lygmens švietimo įstaigų (nuo darželio iki koledžo). Tai demokratiškų principų besilaikanti grupė, vadovaujama dešimties administratorių.</p>

Atvejo aprašymas

Veikla

Pradžioje grupės veikla buvo sutelkta į internetines grupes, vėliau buvo plečiama įvairiais būdais: komunikuojama ne internetinėje erdvėje, organizuojami tarptautiniai susitikimai, mokymai ir mokymasis vieniems iš kitų per MOOC (massive open online course/ masinis atviras internetinis kursas), švietimo, žiniatinklių seminarus.

Įdomiausios grupės veiklos:

- Bendrų projektų įgyvendinimas, kaip antai "Edumoconline" (grupių narių vadovaujamas švietėjiškų seminarų (vebinarų) maratonas) ir "Superbelfers" naktiniai ar vakariniai seminarai apie naujas švietimo tendencijas ir IKT priemones.

- Įkvepiančių idėjų, patarimų, patirčių ir IKT įrankių aprašymų grupių dienoraščiai ir "fanpage" publikacijos.
- Tarptautinių švietimo projektų (pvz. "Taško diena", "Kodų savaitė", "Visuotinio švietimo savaitė") propagavimas ir vykdymas.
- Kasmetiniai tarptautiniai mokytojų dienos skirti renginiai
- Vadovavimas mokytojams, mokantiems pradinėse klasėse
- Kasmetinio grupės susitikimo "Qńwent" organizavimas, įskaitant seminarus nariams bei diskusijas
- "Kavos susitikimų" grupės nariams ir svečiams organizavimas
- Edukacinės stovyklos mokytojams

Šiuo metu grupės veikla nukreipta į tokias temas kaip:

- Kodavimo integravimas į mokomuosius dalykus
- Robotai ir VR (virtuali realybė) švietime
- Santykių reikšmė švietime
- Tipinių žaidimo elementų (gamification) taikymas ugdyme
- IKT priemonių su švietimo modeliais, tokiais kaip SAMR (*Substitution Augmentation Modification Redefinition*) naudojimas
- "Sketchnoting/ vaizdinių užrašų" principais paremtos veiklos
- Mokymasis ne mokykloje
- Mokymasis mokant

Grupės planai:

- toliau plėstis, dirbti su naujomis mokytojų grupėmis
- įgyvendinti naujus projektus, tokius kaip "EduCamps" ir organizuoti regionų mokytojų susitikimus
- toliau propaguoti mokytojų ir besimokančiųjų mainus ir pasidalijimą gerosiomis praktikomis

Kodėl mokytojams verta prisijungti prie grupės?

Grupei priklauso besidomintys mokytojai iš visos Lenkijos. Dažniausiai šios grupės nariai tampa savo mokyklos ir net vietos švietimo aplinkos inovacijų lyderiais. Daugelis jų įsitraukia į šalies ir tarptautines veiklas bei projektus (Pilietiškumo ugdymo centras, eTwinning, Erasmus +, Kodavimo magistras, Šiuolaikinės Lenkijos fondas ir kt.). Grupės veikloje dalyvaujantys mokytojai švietimo naujovėmis papildo turimas žinias ir įgūdžius, kurie padeda keisti jų požiūrį į savo mokymo(si) stilių ir lanksčiai prisitaikyti prie sparčiai kintančių mokinių poreikių. Grupės veikla tarsi praktinės jungties tarp mokymo ir mokymosi metodas. Bendradarbiavimas mokytojams suteikia galimybę susipažinti su įvairiomis švietimo priemonėmis, metodais, programomis, švietimo strategijomis, individualiais problemų sprendimo būdais ir t.t.

ESTIJA

ESTIJOS ŠVIETIMO SISTEMA

Medžiagą parengė: H. Kukemelk, P. Luik, M. Taimalu, K. Uibu

Estija yra maža šalis, kurioje gyvena vos 1,3 mln. gyventojų (2018 m. statistikos duomenimis). Apie 70% Estijos gyventojų yra estai, o likusius 30% sudaro skirtingų tautybių atstovai (daugiausia slavų kilmės). Didžioji dalis mokinių lanko estiškas bendrojo lavinimo mokyklas. Bendrojo ugdymo įstaigos yra savivaldybės jurisdikcijoje. Švietimo rinkoje taip pat yra ir privačių mokyklų bei valstybinių mokyklų. Dauguma mokyklų finansavimą gauna iš valstybės biudžeto, skiriamo savivaldybėms, kurios paskirsto jį mokykloms (jei savivaldybėje priklauso daugiau nei viena mokykla). Kiekvienai švietimo įstaigai skirtas biudžetas apskaičiuojamas pagal konkrečios įstaigos mokinių skaičių, tačiau mažoms mokykloms išlaikyti yra taikomos tam tikros kompensavimo priemonės.

Estijos mokyklų sistema buvo perimta iš Tarybų Sąjungos mokyklų sistemos ir iki 1992 m. keletą kartų reformuota. Nemaža dalis švietimo įstaigose dirbančių pedagogų ir vadovų išsilavinimą įgijo tarybinėje sistemoje. 1 pav. Estijos švietimo sistemos medis.

Estijoje šiuo metu veikia 530 bendrojo lavinimo ugdymo įstaigų ("Eesti Hariduse", 2018 m.), kuriose mokosi beveik 148 tūkstančiai mokinių. Taip pat yra 628 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, kuriose mokosi 67 tūkstančiai vaikų nuo 1,5 iki 6 metų amžiaus, 38 profesinės mokyklos su 24 tūkstančiais mokinių ir 19 aukštųjų mokyklų, kuriose studijuoja 46 tūkstančiai studentų.

Vaikų gimstamumas Estijoje buvo smarkiai sumažėjęs (nuo daugiau kaip 20 tūkstančių kūdikių per metus (1980 m.) iki 12 tūkstančių (1990 m.)). Šiandieninė situacija džiugina, nes gimstamumas vėl padidėjo iki 15 tūkstančių kūdikių per metus. Pastebima jaunų žmonių tendencija keltis gyventi į regionų centrus ar išvykti į užsienį, todėl kaimo vietovės susiduria su mokinių stygiumi ir mokyklos yra uždaromos (Kukemelk & Ginter, 2016).

Visoje Estijoje yra 24 tūkstančiai pedagogų, iš kurių 15 tūkstančių dirba bendrojo lavinimo mokyklose, 7 tūkstančiai - vaikų darželiuose ir 2 tūkstančiai - profesinėse mokyklose (Eesti Hariduse, 2018). Bendrojo lavinimo mokyklų mokytojai turi būti baigę magistrantūros studijas,

vaikų darželiuose ir profesinėse mokyklose dirbantiems pedagogams pakanka turėti bakalauro laipsnį. (Õpetajate Koolituse Raamnõuded, 2015).

Dažniausiai Estijoje mokytoju tampama baigus pasirinktos krypties universitetines pedagogines studijas. Taip pat mokytoju galima tapti pagal „Mokymasis visiems“ (Noored kooli) programą ar baigus kvalifikacijos kėlimo kursų ir kreipiantis į Estijos mokytojų asociaciją (Eesti Õpetajate Liidu kutsete andmist kord, 2018) su prašymu suteikti mokytojo kvalifikaciją. Už savo darbuotojų profesinio tobulinimosi procesą yra atsakinga kiekviena švietimo įstaiga. Mokytojų kvalifikacijos kėlimui skiriamas 1% mokytojų darbo užmokesčiui turimos biudžeto dalies. Šį biudžetą kiekviena mokykla paskirsto savo nuožiūra. Daugelis mokyklų vis dar laikosi taisyklės, kad kiekvienas mokytojas turėtų kelti kvalifikaciją 160 valandų per penkerių metų laikotarpį.

Vaikai pradeda eiti į mokyklą nuo 6 ar 7 metų amžiaus ir privalo lankyti ją iki 9 klasės. Daugiau nei 95% vaikų į mokyklą ateina iš vaikų darželių. Darželio nelankę vaikai, prieš pradėdami mokytis pirmoje klasėje, kartą per mėnesį privalo lankyti nulinę (paruošiamąją) klasę.

Estijos švietimo sistema (žr. Estijos švietimo medį):

- 6 metų pradinė mokykla
- 3 metų žemesniojo vidurinio ugdymo mokykla (pagrindinė) (privaloma lankyti visiems mokiniams)
- 3 metų vidurinė mokykla (neprivaloma)

Daugelį metų dvylikametėse mokyklose mokėsi vaikai nuo 1 iki 12 klasės. 2017 metais priėmus mokyklų tinklo pertvarkos įstatymą pradėta vykdyti mokyklų tinklo reorganizacija. Vidurinės mokyklos atskiriamos nuo 1-12 klases turėjusių mokyklų. Kuriamos atskiros mokyklos, vadinamos gimnazijomis, dažniausiai pavaldžios nebe savivaldybei, o valstybei. Per pastaruosius metus buvo atidaryta keletas valstybinių gimnazijų ir planuojama, jog jų skaičius ateityje didės. Taigi, keičiasi mokyklų pavaldumo struktūra - auga valstybei pavaldžių mokyklų skaičius, o savivaldybių mokyklų skaičius šalyje mažėja.

Dabartinės švietimo sistemos iššūkiai:

- Nuo 2006 metų vykdomas privalomas mokyklų savęs vertinimas. (sustabdyta nacionalinė mokyklų inspektavimo sistema ir nustatyti nauji mokyklos vidinio vertinimo principai).
- Mokytojo profesija Estijoje nėra paklausi ir gerbiama, studentų, pasirenkančių pedagogines studijas, akademiniai pasiekimai nėra aukšti, tad švietimas susiduria su iššūkiu - stiprinti mokytojų profesijos patrauklumą, jos svarbą nacionaliniu lygiu.
- Dabartinės mokyklos sistemos reorganizavimas, atsižvelgiant į ekonomines, demografines ir kt. šalies tendencijas. Kaimo vietovių mokyklos susiduria su kvalifikuotų mokytojų trūkumu ir ribotu biudžetu, o tai kai kuriose ugdymo įstaigose nulemia žemesnę privalomojo ugdymo kokybę.
- 2013 m. sausio mėn. priimti nauji, mokytojams palankūs, teisės aktai, susiję su mokytojo darbo krūviu ir atlyginimu. Juose teigiama, jog 20% kiekvienos įstaigos darbo užmokesčio biudžeto yra skiriama mokytojų premijoms. Jas darbuotojams paskirsto mokyklos administracija.
- Metai iš metų situacija rusakalbėse mokyklose tampa vis sudėtingesnė, nes sėkmingos slavų šeimos dažniausiai leidžia savo vaikus į estiškas mokyklas. Taigi rusiškos mokyklos vis dažniau susiduria su pedagoginėmis, politinėmis ir ekonominėmis problemomis.
- Mažų kaimo mokyklų uždarymas arba jų prijungimas prie kitų ugdymo įstaigų kelia daug rūpesčių vietos savivaldybėms ir mokinių šeimoms, nes dažnai susiduriama su tolesnės ugdymo įstaigos pasirinkimo, mokinių pavėžėjimo, apgyvendinimo bei socialinėmis problemomis.

Mokyklos

Erasmus + projekto „Leading to Learn Together“ dalyviai Estijoje aplankė šias mokyklas: Tartu Hiie mokyklą, Tartu Karlovo vidurinę mokyklą, Herberto Masingu mokyklą, Tartu Veeriku vidurinę mokyklą, Tartu Petri mokyklą, Tartu katalikiškąją mokyklą, Tartu Annelinna gimnaziją, Tartu Poska gimnaziją ir Põlva valstybinę gimnaziją. Tartu Katalikiškoji mokykla ir Tartu Peetri mokykla yra privačios mokyklos, priklausančios skirtingoms bažnyčioms. Tartu Hiie ir Herberto Masingu mokyklose mokosi specialiujų poreikių mokiniai. Annelinnos gimnazija yra rusų ir kitų

tautinių mažumų savivaldybės mokykla, turinti 1-12 klases. Kitose dviejose gimnazijose mokosi 16-19 metų amžiaus mokiniai. Jose įgyjamas aukštesnis vidurinis išsilavinimas, reikalingas norint įstoti į aukštojo mokslo įstaigas arba profesines mokyklas. Veeriku ir Karlovo pagrindinės mokyklos - vidurinės mokyklos, kurias lanko aplinkiniuose mikrorajonuose gyvenantys mokiniai.

Tartu Hiie mokykloje (<http://www.hiiekool.ee/?id=1&lang=eng>) mokosi klausos sutrikimų ar rimtų kalbos problemų turintys vaikai. Tai yra žemesnioji vidurinė mokykla, kurioje ugdomi vaikai nuo (6) 7 iki 16 (1-9 klases) metų amžiaus. Mokyklos personalą sudaro 49 pedagogai ir 13 pagalbinių darbuotojų. Mokykla turi stiprią logopedų ir specialiųjų pedagogų komandą, kuri savo patirtimis dalijasi su kitų regiono mokyklų mokytojais ir teikia mokykloms reikiamą pagalbą.

2017/2018 mokslo metais 29-iose klasių komplektuose mokėsi 304 mokiniai. Kadangi mokiniai turi didelių specialių poreikių, mokinių skaičius klasėse yra mažas.

Statistiniai duomenys apie mokyklas ir darželius paimti iš Estijos nacionalinės duomenų bazės Haridussilm (<https://www.haridussilm.ee/>).

Herbert Masing mokykloje (<http://masing.tartu.ee/>) mokomi vaikai su sunkiomis psichologinėmis, psichinėmis ir fizinėmis negaliomis. Mokyklos vertybės yra paprastumas, atvirumas, lankstumas ir sistemiškumas. Mokykloje veikia keturi centrai: mokymosi centras, pomėgių centras, reabilitacijos centras ir kompetencijų centras. Kompetencijų centre dalijamasi patirtimi su kitomis regiono mokyklomis, mokinių tėvais ir mokytojais. 2017/2018 mokslo metais mokykloje 48-iose klasių komplektuose mokėsi 297 mokiniai. Dėl skirtingų specialių poreikių mokinių skaičius klasėse yra mažas. Mokykloje ugdomi 7- 19 metų amžiaus mokiniai (1-12 klasė). Mokyklą taip pat lanko 29 ikimokyklinio amžiaus vaikai. Švietimo įstaiga priklauso savivaldybei, tačiau didžiąją dalį mokyklos išlaikymo lėšų savivaldybė gauna iš valstybės biudžeto. Mokykloje dirba 80 mokytojų ir 14 pagalbinių darbuotojų.

Tartu Karlova mokykla (<https://www.karlova.tartu.ee/eng/>) yra žemesniojo vidurinio ugdymo mokykla, turinti savivaldybės nustatytą teritoriją, todėl moko tik ten gyvenančius vaikus. Mokyklos vertybės yra mokymasis, bendradarbiavimas ir stipri mokyklos kultūra modernioje,

besivystančioje ir saugioje mokymosi aplinkoje. Mokykla turi ilgametes muzikinio ugdymo tradicijas. Įstaigoje dirba šeši muzikos mokytojai. Pastaraisiais metais daug dėmesio skiria tikslingam IKT priemonių naudojimui ugdymo procese.

2017/2018 mokslo metais 29-iose klasių komplektuose (1-9 klasė, 7-16 metų amžiaus mokiniai) mokykloje mokėsi 686 mokiniai.

Mokykla priklauso savivaldybei, tačiau didžiąją dalį lėšų mokyklos išlaikymui savivaldybė gauna iš valstybės biudžeto. Mokykloje dirba 55 darbuotojai ir 3 pagalbos mokiniui specialistai (psichologas, socialinis darbuotojas ir specialusis pedagogas).

Tartu Veeriku mokykla (<http://www.veeriku.tartu.ee/en/>). Tai žemesnįjį vidurinį ugdymą teikianti mokykla, kurią lanko savivaldybės mokyklai priskirtų teritorinių vienetų vaikai. Mokyklos vizija: "Veeriku mokykla yra besimokanti organizacija, atvira, saugi ir kūrybiška mokykla, kur kiekvienas besimokantysis yra motyvuojamas įgyti žinių ir įgūdžių, reikalingų visą gyvenimą trunkančiam mokymosi pagal savo sugebėjimus procesui". Mokykla išsiskiria tuo, kad čia anglų kalbos mokoma nuo 1 klasės ir daug dėmesio skiria gamtamoksliniam ugdymui.

2017/2018 mokslo metais mokyklą lankė 688 mokiniai, buvo suformuota 30 klasių komplektų. Mokykloje mokosi 7-16 metų amžiaus mokiniai (1-9 klasė).

Mokykla priklauso savivaldybei, tačiau didžiąją dalį lėšų jos išlaikymui skiria valstybė. Mokykloje dirba 49 mokytojai ir 4 pagalbos mokytojui specialistai (psichologas, socialinis darbuotojas ir 2 specialieji pedagogai).

Tartu Šv. Petro liuteronų mokykla (<http://www.luterlik.edu.ee/>) - privati mokykla, priklausanti nevyriausybinei organizacijai Tartu Luterlik Peetri Kool. Mokyklos vizija pabrėžia krikščionių vertybių ir Estijos nacionalinės kultūros svarbą. Mokyklos vertybės: pagarba (Dievui, gamtai ir šeimai), rūpinimasis (būti šiltu, atlaidžiu, suprantančiu žmogiškųjų santykių svarbą žmogumi), dėkingumas ir atsakomybė.

2017/2018 mokslo metais mokyklą lankė 70 mokinių, kurie mokėsi 1-5 klasėje (7-12 metų amžiaus). Kiekvienais mokslas metais mokykla auga, ateityje čia mokysis 1-9 klasių mokiniai (7-16 metų amžiaus).

Valstybė teikia papildomą fiksuotą finansavimą kiekvienam privačioje mokykloje besimokančiam mokiniui. Šią mokyklą įsteigusiai nevyriausybinei organizacijai taip pat priklauso trys ikimokyklinio ugdymo įstaigos.

Mokykloje dirba 14 pedagogų ir vienas pagalbos mokiniui specialistas (specialiųjų pedagogas, kuris dirba ir mokykloje, ir ikimokyklinio ugdymo įstaigose).

Tartu katalikiškojo ugdymo centras (mokykla) (<http://www.katoliku.edu.ee//esileh>) yra privati mokykla, priklausanti nevyriausybinei organizacijai Tartu Katalikų švietimo centrui. Mokyklos vizija grindžiama krikščionišku pasaulio supratimu ir vertybėmis.

Mokykloje 2017/2018 mokslo metais 18-koje klasių komplektų mokėsi 428 septynių - šešiolikos metų (1-9 klasės) mokiniai. Dirba 42 mokytojai ir 7 pagalbos mokiniui specialistai (4 specialieji pedagogai, 2 socialiniai darbuotojai ir 1 psichologas).

Mokykla yra dalinai finansuojama valstybės (kiekvienam privačios mokyklos mokiniui yra skiriama nustatyta suma).

Šiai nevyriausybinei organizacijai taip pat priklauso ikimokyklinio ugdymo įstaiga.

Tartu Annelinna gimnazija (<http://www.tag.ee/>) yra Tartu savivaldybei priklausanti rusakalbių mokykla. Tai yra vienintelė rusiškai kalbančių mokinių gimnazija Pietų Estijoje. Šioje mokykloje 1990 m. buvo sukurtas pirmasis Estijos švietimo istorijoje dvikalbis (estų-rusų) ugdymo modelis. Mokykla savo vizijoje pabrėžia, kad ji suteikia geriausias mokymosi galimybes mokiniams, kurių gimtoji kalba nėra estų.

Mokykloje mokosi 1010 mokinių, daugiausiai rusakalbių. Mokykloje suformuoti 43 klasių komplektai. Čia 1-12 klasėse mokosi 7 - 19 metų amžiaus mokiniai.

Mokykla priklauso savivaldybei, tačiau didžioji dalis lėšų gaunama iš valstybės biudžeto. Dirba 90 mokytojų ir 3 pagalbos mokiniui specialistai (2 socialiniai darbuotojai ir 1 psichologas). Dauguma mokytojų yra estų-rusų kilmės. Rusų kalba mokykloje yra mokoma kaip gimtoji kalba, o estų kalba – kaip pirmoji užsienio kalba.

Tartu Jaan Poska gimnazija (<http://jpg.tartu.ee/#/>) - Tartu savivaldybei priklausanti vidurinė mokykla, orientuota į tris švietimo sritis: socialines ir aplinkos, humanitarines ir meno bei

gamtos mokslų studijas. Mokykla siekia ugdyti mokinių savarankiškumą, suteikdama jiems galimybes tobulėti ir siekti puikių akademinų rezultatų.

Mokyklą lanko 525 mokiniai. 15-oje klasių komplektų mokosi 16-19 metų moksleiviai (10-12 klasė). Mokykla kasmet organizuoja mokinių mokslinių darbų konferenciją "Poska Akadeemia".

Įstaiga priklauso savivaldybei, tačiau daugumą mokyklos išlaikymo lėšų savivaldybei skiria valstybė. Mokykloje dirba 51 mokytojas ir 1 pagalbos mokiniui specialistas (psichologas).

Põlva gimnazija (<http://pg.edu.ee/>) yra vidurinė mokykla, kurioje didelis dėmesys skiriamas gamtos mokslams, menui ir kultūrai, socialiniams mokslams ir sportui. Mokyklos veikla paremta mokytojo ir mokinio tarpusavio pasitikėjimu, atsakomybės jausmo, gebėjimo bendrauti ir bendradarbiauti bei kritiško mąstymo ugdymui. Mokykla yra nauja, įsteigta 2016 m.

Devyniuose klasių komplektuose mokosi 217 dešimtų - dvylikų klasių mokinių.

Mokykla priklauso valstybei, tad ji yra pilnai finansuojama iš valstybės biudžeto. Mokykloje dirba 22 mokytojai ir 1 pagalbos mokiniui specialistas (psichologas).

Mokyklų socialinė aplinka

Norint, kad vaikas galėtų tobulėti ir mokytis, reikalinga saugi ir mokymuisi tinkamai pritaikyta mokymosi aplinka. Mokymosi aplinka gali būti apibūdinama įvairiai - pavyzdžiui, Kello (2005) aprašo mokymosi aplinką kaip bet kurią aplinką, kurioje mokymasis grindžiamas valstybine mokymo programa. Pagrindinių mokyklų ir vidurinių mokyklų įstatyme (PGS, 2010) bei bendrojo ugdymo mokyklų nacionalinėje mokymo programoje (PRŪK, 2011) kalbama apie mokyklos mokymosi aplinką pabrėžiant, kad "pagrindinė mokyklų funkcija yra suteikti mokiniams ugdymosi ir mokymosi aplinką, atitinkančią mokinių amžių, saugią, darančią teigiamą poveikį ir ugdančią, motyvuojančią mokytis, formuojančią mokymosi, savirefleksijos, kritinio mąstymo įgūdžius, lavinančią kūrybinę saviraišką ir ugdančią socialinį bei kultūrinį tapatumą "(PGS, 4 dalis, 2 skirsnis).

Mokymosi aplinką galima suskirstyti į tris dalis: intelektinę, socialinę ir fizinę (PRŪK, 2011, § 6). Socialinė ugdymo aplinka apima klasėje vykstančius santykius ir vyraujančią atmosferą, mokinių

savijautą klasėje (ir, žinoma, mokytoją). Pagrindinis mokyklos uždavinys - sukurti saugią, motyvuojančią mokytis aplinką.

Viena iš Estijos švietimo sistemos stiprybių yra dėmesys geros socialinės mokymosi aplinkos formavimui, siekiant užtikrinti, kad mokiniai noriai dalyvautų mokymosi procese, atsižvelgtų į kitų besimokančiųjų poreikius ir siektų gerų akademinų rezultatų. Per pastaruosius keletą metų vis daugiau dėmesio skiriama mokinių emocinės būklės ir pasitenkinimo mokykla stebėsenai.

Estijos švietimo sistema šiandien kuriama pagal Estijos visą gyvenimą trunkančio mokymosi strategiją (ELLS) 2020 m. (ELLS, 2014 m.), kurios pamatiniai dalykai yra besimokančiojo aktyvus dalyvavimas ir atsakomybė, bendradarbiavimas, specialių poreikių analizė ir tenkinimas, sąmoningas saviugdų plano sudarymas, tėvų parama; mokytojas, kuriantis motyvuojančią ir saugią mokymosi aplinką.

ELLS (2014) teigia, kad mokyklos lyderio vaidmuo yra labai svarbus kuriant mokyklos kultūrą, nes "... mokymosi aplinka pirmiausia priklauso nuo mokyklos vadovų - ar jie vertina, skatina ir remia besimokančiuosius ir jų vystymosi potencialą, ar jie skatina mokytojų ir kitų mokyklos darbuotojų tobulėjimą, ir ar yra palaikomi geri santykiai su bendruomene ir mokinių šeimomis" (2.3 skirsnis).

Mokytojas yra vienas iš pagrindinių socialinio mokymosi aplinkos formavimo veiksnių klasėje. Bendrojo ugdymo mokyklų nacionalinėje mokymo programoje (PRŪK, 2011) teigiama, kad visa mokyklos bendruomenė turi dalyvauti formuojant socialinę aplinką. Šiame dokumente taip pat pabrėžiami socialinės mokymosi aplinkos kūrimo aspektai:

- pagarbūs tarpusavio santykiai (mokinių, tėvų, mokytojų, mokyklos vadovų ir kt.);
- nešališkas, sąžiningas ir vienodas požiūris į mokinį;
- ne tik gerų mokymosi rezultatų, bet ir pastangų pastebėjimas;
- smurto ir patyčių tarp mokinių vengimas;
- iniciatyvos ir sprendimų priėmimo, galimybių mokiniams sudarymas ;
- socialinių įgūdžių svarbos akcentavimas;
- pasitikėjimas, draugiškumas, gera valia;
- žmogaus teisės ir demokratija;

- gerų idėjų ir teigiamų naujovių palaikymas;
- tautinė, rasinė, lyčių lygybė (PRŪK, 2011).

Per pastarąjį dešimtmetį Estijos švietime įvyko dideli požūrio į mokymą pokyčiai. Akcentuojama visapusiška parama besimokančiajam. Vertinimo principų pasikeitimai, perėjimas prie formuojančiojo vertinimo. ELLS (2014) taip pat pabrėžiama, kad visų formų bendradarbiavimas yra švietimo sistemos sėkmės pagrindas, nurodant: "... labai svarbus mokytojų, mokinių, tėvų ir švietimo įstaigų tarpusavio bendradarbiavimas, bet ne mažiau svarbus yra ir mokyklos, vietos valdžios bei vietinio privataus sektoriaus bendradarbiavimas " (1.4 skirsnis).

Šiandien mokyklos aplinka nėra vienintelė vieta, kurioje ugdoma jaunoji karta. Siekiama integruoti neformalųjį ir formalųjį ugdymą, vesti pamokas netradicinėse aplinkose už mokyklos ribų (ELLS, 1.4 skyr.) darant mokymosi procesą patrauklesnį, geriau tenkinantį besimokančiųjų poreikius. ELLS (2014 m.) pabrėžia besimokančiojo savarankiškumo ir savireguliacijos ugdymo svarbą. Rebane (2014 m.) teigia, kad mokinių savarankiškumo ugdymas turėtų tapti vienu pagrindinių švietimo uždavinių, norint išugdyti žmogų, dabar (kaip mokinį) ir ateityje (kaip darbuotoją) gebėsiantį prisiimti atsakomybę už savo darbą.

Šiandieninės mokyklos galvoja apie išskirtimumą, planuoja savo veiklų kryptis, siekia kurti įdomią ir motyvuojančią mokymosi aplinką. Turbūt neįmanoma kiekvienos pamokos paversti jaudinančia ir įdomia, tačiau ugdymo procesas mokykloje gali būti pajvairintas pamokomis už mokyklos ribų, svečių apsilankymais, "aktyviojo mokymosi dienų" organizavimu ir kt. Barkala (2015) pabrėžia, kad kintamumo sukūrimas organizuojant pamokas įvairiais būdais (ar visomis dienomis) yra labai svarbus mokymosi motyvacijos ir pasitenkinimo mokykla išlaikymui.

Estijos Švietimo ir Mokslo ministerijos "Įdomios mokyklos" iniciatyva siekiama įtraukti visus suinteresuotus asmenis į Estijos švietimo ateities plėtrą ir kiekvienos mokyklos patrauklumo mokiniams, mokytojams ir tėvams didinimą. Vykdomos viešosios diskusijos, kuriose dalyvauja tėvai, mokytojai, mokyklų vadovai, mokiniai, studentai, verslininkai, NVO atstovai ir kt. Pavyzdžiui, 2014 m. valstybiniu mastu buvo suformuota įdomios mokyklos koncepcija, tartasi kaip būtų galima įvertinti pasitenkinimą mokykla ir koks galėtų būti įvairių suinteresuotų šalių indėlis didinant mokyklų patrauklumą. Įdomios mokyklos koncepcijoje pateikiamos keturios labai svarbios tarpusavyje koreliuojančios bendrojo ugdymo dalys: bendruomenės įtraukimas,

profesionalus mokytojas, optimali mokymo programa ir palaikomasis išorinis vertinimas (<https://www.hm.ee/et/huvitav-kool>).

Nacionalinėje bendrojo ugdymo programoje (PRÕK, 2011, 3 dalis, 3 skirsnis) teigiama, kad "pagrindinė mokyklos užduotis – sukurti tinkamą, saugią, pozityvią ir nuolat kintančią mokymosi aplinką ..." Saugi mokymosi aplinka - aplinka be patyčių ir smurto. Viena populiariausių prieš patyčias nukreiptų ugdymo programų Estijos mokyklose yra "KiVa" ("Mokykla be patyčių"), sukurta Suomijos Turku universitete bendradarbiaujant su Švietimo ir kultūros ministerija. Pusė Suomijos bendrųjų lavinimo mokyklų įgyvendina KiVa programą, kurios veiksmingumas įrodytas tyrimais. Nuo 2013/2014 mokslo metų Estijoje programa įgyvendinama 46 mokyklose o 9 mokyklos yra pasirengimo etape (<http://www.kivaprogram.net/estonia>). Pusėje Estijos vaikų darželių vykdoma panaši programa, skirta 3-10 metų vaikams.

Daugelis Estijos mokytojų veda užsiėmimus, skirtus mokytis sukaupti dėmesį, ugdyti atidumą, pajusti mąstymo rimtį. Tai padeda klasėse sukurti mokymosi aplinką, kurioje mokiniai lengviau sutelkia dėmesį į mokymąsi. Ši pratybų rūšis vadinama Vaikuseminutid (tylos akimirkos). Tokio pobūdžio užsiėmimai padeda mokiniams sąmoningai, susikoncentravus į užduotį įsilieti į darbo procesą ir pasiekti geresnių rezultatų; pajusti viduje ir aplink vykstančius procesus, rūpintis savimi ir kitais, sukuriant ir palaikant džiaugsmingą ir raminančią nuotaiką (<http://vaikuseminutid.ee/mis-on-vaikuseminutid>) ir taip kurti geresnę socialinę mokymosi aplinką.

Kaip jau minėta anksčiau, mokykla yra ne tik žinių įgijimo vieta, bet ir vieta, kurioje mokinys jaučiasi laukiamu ir laimingu. Pagal PISA tyrimų rezultatus (Täht, 2016 m.), Estijos mokiniai yra gana patenkinti savo gyvenimu (vidutinis balas 7,5 pagal 10 balų skalę): trys mokiniai iš keturių buvo patenkinti ir tik mažiau nei 10% mokinių mokykla patenkinti nebuvo. Moksleivių nepasitenkinimą mokykliniu gyvenimu labiausiai kėlė priklausomybės jausmas, nerimas dėl testų ir patyčių, tad būtent į šiuos veiksnius turėtų būti kreipiamas didelis dėmesys formuojant partauklią ir palankią aplinką mokiniams.

Fizinė mokymosi aplinka

Mokytojams ir mokyklos administracijai tenka svarbus vaidmuo kuriant ir plėtojant mokymosi, įskaitant ir fizinę, aplinką. Estijos Mokymosi visą gyvenimą strategijoje 2020 (ELLS, 2014) teigiama, jog mokytojai yra profesionalai, kurie turėtų sukurti motyvuojančią ir palaikančią bei kiekvieno besimokančiojo individualus ir socialinis vystymosi poreikius atitinkančią mokymosi aplinką. "Mokyklos lyderių vaidmuo kuriant mokyklos kultūrą yra labai reikšmingas, nes bendra mokymo(si) aplinka pirmiausia ir priklauso nuo jų - ar jie vertina, motyvuoja ir palaiko mokinius, ar skatina mokytojų profesinį augimą" (ELLS 2014, 11 psl.).

Fizinė mokymosi aplinka - tai erdvės, įranga ir priemonės mokykloje ir už jos ribų (Kuuskorpi & González, 2011). Fizinę mokymo(si) aplinką keičia pedagoginių metodų pokyčiai, naujų mokytojų vaidmenų atsiradimas bei informacinių komunikacinių technologijų (IKT) plėtojimas, būtinas mokinių skaitmeninių įgūdžių gerinimui, šiuolaikiško požiūrio į mokymąsi formavimui, bei besimokančiojo fizinio aktyvumo stiprinimui (Luik, 2015). Toliau aptarsime tris fizinės mokymosi aplinkos aspektus:

Fizinė aplinka besimokančiųjų skaitmeniniams įgūdžiams plėtoti

Skaitmeninio raštingumo ugdymas yra vienas iš penkių strateginių tikslų, planuojamų įgyvendinti iki 2020 m. (2014 m. ELLS). Siekiant šio tikslo visos Estijos švietimo įstaigos turi būti aprūpintos modernia IKT įranga. Estijos moksleiviai turi turėti prieigą prie skaitmeninių technologijų ne tik kompiuterių klasėse, bet ir turėti galimybę naudotis asmeniniais skaitmeniniais įrenginiais, pvz., išmaniaisiais telefonais ir planšetiniais kompiuteriais. Mokytojai turi mokėti naudoti BYOD (Bring Your Own Device) modelį pamokose, o mokyklų vadovai žinoti organizacinius sunkumus, susijusius su šio modelio įgyvendinimu.

Informacinių technologijų mokymo programoje atsiranda kodavimo, programavimo ir 3D modeliavimo pagrindų mokymas, o tam įgyvendinti reikalinga robotikos įranga ir 3D spausdintuvai. Švietimo informacinių technologijų fondo (HITSA) pagalba yra stiprinamas mokyklų ir vaikų darželių skaitmeninis raštingumas, siekiant ugdyti mokinių ir mokytojų skaitmeninę kompetenciją ir remti skaitmeninės kultūros integracijos procesą. Kadangi IT technologijos mokyklose tampa vis sudėtingesnės ir brangesnės, keletas Estijos švietimo įstaigų

nuomoja ar iš(si)nuomoja IT įrangą. Taip mokiniam ir mokytojams suteikiama galimybė naudotis naujausiomis technologijomis.

Nuotrauka Nr. 1, Hiie mokyklos robotikos klasės.

Šiuolaikinių mokymo metodų parinkimo ir taikymo įtaka fizinei mokymosi aplinkai

Mokymo(si) procesas tampa vis labiau kooperatyvus, keisdamas mokytojo vaidmenį iš mokytojo į partnerio ar mentoriaus. Siekiama, kad veiklos klasėje skatintų mokinių socialinę sąveiką, palengvintų mokytojo ir mokinių tarpusavio interakciją. Mokytojai turi žinoti, kokia fizinė mokymosi aplinka padeda jų mokiniams įsitraukti į mokymosi procesą ir kaip ji veikia mokinių elgseną.

Nuotrauka Nr. 2. Klasės baldai ir interaktyvi lenta Mäetaguse vidurinėje mokykloje.

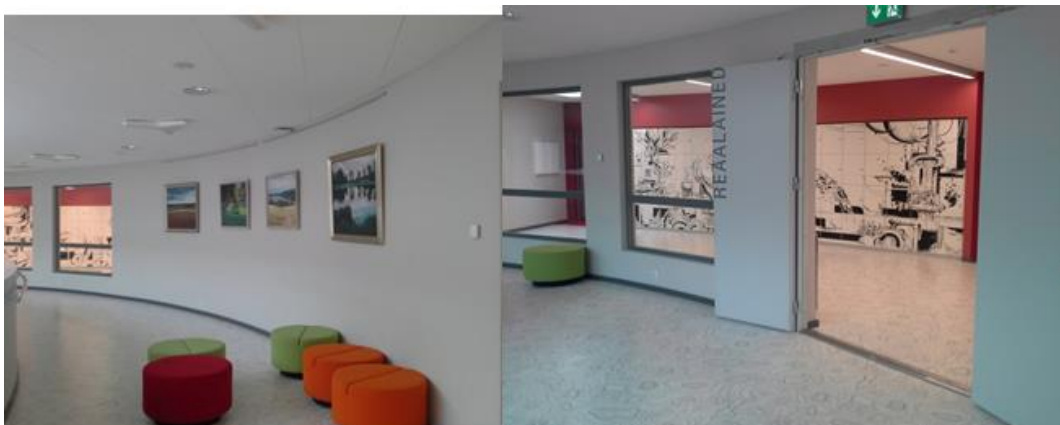
Nuotrauka Nr. 3. Klasės baldai Hiie mokykloje ir Jõhvi gimnazijoje

Mokyklose esančios atviros erdvės naudojamos integruotoms pamokoms vesti. Stumdomų durų pagalba erdvės gali būti padalintos į atskiras klases.

Nuotrauka Nr. 4. Atviros erdvės Tartu Hansa mokykloje

Atviros erdvės taip pat gali būti naudojamos organizuojant darbą grupėse.

Nuotrauka Nr. 5. Mokinių “kampai” Jõhvi gimnazijoje

Fizinės mokymosi aplinkos įtaka mokinių fiziniam aktyvumui

Vaikų fizinio aktyvumo stygius tampa pasauline problema. Remiantis statistika, Estijoje yra tik 14% 11-15 metų moksleivių, kurie būna fiziškai aktyvūs bent 60 minučių per dieną (Eesti tootumis ja liikumissoovitused 2015, 2017). Tad labai svarbi palanki mokyklos aplinka mokinių fiziniam aktyvumui skatinti.

Nuotrauka Nr. 6. Judriųjų žaidimų erdvės Hiie ir Peedu mokyklose

Nuotrauka Nr. 7. Hiie mokyklos koridoriai

Mokyklų koridoriuose įrengtos žaidimų erdvės. Kadangi orai Estijoje nėra labai palankūs žaidimams lauke, mokyklų ir vaikų darželių patalpose įrengiami sveikatingumo takai.

Nuotrauka Nr. 8. Valga mokyklos sveikatingumo tako planas ir Tartu Kesklinna mokyklos tako pradžia

Skaitmeninis veidrodis (DigiMirror)

Skaitmeninės inovacijos greitai skinasi kelią į mokyklas (HITSA, 2017 m.), nes mokyklos yra palankios inovacijų diegimui institucijos (<http://digijuht.hitsa.ee/>). Talino universiteto sukurtas

ir Švietimo ir mokslo ministerijos finansiškai remiamas "DigiMirror" - internetinis įsivertinimo/vertinimo įrankis, skirtas į(si)vertinti ugdymo įstaigos skaitmeninius pokyčius. Naudojantis šiuo įrankiu įstaigos skaitmeninė branda įvertinama trimis aspektais:

- 1) pedagoginės naujovės (mokymosi aplinka ir ištekliai, vaidmenys)
- 2) pokyčių valdymas (bendra mokyklos politika, mokymosi organizavimas)
- 3) skaitmeninė infrastruktūra (pvz., kompiuteriai, BYOD, "Wi-Fi", parama).

Tam yra naudojama 5 balų vertinimo skalė:

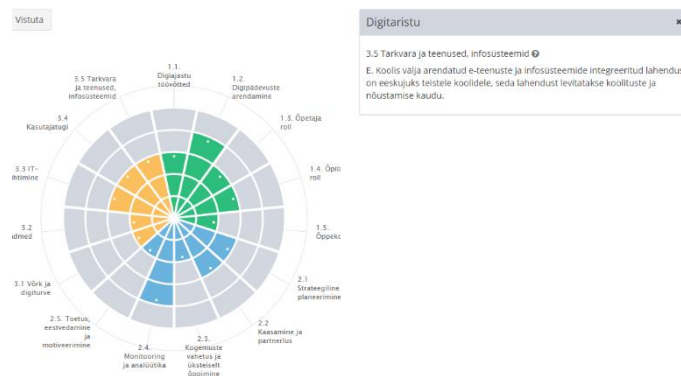
A - Pakeisti: mokymo metodai nepasikeitė

B - Praturtinti: technologija taikomos diferencijuotam mokymuisi

C - Pagerinti: mokymas ir mokymasis yra pertvarkomi

D - Išplėsti: visur naudojamos technologijos

E – Įgalinti: ICT naudojamos už institucinių ribų, besimokantysis - kaip bendraautorius

Nuotrauka Nr. 9. "DigiMirror" vienoje Estijos mokyklų

Naudodamosi "DigiMirror" priemone mokyklos įsivertina dabartinę savo situaciją ir nusistato siektiną lygį. Išsikelę tikslą jos planuoja bus siekiama kaip užsibrėžto lygmens. "DigiMirror" yra puikus mokyklos vidinio įsivertinimo įrankis. Sistemos pagalba kiekviena mokykla gali palyginti kokioje pozicijoje, lyginant su kitomis švietimo įstaigomis, ji yra IKT srityje.

Nuotrauka Nr. 10. Vienos iš Estijos mokyklų rezultatų palyginimas su Tartu mokyklų vidurkiu (DigiMirror)

Nauji mokymo modeliai Estijos mokyklose

Estijos mokytojai turi gebėti planuoti mokomąją veiklą, atitinkančią profesionaliems mokytojams keliamus reikalavimus (Estonian Qualifications Authority, 2013). Aukšti Estijos moksleivių mokymosi rezultatai (PISA tarptautinise tyrimas) rodo Estijos mokytojų (OECD, 2016 m.) veiklos efektyvumą. Lyginant su Europos vidurkiu, Estijos mokytojai yra stiprūs savo dalyko specialistai (Europos Komisija / EACEA / Eurydice, 2015 m.). Dauguma mokytojų pirmenybę teikia mokinių kognityvinei raidai, kuri padeda pasiekti gerų akademinų testų rezultatų (OECD, 2014). Tačiau pastebima, kad mokytojai skiria nepakankamai dėmesio mokinių socialinių įgūdžių plėtojimui (Loogma, Tafel-Viia ir & Ümarik 2013; Uibu ir kt., 2017), tad šiai sričiai ugdyti Estijos mokyklose jau įgyvendinami keli nauji modeliai.

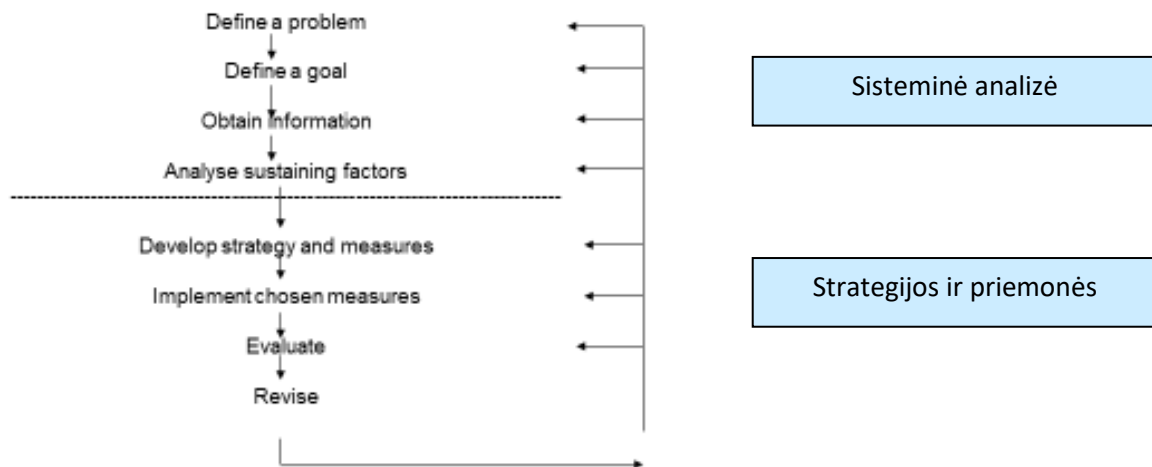
Mokymosi aplinkos ir pedagoginės analizės modelis - LP (Learning Environment and Pedagogical Analysis)

Mokymosi aplinkos ir pedagoginės analizės (LP) modelį finansavo Norvegijos švietimo ir mokymo direktoratas. LP modelis remiasi socialinių sistemų teorija, t. y. žmonių bendravimu ir bendradarbiavimu, vykstančiu skirtingose bendruomenėse, ir aplinkos poveikiu žmogaus kaitai. Pagal LP modelį bendradarbiaujama ir mokomasi grupėmis. Modelis taip pat naudojamas norint nustatyti įvairių mokymosi veiklų ryšį su skirtingomis mokymosi aplinkomis.

LP modelis yra sudarytas iš dviejų dalių:

1. Sisteminės analizės: problemos iškėlimas; tikslo formulavimas; informacijos gavimas ir analizavimas; savirefleksija.
2. Strategijos ir priemonių: strategijų ir priemonių parengimas; strategijų įgyvendinimas; procesų ir rezultatų vertinimas; strategijų pakartotinis svarstymas.

LP modelio planas

Mokyklose taikomo LP modelio įvertinimas parodė, kad šis modelis užtikrina bendrą mokyklos kultūros augimą (formuojama aiški mokyklos vizija, iškeliami konkretūs tikslai, vyksta glaudesnis mokytojų bendradarbiavimas bei dalijimasis gerosiomis patirtimis). LP modelio taikymas mokykloje gerina ir mokinių tarpusavio atmosferą. Ugdomi mokinių socialiniai įgūdžiai, gerėja savikontrolė, mokiniai geriau prisitaiko prie mokyklos normų, turi mažiau elgesio problemų. Be to gerėja mokinių, mokytojų ir tėvų (tėvai yra patenkinti iš mokyklos gaunama informacija) tarpusavio santykiai.

LP modelio įgyvendinimas Estijos mokyklose

LP modelis buvo pradėtas įgyvendinti projekte „Įrodymais grįstas požiūris - naujoji Estijos mokyklų kultūra“. Šiame projekte dalyvavo apie 200 mokytojų ir 2000 mokinių iš skirtingų mokyklų ir vaikų darželių (Tartu Annelinna gimnazijos, Tartu Hansos mokyklos, Tartu Kivilinna gimnazijos, vaikų darželio "Pääsupesa"). LP modelis gali būti įgyvendinamas įvairiai, pvz., Tartu Annelinna gimnazijoje mokytojai buvo suskirstyti į skirtingas LP heterogenines grupes (vyrų -

moterų, skirtingų dalykų, jaunesnių - vyresniųjų mokytojų ir kt.) po 7-8 narius kiekvienoje grupėje. LP grupės susitinka kiekvieną ketvirtadienį. Susirinkimai trunka apie 1,5 val. Grupės nariai teikia temas diskusijoms, iškelia problemas. Visi grupės nariai dalyvauja tyrimo ir problemų sprendimo procese. Nustatyta, kad mokytojai, naudojantys LP modelį, skiria daugiau laiko savo tiesioginėms pareigoms atlikti ir pasiekia geresnių rezultatų. Mokyklų vadovai, įvairių sričių specialistai, mokinių tėvai taip pat gali dalyvauti problemų sprendime. Dažnos Tartu Annelinna gimnazijos LP grupių diskusijų temos yra mokinių elgesio ir mokymosi problemos, mokinių tarpusavio santykiai ir konfliktai su mokytojais bei tėvais.

Turinio ir kalbos integruotas mokymas(is) (CLIL)

Integruotas turinio ir kalbos mokymas(is) (CLIL) laikomas pagrindine Estijos švietimo naujove. CLIL yra abipusiai naudingas ir dalykų turiniui, ir kalbai. Juo siekiama didinti besimokančiųjų motyvaciją, lavinti jų pirmąją/gimtąją kalbą, pažinimo įgūdžius ir tarpkultūrinį supratimą (Eurydice, 2006). Pirminė CLIL programos atsiradimo priežastis buvo kalbinių kompetencijų gerinimas, tačiau pastaruoju metu programai keliami ir kiti, platesni, tikslai. Dabartinė programa veikia pagal 4Cs sistemą, orientuotą į turinio (dalyko), bendravimo (kalbos), pažinimo (mokymosi ir mąstymo) bei kultūros (tarpkultūrinio supratimo) tarpusavio ryšį (Coyle, Hood, & 2010 m.) Tarpkultūrinis CLIL aspektas kartu su pažinimo ir turinio tikslais persipina su pirmosios kalbos ir kitų kalbų mokymu.

CLIL įgyvendinimas

Estijoje estų kalba yra oficiali valstybinė kalba. Estų kalbos, kaip pirmosios užsienio kalbos, mokymas(is) yra privalomas visose neestiškosiose mokyklose. Siekiant padėti moksleiviams, kurių gimtoji kalba nėra estų, įsisavinti estų kalbą buvo sukurti ir pritaikyti skirtingi kalbos mokymo modeliai ir strategijos (Uibu & Tropp, 2013). Nors CLIL Estijoje vis dar nėra pilnai paplitęs švietimo modelis, tačiau jis populiarėja. Į švietimą įtraukiamos įvairios CLIL formos, ypač dvikalbis mokymas(is), „Panardinimo“ metodas (kai vaikai be įtampos išmoksta antrąją kalbą mokydami aplinkoje, kur kalbama ne gimtąja vaikui kalba) „Panardinimo“ metodas taikomas Tartu Annelinna gimnazijoje, Kiviõli 1-ojoje vidurinėje mokykloje. Duguma CLIL programų vyksta estų kalba, kai kurios iš jų - užsienio kalba (pvz., anglų kalba).

Nuo 2013 m. Estijos mokyklų „panardinimą“ koordinuoja fondas „Innove“. Išleista daug metodinės medžiagos, padedančios rusakalbiams mokiniams mokytis estų kalbos. Vienas iš svarbiausių CLIL plėtros etapų Estijoje yra mokytojų rengimas. Be tinkamai paruoštų mokytojų ir mokomųjų programų CLIL potencialas greičiausiai nebūtų pilnai įgyvendintas. Estijoje vykę CLIL principų taikymo pamokose tyrimai parodė, kad šis modelis yra veiksmingas (žr. Lehtse, 2012 m.).

Horizontali ir vertikali integracija (grupiniai darbai)

Estijos mokytojai, siekdami ugdyti mokinių socialinius įgūdžius, tarpasmeninius santykius ir vertybes, naudoja keletą pažangių aktyviojo mokymo metodų. Kai kurie iš jų, pvz., vaidmenų žaidimai, žaidimai ir modeliavimas, puikiai tinka mokinių socialinių įgūdžių formavimui, nes jie paremti kasdienėmis problemomis ir situacijomis. Mokinių socialinėms kompetencijoms ugdyti yra naudojami ir kiti bendradarbiavimo metodai (pvz., darbas porose ir grupėse). Grupiniuose darbuose naudojamos dvi integracijos formos: horizontalioji ir vertikaloji integracija. Horizontalioji integracija sieja giminingus dalykus ar temas; vertikaloji integracija jungia skirtingus dalykus ir padeda ugdyti kompetencijas įvairiose srityse. Abu integracijos tipai yra plačiai naudojami Estijos mokyklose.

Robotika švietime

Robotika skinasi kelią į Estijos mokyklas ir vaikų darželius. Mokiniai (Tartu Veeriku mokykla, Gustav Adolf gimnazija) dalyvauja tokiose programose ir projektuose kaip „Robotika mokykloms“, kur susipažįsta su robotikos mokslo galimybėmis ir robotų įranga. Robotikos užsiėmimuose vaikai kuria ir konstruoja ("LEGO WeDo") įvairiausius modelius su varikliais ir jutikliais. Interaktyvių ir įprastų priemonių pagalba jie gilina technologines, inžinerines ir matematines žinias bei ugdo bendravimo įgūdžius. Fondas finansiškai remia veiklas ir jai reikiamos aplinkos kūrimą.

Mentorystės sistema NQT (Newly Qualified Teacher), PM (pradedantysis mokytojas)

Atvejis: pradedantieji mokytojai dažnai susiduria su sunkumais, jiems trukdančiais jaustis pilnaverčiais mokyklos bendruomenės nariais. Todėl, laiku nesulaukę profesinės ir žmogiškosios pagalbos, jie dažnai atsisako mokytojo profesijos per pirmuosius savo darbo mokykloje metus.

Atvejo aprašymas: jau pirmąją PM darbo savaitę mokyklos vadovai iš patyrusių mokytojų tarpo parenka mokytoją, kuris tampa PM mentoriumi (mentorius turi būti išklaušęs specialų mentorystės kursą arba baigęs mentorystės magistrantūros studijas). Mentorius padeda, palaiko, konsultuoja naujai dirbantį mokytoją, įtraukia jį į mokyklos socialinį gyvenimą. Mentorai ir PM teigia, kad mentorystės sistema yra labai veiksminga. PM ugdo pasitikėjimą savimi, įgyja naujų dalykinių žinių, veiksmingų jų perteikimo mokiniams būdų, socialinių įgūdžių ir metodų. Mentorystės laikotarpiu auga tiek PM, tiek mentoriaus profesinė kvalifikacija.

Mentorystės sistema taikoma: estų pradinėse, vidurinėse mokyklose, profesinėse mokyklose, universitetuose ir kai kuriuose darželiuose.

Vadovo vizija apie mokyklą, mokyklos autonomija

Atvejis: mokyklos dažnai neturi ateities vizijos, o mokyklų administracija laukia aukštesnių instancijų nurodymų, nesiekdama savarankiškai pasirinkti kryptį, kuria eis jų vadovaujama švietimo įstaiga.

Atvejo aprašymas: Estija švietimo gerinimo modelius pradėjo kurti ir vykdyti 2006 m. Remiantis išskeltomis kompetencijomis, kiekviena mokykla turėtų aiškiai apibrėžti savo viziją ir misiją vietos bendruomenėje. Konceptijoje buvo konstatuota, kad valstybė pasitiki mokyklų ir vaikų darželių vadovų profesionalumu, tad išorinė institucijų kontrolė nėra atliekama. Mokyklos vadovai prisiima atsakomybę už mokykloje vykstantį ugdymo procesą. Pagal mokyklos viziją ir misiją kiekviena institucija rengia savo plėtros planą, kuris kasmet koreguojamas. Mokyklos vadovybė, atsižvelgdama į biudžetą, savarankiškai skirsto medžiagų ir paslaugų pirkimo lėšas, aptaria ir pasirašo darbo sutartis su mokyklos personalu. Valstybinės mokyklos tampa panašios į privačias įmones, kurios kuria savo darbo kultūrą, vidinius standartus ir tvarką (pagal teisinę sistemą) bei kasdienį darbo procesą. Mokyklos taryba yra švietimo įstaigos ir vietos bendruomenės tarpininkas.

Mokytojų atranka

Atvejis: mokyklos skundžiasi, kad trūksta gerų mokytojų.

Atvejo aprašymas: kai mokykloje atsiranda laisva darbo vieta, institucija turi teisę savarankiškai pasirinkti kandidatą, nuspręsdama koku būdu bus tikrinamas kandidato tinkamumas norimai

pozicijai užimti. Aktyviausios mokyklos noriai bendradarbiauja su mokytojus rengiančiais universitetais, kviečia studentus jų mokyklose atlikti pedagoginę praktiką. Perspektyviems absolventams po galutinio pedagoginės praktikos įvertinimo mokyklos vadovai dažnai pasiūlo darbo vietą. Mokyklos kvalifikuotų kandidatų taip pat ieško per žiniasklaidos priemones. Paprastai naujų darbuotojų atrankos procese dalyvauja mokyklos administracija ir mokyklos tarybos atstovai. Jei pasirinktas kandidatas turi tinkamą išsilavinimą ir atitinka visus kitus mokyklos keliamus reikalavimus, su juo yra pasirašoma sutartis. Ne mokyklos steigėjas, o pati mokykla prisiima pilną atsakomybę už galutinį sprendimą.

Inovacijų diegimo mokyklose sistema

Atvejis: Universitetai yra per daug atitolę nuo kasdienio mokyklos gyvenimo, akademiniai mokytojų rengimo rezultatai ir mokyklos poreikiai nesutampa, institucijų tarpusavio bendradarbiavimas yra nepakankamai efektyvus.

Atvejo aprašymas ir sprendimas: Tartu universitetas pakvietė mokyklas ir darželius teikti paraiškas „Inovatyvios mokyklos“ ir „Inovacijų draugo“ statusui gauti. Šiuo metu 22 švietimo įstaigos yra įtrauktos į „Inovatyvios mokyklos/vaikų darželio“ ir daugiau nei 90 į „Inovacijų draugo“ bendradarbiavimo projektus. Švietimo įstaigoms ir universitetui pasirašant sutartis buvo nustatyti pagrindiniai glaudesnio bendradarbiavimo mokytojų rengimo ir mokyklų ugdymo srityse principai bei nustatytos sąlygos. Bendradarbiavimas yra abipusiai naudingas. Plačiau susipažinęs su projektuose dalyvaujančiomis įstaigomis universitetas sužino, kurios iš jų yra naudingiausios studentų - būsimų mokytojų praktikai, o mokyklos tiesiogiai kreipiasi į universitetą dėl konsultacijų ir mokytojų kvalifikacijos kėlimo kursų, susipažįsta su naujausiais moksliniais tyrimais ir jų rezultatais. Universitetas ir institucijos šiam bendradarbiavimui kasmet rengia dvišalius susitarimus.

Mokytojų profesinės kvalifikacijos kėlimo sistema

Atvejis: Mokytojų profesiniai įgūdžiai turi būti nuolat tobulinami.

Atvejo aprašymas: Estijoje kiekviena švietimo įstaiga mokytojų kvalifikacijai privalo išleisti tam tikrą darbo užmokesčiui skirto biudžeto dalį. Kiekviena institucija kasmet rengia mokytojų kvalifikacijos kėlimo planą. Mokyklos laisvai pasirenka kursus, jų trukmę ir numato kas juose

dalyvaus. Mokyklos dažnai renkasi „nemokamus kursus“ (juos finansuoja Estijos viešosios įstaigos ar Europos socialinis fondas), bet tokie kursai yra labai populiarius, tad nėra lengva į juos užsiregistruoti. Taip pat yra keletas kitų kursų siūlančių įstaigų (pvz., HITSA). Pagal mokytojų profesinius standartus kiekvienas mokytojas per 5 metus privalo 160 valandų skirti kvalifikacijos kėlimui.

Kalbos „Panardinimo/imersijos“ modeliai Tartu Annelinna gimnazijoje (TAG)

Atvejis: mokinių, kurių gimtoji kalba nėra estų, estų kalbos įgūdžiai nėra tokio paties lygio kaip mokinių, kuriems estų kalba yra gimtoji.

Atvejo aprašymas, problemos sprendimas: Tartu Annelinna gimnazijoje ši problema yra sprendžiama dvejopai. Čia vykdomos dviejų tipų kalbos „Panardinimo“ programos: ankstyvas dalinis „panardinimas“ ir ankstyvas bendrasis „panardinimas“ į kalbinę aplinką.

Pagal ankstyvojo dalinio „panardinimo“ programą 40% mokomosios medžiagos yra perteikiama mokinių gimtąja kalba (rusų kalba TAG), kiti 40% - valstybine estų kalba (pirmąja užsienio kalba) ir apie 20% mokymų vyksta anglų kalba (antrąja užsienio kalba).

Pagal ankstyvo bendrojo „panardinimo“ programą, pamokos pirmuosius metus su puse vyksta estų kalba rusiškai paaiškinant dalykus, kurių mokiniai nesupranta estiškai. Tolesniuose mokymo(si) etapuose yra įvedami keli dalykai, dėstomi rusų kalba. Abi programos atitinka Estijos bendrojo ugdymo programos reikalavimus.

Išanalizavus programų efektyvumo rezultatus galima daryti išvadą, kad pagal ankstyvojo bendrojo panardinimo programą besimokantys mokiniai gerai išmoksta ir estų, ir rusų kalbą. Mokantis ne gimtąja kalba nesusiduriama su rimtomis kliūtimis. Mokytojai, taikydami CLIL metodus ir įvairias šiuolaikines mokymo praktikas (IRT, mokymas lauke, mokymasis bendradarbiaujant ir kt.) pasiekia labai gerų rezultatų. Baigdami mokyklą dauguma mokinių būna pasiekę panašų estų kalbos lygį kaip ir gimtąja estų kalba kalbantys ir rašantys mokiniai. Svarbu pabrėžti, kad dvikalbėse mokyklose besimokančių mokinių gimtosios kalbos ugdymas taip pat labai svarbi mokyklų ugdymo proceso dalis, padedanti išlaikyti tautines tapatybes ir formuoti subalansuotas asmenybes. Natūrali dvikalbystė (geros estų ir rusų/kt. kalbos žinios) tampa tvirtu pagrindu tolimesnei mokinio sėkmei visuomenėje.

Vaikų darželiai

Tartu vaikų darželis "Klaabu" (<http://www.tartu.ee/klaabu/>) buvo pastatytas 2009 m. gavus Europos regioninės plėtros fondo paramą. Darželis pradėjo veikti 2010 m. sausio mėnesį. Klaabu pavadinimas parinktas pagal Avo Paistikos sukurtos knygos vaikams ir animacinio filmo herojų, kuris yra labai draugiškas, nuotaikingas ir labai smalsus.

Vaikų darželyje dirba 26 darbuotojai: administracija (2), mokytojai (16), mokytojų asistentai (6) ir pagalbiniai darbuotojai (2). Vaikų darželyje veikia 6 vaikų grupės. Viena grupė yra skirta vaikų adaptacijai. Šiuo metu vaikų darželį lanko 130 vaikų nuo 3 iki 7 metų.

Darželio grupės yra įrengtos labai šiuolaikiškai. Sukurtos erdvės, skirtos vaikų kūrybiškumui ir sveikatingumui lavinti. Ugdymo programa orientuota į sveikatingumą, gamtinę ir socialinę aplinką. Mokymas dažnai vyksta per žaidimus, integruotas kelių dalykų veiklas. Ugdomoji veikla grindžiama Montessori švietimo sistemos elementais - vaikų individualiu vystymusi ir savarankiškumu. Klaabu darželyje daug dėmesio skiriama vaikų socialinam ir emociniam vystymui, patyčių prevencijai. Darželyje siūlomos ir papildomos veiklos: anglų ir vokiečių kalbų pamokėlės, futbolo, dziudo, meno ir gimnastikos užsiėmimai. Už šiuos užsiėmimus vaikų tėvai turi mokėti papildomą mokestį.

Tartu vaikų darželis „Lotte“ (http://www.lottela.ee/Tartu_Lasteaed_Lotte) įkurtas 2008 m. sausio mėnesį. Vaikų darželio pavadintas pagal Andriaus Kivirähko knygą vaikams „Lotte kelionė į pietus“. Lotte – pagrindinė knygos herojė - šauni kalytė, kuri dažnai patenka į netikėčiausias situacijas dėl savo nenustygstančio būdo ir smalsumo. Vaikų darželyje dirba 26 kvalifikuoti darbuotojai: administracija (2), mokytojai (15), mokytojų padėjėjai (6) ir pagalbiniai darbuotojai (3). Darželį lanko 133 vaikai nuo dviejų iki septynerių metų.

Šis darželis buvo pirmasis Tartu architektų suplanuotas darželis, atitinkanti šiuolaikius vaikų mokymosi ir gyvenimo reikalavimus. Vaikų darželis laimėjo keletą apdovanojimų už sukurtą mokymosi aplinką ir ugdymo kokybę. Vaikų darželio prioritetai: kūrybiškumas, tautinė kultūra, sveikata, saugumas ir empatija.

Vaikų darželyje „Lotte“ naudojama „žingsnis po žingsnio“ metodika:

- a. Parama vaiko individualumui

- b. Bendradarbiavimas su tėvais
- c. Nuolatinis mokytojo profesinis augimas.

„Lotte“ bendruomenė prisijungė prie akcijos prieš patyčias iniciatyvos. Į visų darželio grupių vaikų ugdomąją veiklą integruojama prevencinė, prieš patyčias nukreipta, programa:

a. „Patyčioms ne!“ - prevencinis metodas, kurio tikslas sukurti draugišką atmosferą. Vaikai mokomi tolerancijos, pagarbos, rūpestingumo. Mokomi pastebėti ir sustabdyti bet kokias neigiamas elgesio apraiškas.

b. Mokymosi procese naudojamas simbolis - purpurinis meškiukas.

Vaikų darželyje sudarytos sąlygos vaikams mokytis vokiečių kalbos nuo ketverių metų (už papildomą mokėstį).

„Lotte“ darželis priklauso nacionaliniam tinklui propaguojančiam tinkamos vaikų ugdymui aplinkos kūrimo idėją.

Atvejis: papildomų lėšų paieška (projektai).

Atvejo aprašymas: Mokytojai ir vadovai ieško įvairių papildomų finansinės paramos būdų. Jie rengia projektus, kuriuos teikia vietos savivaldybei, šalies ir Europos fondams.

Šalies ir savivaldybės mastu vykdytų projektų pavyzdžiai:

- Gamtosauginis/pažintinis projektas, kurio lėšomis kuriamos ir atliekamos užduotys, organizuojamos teminės kelionės į gamtos centrus. Projektą finansuoja Aplinkosaugos fondas.
- Projektai „Lego“ ir „Robotika“, kuriuos finansuoja Tartu miesto savivaldybė, švietimo įstaigas aprūpino lego ir robotikos mokymui skirtomis priemonėmis, skyrė lėšų mokytojų apmokymams, patalpų įrengimui ar atnaujinimui.
- Trejus metus vykstantys sveikatingumo projektai „Vietiniai vaisiai ir daržovės ant mūsų stalo“, finansuojami Estijos žemės ūkio duomenų bazės ir informacijos agentūros (PRIA).

Vaikai patys dalyvavo augalų auginimo procesuose: kiekvienoje grupėje buvo įrengti žalieji plotai, pavasarį buvo lankomasi ūkiuose.

Tarptautinių projektų pavyzdžiai:

- Erasmus+ (K2) projektai, kuriais siekiama inicijuoti įvairių šalių švietimo įstaigų bendradarbiavimą ir tobulinti mokytojų anglų kalbos žinias bei profesinius įgūdžius.
- Erasmus + (K1) mokymosi mobilumo projektai, skirti dalyvauti įvairiuose mokytojų kvalifikacijos kėlimo kursuose.

Atvejis: Aktyvinti tėvų dalyvavimą ugdymo įstaigos gyvenime.

Atvejo aprašymas: tėvai į darželio bendruomenės veiklas įtraukiami dviem lygiais:

Instituciniu lygmeniu:

- Dalyvavimas vaikų darželio valdybos veikloje;
- Vaikų darželių meniu patvirtinimas bendradarbiaujant su tėvais;
- Tėvų įtraukimas į vaikų darželio renginių organizavimą: „Mihkli“ labdaros mugės, vaikų darželių olimpinės žaidynės, kiemo priežiūros darbai ir kt. Vaikų darželis organizuoja įvairius renginius tėvams, teikia konsultacijas ir informaciją apie vaiko vystymąsi (pvz. „Miego klases“, skirtas dalintis žiniomis apie miego poreikį vaikui). Taip pat organizuojami "Sveikatos seminarai", kurių metu tėvai išklauso paskaitas apie tinkamą vaiko laikyseną, emocinį ugdymą, dantų priežiūrą ir kt.
- Lauko sveikatingumo projektai. Šių projektų metu judėjimo veiklos vyksta lauke (pvz., „Klaabu eina greitai“, „Klaabu vaikšto šen ir ten, pabandyk ir tu“, „Raadi sveikatingumo dienos“, „Sveikas maistas“ ir kt.).
- Tėvų įtraukimas į tarptautines ERASMUS + projektines veiklas.

Grupės lygmeniu:

- Tėvai teikia pasiūlymus grupės metiniam veiklos planui, taip dalyvaudami viso vaikų darželio ugdymo procese.

- Tėvai dalyvauja grupės ugdomosiose teminėse savaitės veiklose.
- Tėvai - kaip vaikų darželio mokytojai; jie organizuoja ugdymo procesą (pvz. maisto gaminimas, medžio ir molio darbai, siuvimas, įvairūs žaidimai, sportas, apsilankymas darbo vietose ir kt.). Šios veiklos paprastai yra susiję su tėvų darbu ar pomėgiais.
- Tėvai organizuoja (arba padeda organizuoti) grupines keliones, vakarėlius ir renginius, kartais teikdami finansinę paramą.

Atvejis: Neformalusis dirbančių ir būsimų pedagogų švietimas bendradarbiaujant su universitetu.

Atvejo aprašymas: Vaikų darželiai universitetui suteikia patalpas, kuriose vyksta neformaliojo švietimo užsiėmimai. Toks bendradarbiavimas darželiui yra naudingas dviem prasmėm:

- darželio personalas turi galimybę kursų metu stebėti studentus - būsimus pedagogus ir, jei darželyje yra poreikis, remiantis jų asmeninėmis ir profesinėmis savybėmis pasirinkti bei pasikviesti dirbti tinkamiausius naujus personalo narius;
- praturtinti jau dirbančių darželio pedagogų profesines žinias naujaisiais mokymo metodais, naudojamais universiteto pedagogų rengimo skyriuje.

Veiklos:

- Studentai, būsimieji mokytojai, reguliariai dalyvauja kasdienėse darželio veiklose.
- Stebi atvirus darželio pedagogų vedamus užsiėmimus.
- Paskirti mokytojai - mentoriai padeda praktikantams, taip keldami ir savo kvalifikaciją.
- Mokytojai dalyvauja universitete vykstančiuose mokytojų rengimo užsiėmimuose.

Atvejis: Tarptautiniai mokymo/mokymosi mobilumai.

Atvejo aprašymas: tarptautinių mobilumų metu įgyjama mokymo ir mokymosi užsienio kalba patirtis. Tai ugdo ne tik mokinius, bet ir mokytojus – lavinami bendravimo užsienio kalba įgūdžiai, perprantamos kitų šalių švietimo sistemų ypatybės ir naujovės.

Tartu vaikų darželis „Klaabus“ 2011-2013 m. dalyvavo tarptautiniame "Leonardo da Vinci" projekte "Mobilität-Interkulturelles Lernen in der Erzieherinnenausbildung". Šeši Vokietijos studentai iš Hamburgo miesto darželyje keturis mėnesius atliko pedagoginę praktiką. Pasibaigus projektui tęsėsi bendradarbiavimas su Tartu Vokietijos kultūros institutu ir Estijos Goethe-Institutu. Du vokiečių studentai 2016 m. atliko darželyje dviejų mėnesių pedagoginę praktiką pagal Erasmus+ stažuotių programą. Praktikos metu praktikantai taip pat aplankė kitus projekte dalyvaujančius vaikų darželius, kuriuose irgi stažavosi vokiečių studentai. Susitikimų metu jie aptarė praktikos sąlygas ir reflektavo apie ugdymo procesą. Refleksijų metu praktikantų išsakyti pastebėjimai ir iškeltos naujos idėjos buvo labai naudingos darželio bendruomenių tolimesnės veiklos pokyčiams.

Vaikams labai patiko vokiečių studentai – nemokėdami vokiečių kalbos vaikai noriai bendravo kūno ir emocijų kalba. Keli vaikai, kiek mokantys vokiečių ar anglų kalbas, turėjo galimybę tobulinti savo kalbos įgūdžius. Visi vaikai daug sužinojo apie Vokietiją ir jos kultūrą.

Praktikantai buvo motyvuoti, dalyvavo kasdieninėje darželio veikloje, pramoko dažniausiai vartojamų estų kalbos frazių kas suteikė daugiau galimybių bendrauti su vaikais. Vokietijos studentų atsiliepimai apie šią praktiką buvo teigiami.

Atvejis: anglų ir vokiečių kalbų mokymas(is) darželiuose.

Atvejo aprašymas: kartą per savaitę vaikų darželio vaikai gali dalyvauti 30 minučių trukmės anglų kalbos pamokėlėse. Dažniausiai jas lanko 5-7 m. amžiaus, kartais ir jaunesni vaikai. Vienoje kalbų mokymo grupėje yra iki 14 vaikų ir paprastai pamokėlės vyksta darželio kūrybiškumo kambaryje. Šiose pamokėlėse naudojamos aktyvios mokymo(si) strategijos, mokymas vyksta per žaidimus: kalbos žaidimai, dainos, pasakojimai, paveikslėliai, filmukai, teminės kortelės (pvz., išraiškos, skaičiai, spalvos, šeima, maistas, oras, kūno dalys ir kt.). Mokytojai taip pat naudoja mokomąją vadovėlių „Cookie and Friends“ ir „First Friends“ medžiagą. Anglų kalbos užsiėmimus veda kompetentingi mokytojai, turintys aukštąjį pedagoginį išsilavinimą. Tėvai už šias veiklas moka papildimai.

Vaikai taip pat gali lankyti vokiečių kalbos pamokėles. Pamokose naudojama mokomoji medžiaga parengta bendradarbiaujant su Estijos Vokietijos institutu ir Estijos Goethe Institutu, kurie padeda padengti ir kai kurias mokymo išlaidas. Pamokėles veda kvalifikuoti vokiečių kalbos

mokytojai. Mokymo metodika yra panaši į anglų kalbos. Pirmaisiais kalbų mokymo metais didžiausias dėmesys skiriamas kalbėjimo įgūdžių ugdymui. 30 minučių vokiečių kalbos pamokėlės vyksta ne daugiau kaip du kartus per savaitę.

Atvejis: „Robotika“ vaikų darželiuose.

Atvejo aprašymas: 2016 metais vaikų darželiai kreipėsi į Tartu miesto valdžios švietimo departamentą ir HITSA (Estijos informacinių technologijų švietimo fondą) dėl papildomo finansavimo vaikų mokymosi ir žaidimo aplinkų modernizavimui. Abu pateikti projektai gavo finansavimą. Projektų lėšomis buvo nupirktos robotikos priemonės „BeeBot 14“ ir „WeDo 2.0“. Robotikos mokymui gautos priemonės buvo paskirstytos po grupes, kuriose ugdomi 4 - 5 metų amžiaus vaikai. Siekiant užtikrinti, kad įranga būtų sėkmingai integruota į vaikų mokymo procesą, mokytojams buvo organizuoti dviejų dienų parengiamieji kursai.

Robotikos priemonių rinkiniai padeda plėtoti:

- Socialinius ir savarankiškumo įgūdžius;
- Bendradarbiavimo ir bendruosius gebėjimus;
- Verslumo ir pasitikėjimo savimi įgūdžius.

Robotų konstravimas ugdo komandinio darbo įgūdžius, moko vaikus suprasti save ir savo bendraamžius, tartis, diskutuoti. „BeeBot“ ir „WeDo 2.0“ priemonių dėžutės dažniausiai naudojamos darbui porose. Robotikos užsiėmimai ugdo vaikų nepriklausomybę - vaikai patys planuoja veiklas, randa partnerius, kuria modelius. „WeDo 2.0“ įrankių rinkinys efektyviai veikia kartu su „iPads“, kuris suteikia papildomų galimybių mokytis ir tobulinti įgūdžius. Savo įgūdžius vaikai su džiaugsmu demonstruoja tėvams, mokytojams ir darželio svečiams.

Atvejis: mokymosi aplinkos ir pedagoginės analizės modelis.

Atvejo aprašymas: Pagal mokymosi aplinkos ir pedagoginės analizės modelį mokytojai dirba grupėmis. Reguliariai organizuojamuose grupių mokytojų susitikimuose jie aptaria įvairias temas, susijusias su mokymosi aplinka: fizine, socialine ir akademinė. Reguliariai dirbdami

grupėse mokytojai dalinasi pastebėjimais, gerosiomis patirtimis, diskutuoja, ieško išeičių iš probleminių situacijų.

Atvejis: vaikai pasakoje.

Atvejo aprašymas: kadangi Tartu vaikų darželis „Lotte“ buvo pavadintas pagal Andriaus Kivirähko pasakų knygą vaikams „Lottės kelionė į pietus“, visi darželio grupių pavadinimai irgi siejasi su šia pasaka. Grupių pavadinimai: „Žvitrieji katinėliai“, „Linksmieji šuniukai“, Gerieji žemės riešutų kiškučiai“, „Spalvingieji paukščiai“, „Mėlynieji drambliukai“, „Nenuilstantys vikšreliai“ ir „Linksmieji pingvinai“.

Vaikų darželio (įskaitant vadovą) darbuotojai irgi yra gavę knygos veikėjų vardus. Darželyje dirba: Paula Muzikantė, Kandusis Susumu, Draugiškoji Sofi, Nagingasis Oskaras, Atidusis Helmis, Smėlio pyragų meistrai, Visų paukščių senelė, Lottės motina Anna ir Įkyrioji Julia. Darbuotojai įsikūnija į jiems skirtą pasakos personažą ir demonstruoja tam veikėjui būdingas savybes taip sukurdami vaikams pasakos aplinką, kurią labai mėgsta vaikai ir vertina tėvai.

Atvejis: vaikų patriotiškumo ir socialinių įgūdžių ugdymas.

Atvejo aprašymas: Vaikų darželio pastatą puošia daugybė tautinių simbolių; sienas puošia rugiagėlės, estų nacionalinės gėlės, ir kregždutės – nacionaliniai estų paukščiai; interjerą puošia įvairūs senoviniai daiktai, drabužiai, piešiniai; sukurta aplinka, padedanti puoselėti estų tautos tradicijas ir vertybes.

Darželyje organizuojamos veiklos ugdančios vaikų socialinius įgūdžius (pvz. vaikų darželio prezidento rinkimai). Šalies prezidento rinkimo principu organizuojami darželio prezidento rinkimai – norintys vaikai iškelia savo kandidatūras į prezidento postą, keletą savaičių jie vykdo rinkimų kampaniją, po to vyksta balsavimas, kuriame dalyvauja visi darželio vaikai. Tokių veiklų dėka vaikai jau ankstyvojoje vaikystėje pradeda suprasti kas vyksta visuomenėje ir kaip veikia šalies socialinės ir politinės sistemos.

NUORODOS:

- Altin, H., & Pedaste, M. (2013). Learning approaches to applying robotics in science education. *Journal of Baltic Science Education*, 12(3), 365–377.
- Barkala, E. (2015). Huvitav koolipäev. Õpetajate Leht. <http://opleht.ee/2015/03/huvitav-koolipaev/>
- Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). *CLIL: Content and Language Integrated Learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Digiajastu haridusjuht (2014). Training program for headmasters from the Information Technology Foundation for Education. Available at: <http://digijuht.hitsa.ee/>
- Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS), 2018. http://glikview-pub.hm.ee/QvAJAXZfc/opendoc hm.htm?document=htm_avalik.qvw&host=QVS@glikview-pub&anonymous=true
- Eesti toitumis ja liikumissoovitused 2015 (2017). Publication of the National Institute for Health Development. Available at https://intra.tai.ee//images/prints/documents/149019033869_eesti%20toitumis-%20ja%20liikumissoovitused.pdf
- Eesti Õpetajate Liidu kutsete andmise kord, 2018. <https://www.kutsekoda.ee/et/kutsesysteem>
- ELLS, (2014). The Estonian Lifelong Learning Strategy 2020. https://www.hm.ee/sites/default/files/estonian_lifelong_strategy.pdf
- Estonian Qualifications Authority (2013). *Professional Standard: Teacher EstQF Level 7*. Accessed February 10, 2017. http://www.kutsekoda.ee/en/kutsesysteem/tutvustus/kutsestandardid_eng
- Estonian Statistics, 2018. <https://www.stat.ee/ee>
- European Commission/EACEA/Eurydice (2015). *The Teaching Profession in Europe: Practices, Perceptions, and Policies. Eurydice Report*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Eurydice (2006). *Content and Language Integrated Learning (CLIL) at School in Europe*. Brussels: European Commission

- Haridus- ja teadusministeerium. Kõigi valdkondade statistilised andmed, 2018. http://qlikview-pub.hm.ee/QvAJAXZfc/opendoc_hm.htm?document=htm_avalik.qvw&host=QVS@qlikview-pub&anonymous=true
- Huvitav kool <https://www.hm.ee/et/huvitav-kool>
- KELLO, K. (2005). Õpikeskkonna kujundamine on kooli põhiülesanne [file:///E:/Dreamline/Downloads/ROK_Opikeskkonna_kujundamine%20\(1\).PDF](file:///E:/Dreamline/Downloads/ROK_Opikeskkonna_kujundamine%20(1).PDF)
- KiVa programm <http://www.kivaprogram.net/estonia>
- Kukemelk, Hasso & Ginter, Jüri, 2016. Estonia: School Leadership in Estonia 2001 – 2013. In: Ärlestig, H.; Day, C.; Johansson, O. (Ed.). A Decade of Research on School Principals. Cases from 24 Countries. 125-136
- Kuuskorpi, M. & González, N. C. (2011). *The Future of the Physical Learning Environment: School Facilities that Support the User*, CELE Exchange, Centre for Effective Learning Environments, OECD Publishing, doi: <http://dx.doi.org/10.1787/5kg0lkz2d9f2-en>
- Lehtse, A. (2012). *Learning CLIL through CLIL: Teacher Students' Perceptions of the Practice and its Effectiveness*. Master's thesis. Tartu: The University of Tartu.
- Loogma, K., Tafel-Viia, K., & Ümarik, M. (2013). Conceptualising Educational Changes: A Social Innovation Approach." *Journal of Educational Change* 14 (3): 283–301.
- Noored kooli. <http://www.nooredkooli.ee/>
- Nordahl, T., Jahnsen, H., Stoen, J., Tinnesand, T. (2016). *LP-mudel. Õpikeskkond ja pedagoogiline analüüs*. Tartu:
- OECD. 2016. *PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education*. Paris: OECD Publishing. Advance online publication. doi:10.1787/9789264266490-en
- PGS (2010). Basic Schools and Upper Secondary Schools Act
- PRÕK [[RT I, 29.08.2014, 18](#) - jõust. 01.09.2014]
- Põhikooli- ja gümnaasiumi seadus, 2017. <https://www.riigiteataja.ee/akt/104072017040>
- Rebane, K. (2014). [Toetada õppiija autonoomiat. Õpetajate Leht.](#)

<http://opleht.ee/2014/12/toetada-oppija-autonoomiat/>

- Tampere, K. (2010). Content and Language Integrated Learning: Estonian CLIL Teacher Profile. LAP Lambert Academic Publishing.
- Täht, K. (2016). Õpilaste eluga rahulolu ning sellega seotud tegurid PISA 2015 uuringu näitel. <https://www.innove.ee/wp-content/uploads/2017/11/%C3%95pilaste-rahulolu-PISA-2015.pdf>
- Uibu, K.; Tropp, K. (2012). Bilingual and monolingual students' linguistic competences and their development at Estonian primary schools. In: Toomela, A.; Kikas, E. (Ed.). *Children studying in a wrong language: Russian speaking children in Estonian schools. Twenty years after the collapse of the Soviet Union* (17–42). Frankfurt am Main: Peter Lang Verlag.
- Vaikuseminutid. <http://vaikuseminutid.ee/mis-on-vaikuseminutid/>
- Õpetajate Koolituse Raamnõuded, 2015. <https://www.riigiteataja.ee/akt/812791?leiaKehtiv>

JUNGTINĖ KARALYSTĖ

JUNGTINĖS KARALYSTĖS ŠVIETIMO SISTEMA

Per pastaruosius septynerius metus stipriai keitėsi JK švietimo sistemos struktūra, valdymo ir mokyklų savarankiškumo formos. 1944 metų švietimo įstatymu įvesta trišalė švietimo sistema, kurią sudarė trijų tipų mokyklos: klasikinės (angl. grammar), vidurinės techninės (secondary technical) ir vidurinės moderniosios (secondary modern). Formaliai ši sistema panaikinta 1976. Ji pakeista bendrojo lavinimo sistema, tačiau kai kuriose Jungtinės Karalystės dalyse senojo tipo mokyklų išliko. Į bendrojo lavinimo mokyklas priimami mokyti visi vaikai, neskirstant jų pagal gebėjimus ar pasiekimus.

1988 m. švietimo reformos įstatymas įgalino tėvų pasirinkimo laisvę. Tėvai įgijo teisę rinktis kurią mokyklą jų vaikas lankys. Todėl tarp įvairių ugdymo įstaigų atsirado konkurencija ir siekis tobulinti savo veiklą. Švietimo reformos dėka keičiasi egzaminų, vertinimo, mokyklų statuso, mokyklų tipų, mokytojų rengimo ir mokyklų tikrinimo sistemos bei metodai.

Jungtinės Karalystės mokyklų struktūrą sudaro įvairių tipų pradinės bei vidurinės mokyklos. Kai kurios iš jų įsteigtos per pastaruosius 10 metų:

- **Bendruomenių mokyklos** – tai savivaldybių įsteigtos mokyklos, neįtakojamos verslo ar religinių grupių. Vykdo nacionalinę ugdymo programą.
- **Fondų mokyklos, išlaikomos iš savanoriškų įmokų (voluntary-aided) bei savanoriškai kontroliuojamos (voluntary-controlled) mokyklos.** Dvi pastarosios dažniausiai būna įsteigtos bažnyčių. Vykdo nacionalinę ugdymo programą, tačiau gali lanksčiau planuoti ugdymo procesą nei bendruomenių mokyklos. Pavyzdžiui, bažnyčių įsteigtos mokyklos gali rinktis ką įtraukti į tikybos dalyko mokymo programas.
- **Akademijų** veiklą tiesiogiai finansuoja Švietimo Departamentas, todėl šio tipo mokyklos nepavaldžios savivaldybėms. Akademijos yra savarankiškos, ne pelno siekiančios organizacijos, galinčios gauti papildomą paramą iš fizinių ar juridinių asmenų. Jos neprivalo vykdyti nacionalinės ugdymo programos, tačiau turi užtikrinti kokybišką ugdymą, į ugdymo planus būtina įtraukti anglų kalbos ir matematikos disciplinas. Akademijų tinklas vadinamas MATs (Multi-Academy Trusts).

- **Laisvosios mokyklos (free schools)** 2011 metais Jungtinės Karalystės vyriausybė patvirtino naują akademijų tipą – laisvasias mokyklas. Jų steigėjais gali būti tėvai, labdaros organizacijos ar religinės grupės.
- **Klasikinės mokyklos (grammar schools).** Į šias mokyklas priimami mokiniai išlaikę stojamuosius egzaminus. 11 metų mokiniai privalo laikyti specialų testą „11 plus“, kurio rezultatai lemia, ar jie pateks į vietinę klasikinę mokyklą. Anglijoje veikia apie 150 tokių mokyklų.
- **Privačios mokyklos.** Šios mokyklos negauna finansavimo iš valstybės, todėl už mokslą reikia mokėti mokesčių, kurį nustato pati mokykla.. Jose neprivaloma dėstyti nacionalinės mokymo programos, tačiau daugelyje laikomi tokie patys egzaminai kaip ir valstybinėse.

JK mokyklų švietimo sistema yra padalinta į 6 privalomo mokslo etapus (Key Stage):

- Ankstyvasis ugdymas: 0-5 m
- 1 etapas: 5-7 m.
- 2 etapas: 7-11 m.
- 3 etapas: 11-14 m.
- 4 etapas: 14-16 m.
- 5 etapas / 16+ ugdymas: 16-19 m

Didžiojoje šalies dalyje pradinę mokyklą lanko vaikai iki 11 metų, vėliau perina į vidurinę mokyklą ir mokosi iki 16 ar 18 metų. Sulaukę šešiolikos mokiniai gali tęsti studijas šeštųjų skyrių koledže, o nuo 18 metų rinktis aukštojo mokslo įstaigas (universitetus).

Baigę kiekvieną privalomo mokslo etapą mokiniai paprastai laiko egzaminus ar rašo nacionalinius testus:

- 3-5 m. - Ankstyvojo ugdymo etapo baigimo (EYFS) testas
- 7 m. - KS1 SAT (standartiniai pasiekimų testai)
- 11 m. - KS2 SAT
- 16 m. - GCSE (Bendrojo vidurinio ugdymo baigimo egzaminas)
- 18 m. - A level egzaminai.

Aukštojo mokslo studijos

Aukštasis mokslas Jungtinėje Karalystėje yra skirstomas į dvi pakopas. Pirmosios pakopos (angl. undergraduate) metu studentai dažniausiai mokosi trejus metų ir įgyja bakalauro laipsnį. Antroji pakopa susideda iš magistro (master's) ir daktaro (doctorate) studijų. Magistro studijos dažniausiai užtrunka vienus, daktaro – trejus metus.

Švietimo kokybės užtikrinimas: Švietimo departamentas ir Ofsted

Nacionalinės vyriausybės švietimo departamentas (DfE) atsakingas už teikiamų švietimo paslaugų kokybę, aukštojo mokslo ir tęstinių studijų politiką ir jos įgyvendinimą:

- Kokybišką ugdymą ikimokyklinėse įstaigose ir pradinėse mokyklose
- Kokybišką mokinių iki 19 metų ugdymą vidurinėse ir tęstinio ugdymo mokyklose
- Pedagogų kvalifikacijos tobulinimą
- Mokinių su specialiaisiais mokymosi poreikiais kokybišką ugdymą
- Vaiko teisių ir pagalbos vaikui užtikrinimą

Švietimo departamento nurodymu mokyklas kontroliuoja vietos valdžios institucijos/tarybos ir Regioninė mokyklų komisija, kuri prižiūri visas centralizuotai finansuojamas mokyklas (akademijas ir laisvąsias mokyklas). Abi institucijos turi teisę vertinti mokyklų veiklą, skatinti, teikti pagalbą ir įsikišti į neatitinkančių ugdymo kokybės reikalavimų mokyklų darbą.

Ofsted (švietimo, paslaugų vaikams ir įgūdžių standartų biuras) tikrina ir reguliuoja vaikų ir jaunimo pasiekimus bei priežiūrą, o taip pat visų amžiaus grupių besimokančių asmenų švietimo ir pasiekimų tobulinimą. Ofsted tikrina visų mokyklų, akademijų ir daugelio kitų ugdymo įstaigų darbą, taip pat vykdo su jos veikla susijusius stebėjimus ir tyrimus.

Lidsas (Leeds)

Lidsas – augantis miestas, kuriame gyvena virš 761 000 žmonių. 2015 metų duomenimis Lidse priskaičiuota 186196 vaikų ir jaunuolių iki 20 metų amžiaus. Lidso miesto taryboje dirba virš 17 000 žmonių ir ji yra antroji pagal dydį savivaldos institucija Didžiojoje Britanijoje. Miesto plėtra paskatino demografinius pokyčius, atsirado būtinybė peržiūrėti mokyklų tinklą, užtikrinti daugiau vietų ikimokyklinėse įstaigose ir sukurti visapusiškos pagalbos ir paramos sistemą.

Lidsas – daugiatautis miestas, kuriame gyvena virš 20 tautybių žmonių. 31% mokyklas lankančių vaikų ir jaunuolių priklauso juodaodžių, azijiečių ir kitoms tautinėms mažumoms. Mokinių, kurių gimtoji kalba nėra anglų, proporcingai didėja. 2016 metų sausio mėnesio duomenimis užfiksuotos 196 kalbos, kurias galima išgirsti kalbant Lidso mieste.

Pagal miesto mokyklų pateiktus duomenis, nemokamą maitinimą gauna 19% , o turi specialiųjų mokymosi poreikių - 16% mokinių. Pagal nacionalinę statistiką, vaikų skurdas Lidse siekia 22.7% (37000 vaikų) ir yra 19.9% didesnis už šalies vidurkį.

2017 mokslo metų pradžioje Lidse veikė 221 pradinė, 38 vidurinės, 3 tęstinės ir 7 specialiosios valstybės finansuojamos mokyklos. Didžioji dauguma pradinių mokyklų įsteigtos bendruomenių, fondų ar yra savanoriškai kontroliuojamos. Daugiau negu pusė vidurinių mokyklų turi akademijų ar laisvųjų mokyklų statusą.

Švietimo sistemos reforma palietė ir Lidsą. Miesto taryba glaudžiai bendradarbiauja su ugdymo įstaigomis, siekdama užtikrinti visapusišką mokinių ugdymą ir priežiūrą, gerindama mokymosi ir pedagogų darbo sąlygas. Lidsas užsibrėžė tikslą tapti draugišku vaikams ir jaunimui miestu - pasirūpinti personalu, kurie kalbėtų įvairiomis kalbomis, stiprinti ryšius su šeimomis, dalintis atsakomybe sprendžiant problemas ir kartu siekti geresnių gyvenimo ir mokymosi sąlygų. Švietimo departamentas palaiko ir skatina Lidso miesto tarybos sukurtą viziją ir veiksmų planą. Lidsas tapo viena iš dešimties savivaldybių paskelbta „Gerosios praktikos partnere“, kuri įgyvendina naujoves ir dalinasi patirtimi bei pasiektais rezultatais.

Mokinių mokymosi gerinimas

Mokymosi Gerinimo Tarnyba prie Vaikų ir Šeimos reikalų Direktorato atsakinga už švietimo įstaigų ir ugdymo proceso priežiūrą ir vertinimą Lidso mieste. Mokymosi gerinimo strategija orientuota į mokymosi aplinkos tobulinimą, siekiant sumažinti pažeidžiamų ir mokymosi sunkumus patiriančių mokinių pasiekimų ir pažangos skirtumus. Skatinamas įvairių institucijų bendradarbiavimas, dalyvavimas bendruose projektuose siekiant sukurti stiprią ir profesionalią besimokančiųjų bendruomenę. Strategijoje didžiausias dėmesys skiriamas:

1. Pasaulinio lygio standartų perėmimui
2. Geriausių Lidso mokyklų skatinimui

3. Tikslų išsikėlimui
4. Pasiekimų gerinimui
5. Mokymo ir mokymosi kompetencijų ugdymui
6. Lyderystės skatinimui
7. Gerosios patirties sklaidai

Mokymosi gerinimo strategijai įgyvendinti suburti taip vadinami „mokymosi aljansai“.

Nuolatinis profesinis tobulinimasis

Mokykloms siūloma plati pagalba profesinio tobulinimo srityje:

1. **Lidso miesto tarybos sudaryta mokymosi gerinimo komanda** – ne pelno siekianti organizacija, teikianti pagalbą ir siūlanti profesionalius mokymus ikimokyklinio, pradinio ir vidurinio ugdymo įstaigoms.

Pagalba pagal individualius mokyklos poreikius

„Pagalbos pagal poreikį paketai“ sudaromi individualiai, atsižvelgiant į mokyklos prioritetus ir tobulintinas sritis (pavyzdžiui: mokyklos valdymas ir vadovų veikla, mokymo ir mokymosi kompetencijų ugdymas, mokinių raštingumo įgūdžių gerinimas, pasiekimų ir pažangos vertinimas, darbas su mokymosi sunkumų turinčiais mokiniais ir t.t.)

Tobulinimosi galimybės

Mokymosi gerinimo komanda siūlo platų kursų, internetinių seminarų ir konferencijų pasirinkimą. Akreditacijos, narystė įvairių disciplinų asociacijose ir bendradarbiavimas su geriausiaisiais mokyklose dirbančiais specialistais užtikrina organizuojamų mokymų kokybę pagal šiuolaikinius švietimo sistemai keliamus reikalavimus.

Mokymosi partnerystės

Ši programa skirta dalintis geriausiomis mokymosi praktikomis, ugdyti profesinį meistriškumą ir užtikrinti ugdymo kokybės standartus numatytus nacionalinės švietimo politikos prioritetuose. Į šias mokymosi grupes buriasi dalykų mokytojai, mokytojai ekspertai ir mokyklų vadovai. Per

metus suorganizuojama daugiau nei 100 profesinio tobulinimo renginių pedagogams ir kitiems mokykloje dirbantiems specialistams.

2. Mokančios mokyklos (Teaching schools) ir Akademijų grupės (Multi-Academy Trusts)

Mokančiomis gali tapti mokyklos, kurių veikla ypač gerai įvertinta išorinio vertinimo metu, pasiekiančios gerus mokinių ugdymo(si) rezultatus, turinčios sėkmingo bendradarbiavimo su kitomis mokyklomis patirties ir kt. Mokančios ir pagalbą gaunančios mokyklos sudaro aljansus (angl. Teaching School Alliances). Aljansai gali bendradarbiauti vieni su kitais dalydamiesi ištekliais ir patirtimi.

Akademijos gali jungtis į grupes, kuriose mokyklos valdomos bendrai. Valdymo struktūros gali skirtis, viena iš jų - mokyklų grupę valdo patikėtinių ar direktorių taryba. Šios partnerystės, grįstos akademijų savarankiškumu ir mokyklų atskaitomybe, padeda mažinti mokyklų veiklos kokybės skirtumus ir pagerinti mokinių pasiekimus, efektyviau naudoti finansinius išteklius.

Mokyklų finansavimas

Dabartinė valstybinių mokyklų finansavimo sistema gana sudėtinga. Mokyklos, ugdančios 5-16 metų vaikus, gauna valstybės nustatytą dotaciją mokamą savivaldybės. Akademijoms mokama suma mažesnė, nes jos gauna tiesioginį finansavimą iš vyriausybės. Dotaciją sudaro trys dalys (blokai): 80% - mokykloms, 13% - spec. poreikiams ir 7% - ankstyvajam ugdymui.

Savivaldybės turi teisę nustatyti mokyklai skiriamos dotacijos dydį. Prieš skirdamos finansavimą, jos privalo pasikonsultuoti su vietos mokyklų forumu ir su visomis jų teritorijoje esančiomis mokyklomis bei akademijomis. Nustatomas bendras mokyklų biudžetas ir kaip lėšos turėtų būti paskirstytos tarp trijų blokų. Pagal nustatą finansavimo formulę apskaičiuojamas kiekvienos mokyklos biudžetas. Suma skiriama vienam mokiniui varijuoja nuo 4000 iki 7000 svarų.

Galimi ir kiti **finansavimo šaltiniai**. Papildomo Mokinių Finansavimo Fondas skiria lėšas mokiniui su specialiaisiais poreikiais, mokinių iš nepasiturinčių šeimų ugdymui bei priežiūrai. Švietimo Finansavimo Agentūra skiria lėšas mokyklų renovacijai ir atnaujinimui.

Be to, pačios mokyklos gali generuoti dalį pajamų (rinkliavos iš tėvų, patalpų nuoma ar pinigai gauti iš rėmėjų).

Projekto metu aplankytos Lidso ugdymo įstaigos

Ankstyvojo ugdymo:

- Bright Beginnings (Privati): www.brightbeginningschildcare.co.uk/

Pradinės mokyklos:

- Rosebank (Savivaldybės išlaikoma): <http://rosebank.greenschoolsonline.co.uk/>
- Westgate (Savivaldybės išlaikoma): <http://www.westgateprimary.co.uk/website>
- Beechwood (Savivaldybės išlaikoma): <http://www.beechwoodprimaryschool.co.uk/>
- Allerton CE (Savivaldybės išlaikoma): <http://allertonprimary.com>
- Shakespeare (Savivaldybės išlaikoma) www.shakespeareleeds.org.uk/

Vidurinės mokyklos:

- The Farnley Academy (Akademija): <https://www.farnley.leeds.sch.uk/>
- Ralph Thoresby School (Savivaldybės išlaikoma): www.ralphthoresby.com/
- Cockburn School (Akademija): www.cockburnschool.org/
- Brigshaw (Akademija): www.brigshaw.com/

Povidurinė 16+ mokykla:

- Elliott Hudson College (Laisvoji mokykla): <https://www.elliotthudsoncollege.ac.uk/>

Specialioji mokykla:

- West Oaks Specialioji mokykla - Koledžas (Savivaldybės išlaikoma): <http://www.westoaksschool.co.uk/>

INOVATYVUS POŽIŪRIS Į UGDYMO(SI) PROCESĄ REMIANTIS GERIAUSIAIS PRAKTIKOS PAVYZDŽIAIS

Mokyklos pavadinimas	West Oaks specialioji mokykla - koledžas
Tinklapis	http://www.westoaksschool.co.uk/
El. paštas	andrew.hodkinson@westoaksschool.co.uk
Direktorius	Mr Andrew Hodkinson
Mokyklos tipas	Savivaldybės išlaikoma specialioji mokykla
Mokinių amžius	2-19
Mokyklos kontekstas	West Oaks specialiojoje mokykloje – koledže mokosi 280 specialiųjų mokymosi poreikių turinčių mokinių. Mokykla turi du filialus, vieną – Boston Spa, kitą - Lidso Meanwood rajone. Tikėtina, kad per keletą ateinančių metų mokinių skaičius perkops 300, todėl mokykla taps viena didžiausių tokio tipo ugdymo įstaigų Europoje. Čia mokosi vaikai su įvairiais mokymosi sutrikimais ir specialiaisiais poreikiais. 75% mokinių diagnozuotas autizmo spektro sutrikimai.
Papildoma informacija	West Oaks specialioji mokykla įkurta daugiau nei prieš 40 metų ir siekia įvairiapusiškai padėti mokiniams ir jų tėvams. Pedagogai bei kitas personalas skatinami kelti kvalifikaciją ir tobulėti profesinėje srityje.

Atvejo aprašas:

Kodėl mokykla ryžosi pokyčiams?

Mes siekiame tobulumo per paprastus dalykus.

Mūsų mokykla dirba su ypatingais vaikais, todėl nuolat tobuliname mokomąsias programas, mokymą ir mokymąsi, bei skatiname lyderystę. Ugdymo programa paremta mokymo(si) žaidžiant metodu, leidžianti ugdyti įvairius įgūdžius. Ji siejasi su mūsų požiūriu į lyderystę, pagrindiniu ugdymo planu bei prioritetais profesinio tobulinimosi srityje.

Mokymosi žaidžiant koncepcija ir filosofija

West Oaks mokykla plačiai naudoja mokymosi žaidžiant metodą, siekdama užtikrinti, kad mūsų mokiniai išmokytų mokytis, ugdytų savarankiškumą ir, svarbiausia, jiems patiktų mokytis. Mokymosi žaidžiant metodas taikomas 2-7 metų amžiaus vaikams spiralės principu trejus metus. Baigę tris mokymosi metus vaikai tampa pakankamai savarankiški ir pasiruošę pereiti prie formalaus mokymosi.

Ugdymo programa

Mūsų ugdymo programą sudaro penkios skirtingos sritys, skirtos mokinių įgūdžių formavimui ir tobulinimui, kartu gerinant jų pasiekimus kiekviename raidos etape. Ugdymo programa suskirstyta į etapus: ankstyvojo amžiaus ir pirmų dviejų mokymosi metų vaikams (formavimas), „Žingsniai“ (augimas), „Laiptai“ (mokymas priimti iššūkius), „Siekiai“ (pasiekimai) ir „Nesustok“ 16-os ir vyresniems mokiniams. Be to, ši programa orientuota į teminį mokymą, t.y. tema nagrinėjama plačiai per visus mokomuosius dalykus.

2016-2018 metų profesinio tobulinimo planas

Mūsų požiūris į mokyklos tobulinimą labai paprastas. Žinome savo stipriąsias ir tobulintinas puses. Vadovaujamės profesinio tobulinimo planu, kurio prioritetai:

Atvirumas naujovėms, ugdomasis vadovavimas ir nuolatinis mokymasis

Siekdami, kad visi mūsų pedagogai atitiktų jiems keliamus aukščiausius profesinius standartus, užtikriname galimybę dalyvauti bendrųjų ir dalykinių kompetencijų tobulinimo mokymuose bei

Kokybiško ugdymo(si) proceso užtikrinimas tobulinant visų mokyklos struktūrų darbą ir skatinant mokytojų profesinį tobulėjimą

seminaruose. Veikia kuravimo ir ugdymo vadovavimo (angl. coaching) sistema. Norėdami užtikrinti, kad mūsų darbuotojai žinotų mokykloje vykstančius procesus ir reikalavimus, įsteigėme pavyzdinę klasę.

Darbuotojai nuolat seka klasėje išbandomas naujoves. Turime pažangos ir inovacijų koordinatorių, atsakingą už mokykloje vykstančius procesus ir jų vertinimą.

Pavyzdinė klasė aukštiems profesiniams standartams nustatyti ir palaikyti

Pavyzdinė klasė skirta parodyti geriausias mūsų taikomas praktikas mokyklos darbuotojams ir svečiams. Mokytojai perima geriausias praktikas ir pritaiko jas savo darbe. Pavyzdinėje klasėje galima pamatyti geriausiai sudarytą mokinių sėdėjimo planą (darbui grupėse ir kt.), vaizdžius, kiekvieno mokinio poreikius atitinkančius tvarkaraščius, kasdienes veiklas nurodančius plakatus, aiškiai apibrėžtas pereinamąsias zonas. Mokymosi zona parinkta taip, kad kuo mažiau trikdytų mokinių ir mokytojo darbą. Ant sienos kaba motyvuojantys ir atitinkantys vaikų amžių ir gebėjimus pasiekimų ir pažangos vertinimo plakatai. Pamokos planas, užsiėmimų tvarkaraštis ir informacija apie mokinius patalpinta matomoje vietoje. Skelbimų lenta – tvarkinga ir neperkrauta. Knygų zona – motyvuojanti ir skatinanti skaityti.

2018m. pavyzdinė klasė mūsų mokykloje.

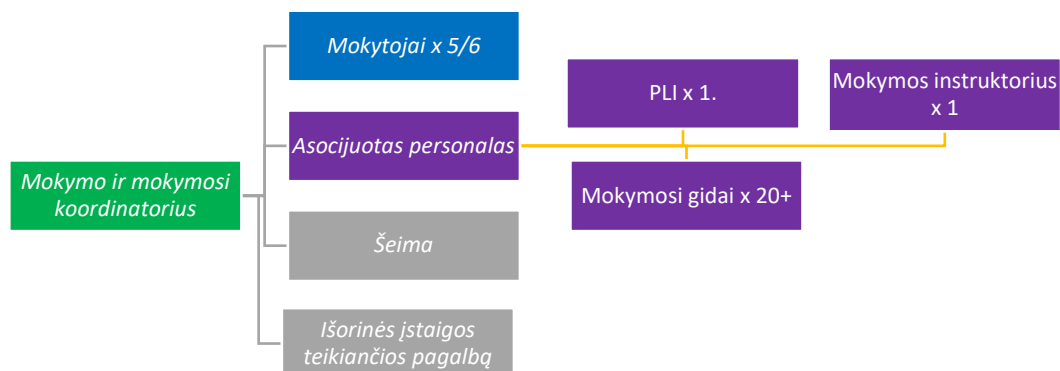

Vadovavimas ir struktūra

Kokybiško ugdymo(si) proceso užtikrinimas tobulinant visų mokyklos struktūrų darbą ir skatinant mokytojų profesinį tobulėjimą

Mūsų lyderystės modelis remiasi atsakingu požiūriu į ugdymo(si) procesą. Mokiniai mokosi mažose bendruomenėse, kurias prižiūri ugdymo(si) proceso koordinatorius.

Klasės vadovai ir pagalbos vaikui specialistai

Kiekviena klasė (bendruomenė) turi klasės vadovą ir specialistų grupę teikiančią įvairią pagalbą. Didžiuojamės savo aukštos kvalifikacijos pagalbos vaikui specialistais. Jie puikiai pažįsta mūsų vaikus, teikia įvairiapusę pagalbą ugdant bendruosius ir specialiuosius gebėjimus.

Nauda

Didžiausią dėmesį mokykla skiria ugdymo(si) proceso kokybei užtikrinti visuose (pradiniame, viduriniame ir specialiajame) lygmenyse. Pasirinkta mokyklos tobulinimo kryptis pasiteisino. 2016/17 metais 83% stebėtų pamokų įvertintos kaip geros ir labai geros, o stiprioji mokyklos pusė – akivaizdi mokinių pažanga. Ugdymo tikslas – suteikti kiekvienam vaikui galimybę pažinti supantį pasaulį, skatinti juos siekti žinių ir ugdyti gebėjimus. Pasirinkę į besimokantįjį orientuoto ugdymo kryptį ir daug dėmesio skyrę mokymo, mokymosi, ugdymo plano tobulinimui, ugdomajam vadovavimui ir lyderystės skatinimui pastebėjome teigiamus pokyčius visos mokyklos bendruomenės mokymosi procese.

Stebėseną ir vertinimą

Mokyklos vykdomų veiklų efektyvumą labai gerai vertina tėvai, vietinės valdžios atstovai, išoriniai stebėtojai ir Ofsted mokyklų inspektoriai ir NAD.

2015 metais buvo skirta 10 milijonų svarų naujos mokyklos projektui ir statybai. Mokykla pastatyta laiku, neviršijant biudžeto ir puikiai pritaikyta mokiniams su specialiaisiais poreikiais.

Kokybiško ugdymo(si) proceso užtikrinimas tobulinant visų mokyklos struktūrų darbą ir skatinant mokytojų profesinį tobulėjimą

Mokinių skaičius išaugo nuo 132 iki 271, o darbuotojų padaugėjo iki 130. Ofsted mokyklų inspektoriai įvertino mokyklą aukščiausiu balu (1) 2007, 2012 ir 2017 metais, o Nacionalinė Autizmo Draugija (NAD) 2017 m. mūsų mokyklą pripažino geriausia ugdant vaikus su autizmo spektro sutrikimais.

Tolimesni planai

1. Ieškoti naujų būdų mokyklos veiklai tobulinti
2. Didesnį dėmesį skirti 16+ mokinių ugdymui
3. Stiprinti tarptautinius ryšius

Daugiau informacijos mūsų tinklalapyje:

1. Ugdymo programos ir vertinimas 2017/2018
2. 2017 m. ugdymo planas
3. Mokymosi žaidžiant metodo apžvalga
4. Pavyzdinė klasė
5. 2017,2012 ir 2007 m. Ofsted inspektorių ataskaitos

Mokėjimo mokytis metodų apžvalga

COCKBURN

MULTI-ACADEMY TRUST

TRANSFORMATION TO EXCELLENCE

KOKYBIŠKO UGDYMO(SI) PROCESO UŽTIKRINIMAS TOBULINANT VISŲ MOKYKLOS STRUKTŪRŲ DARBĄ IR SKATINANT MOKYTOJŲ PROFESINĮ TOBULĖJIMĄ

Mokyklos pavadinimas	Cockburn akademija
Vykdomasis direktorius	David Gurney
Direktorius	Rob Dixon
Mokyklos tipas	Akademija
Mokinių amžius	11-16
Mokyklos kontekstas	Cockburn vidurinė mokykla priklauso Cockburn Multi-Academy Trust akademijų grupei. Joje mokosi 1200 mokinių. Didelė dalis mokinių turi mokymosi sunkumų ar specialiųjų poreikių. Mokyklos vykdomasis direktorius yra šalies švietimo lyderis, o mokykla įgijusi pavyzdinės mokyklos statusą, dalinasi gerąja patirtimi ir teikia pagalbą kitoms regiono mokykloms.

Atvejo aprašas:

Kodėl mokykla ryžosi pokyčiams?

Mokykla siekia nuoseklaus požiūrio visais ugdymo(si) aspektais ir stengiasi užtikrinti visų pedagogų nuolatinį profesinį tobulėjimą.

1. **Ugdymo(si) politika** nustato aiškias gaires visiems mokyklos darbuotojams:
  - Kelti mokymo ir mokymosi standartus

- Įtvirtinti vieningą požiūrį į pamokos planavimą ir struktūrą
- Suprasti mokymosi procesą ir įsisavinti bendrus mokymo ir mokymosi terminus

2. Nuolatinio profesinio tobulinimosi politika

Cockburn'o akademija – besimokanti bendruomenė skatinanti visų mokyklos darbuotojų tobulėjimą. Siekiame, kad visi besimokančios bendruomenės nariai aktyviai ieškotų asmeninio ir profesinio tobulinimosi galimybių ir padėtų kolegoms jų profesinio augimo kelyje. NPT politika apima šiuos aspektus:

- Mokymosi poreikių nustatymas
- Tinkamų būdų/ programų pritaikymas
- Galimybė pasirinkti tobulinimosi būdą, programą (seminarai, kursai, gerosios patirties sklaida, tarptautiniai projektai ir kt.)

Visi besimokantys bendruomenės nariai drąsinami apmąstyti savo mokymąsi, išbandyti naujas ugdymo strategijas pamokose ir efektyviausiais bei labiausiai pasiteisinusiais metodais pasidalinti su kolegomis.

3. Cockburn mokyklos mokymosi ciklas

Mokymosi ciklas paremtas pagreitinto mokymosi modeliu, pagal kurį mokytojai planuoja ugdymo procesą. Jis sudarytas iš penkių dalių (įvado, išvadų, mokymosi mokytojui padedant, savarankiško mokymosi ir refleksijos), leidžiančių mokytojui sistemingai, nuosekliai ir kartu lanksčiai planuoti pamoką siekiant maksimalios mokinių pažangos. Mokytojas atsakingas mokymosi ciklo naudojimą pamokose.

4. Pasiekimai

Naujojo požiūrio į mokymą ir mokymąsi dėka mokykla užima trečiąją vietą savivaldybės švietimo įstaigų tarpe ir patenka į 10% geriausių mokyklų šalies mastu. Mokyklos pridėtinės vertės rodiklis – 0.65, mokymosi sunkumų turinčių mokinių ugdymo rodiklis – 0.49.

Ugdymo(si) politika Cocburn akademijoje

Ugdymosi politikos pagrindimas

Politika nurodo aiškia kryptį ir laukiamus rezultatus:

- Organizuoti kokybišką ugdymo(si) procesą
- Užtikrinti atsakingą požiūrį į planavimą, darbą pamokoje ir vertinimą
- Parinkti tinkamus mokymosi būdus ir metodus
- Užtikrinti pamokos kokybę pagal nustatytus standartus

Ilgalaikiai planai

Ilgalaikiai planai turi būti motyvuojantys, skatinantys visus mokinius siekti pažangos, su aiškiais nurodymais kokius gebėjimus mokiniai ugdytis, kokias žinias įgis ir koks laukiamas rezultatas.

- Ugdymo plano darbo grupė ir dalykų mokytojai atsakingi už kokybiškų ilgalaikių planų sudarymą ir mokomosios medžiagos parinkimą.
- Ilgalaikiai planai nuolat peržiūrimi ir jeigu reikia koreguojami.
- Reguliariai peržiūrima mokomoji medžiaga (vadovėliai, testai, mokytojų knygos bei medžiaga pateikiama internete). Taip mokytojai sutaupo laiko mokomosios medžiagos paieškai ir gali daugiau dėmesio skirti mėnesio planui.
- Sudarydami ilgalaikį planą mokytojai turi aiškiai žinoti „ko nori išmokyti“ ir „kodėl“.

Mėnesio planai: mokymosi planavimas

Mėnesio planai privalomi visų dalykų pamokoms su aiškia tikslų seka, detaliam numatančiam kokias žinias ir įgūdžius mokiniai įgis ir kaip jų pažanga ir pasiekimai bus vertinami. Namų darbai planuojami remiantis „Big Revision 6“ strategija.

- Ugdymo plano darbo grupė su dalyko mokytoju sudaro mėnesio mokymosi planą, numato tikslus, užduotis, mokomąją medžiagą ir vertinimo metodus.
- Mokytojai atsakingi už efektyvų mokymosi plano įgyvendinimą pamokoje, tinkamą mokomosios medžiagos ir užduočių parinkimą ir diferencijavimą.

- Bendradarbiavimas su kolegomis, dalijimasis gerąja patirtimi, kitų kolegų gerosios praktikos pavyzdžių perėmimas sumažina darbo krūvį rengiant mėnesio planus.
- Planai turi būti patalpinti Mokymosi Planų platformoje.
- Mokytojai turi informuoti apie numatomas mokymosi veiklas pagalbos vaikui specialistus.
- Mėnesio planai reguliariai peržiūrimi ir jeigu reikia, koreguojami.

Trumpalaikiai planai: pamokos planavimas

Pamokos plane turi aiškiai atsispindėti laukiamas rezultatas aukštesniųjų, vidutinių ir žemų gebėjimų mokiniam. Siekiant sumažinti darbo krūvį, iš mokytojų nereikalaujama kiekvienai pamokai rašyti planą, išskyrus neseniai pradėjusius dirbti jaunos specialistus, kurie dar turi įgusti kokybiškai suplanuoti pamoką ar kelių pamokų ciklą.

- Mokytojai atsakingi už kokybišką ugdymo(si) procesą pamokoje.
- Kiekviena pamoka turi aiškius tikslus, kurie užrašyti mokiniams matomoje vietoje.
- Mokytojai turi sekti mėnesio planus ir užtikrinti suplanuotų pamokų eiliškumą.

Vertinimas

Formalus ir neformalus vertinimas neatskiriama ugdymo(si) proceso dalis. Vertinimo dėka tikslai nustatomas mokinio pasiekimų ir pažangos lygis bei mokymosi motyvacija. Mokytojas gali planuoti tolimesnius žingsnius, numatyti tikslus ir mokymo(si) metodus.

- Mokytojai vertina mokinius remdamiesi nustatyta vertinimo tvarka.
- Mokytojai rašo formalius įvertinimus ir komentarus pagal nustatytą formalaus vertinimo ir grįžtamojo ryšio teikimo tvarką, bei naudodami „Red for Reflecion (R4R)“ metodiką.

Specialiųjų mokymosi poreikių vaikai ir neįgalieji

Mokymosi poreikių nustatymui ir vertinimui naudojama SEND Code testas.

- Mokytojai ir pagalbos vaikui specialistai turi gebėti skaityti SEND testo duomenis
- Planuodami pamokas, ruošdami užduotis ir veiklas mokytojai turi atsižvelgti SEND teste nurodytus specialiuosius mokymosi poreikius.

- Mokytojai turi glaudžiai bendradarbiauti su pagalbos vaikui specialistais ieškodami geriausių būdų padėti vaikui siekti pažangos.

Namų darbai

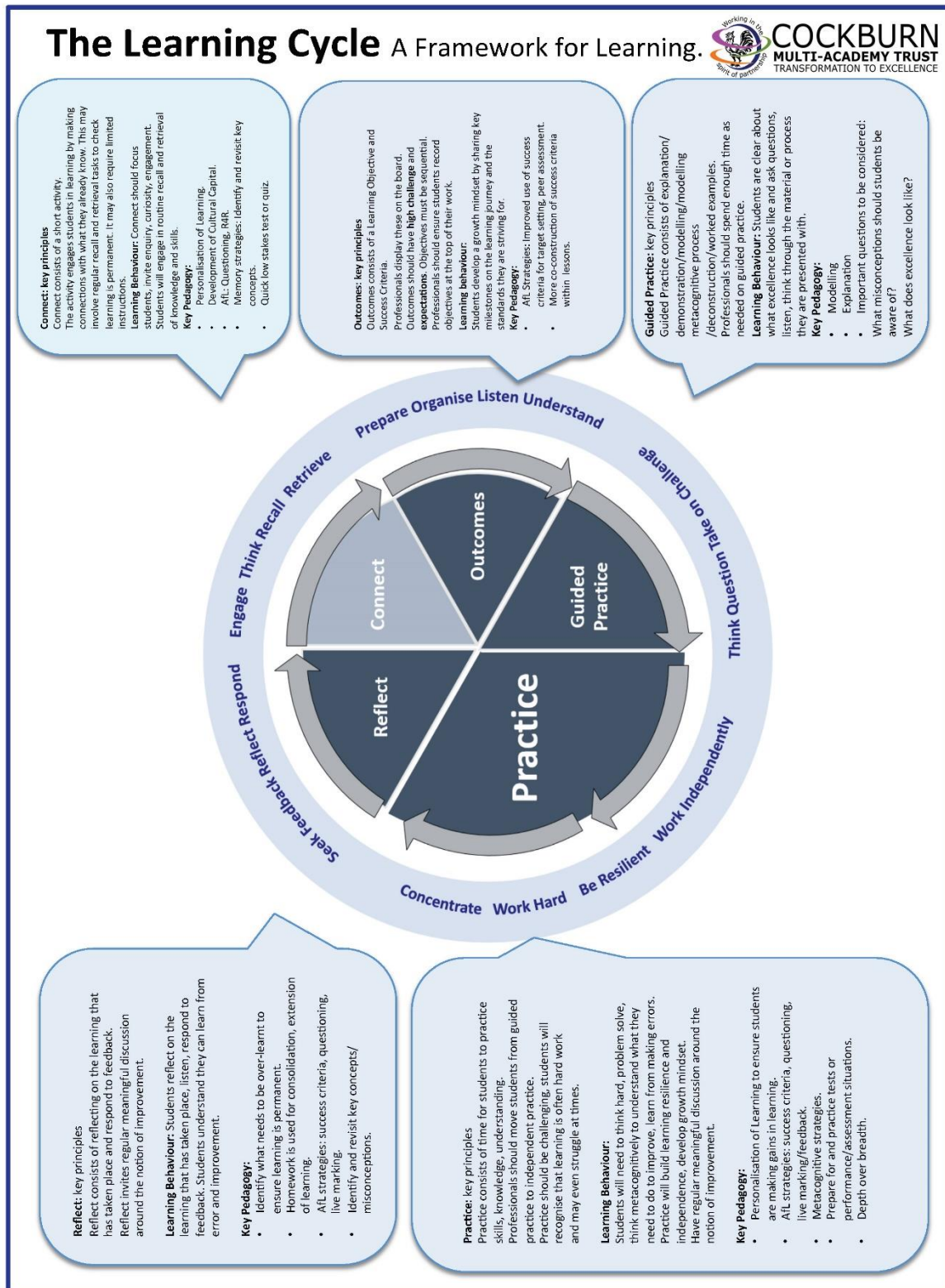
Namų darbai neatsiejama ugdymo plano dalis, skirta pamokoje įgytoms žinioms įtvirtinti, pasiruošti testams ir egzaminams.

- Mokytojai tarpusavyje turi derinti namų darbų skyrimą moksleiviams.
- Mokytojai turi skatinti mokinius planuoti savo mokymąsi, namų darbų užduočių atlikimo terminus fiksuoti darbų kalendoriuje.
- Namų darbų užduotis skirti tikslingai, naudojant Big Revision 6 strategijas.
- Skatinti mokinius už gerą užduočių atlikimą.

Kokybiško ugdymo(si) proceso užtikrinimas tobulinant visų mokyklos struktūrų darbą ir skatinant mokytojų profesinį tobulėjimą

Priedas Nr. 2

VISUOTINIS MOKYKLOS POŽIŪRIS Į KOKYBIŠKĄ UGDYMO(SI) PROCESĄ, SIEKIANT PAKELTI MOKINIŲ PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS LYGĮ PER "BRIGSHAW CHALLENGE" (BRIGSHAW IŠŠŪKIS)

Mokyklos pavadinimas, adresas	Brigshaw vidurinė mokykla, Allerton Bywater, Leeds
Tinklapis	www.brigshaw.com
El. paštas	office@brigshawtrust.co
Direktorius	Simon Riley
Mokyklos tipas	Vidurinė mokykla
Mokinių amžius	11-18
Mokyklos kontekstas	<p>Mokykla neišsiskiria iš kitų miesto mokyklų labai dideliu mokinių iš šeimų remiamų valstybės ar turinčių specialiųjų mokymosi poreikių skaičiumi.</p> <p>Mokykla priklauso Brigshaw besimokančių mokyklų tinklui ir Multi-Academy Trust (MAT) grupei kartu su kitomis 5 (Allerton Bywater, Kippax Ash Tree, Kippax Greenfield, Kippax North, Swillington) pradinėmis mokyklomis. Taip pat bendradarbiaujame su Temple Moor vidurine bei Royds pagrindine mokyklomis.</p>

Atvejo aprašas:

Kodėl mokykla pasirinko tobulinti šią sritį?

Mokyklos vadovai nustatė, kad mokymo ir mokymosi kokybė neatitinka šiuolaikiniam ugdymui keliamų reikalavimų. Mokinių pažangos ir pasiekimų stebėjimo duomenys Key Stage 4 mokymosi etapo pabaigoje parodė, kad dalis moksleivių nepasiekė kai kurių dalykų

patenkinamo lygio. Didžiąją tokių mokinių dalį sudarė specialiųjų mokymosi poreikių turintys vaikai. Todėl mokykla ėmėsi priemonių šiai problemai spręsti.

Kas yra „Brigshaw Challenge“ (Brigshaw iššūkis)?

„Brigshaw Challenge“ sudaro šeši „neginčytini“ elementai, kuriuos visi mokytojai turi įtraukti į savo pamokas

1	Kokybiškas grįžtamasis ryšys	<ul style="list-style-type: none"> • Teikti komentarus žodžiu ir raštu (su tikslais tolimesniam mokymuisi) • Padėti mokiniui užpildyti mokymosi spragas • Ugdyti mokinio raštingumą • Skirti laiko refleksijai ir savęs vertinimui
2	Kokybiškas klausinėjimas	<ul style="list-style-type: none"> • Kuo daugiau atviro tipo klausimų, skatinančių <u>VISUS</u> mokinius mąstyti ir išreikšti nuomonę • Efektyvios klausinėjimo strategijos
3	Kokybiškas mokėjimas mokytis	<ul style="list-style-type: none"> • Išsiaiškinti kaip mokiniai mokosi • Supažindinti su mokymosi strategijomis • Ugdyti mokėjimo mokytis kompetenciją • Mokyti įsivertinti ir vertinti kitus
4	Mokinių savivertės ir pasitikėjimo savimi ugdymas	<ul style="list-style-type: none"> • Motyvuojanti ugdymosi aplinka • Darbui nuteikianti pamokos pradžia • Paskatinimai ir apdovanojimai
5	Klasės valdymas	<ul style="list-style-type: none"> • Mokinių sėdėjimo planas • Diferencijuotos užduotys
6	Pamokos vadyba	<ul style="list-style-type: none"> • „Brigshaw mokymosi ciklas“ – 60 minučių • Gerai suplanuota pamoka • Tikslingai skiriami namų darbai

Ugdymo proceso priežiūra

Mokyklos vadovybė nuolat vertina ugdymo proceso būklę, diagnozuoja ugdymo organizavimo trūkumus, teikia metodinę ir profesinę pagalbą mokytojams. Vienas iš pagrindinių ugdymo proceso stebėsenos ir vertinimo būdų – pamokų stebėjimas, didžiausią dėmesį skiriant 6 svarbiausiems („neginčytiniams“) pamokos elementams.

Darbas pamokoje

Pamokos metu mokytojas įvertina atliktą užduotį, kiekvienam mokiniui nurodydamas klaidas. Mokiniai taip pat įsivertina savo darbą.

Skiriamas laikas pasitaisyti – savarankiškai ar su pagalba – mokytojas stebi mokinių pažangą. Gabesniems mokiniams skiriamos papildomos užduotys.

Atlikę ir įsivertinę užduotį, mokiniai užsirašo tikslą ir imasi sekančios užduoties. Mokytojas stebi kokius tikslus sau keliasi mokiniai. Jeigu mokinyš užsirašo vieną ir tą patį tikslą po kiekvienos atliktos užduoties, mokytojas aiškinasi kodėl.

Tokio tipo pamokos suplanuotos tam, kad mokytojas galėtų stebėti procesą ir mokymosi efektyvumą.

BRIGSHAW VIDURINĖ MOKYKLA

PAMOKOS STEBĖJIMO LAPAS

Stebėtojas:		Mokytojas:		Data		Amžiaus grupė:	
Dalykas:		Mokinių skaičius:		Klasė:		Pamoka:	
Sėdėjimo planas		Spec. poreikių mokiniai					

Mokinių su spec. poreikiais mokymosi stebėjimas

<u>Laikas</u>	<u>Kokios užduotys jiems skirtos</u>	<u>Ką jie padarė</u>

Bendri pastebėjimai

Stipriosios pusės	Tobulintinos sritys

Visuotinis mokyklos požiūris į kokybišką ugdymo(si) procesą, siekiant pakelti mokinių pasiekimų ir pažangos lygį per "Brigshaw Challenge" (Brigshaw iššūkis)

--	--

Planavimas	Pavyzdinis	Normos ribose	Tobulintina
Pažanga per tam tikrą laikotarpį (prieš pamokos stebėjimą peržiūrėkite klasės pažangos ataskaitas)	Pažangos stebėjimo duomenys rodo, kad <u>visi moksleiviai</u> atitinka pagrindinį ar aukštesnįjį pasiekimų lygį ir daro pažangą siekdami savo tikslų	Pažangos stebėjimo duomenys rodo, kad <u>dauguma moksleivių</u> atitinka pagrindinį ar aukštesnį pasiekimų lygį ir daro pažangą siekdami savo tikslų	Pažangos stebėjimo duomenys rodo, kad <u>didžioji dalis moksleivių</u> nesiekia pagrindinio pasiekimų lygio
Daroma pažanga	Pastebima visų mokinių pažanga Mokiniai su spec. poreikiais per pamoką daro labai didelę pažangą Gabesni mokiniai gali pasiekti aukštesnį lygį Mokiniai daro labai didelę pažangą, įgyja daug žinių ir gebėjimų ☐	Pastebima didžiosios dalies mokinių pažanga. Mokiniai su spec. poreikiais per pamoką daro nemenką pažangą Gabesniųjų mokinių pasiekimai priklauso nuo žinių, supratimo ir įgūdžių Mokiniai pasiruošę gerai dirbti	Mokiniai nedaro pažangos Su spec. poreikių mokiniais nedaroma Gabesnieji mokiniai atlieka tokias pat užduotis kaip ir visi Mokiniai atlieka tik patenkinamo lygio užduotis

Visuotinis mokyklos požiūris į kokybišką ugdymo(si) procesą, siekiant pakelti mokinių pasiekimų ir pažangos lygį per "Brigshaw Challenge" (Brigshaw iššūkis)

Turinys	Mokiniam suteikiama galimybė valdyti savo mokymąsi – patiems išsikelti mokymosi tikslus Puikiai diferencijuotos užduotys įvairių gebėjimų mokiniams Puikiai parinkti mokymo metodai ir mokomoji medžiaga, užtikrinanti pažangą ☐	Mokymosi tikslai aptariamai kartu su mokiniais, mokiniai žino, kokį rezultatą turi pasiekti Užduotys diferencijuotos, tačiau tinka ne visiems Mokymo metodai ir mokomoji medžiaga, užtikrina stabilią pažangą ☐	Mokymosi tikslai nekeliami, mokiniai nežino, ką turi išmokti Užduotys nediferencijuotos Mokymo metodai ir mokomoji medžiaga parinkti netinkamai, mokymas neefektyvus ☐
Žinių patikra	Žinių patikra labai efektyvi, nes Mokiniam užduodami klausimai atviro tipo, verčiantys mąstyti, išreikšti savo nuomonę. Mokiniai skatinami susieti naujas žinias su jau turimomis	Žinių patikra efektyvi, nes Užduodami klausimai tinkamu laiku ir vietoje Pasirinktos tinkamos klausinėjimo strategijos, neleidžiančioms nei vienam mokiniui "pasislėpti"	Žinių patikra neefektyvi, nes Mokiniai klausinėjami retai. Užduodami tik uždari klausimai. Atsako tik tie mokiniai, kurie pakelia ranką

Visuotinis mokyklos požiūris į kokybišką ugdymo(si) procesą, siekiant pakelti mokinių pasiekimų ir pažangos lygį per "Brigshaw Challenge" (Brigshaw iššūkis)

	Klausimai skatina plėsti akiratį ir supratimą. ☐	☐	☐
Ugdymo(si) aplinka	Visi mokiniai bendradarbiauja, padeda vieni kitiems Dirbdami savarankiškai visi mokiniai geba susikaupti ir išlaikyti dėmesį Mokinius motyvuojanti ir skatinanti tobulėti ugdymosi aplinka Mokiniai ir mokytojas žino mokykloje galiojančias elgesio taisykles. Mokytojas efektyviai jas taiko norėdamas paskatinti ar sudrausminti mokinius. ☐	Dauguma mokinių bendradarbiauja, padeda vieni kitiems Dirbdami savarankiškai dauguma mokinių geba susikaupti ir išlaikyti dėmesį Darbinga ugdymosi aplinka Mokiniai ir mokytojas žino mokykloje galiojančias elgesio taisykles. Mokytojas jas taiko norėdamas paskatinti ar sudrausminti mokinius. ☐	Tik dalis mokinių geba dirbti bendradarbiaudami Dirbdami kai kurie mokiniai negeba susikaupti ir išlaikyti dėmesio Mokiniai pasyvūs, nenoriai įsitraukia į veiklas Mokymosi procesas nuolat nutrūksta. Mokytojas netaiko nuobaudų ir skatinimo sistemos pagal galiojančias mokyklos elgesio taisykles. ☐

Grįžtamasis ryšys		Grįžtamasis ryšys tikslus ir aiškus	Grįžtamasis ryšys labai apibendrintas
	Mokiniai gali planuoti tolimesnius mokymosi žingsnius, nes grįžtamasis ryšys pozityvus, asmenišką, tikslus Mokiniai įsivertina savo darbą, gali pasitaisyti ☐	Per pamoką skiriama laiko pasitaisyti ☐	Mokiniai nežino kaip galėtų pataisyti savo darbą Neskiriama laiko refleksijai ☐

Pamokos apibendrinimas (pokalbis su mokytoju)

Kokios jūsų pamokos stipriosios pusės? Ką, jūsų manymu, turėtumėte tobulinti? Kaip jūs sužinote, kad jūsų pamoka sėkminga? Kas, jūsų nuomone, galėtų padėti išspręsti problemą? Kaip ketinate sėkmingais metodais pasidalinti su kolegomis	
<u>Sekantys žingsniai/ Pagalba</u> Pavyzdžiui... <ul style="list-style-type: none"> • Pasidalijimas gerąja patirtimi dalyko metodinėje grupėje	

Visuotinis mokyklos požiūris į kokybišką ugdymo(si) procesą, siekiant pakelti mokinių pasiekimų ir pažangos lygį per "Brigshaw Challenge" (Brigshaw iššūkis)

• Profesinio tobulinimo galimybių aptarimas • Dar vienos pamokos stebėjimas	

Priedas Nr. 2

BRIGSHAW VIDURINĖ MOKYKLA

PAMOKOS STEBĖJIMO LAPAS

Stebėtojas:		Mokytojas:		Data		Amžiaus grupė:	
Dalykas:		Mokinių skaičius:		Klasė:		Pamoka:	
Sėdėjimo planas		Spec. poreikių mokiniai					

Mokinių su spec. poreikiais mokymosi stebėjimas

<u>Laikas</u>	<u>Kokios užduotys jiems skirtos</u>	<u>Ką jie padarė</u>

Bendri pastebėjimai

<u>Stipriosios pusės</u>	<u>Tobulintinos sritys</u>

Visuotinis mokyklos požiūris į kokybišką ugdymo(si) procesą, siekiant pakelti mokinių pasiekimų ir pažangos lygį per "Brigshaw Challenge" (Brigshaw iššūkis)

--	--

Planavimas	Pavyzdinis	Normos ribose	Tobulintina
Pažanga per tam tikrą laikotarpį (prieš pamokos stebėjimą peržiūrėkite klasės pažangos ataskaitas)	Pažangos stebėjimo duomenys rodo, kad <u>visi moksleiviai</u> atitinka pagrindinį ar aukštesnįjį pasiekimų lygį ir daro teigiamą pažangą siekdami savo tikslų	Pažangos stebėjimo duomenys rodo, kad <u>dauguma moksleivių</u> atitinka pagrindinį ar aukštesnį pasiekimų lygį ir daro teigiamą pažangą siekdami savo tikslų	Pažangos stebėjimo duomenys rodo, kad <u>didžioji dalis moksleivių</u> nesiekia pagrindinio pasiekimų lygio
Daroma pažanga	Pastebima visų mokinių pažanga Mokiniai su spec. poreikiais per pamoką daro labai didelę pažangą Gabesni mokiniai gali pasiekti aukštesnį lygį. Mokiniai daro labai didelę pažangą, įgyja daug žinių ir gebėjimų ☐	Pastebima didžiosios dalies mokinių pažanga. Mokiniai su spec. poreikiais per pamoką daro nemenką pažangą Gabesniųjų mokinių pasiekimai priklauso nuo žinių, supratimo ir įgūdžių Mokiniai pasiruošę gerai dirbti ☐	Mokiniai nedaro pažangos Su spec. poreikių mokiniais nedirbama Gabesnieji mokiniai atlieka tokias pat užduotis kaip ir visi Mokiniai atlieka tik patenkinamo lygio užduotis ☐
Turinys	Mokiniams suteikiama galimybė valdyti savo mokymąsi – patiems išsikelti mokymosi tikslus	Mokymosi tikslai aptariami kartu su mokiniais , mokiniai žino, kokį rezultatą turi pasiekti	Mokymosi tikslai nekeliami, mokiniai nežino, ką turi išmolti

Visuotinis mokyklos požiūris į kokybišką ugdymo(si) procesą, siekiant pakelti mokinių pasiekimų ir pažangos lygį per "Brigshaw Challenge" (Brigshaw iššūkis)

	<p>Puikiai diferencijuotos užduotys įvairių gebėjimų mokiniams</p> <p>Puikiai parinkti mokymo metodai ir mokomoji medžiaga, užtikrinanti pažangą</p> <p>☐</p>	<p>Užduotys diferencijuotos, tačiau tinka ne visiems</p> <p>Mokymo metodai ir mokomoji medžiaga, užtikrina stabilią pažangą</p> <p>☐</p>	<p>Užduotys nediferencijuotos</p> <p>Mokymo metodai ir mokomoji medžiaga parinkti netinkamai, mokymas neefektyvus</p> <p>☐</p>
Žinių patikra	<p>Žinių patikra labai efektyvi, nes</p> <p>Mokiniams užduodami klausimai atviro tipo, verčiantys mąstyti, išreikšti savo nuomonę. Mokiniai skatinami susieti naujas žinias su jau turimomis. Klausimai skatina plėsti akiratį ir supratimą.</p> <p>☐</p>	<p>Žinių patikra efektyvi, nes</p> <p>Užduodami klausimai tinkamu laiku ir vietoje</p> <p>Pasirinktos tinkamos klausinėjimo strategijos, neleidžiančioms nei vienam mokiniui "pasislėpti"</p> <p>☐</p>	<p>Žinių patikra neefektyvi, nes</p> <p>Mokiniai klausinėjami retai. Užduodami tik uždari klausimai.</p> <p>Atsako tik tie mokiniai, kurie pakelia ranką</p> <p>☐</p>

Ugdymo(si) aplinka	Visi mokiniai bendradarbiauja, padeda vieni kitiems Dirbdami savarankiškai visi mokiniai geba susikaupti ir išlaikyti dėmesį Mokinius motyvuojanti ir skatinanti tobulėti ugdymosi aplinka Mokinių elgesys valdomas pagal mokykloje galiojančias elgesio taisykles ☐	Dauguma mokinių bendradarbiauja, padeda vieni kitiems Dirbdami savarankiškai dauguma mokinių geba susikaupti ir išlaikyti dėmesį Darbinga ugdymosi aplinka Mokinių elgesys valdomas pagal mokykloje galiojančias elgesio taisykles ☐	Tik dalis mokinių geba dirbti bendradarbiaudami Dirbdami kai kurie mokiniai negeba susikaupti ir išlaikyti dėmesio Mokiniai pasyvūs, nenoriai įsitraukia į veiklas Mokinių elgesys nevaldomas Mokiniai nesilaiko mokyklos elgesio taisyklių ☐
Grįžtamasis ryšys	Mokiniai gali planuoti tolimesnius mokymosi žingsnius, nes grįžtamasis ryšys pozityvus, asmenišką, tikslus Mokiniai įsivertina savo darbą, gali pasitaisyti ☐	Grįžtamasis ryšys tikslus ir aiškus Per pamoką skiriama laiko pasitaisyti ☐	Grįžtamasis ryšys labai apibendrintas Mokiniai nežino kaip galėtų pataisyti savo darbą Neskiriama laiko refleksijai ☐

Pamokos apibendrinimas (pokalbis su mokytoju)

Kokios jūsų pamokos stipriosios pusės?	
--	--

Ką, jūsų manymu, turėtumėte tobulinti?

Kaip jūs sužinote, kad jūsų pamoka sėkminga?

Kas, jūsų nuomone, galėtų padėti išspręsti problemą?

Brigshaw iššūkis

Efektyvus klausinėjimas

NSEAD tyrimu nustatyta, kad efektyvus klausinėjimas leidžia:

- Sekti mokymosi procesą, nustatyti kas jau išmokta
- Didinti mokinių motyvaciją
- Patikrinti atmintį ir suvokimą
- Inicijuoti individualų ar grupinį mąstymą
- Išsiaiškinti mokinių požiūrį
- Įgalinti mokinius dalintis
- Padrąsinti mąstyti kūrybiškai, kelti hipotezes
- Ugdyti aukštesniojo mąstymo gebėjimus

Ar žinote, kad per vieną dieną mokykloje mokytojas užduoda iki 400 klausimų?

Pagalvokite, ar jūsų užduodami klausimai įvairūs (pagal Bloom'o taksonomiją), ar prieš pamoką apgalvojate klausimus, jų pateikimo būdus, ar drąsinate mokinius užduoti savo klausimus?

Brigshaw iššūkio klausinėjimo planas	Klausimas	Klausimo pateikimo strategija	Kas turėtų atsakyti į klausimą ir kodėl?
Pamokos pradžia			
Pamokos vidurys			
Pamokos pabaiga			

LYDERYSTĖS SKATINIMAS

Mokyklos pavadinimas, adresas	Alertono pradinė mokykla, Lidsas, Jungtinė Karalystė
Tinklapis	http://allertonprimary.com/
El. paštas	helen.stott@allertonprimary.com
Direktorius	Helen Stott
Mokyklos tipas	Anglikonų bažnyčios savanoriškai kontroliuojama pradinė mokykla
Mokinių amžius	2-11
Mokyklos kontekstas	Ugdymo įstaiga įsikūrusi šiaurinėje Lidso dalyje, apie 10 kilometrų nuo miesto centro. Šiuo metu čia mokosi virš 590 mokinių, darželį lanko apie 100 vaikų. Mūsų mokykla 2017 metais nevyriausybines organizacijos Ofsted įvertinta „gerai“, o Anglikonų ir Metodistų mokyklų statutinės inspekcijos – „puikiai“. Mokykloje veikia Dienos centras sunkiau besiverčiančių šeimų vaikams. Mes glaudžiai bendradarbiaujame su Lidso Anglikonų vyskupija, kartu ugdydami krikščioniškas vertybes ir kurdami kūrybišką, geranorišką ir palaikančią mokymosi aplinką.
Papildoma informacija	Mokykla priklauso Noctua mokyklų aljansui palaikanti ryšį su vietine švietimo administracija (angl. Local Authority) ir teikianti pagalbą mokykloms. Bendradarbiaujame su kitomis mokyklomis, dalijamės gerosios praktikos pavyzdžiais ir mokomės vieni iš kitų.

Mokykla įsipareigojusi skatinti mokytojų lyderystę ir profesinį tobulėjimą. Sudarytos visos sąlygos nuolatiniam profesiniam augimui, siūlomas platus kursų, seminarų ir mokymosi programų, įskaitant ir Valstybinio Koledžo organizuojamą profesinės kvalifikacijos tobulinimo programą, pasirinkimas, kuriuos privalo lankyti visi mokytojai. Keletas mokyklos pedagogų vykdo tiriamuosius projektus. Jie skirti stebėti, analizuoti ir vertinti darbą pamokose, išskirti silpnąsias sritis ir planuoti profesinį tobulinimąsi.

Atvejo aprašas:

Investicijos į darbuotojus

Akivaizdžią mokyklos pažangą lėmė atsakingas vadovų požiūris ir tikslingos investicijos į darbuotojų kvalifikacijos kėlimą ir kompetencijų tobulinimą, lyderystės skatinimas bei bendradarbiavimas su kitomis ugdymo įstaigomis.

Mokytojai aktyviai dalyvauja profesinių kompetencijų tobulinimo programose ir siekia tapti lyderiais savo srityje.

Apytiksliai € 20000-23000 iš mokyklos biudžeto skiriama profesinio tobulinimo sričiai - kursams, seminarams ir mokymo programoms finansuoti.

Dalykų mokytojai dalyvauja įvairiuose savivaldybės, Mokyklų tinklo ir Valstybinio Koledžo organizuojamuose lyderystės mokymuose (Ugdome lyderius/Ambicinga lyderystė). Ambicingos lyderystės mokymų metu gauta profesionali pagalba, ugdomasis vadovavimas (angl. coaching) ir gerosios praktikos pavyzdžiai padarė didžiausią įtaką mokyklos veiklos tobulinimo procese. Mokytojų, dalyvavusių „Ugdome lyderius“ programoje sėkmė paskatino dar penkis mokyklos pedagogus dalyvauti šiuose mokymuose. Informacija apie mokymus nuolat skleidžiama pedagogų posėdžių ir susirinkimų metu.

Pagalbos vaikui specialistai ir mokytojų padėjėjai taip pat dalyvauja profesinio tobulinimo programose. Pavyzdžiui, mokytojų padėjėjai tobulino emocinio raštingumo kompetenciją ir įgijo

emocinio raštingumo specialisto kvalifikaciją. Jie dirba su specialiujų mokymosi poreikių turinčiais vaikais (su autizmo spektro sutrikimais, su skaitymo, rašymo ir kt. sutrikimais)

Ugdomasis vadovavimas

Kiekvienas mokytojas turi konsultantą. Jie susitinka du kartus per semestrą aptarti mokytojo darbo, išskylančių problemų ir tobulinimosi krypčių. 84% pedagogų teigia, kad ugdomasis vadovavimas teigiamai veikia jų profesinę veiklą, skatina tobulėti ir tapti savo srities lyderiais.

Tiriamieji projektai IPEEL

Mokykla dalyvauja įvairiuose tiriamuosiuose projektuose ir programose. Kaip kontrolinė grupė dalyvavome tokiose programose kaip „Good Behaviour Game“ ir „Catch up“. IPEEL (pažangus požiūris į anglų kalbos mokymą) projekte mes esame tikslinė grupė, gaunanti mokymus, pagalbą ir reguliarias apžvalgas.

Narystė Noctua mokyklų aljanse

- Mokykloje dirba menų ir ankstyvojo ugdymo mokytojai ekspertai.
- Valdymo grupės nariai įtraukti į pagalbos teikimo mokykloms veiklas bei atlieka ankstyvojo ugdymo kokybės vertinimą.
- Mes vykdome tęstinio mokymo programas (skaitymo įgūdžių formavimas, ankstyvojo ugdymo proceso tobulinimas).

Naujovės mokykloje

Allerton mokykla atvira naujovėms, nuolat siekia atnaujinti ugdymo(si) erdves ir skatinti mokytojus tobulėti.

- Mokykloje įkurta bendruomenės kavinė, dailės studija bei didelis sodas.
- Kiekvienai klasei po dvi savaites mokytojas metodininkas veda dailės ir raštingumo įgūdžių tobulinimo užsiėmimus, dalinasi gerąja patirtimi su kolegomis. Dvieju savaičių darbą užbaigia šventė, į kurią pakviečiami mokinių tėvai. Dažnai sulaukiame puikių mokyklos veiklos vertintojų ir svečių atsiliepimų.

Kodėl mokykla pasirinko šią tobulinimo sritį?

Išanalizavę 2012 metų Ofsted mokyklos veiklos vertinimo ataskaitą, mes išsikėlėme tikslą skatinti lyderystę visuose lygmenyse. Po penkerių metų intensyvaus darbo šia linkme, Ofsted inspektoriai įvertino mūsų pastangas: „Jūs sukūrėte darnią ir stiprią lyderių komandą. Puikiai pažįstate savo mokyklą ir esate ryžtingai nusiteikę tobulėti.“

Visi mokyklos darbuotojai pasiryžę tobulinti profesines kompetencijas siekiant kokybiško ugdymo. Mokytojai deda visas pastangas, tobulindami pamokos struktūrą ir ieškodami naujų mokymo(si) metodų, padėti mokiniams ugdytis ir siekti geresnių rezultatų.

Papildoma medžiaga

1. Noctua mokančių mokyklų aljansas [<http://www.noctuateachingschool.org.uk/>]
2. "Ambition School Leadership" [<https://www.ambitionschoolleadership.org.uk/>]
3. Ugdomojo vadovavimo internetinė svetainė
4. Mokyklos internetinė svetainė

UGDYMO(SI) PROCESO TOBULINIMAS PER VAIZDO ĮRAŠUS IR UGDOMĄJĮ VADOVAVIMĄ

Mokyklos pavadinimas	Rosebank pradinė mokykla
Tinklalapis	http://rosebank.greenschoolsonline.co.uk/
El. paštas	asmith@rosebank.leeds.sch.uk
Direktorius	Alice Smith
Mokyklos tipas	Pradinė mokykla
Mokinių amžius	3-11
Mokyklos kontekstas	<p>Rosebank pradinė mokykla yra didesnė nei kitos pradinės mokyklos. Joje mokosi 332 mokiniai. Mokyklos pastate veikia darželis, kurį reguliariai lanko 41 (3-4 metų) vaikas. Nepritekliaus indeksas mokykloje - 0.38. Mokinių, priklausančių tautinėms mažumoms (89.8%), kurių gimtoji kalba nėra anglų k. ir gaunančių nemokamą maitinimą (60%), procentas lenkia šalies vidurkį. Be to, labai didelis mokinių mobilumas.</p> <p>Mokykla glaudžiai bendradarbiauja su kitomis ugdymo įstaigomis – Mokymosi Aljansu bei kitomis miesto mokyklomis. Mokykloje kuriama bendradarbiavimo ir palaikymo kultūra, o mokytojai sau ir visiems mokiniams kelia ambicingus tikslus.</p>

Atvejo aprašas:

Jau daugelį metų mokykloje didelis dėmesys skiriamas ugdymo bei ugdymosi proceso tobulinimui. Mokytojai nuolat dalyvauja įvairiuose mokymuose ir seminaruose, stebi ir aptaria pamokas, mokinių pasiekimus ir pažangą, planuoja bendras veiklas bei bendradarbiauja su kitomis mokyklomis.

Neseniai mokykloje buvo pradėtos naudoti IRIS vaizdo kameros mokymo ir mokymosi procesui stebėti. IRIS kameros įmontuotos į du iPad planšetinius kompiuterius su mikrofonais, leidžiančiais filmuoti visos klasės ar atskiros grupės mokymąsi. Po pamokos mokytojas gali peržiūrėti vaizdo įrašą ir įvertinti mokymo ir mokymosi efektyvumą. Ši praktika plačiai taikoma visoje mokykloje, todėl mokytojai gali nuolat stebėti savo darbą ir ieškoti būdų jį tobulinti. Mokytojai pripažino šį metodą kaip vieną efektyviausių būdų profesiniam meistriškumui tobulinti.

Siekdami užtikrinti, kad šis procesas būtų veiksmingas ir mokytojai sąžiningai vertintų savo darbą, pirmiausiai visi perskaitėme ir aptarėme Carol Dweck "Tu gali. Atskleiskite savo galimybes" ir John Hattie "Matomas mokymasis" knygas, kurios įgalino atviriau kritikuoti savo darbą pamokoje ir mėgautis iššūkiu bei rizika. Mokytojams praėjo suvokti, kaip svarbu įsigilinti į klasėje vykstantį mokymosi procesą, sutelkiant dėmesį į užduotis atliekančius vaikus ir jų bendravimą su kitais.

Mokykloje dirbo konsultantai iš Britų ugdymojo vadovavimo centro „British School of Coaching“. Jie vedė dviejų dienų mokymus mokyklos vadovams ir sudarytai ugdymojo vadovavimo grupei kaip naudoti konsultuojamojo ugdymo metodus, bendrauti su kiekvienu mokytoju, padėti analizuoti pamokas ir rasti geriausius sprendimus darbui pamokoje tobulinti. Konsultantai paaiškino, kad kuravimas („mentoring“) ir ugdymasis vadovavimas („coaching“) visiškai skirtingos sąvokos. Kuruoti – tai patarti ir pasiūlyti idėjas, o ugdyti vadovaujant – įgalinti mąstyti, analizuoti, reflektuoti ir rasti tinkamus sprendimus patiems. Ugdymas vadovaujant padeda mokytojams ugdyti pasitikėjimą savo gebėjimais. Po mokymų, centro specialistai stebėjo ugdymojo vadovavimo grupės narių darbą su mokytojais, kartu stebėjo ir analizavo pamokas.

Į ugdomojo vadovavimo susitikimus mokytojai ateidavo peržiūrėję savo pamokos įrašą ir išanalizavę stipriąsias ir tobulintinas puses. Šie susitikimai užtrukdavo valandą laiko. Po išsamios analizės ir refleksijos, mokytojas turėdavo sudaryti veiksmų planą ir nustatyti priimtina terminą šiam planui įgyvendinti. Iš susitikimų mokytojai išeidavo patenkinti savo gebėjimais ir pasiryžę dar labiau tobulėti. Nauda akivaizdi – mokytojai atrado naujų būdų padėti mokiniams mokytis, efektyviai išnaudoti mokytojo pagalbininko dalyvavimą pamokoje, sustiprinti bendradarbiavimą ir patobulinti pamokos struktūrą.

Kaip jau buvo minėta, mokytojai priėmė šią naujovę labai palankiai ir neįjutė jokios baimės, nes vaizdo įrašai konfidencialūs, aptariami tik su mokymosi konsultantu. Pamokų analizės paskatino darbuotojų pasitikėjimą savimi, jie išdrįso išbandyti naujus darbo metodus ir technikas, o vėliau aptarti pokyčius ir įtaką mokinių mokymuisi.

Mokyklos vadovai stebėjo IRIS ir ugdomojo vadovavimo įtaką ugdymo ir ugdymosi procesui ir lygino semestrų pažangos ir pasiekimų ataskaitas.

Šiais metais didelis dėmesys skirtas vaikams turintiems mokymosi sunkumų ir specialiųjų poreikių. Vaizdo įrašų pagalba bandyta išsiaiškinti kas trukdo jiems efektyviai mokytis.

Be to, IRIS metodas naudotas mokinių mokėjimo mokytis kompetencijai ugdyti. Pavyzdžiui, buvo nufilmuoti vaikai skaitantys vieni kitiems. Vaikai galėjo peržiūrėti įrašus ir kritiškai įvertinti savo skaitymą. Šį metodą galima naudoti viešo kalbėjimo ir kt. įgūdžiams ir gebėjimams ugdyti.

Neseniai didelę patirtį turintys mokytojai pradėjo įrašinėti savo pamokas ir dalintis jomis su kolegomis. IRIS susieta su internetine platforma, todėl įrašai įkeliami į internetą iškart po pamokos.

Poveikis:

Ugdymo(si) kokybės gerėjimą rodo šie duomenys:

- Mokinių pasiekimai atitinka nacionalinį vidurkį
- Puikios išorinio mokyklos vertinimo (Ofsted) išvados dėl mokinių pažangos ir pasiekimų

Tikslus ir savalaikis duomenų surinkimas

VIENINGAS MOKYKLOS POŽIŪRIS Į KOKYBIŠKĄ MATEMATINĖS KOMPETENCIJOS UGDYMĄ(SI) IR ĮTAKĄ MOKINIŲ PASIEKIMAMS

Mokyklos pavadinimas, adresas	Westgate pradinė mokykla, Otley, Lidsas
Tinklapis	http://www.westgateprimary.co.uk/website
El. paštas	admin@westgateprimary.co.uk
Direktorius	Helen Carpenter
Mokyklos tipas	Pradinė mokykla
Mokinių amžius	3-11
Mokyklos kontekstas	<p>Westgate pradinė mokykla įsikūrusi Otley rajone, apie 13 km nuo Lidso centro. Mokykloje sudaryta po vieną klasę kiekvienai amžiaus grupei. Veikia ankstyvojo ugdymo grupė 3-4 metų vaikams.</p> <p>Mokyklą lanko daugiausiai vietiniai, britų kilmės vaikai, mobilumas mažas. 3% vaikų turi specialiųjų mokymosi poreikių, o 14% mokinių - iš nepasiturinčių šeimų.</p>
Papildoma informacija	<p>Dabartinis mokyklos direktorius eina pareigas nuo 2011 metų. Anksčiau jis dirbo savivaldybėje matematikos konsultantu. Mokykla priklauso Jorkšyro apygardos Matematikos centrui. Matematikos centrai įkurti 2014 metų liepos mėnesį ir skirti teikti pagalbą mokykloms norinčioms sustiprinti matematikos mokymą, skleisti gerą patirtį ir dalintis ugdymo metodais,</p>

įgalinančiais mokinius siekti geresnių rezultatų. Anglijos Švietimo Departamentas ir kitos organizacijos (pvz. Švietimo fondas) finansuoja Matematikos centrų vykdomą veiklą ir projektus.

Atvejo aprašas:

2014 m. rugsėjo mėnesį mokyklos direktorius, kaip Matematikos centro atstovas, dalyvavo Švietimo departamento vykdomo tiriamojo projekto „Matematinės kompetencijos ugdymas Anglijoje ir Kinijoje“ susitikime Šanchajuje su pradinių klasių matematikos mokytojais. Antrasis susitikimas organizuotas Westgate 2015 m. vasario mėnesį, kurio tikslas – stebėti, aptarti ir įvertinti mokinių matematinės kompetencijos ugdymą ir programas, bei galimybę Anglijos mokyklose pritaikyti Šanchajaus mokytojų patirtį mokant matematikos.

Westgate mokykla didžiuojasi stipria, bendradarbiaujančia ir siekiančia tobulėti mokytojų komanda. Direktorius teikia visokeriopą pedagoginę pagalbą, skatina priimti iššūkius, džiaugiasi mokytojų rodoma iniciatyva ir tinkamų sprendimų priėmimu. Vadovai palaiko gerus santykius ir su mokytojais, ir su mokiniais.

Pagrindiniai Šanchajaus pradinio ugdymo sistemos elementai – glaudus mokytojų bendradarbiavimas, pamokų stebėjimas ir vertinimas, bei didelis dėmesys nuolatiniam profesiniam tobulėjimui - buvo pritaikyti ir Westgate mokykloje. Matematikos mokymas pasikeitė radikaliai.

Iš pradžių mokytojų reakcijos nebuvo labai teigiamos, nes matematikos pasiekimai buvo pakankamai geri, o mokytojai jautėsi patyrę savo dalyko specialistai.

Mokyklos direktorius pakvietė matematikos dalyko specialistę Joanne Hattersley padėti mokytojams įgyti reikiamų žinių ir patobulinti profesines kompetencijas. Dirbdami nedidelėse grupėse jie analizavo Šanchajaus mokytojų praktikoje naudojamus mokymo(si) metodus. Antrojo Kinijos pedagogų vizito metu, visi Westgate mokyklos mokytojai stebėjo svečių vedamas pamokas, kartu analizavo stipriąsias pamokų puses. Kitą semestrą mokytojai pritaikė pasiteisinusius Kinijos kolegų darbo metodus savo pamokose.

Pamatę kolegų sėkmę vis daugiau mokyklos mokytojų panoro išbandyti naujus ugdymo metodus. Todėl nuo sekančių mokslo metų mokykloje pradėta vykdyti profesinių kompetencijų tobulinimo programa. Mokymų metu susitarta dėl prioritetų ir pagrindinių principų, jie įtraukti į mokytojų profesinės veiklos metinį vertinimą. Dalykų metodinių grupių pirmininkai įsipareigojo užtikrinti, kad kiekvienas mokytojas gautų kiek galima daugiau naudos ir pagalbos profesinio tobulėjimo srityje per 18 mėnesių laikotarpį.

Kiekvienam pedagogui buvo sudaryta profesinio augimo programa, teikiama pagalba planuojant, reguliariai stebint ir vertinant pamokas. Kasmetinio mokyklos veiklos vertinimo metu paaiškėjo, kad mokytojai mato naujo matematinės kompetencijos ugdymo naudą, tačiau pasiruošimas pamokoms, dėl pakitusios pamokų struktūros ir mokymo medžiagos paieškos, užima labai daug laiko ir neigiamai veikia asmeninį gyvenimą. Todėl nuspręsta skirti lėšų vadovėliams „Matematika – nieko sunkaus“ išleisti. Vadovėlį dviem kalbomis – anglų ir kinų, patvirtino Švietimo departamentas, gerai įvertino mokyklos mokytojai bei mokytojų padėjėjai.

Į šį procesą įtraukti ir mokytojų padėjėjai. Jie dalyvavo Švietimo fondo vykdomame projekte „Efektyvi mokytojų padėjėjų pagalba pamokoje“. Mokytojų padėjėjai mokėsi kaip efektyviai padėti mokytojui pamokoje.

Šio naujo požiūrio į ugdymą dėka mokytojai pradėjo labiau apsitikėti savimi, įgijo drąsos išbandyti naujus dalykus, keisti senuosius mokymo metodus pažangesniais ir dalintis patirtimi su kolegomis. Atviros pamokos tapo ne tobulai nušlifuotiems pasirodymais, o nuolatine bendradarbiavimo forma. Dalyko metodinės grupės pirmininkas, kasdien bendradarbiaudamas su kolegomis ir Matematikos centru, tapo kompetentingu pagalbininku mokytojų profesinio augimo kelyje.

Naujojo požiūrio į ugdymą rezultatai labai akivaizdūs klasėse, kurios pradėjo mokytis pagal naująjį metodą nuo pirmųjų dienų mokykloje. Padidėjo mokytojų lūkesčiai, sumažėjo skirtumai tarp mokinių pasiekimų, išaugo vaikų gebėjimas paaiškinti ir pagrįsti naudojant tikslų matematinį žodyną, matematika tapo mėgstamu dalyku, kurį pasistengęs gali įvaldyti kiekvienas.

Mokykla nestovi vietoje, nes žino, kad dar yra kur tobulėti ugdant matematinę kompetenciją.

NAUDOJANTIS LEIDINIU LAIKYTIS ŠIŲ SĄLYGŲ:

Priskyrimas — Privalote nurodyti autorystę, įdėti nuorodą į licenciją bei nurodyti, ar atlikote pakeitimų. Galite tai daryti bet koku protingumo kriterijus atitinkančiu būdu, tačiau ne tokiu būdu, kuris sudarytų įspūdį, kad licenciaras pritaria Jūsų veiksams ar tam, kaip panaudotoje objektą.

Nekomercinis — Negalite naudoti medžiagos komerciniais tikslais.

Jokių išvestinių kūrinių — Jei remiksuojate, perdirbate ar kuriate šios medžiagos pagrindu, negalite platinti atlikus pakeitimus gautos medžiagos.

Jokių papildomų apribojimų — Negalite taikyti teisinių priemonių nei technologinių priemonių, kurios teisiškai apribotų kitų galimybes daryti tai, ką licencija leidžia.

Ši publikacija atspindi tik autoriaus požiūrį. Europos Komisija nėra atsakinga už leidinyje patalpintą informaciją ir jos panaudojimą.